

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 26 Ιανουαρίου 2020 • Έτος 12^ο • Αρ. φύλλου 593 Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα www.kathimerini.com.cy | €2,50

ZAN-KΛONT ΓΙΟΥΝΚΕΡ

Αν δεν ήμουν εγώ η Ελλάδα θα είχε βγει από το ευρώ

«Πραγματικά πιστεύω ότι αν δεν ήμουν εγώ, η Ελλάδα θα είχε βγει από το ευρώ το 2015», λέει ο Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ

στην «Κ». Από το 2014 που ανέλαβε τα νήια της Ε.Ε., ο Λουξεμβούργιος πολιτικός βρέθηκε αντιμέτωπος με σειρά πρωτόγνωρων κρίσεων. Από την αποχώρηση ενός μέλους της Ε.Ε. για πρώτη φορά, στη μεγαλύτερη μεταναστευτική κρίση και στις εντάσεις με τις ΗΠΑ – ο κ. Γιούνκερ λέει ότι το μοναδικό ζήτημα που τον κρατούσε ξάγρυπνο κατά τη διάρκεια της προεδρίας του ήταν εκείνο της Ελλάδας. **Σελ. 16**

ΜΙΧΑΛΗΣ ΑΤΤΑΛΙΔΗΣ

Οι Τριμερείς δεν λύνουν το πρόβλημα

Οι Τριμερείς είναι από τις πιο πετυχημένες πρωτοβουλίες της εξωτερικής μας πολιτικής, λέει ο πρώην διπλωμάτης Μιχάλης Ατταλίδης. Σημειώνει δε ότι δεν μπορούν να λύσουν το πρόβλημα με την Τουρκία. Υποστηρίζει πως «παίρνουμε και από την Ε.Ε. και από τις ΗΠΑ τη νομική και διπλωματική στήριξη που ως τώρα είναι λογικό να αναμένουμε». **Σελ. 8**

ΤΑΚΗΣ ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Πλούτος μας είναι τα μνημεία

Ο Τάκης Χατζηδημητρίου, συμπρόεδρος της Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά, μιλάει στην «Κ» για το έργο της Επιτροπής, τονίζοντας πολύ συχνά την αραστή συνεργασία Ε/κ και Τ/κ. «Σε αυτόν τον τόπο κανείς δεν είναι αθώος ενώπιον της υπάρχουσας κατάστασης». **Σελ. 10**

ΒΙΟΚΑΥΣΙΜΑ

Είμαστε πίσω σε πολλούς τομείς

Ο Χαρ. Θεοπέμπτου μιλάει για τα βιοκαύσιμα και σημειώνει ότι έχουμε μείνει πίσω στον στόχο για την παραγωγή ηλεκτρισμού από ΑΠΕ (9,5% αντί 16%). Σχετικά με τις δημόσιες μεταφορές τονίζει ότι δεν έχει γίνει κανένας σχεδιασμός. Τονίζει δε ότι χάθηκε η ευκαιρία για την προώθηση των ηλεκτρικών αυτοκινήτων. **Σελ. 9**

Πορτοκαλί συναγερμός για το ψήφισμα της ΟΥΝΦΙΚΥΠ

Μπαίνει θέμα για απευθείας επαφές μεταξύ των δύο πλευρών σε όλα τα ζητήματα

Το προσχέδιο του ψηφίσματος για ανανέωση της θπτείας της ειρηνευτικής δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο, που κυκλοφόρησε την περασμένη εβδομάδα, ήταν αρκετό για να προκαλέσει πανικό στους διπλωματικούς κύκλους τόσο στη Λευκωσία όσο και στη Νέα Υόρκη. Και αυτό γιατί επα-

ναφέρουν το ζήτημα των απευθείας επαφών των δύο πλευρών για όλα τα ζητήματα χωρίς την παρουσία των Η.Ε. Στόχος μέσω ψηφίσματος είναι οι δύο οντότητες να συνεργάζονται αρμονικά για διάφορα προβλήματα που προκύπτουν χωρίς την εμπλοκή των Η.Ε. Όπως σημειώνεται, αυτό δεν συνεπά-

γεται βεβαίως αναγνώριση του ψευδοκράτους, αλλά μάλλον «ομαλοποίηση» του στάτους κβο. Αυτό ακριβώς θέτει ζήτημα στην προοπτική επίλυσης του Κυπριακού, την ίδια στιγμή που η διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη, δυναμιτίζοντας μάλλον την προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος. **Σελ. 3**

Την προέλευση του ιού αναζητούν οι επιστήμονες

Ανσυχία, εγρήγορση, αλλά και την εφαρμογή δρακόντειων περιοριστικών μέτρων, έχει προκαλέσει σε ολόκληρη την υφήλιο η μυστηριώδης επιδημία ιογενούς πνευμονίας, που εμφανίστηκε αρχικά τον Δεκέμβριο, στην πόλη Γουχάν, στην επαρχία Χουμπέι της κεντρικής Κίνας και από εκεί εξαπλώθηκε σε όλο τον κόσμο. Τα κρούσματα, σύμφωνα με τις κινεζικές αρχές, υπερβαίνουν τα 900, αν και Βρετανοί επιστήμονες εκτιμούν ότι είναι περισσότερα, πιθανώς χιλιάδες. Πάντως οι συμπαθείς κυρίες με ασιατική καταγωγή δεν φαίνεται να απολαμβάνουν τη βόλτα του στο Μιλάνο, αναμένοντας τον νέο κινεζικό έτος να έρθει. **Σελ. 21**

Ενωτική Πρόεδρος με θεσμικό παράστημα

Εξαιρετη η πρώτη εικόνα της

Κέρδισε τις εντυπώσεις η νέα Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας Αικατερίνη Σακελλαροπούλου με την πρώτη της δημόσια τοποθέτηση. Γίνεται ευρέως λόγος για έκπληξη στο πολιτικό σκηνικό, αν το ξεκίνημά της σηματοδοτήσει και τη μετέπειτα πορεία της στο αξίωμα. **Σελ. 19**

Ενδιαφέρον για μετοχή Τρ. Κύπρου

Επενδυτικές ευκαιρίες βλέπουν μεγάλα funds του εξωτερικού

Στην αγορά μετοχών της Τράπεζας Κύπρου προχώρησαν μεγάλα funds του εξωτερικού τις τελευταίες ημέρες. Τη Δευτέρα η Caius Capital, το λονδρέζικο επενδυτικό ταμείο, αγόρασε ακόμα περισσότερα χρηματοοικονομικά προϊόντα της Τράπεζας Κύπρου. Την επόμενη, η Morgan Stanley προχώρησε στην αγορά του 5,31% της Τράπεζας

Κύπρου. Μία ημέρα αργότερα, ανακοινώνεται από την B2 Kapital η αγορά δανείων από την Τράπεζα Κύπρου ύψους 400 εκατ. ευρώ. Σύμφωνα με αναλυτές τα funds αυτά βλέπουν επενδυτικές ευκαιρίες στην Τράπεζα Κύπρου, καθότι εκτιμούν ότι η κοστολόγηση της μετοχής της Τράπεζας είναι ακόμα χαμηλή. **Οικονομική, σελ. 4**

ΕΚΘΕΣΗ-ΦΩΤΙΑ ΠΕΝΤΑΓΩΝΟΥ

Προκρίνουν Χουλούσι Ακάρ αντί Ερντογάν

Η Τουρκία παρασύρεται από ένα αντιαποικιοκρατικού τύπου εθνικισμό, με την πλειοψηφία της κοινής της γνώμης να προσεγγίζει με καχυποψία τις προθέσεις των ΗΠΑ και της Δύσης και την πολιτική ηγεσία της χώρας να φλερτάρει με δυνάμεις που ανταγωνίζονται τη Δύση, επισημαίνεται στην έκθεση του think tank «Rand». Πάντως, εξετάζονται σενάρια απώλειας της εξουσίας από Ερντογάν και εξόδου από το ΝΑΤΟ. **Σελ. 7**

ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Απρόθυμοι μέχρι και οι φίλοι μας

Δρόμος μετ' εμποδίων αποδεικνύεται πως είναι αυτός της επιβολής κυρώσεων στην Τουρκία από την Ε.Ε. Γερμανία και Ιταλία εκφράζουν ανησυχίες στο να επιβληθούν κυρώσεις στην Τουρκία ενώ Φινλανδία και Ουγγαρία της έχουν υποσχεθεί λευκή κόλλα. Η ΤΡΑΟ δε έχει διακλαδώσεις συμπεριόντων σε αρκετά κράτη-μέλη, με αποτέλεσμα πολλοί να εκφράζουν διαφωνία στο ζήτημα λήψης μέτρων εναντίον της. **Σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Καλό δεν είναι

Ήταν γνωστή η προειδοποίηση από το Συμβούλιο Ασφαλείας για το ενδεχόμενο αποχώρησης της ΟΥΝΦΙΚΥΠ τουλάχιστον από ενός και πλέον έτους. Το τι συνεπάγεται η απουσία της Ειρηνευτικής Δύναμης από τη γραμμή αντιπαράταξης ο καθένας μπορεί να το αντιληφθεί και γι' αυτό η κυβέρνηση θα έπρεπε να είχε φροντίσει εν καιρώ. Οστόσο, φαίνεται ότι μείνανε κι αυτή τη φορά στις διαβεβαιώσεις ότι προφανώς θα μας δοθεί χρόνος μέχρι να επαναρχίσει η διαδικασία των συνομιλιών. Αίφνης, όμως, προκύπτει ότι το ψήφισμα για ανανέωση της θπτείας της ΟΥΝΦΙΚΥΠ δεν είναι μία τυπική διαδικασία, όπως προφανώς πιστέψαμε. Εισάγονται νέα στοιχεία που επαναφέρουν θέμα απευθείας επαφών των δύο πλευρών για όλα τα ζητήματα. Έμμεση αναγνώριση του ψευδοκράτους ή «ομαλοποίηση» του στάτους κβο; Ό,τι και να είναι, συνδυαζόμενο με το «Γιαβούζ» στο 8, μόνο καλό δεν είναι.

Το πιο «πράσινο» Νταβός...

Η Γκρέτα Τούνμπεργκ κατεβαίνει από το βήμα του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ του Νταβός. Η ομιλία της προκάλεσε την έντονη αντίδραση του υπουργού Οικονομικών των ΗΠΑ Στίβεν Μνούτσιν, ο οποίος την ειρωνεύτηκε, συστήνοντάς της να μάθει οικονομικά. Στον Μνούτσιν απάντησε ο νομπελίστας οικονομολόγος Πολ Κρούγκμαν. **Σελ. 20**

Ο διπλός φιλελευθερισμός του Ελευθέριου Βενιζέλου

• Άρθρο στην «Κ» του Κυριάκου Μπισσάκης. **Σελ. 17**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΜΟΥΣΕΙΑ

Η «Κ» στο Μουσείο Λαϊκής Τέχνης

Το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης της Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών διαθέτει 5.000 αντικείμενα απ' όλες τις εκφάνσεις της καθημερινής ζωής της Κύπρου, εμπνευστής του ο Αδαμάντιος Διαμαντής. Στεγάζεται στο Μέγαρο της Παλαιάς Αρχιεπισκοπής από τη δεκαετία του 1960. **Ζωή, σελ. 1**

ΑΠΩΛΕΙΑ

Η ποίηση είναι λογοδοσία της ψυχής

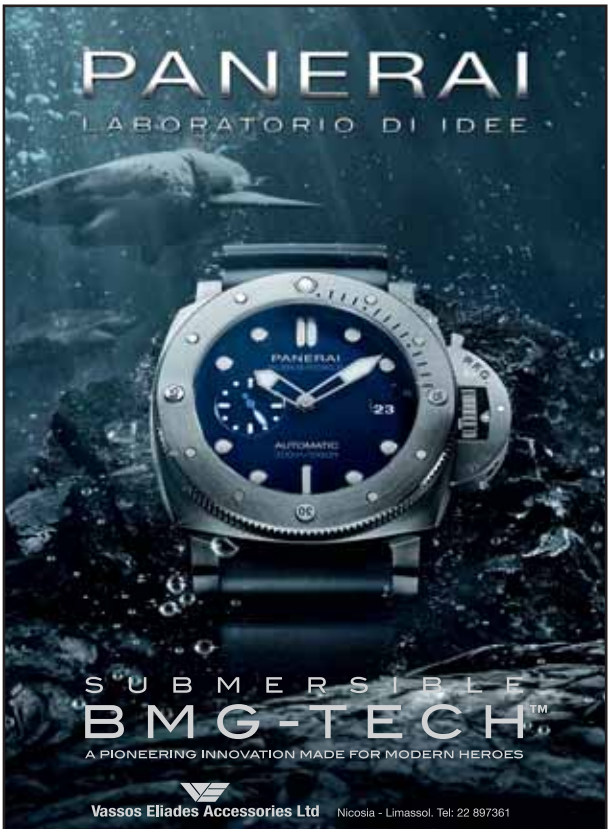
Αυθόρμητη και αυθεντική, χαμογελαστή ακόμα κι όταν την τρυπούσε η μοναξιά και η θλίψη, η Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ (1939-2020) έγραψε μερικά από τα πιο συγκλονιστικά ποιήματα: για τον έρωτα, για τη σαγήνη της ύπαρξης. **Ζωή, σελ. 3**

ΘΕΑΤΡΟ

«Το περίσσιο παιδί» του Θανάση Τριαρίδη

Η νθοποιός Αντιγόνη Σταυροπούλου μιλάει στην «Κ» για το θεατρικό παραμύθι του Θανάση Τριαρίδη «Το περίσσιο παιδί», που μιλάει για τα παιδιά των ορφανοτροφείων της Αφρικής. Ανεβαίνει για τρεις παραστάσεις στην Πάνω Σκηνή του Σατιρικού Θεάτρου. **Ζωή, σελ. 4-5**

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Σούρουπο στο Άουσβιτς

Επισκέφθηκα τον χώρο του ναζιστικού στρατοπέδου συγκέντρωσης Άουσβιτς-Μπίρκεναου, στην Πολωνία δύο φορές. Τη δεύτερη μόνος. Νομίζω υποσυνείδητα το επέβαλα στον εαυτό μου. Κάτι σαν προειδοποίηση, για να μη λησμονήσω ποτέ πόσο κτήνος μπορεί να γίνει ο άνθρωπος, ειδικά όταν ιδεολογίες όπως ο φασισμός –ανεξαρτήτως χρώματος και φυλής– αιχμαλωτίζουν μυαλά και μετατρέπουν τον άνθρωπο σε τέρας. Την πρώτη φορά έφυγα από εκείνο το κολαστήριο απομνημόνεο. Τη δεύτερη, αφού περπάτησα κάποια χιλιόμετρα έφυγα λίγο πριν βραδιάσει. Το σούρουπο στο Άουσβιτς είναι ανατριχιαστικό. Ιδιαίτερα όταν αναλογιστείς ότι εκεί μέσα εκατοντάδες χιλιάδες ενήλικες και παιδιά βασανίστηκαν και δολοφονήθηκαν απάνθρωπα από διποδα όντα που αυτοαποκαλούνταν άνθρωποι και μάλιστα μιας ανώτερης φυλής. Καμιά δεκαριά χιλιόμετρα από την πανέμορφη Κρακοβία χτίστηκαν από τους Ναζί το 1940 καμιά σαρανταριά στρατόπεδα αιχμαλώτων. Τρία εξ'εκείνων ήταν τα μεγάλα και τα πλέον φρικτά. Το Άουσβιτς I ήταν το αρχηγείο, ολόκληρου του συγκροτήματος. Περνώντας τη σημερινή σύγχρονη είσοδο και εισερχόμενος στην αυλή αντικρίζεις την τότε σιδηρένια πύλη με την επιγραφή «ARBEIT MACHT FREI!» (Η εργασία απελευθερώνει). Εκεί στο Άουσβιτς I τύγχαναν «ιδιαίτερης φροντίδας» Πολωνοί διανοούμενοι και Σοβιετικοί αιχμάλωτοι, εκτελέσεις, απαγχονισμοί, βασανιστήρια, ιατρικά πειράματα, αστία. Στο άλλο, το Άουσβιτς II Μπίρκεναου, έφταναν τα τρένα του θανάτου φορτωμένα κόσμο. «Καλωσορίσατε, εδώ που ήρθατε δεν έχετε τίποτα να φοβάστε. Μπείτε όμως πρώτα στα λουτρά μανάδες με τα παιδάκια σας να λουστείτε και μετά θα σας πάμε στα κρεβάτια σας». Εκεί στα λουτρά (βλ. θάλαμοι αερίων) αντί νερό, τα ντους έβγαζαν αέριο «Κυκλώνας Β» και θάνατο από ασφυξία. Εκεί εξοντώθηκαν πέραν του ενός εκατομμυρίου άνθρωποι, κυρίως Εβραίοι, Σίντι και Ρομά. Τα νεκρά ανθρώπινα σώματα (όσα δεν χώρεσαν στη συγκλονιστική αγκαλιά της Γκουέρνικα «Guernica», του Πάμπλο Πικάσο), οι Ναζί τα έκαψαν στα κρεματόρια ή έριψαν σε ομαδικούς τάφους. Όταν

από τις πέντε αισθήσεις του ανθρώπου με τη μαύρη στολή περνάει τόσο οσμή θανάτιλας, τόσες οίμωγες μανάδων, τόσο αλμύρα παιδικών δακρύων και τόσο απάνθρωπη βία, πώς μπορεί να κοιμάται τα βράδια; Όταν από τα μάτια του ανθρώπου με τη μαύρη στολή περνάει τόσοσ θάνατος μαζεμένος, πώς να δει στα μάτια τα παιδιά του χωρίς να ντραπεί; Πώς να φιλήσει την αγαπημένη του χωρίς να ανατριχιάσει; Πώς να πει «Πώς να μείνει άνθρωπος; Φέτος συμπληρώνονται 75 χρόνια από την απελευθέρωση του Άουσβιτς. Αύριο, Δευτέρα 27 Ιανουαρίου, πολιτικοί ηγέτες από ολόκληρο τον πλανήτη μαζί με επιζώντες του Ολοκαυτώματος θα βαδίσουν από την Πύλη του Θανάτου μέχρι το μνημείο του Μπίρκεναου, μια απόσταση δέκα λεπτών εις μνήμη όσων άφησαν την τελευταία τους πνοή στον συγκλονιστικό εκείνο τόπο. Τόσες ανεπαλήπτες υπάρξεις. Τόσες οικογένειες που κουβαλάνε ακόμα τον χαμό. Τόσοι επιζώντες που κουβαλάνε ακόμα τον εφιάλτη. Στο τέλος της διαδρομής, οι ηγέτες του κόσμου, θα πρέπει να φιλήσουν τα χέρια των επιζώντων και να τους υποσχεθούν ότι από την επόμενη μέρα στα σχολεία του πλανήτη θα επανεγίνουν μαζί με τις ιστορίες που τις συνοδεύουν, οι λέξεις, ναζισμός, φασισμός, αντισημιτισμός, ρατσισμός. Γιατί δεν επιτρέπεται να ξεχάσει ο σημερινός άνθρωπος τα 80 εκατομμύρια των πλασμάτων που χάθηκαν στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Σήμερα που το διαδίκτυο έχει μετατρέψει τον πλανήτη σε χωριό, η παιδεία είναι το υπερόπλο μέσω του οποίου οι κοινωνίες των ανθρώπων μπορούν να μάθουν γιατί πρέπει να πολεμήσουν τη ρητορική μίσους, η οποία στην ιστορική πορεία της ανθρωπότητας υπήρξε η φονικότερη μέθοδος που μετέτρεψε ανθρώπους σε κτήνη. Η συμπεριφορά του ανθρώπου διαμορφώνεται από τα πρώτα χρόνια της ζωής του, έτσι η οικογένεια πρώτα και μετά το σχολείο πρέπει να τον θωρακίσουν με τη γνώση για το σκληρό παρελθόν ώστε να μη βιώσει παρόμοιο μέλλον. Αν και σήμερα ο κίνδυνος του νεοφασισμού κυκλοφορεί ανερυθρίαστα ανάμεσά μας...

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Το... προεδρικό κοστούμι του Άντρου, του Αβέρωφ και του Χριστοδουλίδη

Την εβδομάδα που πέρασε ο Νίκος Χριστοδουλίδης είχε την τιμητική του από το ΑΚΕΛ και ειδικά τον Άντρο. Οι επιθέσεις εναντίον του ήταν και σκληρές και κατά μέτωπο. Σε σημείο που ο ίδιος ο ΥΠΕΞ έκανε λόγο για προσωπική στοχοποίηση του από το ΑΚΕΛ με καθημερινές επιθέσεις και μια οργανωμένη προσπάθεια. Ο δε Άντρος Κυπριανού απαντώντας στις δηλώσεις Χριστοδουλίδη είπε μεταξύ άλλων: «Νομίζω ότι έχει μεγαλύτερη ιδέα από τον εαυτό του από αυτή που έχουμε εμείς. Δεν τον διαχωρίζουμε από όλους τους υπόλοιπους υπουργούς. Εκτός εάν ο ίδιος θεωρεί από τώρα ότι θα είναι υποψήφιος».

Σε πηγαδάκια πολιτικών και δημοσιογράφων συζητήθηκε πολύ η απάντηση του Άντρου. Όπως υποστήριξε πολιτικός συντάκτης, «ο Άντρος με αυτές τις δύο φράσεις αποκαλύφθηκε. Η επίθεσή του κατά του ΥΠΕΞ είναι προληπτικό χτύπημα για το 2023. Και όχι ένα χτύπημα γενικό και αόριστο επειδή θεωρεί τον ΥΠΕΞ υπεύθυνο για την πρόσδεση της Κύπρου στο άρμα των ΗΠΑ και για τις τριμερείς και τετραμερείς συνόδους για θέματα ενέργειας που «αυξάνουν την ένταση και αποκλείουν την Τουρκία».

Πρόκειται, σύμφωνα με την ανάλυση και τις πληροφορίες του πολιτικού συντάκτη, «για ένα χτύπημα πολύ πιο ουσιαστικό και στοχευμένο, το οποίο στοχεύει στη φθορά του ΥΠΕΞ με στόχο να τεθεί εκτός της προεδρικής κούρσας ο Χριστοδουλίδης για δύο πολύ συγκεκριμένους λόγους: α) επειδή εάν είναι ο Χριστοδουλίδης υποψήφιος θα χαλάσει η... σούπα του Άντρου και δεν θα μπόρεσει να κατέλθει ο ίδιος ως υποψήφιος και β) επειδή ο Χριστοδουλίδης συγκεντρώνει συμπάθειες από μεγάλη μερίδα του ΑΚΕΛικού κόσμου. Στο εν λόγω πηγαδάκι έγιναν και άλλες αποκαλύψεις τις οποίες σας μεταφέρω συνοπτικά: Ο Άντρος καλοβλέπει τις προεδρικές του 2023 και ετοιμάζει προεδρικό κοστούμι. Κάτι που μπορεί για ορισμένους να αποτελεί έκπληξη, για τον ίδιο και την ομάδα του όμως αποτελεί «πραγματικό σενάριο εργασίας». Αυτός φαίνεται να είναι και ο κύριος λόγος για τον οποίο παραμένει στην ηγεσία του ΑΚΕΛ», όπως λέχθηκε.

Και η ανάλυση συνεχίστηκε: «Αν ο Χριστοδουλίδης κατέλθει ως υποψήφιος χαλάει τους σχεδιασμούς του Άντρου, ο οποίος θα ήθελε μία υποψηφιότητα του Αβέρωφ ώστε

«Κωνσταντίνε, μέχρι πόσες γκάφες τον μήνα δικαιούμαστε;»

να τοποθετηθεί αυτός απέναντί του ως αντίβαρο με μεγάλες, όπως πιστεύει, πιθανότητες να κερδίσει. «Θεωρείται σίγουρο πως σε περίπτωση που θα είναι υποψήφιος ο Αβέρωφ θα είναι και ο Άντρος. Και οι δυο τους δημιουργούν ένα δίπολο στο πρότυπο Χριστόφια-Αναστασιάδη. Κράτα με να σε κρατώ. Ποιος υπολόγιζε παλαιότερα αυτούς τους δύο για υποψηφίους προέδρους και πολύ περισσότερο για ενοίκους του Προεδρικού; Θα μπορούσε ποτέ να υπάρξει πολιτικά ο ένας αν δεν υπήρχε ο άλλος;» λέχθηκε μεταξύ πολλών άλλων... Κάποιος μάλιστα θυμήθηκε ότι η δικαιολογία του ΔΗΚΟ να μην στηρίξει Κασουλίδη για Πρόεδρο ήταν για να μην κυβερνά ο Αναστασιάδης από τα παρασκήνια.

Το ρεζουμέ ήταν πως όλα θα κριθούν στις βουλευτικές του επόμενου έτους και όλα θα ξεκαθαρίσουν. Και οι ρόλοι και οι υποψήφιοι και τα... κοστούμια.

Δύο γερές γκάφες έκανε σε δύο μήνες υπηρεσίας στο Προεδρικό ως κυβερνητικός εκπρόσωπος ο Κούσιος. Η μία αφορούσε την

απάντηση που έδωσε όταν ερωτήθηκε γιατί δεν διορίστηκαν γυναίκες υπουργοί στη νέα κυβέρνηση Αναστασιάδη, ότι δηλαδή υπάρχει η Ζέτα Αιμιλιανίδου που ισοδυναμεί με πολλές. Η άλλη ήταν η πρόσφατη σιγουριά με την οποία... επιβεβαίωσε τις υποκλοπές σχεδίων και μελετών από την Τουρκία για το τεμάχιο 8 της κυπριακής ΑΟΖ. Και στις δύο περιπτώσεις ο Κούσιος είπε ένα... ουπς γλωσσικό στόπημα και... πήγε παρακάτω. Πως λέμε ψεκάστε, σκουπίστε τελειώσατε...

Όπως μου έλεγε τις προάλλες άτομο που ανεβοκατεβαίνει συχνά στον Λόφο, οι γκάφες του Κούσιου συζητούνται πολύ στο Μέγαρο και ως ένα σημείο τον βοηθούν να ωριμάσει και να μάθει από τα λάθη του. Και συμπληρώσε: «Απλά και ο Κούσιος διαπιστώνει πως η πολιτική τελικά δεν είναι μόνο ούισκι και πούρα».

ΚΟΥΙΖ: Αληθεύει ότι μπήκε Ξανά, δυναμικά ένα δεύτερο όνομα στη λίστα του Νίκαραου για τη διαδοχή του Κώστα Κληρίδη στη Νομική Υπηρεσία;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

26.1.1940

ΖΩΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ: Επί τη αυριανή επετείο της υπογραφής της γερμανοπολωνικής συμφωνίας του 1934 η εφημερίδα «Τάμς της Νέας Υόρκης» δημοσιεύει άρθρον εν τω οποίο γράφει τα εξής: «Είναι ήδη φανερόν ότι η Γερμανία προσπαθεί να εξοντώσει ολόκληρον τον πολωνικόν λαόν, διότι φαίνεται ότι η Πολωνία πρόκειται να καταστή ο ζωτικός χώρος της Γερμανίας. Οι κάτοικοι της πρέπει να εξοντωθούν διά να παραχωρήσουν την θέσιν των εις εθνικοσοσιαλιστάς αποίκους». Αι φράσεις αυτής της μεγάλης ουδετέρας αμερικανικής

εφημερίδος υπενημιζούν με την ζωηρότητα της αντιθέσεώς των τας λέξεις τας χρησιμοποιηθείσας υπό του Χίτλερ ενώπιον του Ράιχσταγκ τον Μάρτιον του 1933. «Η απεριόριστος αγάπη μας και η προσήλωσίς μας εις τας εθνικάς μας παραδόσεις μας βοηθούν να κατανοήσωμεν τα εθνικά δικαιώματα των άλλων, επιθυμούμεν δε εκ βάθους καρδιάς να ζήσωμεν μετ' αυτών εν ειρήνη και φιλία. Ουδεμίαν επομένως τρέφομεν ιδέαν εκγερμανισμού των. Η νοοτροπία του παρελθόντος αιώνος η οποία ωθεί τους κυβερνήτας μας να πιστεύουν ότι θα ηδύναντο να μετατρέψουν εις Γερμανούς τους Πολωνούς και τους Γάλλους, είναι τελείως ξένη προς υμάς».

ΠΛΗΜΜΥΡΑ: Βόλος – Την 5.30' πρωινήν εξέστρεψαν καταχωρατώδης βροχή συνεπεία της οποίας επλημμύρισαν οι χείμαρροι Βρύχων, Αγίου Γεωργίου και Κρασίονδων και όλοι οι δρόμοι της πόλεως. Τα ύδατα κατέκλυσαν τα υπόγεια οικιών και ιδία των αγραίων συνοικιών.

Με άριστα το 10

1 Στην μπουρμούρα. Είναι αποδεκτό και θεμιτό να επικειρηματολογεί κάποιος πως η κυβέρνηση φούσκωσε περισσότερο απ' ό,τι πρέπει τη σημασία των Τριμερών. Όμως το να λέμε πως δεν έχουν καμία σημασία είναι η άλλη άκρη της υπερβολής.

2 Στην ιστορία. Για την ιστορία θυμίζω πως οι ίδιοι που μπενίζουν την εξωστρέφεια του δόγματός Sir Κας για επιθετική εξωτερική πολιτική με συμμαχίες, είναι οι ίδιοι που κραύγαν πως δεν πρέπει να μπούμε στην Ευρώπη (ΕΟΚ-ΝΑΤΟ, ιδίο συνδικάτο) πριν λυθεί το Κυπριακό.

3 Στην Άρμυα. Γνωρίζουμε βέβαια πως κανείς δεν θα έρθει να μας βοηθήσει, μη κακόν, αν ο σύντροφος Ακιντζι ζητήσει του Ταγίη, να μας κάνει κουνέρι στρατιωτικό, για να το πω κομψά μήπως και αγχωθούν οι Λεμεσianoί με την λέξη «πόλεμος». Κανείς, λοιπόν, δεν θα έρθει αν δεν βοηθήσουμε εμείς αυτούς. Και δυστυχώς οι κυβερνήσεις Τάσου και Χριστόφια δεν αγόρασαν ούτε σφαίρα. Ο μεν Τάσος βέβαια «αγόρασε» με εκείνα τα χρήματα των εισφορών στην άμυνα την είσοδο μας στο ευρώ, ο δε σύντροφος μας έφερε την Τρόικα.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ

Η φύση μιμείται την τέχνη. Όσκαρ Ουάιλντ.

4 Στην λογική. Βέβαια υπάρχει και η λογική πως για το Γιαβούζ φταίει ο Healthy με το θείο βρέφος. Εν μέρει έχουν δίκαιο να το λένε. Γιατί αν δεν ορίζαμε ΑΟΖ και αν δεν αδειοδοτούσαμε οικόπεδα σε ξένες εταιρείες, ίσως ο Ταγίη να μην έστελνε το «Γιαβούζ». Ίσως.

5 Στην Ομόνοια. Όχι την ομάδα, αλλά τη συμφωνία όλων των πολιτικών δυνάμεων για την οριοθέτηση της ΑΟΖ και την αδειοδότηση στις πλατφόρμες για να αρχίσουν να τρυπούν. Με πρώτο

το «Αφροδίτη» του μακαρίτη του συντρόφου.

6 Στη νέα στρατηγική. Αν λοιπόν πού- με πως «παίξαμε και χάσαμε» να βάλουμε κάτω μια νέα στρατηγική, που θα έλεγε και ο Πρίγκιψ: Μορατόριουμ στις έρευνες μέχρι να λυθεί το Κυπριακό (!) και να δώσουμε πίσω τα εκατομμυριάκια που πλήρωσαν μέχρι στιγμής οι ξένοι. Εδώ μιλάς. Είστε;

7 Στην τρύπα. Αν όμως αδέρφια συμπολίτες δεν έχουμε κάτι να προτεί-

νουμε, προτείνω εγώ ως σπονδοφόρος, να σταματήσουμε να τρωγόμαστε μεταξύ μας, να στηρίζουμε την (όποια) κυβέρνηση στις δύσκολες εθνικές στιγμές. Κι αν αυτό δεν το κάνει η καρδούλα μας ας μπαίνουμε στην τρύπα μας μέχρι να περάσει η μπόρα. Μετά βγαίνουμε και αλλοτρωγνόμαστε χωρίς αναστολές.

8 Στην εναλλακτική. Υπάρχει πάντα και η εναλλακτική, να τα δώσουμε όλα στον Ταγίη με τον όρο να μας αφήσει ήσυχους και να επενδύσουμε στην ηλιακή ενέργεια. Τι είχαμε τι χάσαμε δηλαδή.

9 Στην καλή καρδιά. Αγαππεί μου Healthy, αυτό που πρέπει όλους να τους βολεύεις για να μένουν ευχαριστημένοι, να το δεις σε παρακαλώ, έστω και στο τέλος της θητείας σου. Μετά το δικό σου τηλεφερίκ για το Τρόδος, τώρα μας προέκυψε το τρένο του Χαμπιαούρη. Οι επιλογές σου σε πρόσωπα θα μείνουν ιστορική παρακαταθήκη για τον τόπο.

10 Στην γκάφα. Μετά την σουπερ κίνηση του Αεροδρομίου Λάρνακας να δώσει άδεια στους Ισραηλινούς κατασκόπους να βάλουν κεραίες, το Τμήμα Περιβάλλοντος έβγαλε στο ίντερνετ τις μελέτες που λένε πού έχει και δεν έχει πετρέλαιο στην ΑΟΖ. Κυριάκο Κούρο, μπορείς να πας διακοπές.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Σε μάχη διπλωματίας για το περιεχόμενο του ψηφίσματος

Τίθεται το ζήτημα των απευθείας επαφών των δύο πλευρών για όλα τα ζητήματα χωρίς την εμπλοκή των Ηνωμένων Εθνών

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Μπορεί το ψήφισμα για ανανέωση της θητείας της ειρηνευτικής δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο να θεωρείτο μέχρι προσφάτως μία τυπική διαδικασία για τη Λευκωσία, δεδομένων και των εξελίξεων στο Βερολίνο, όμως όταν βγήκε στο προσκήνιο το προσχέδιο του ψηφίσματος την περασμένη βδομάδα ήταν αρκετό για να προκαλέσει πανικό τόσο στη Λευκωσία όσο και στους διπλωματικούς κύκλους της Νέας Υόρκης για τα νέα δεδομένα που προκύπτουν, αν αυτό ψηφιστεί ως έχει. Τα νέα στοιχεία που εισάγονται εντός του ψηφίσματος επαναφέρουν το ζήτημα των απευθείας επαφών των δύο πλευρών για όλα τα ζητήματα χωρίς την παρουσία των Ηνωμένων Εθνών. Στόχος μέσω ψηφίσματος είναι οι δύο οντότητες να συνεργάζονται αρμονικά για διάφορα προβλήματα που προκύπτουν χωρίς την εμπλοκή των Ηνωμένων Εθνών. Όπως σημειώνεται δεν συνεπάγεται βεβαίως αναγνώριση του ψευδοκράτους, αλλά μάλλον «ομαλοποίηση» του στάτους κβο. Αυτό ακριβώς θέτει ζήτημα στην προοπτική επίλυσης του Κυπριακού, την ίδια στιγμή που η διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη, δυναμιτίζοντας μάλλον την προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού. Η κίνηση αυτή και τα μηνύματα που θα σταλούν για τη διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού

ήταν αρκετά ώστε να αρχίσει ένα οργιώδες παρασκήνιο επαφών με μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας για την διαφοροποίησή του.

Ομαλοποίηση στάτους κβο

Μέχρι σήμερα, αυτό που ίσχυε ήταν ένας συντονισμός ε/κ και τ/κ πλευράς εκεί όπου κρινόταν απαραίτητο, με τη συμμετοχή των Ηνωμένων Εθνών. Είχαν μάλιστα συσταθεί τεχνικές επιτροπές σε ζητήματα που αφορούσαν τον πολι-

Κάτι παρόμοιο είχε επιχειρηθεί το 2004, μετά και την απόρριψη του Σχεδίου Ανάν, όμως αποτράπηκε την υστάτη, μετά από ένα έντονο διπλωματικό παρασκήνιο.

τισμό ή την εγκληματικότητα. Τα πράγματα σήμερα –αν υιοθετηθεί ως έχει το ψήφισμα– διαφοροποιούνται, καθώς το προσχέδιο του ψηφίσματος, προϋποθέτει έναν πιο εντατικό συντονισμό και συνεργασία των δύο πλευρών σε μία πιο ευρεία κλίμακα δραστηριοτήτων, χωρίς τη συμμετοχή των Ηνωμένων Εθνών. Η αστυνομία της Κυπριακής Δημοκρατίας θα έχει δηλαδή συνεργασία με αυτήν του ψευδοκράτους, το υπουργείο δι-

καιουσύνης με το λεγόμενο υπουργείο δικαιοσύνης κ.ο.κ. Κάτι παρόμοιο είχε επιχειρηθεί το 2004, μετά και την απόρριψη του Σχεδίου Ανάν, όμως αποτράπηκε την υστάτη, μετά από ένα έντονο διπλωματικό παρασκήνιο.

Διπλωματικοί κύκλοι εξηγούν πως κάτι τέτοιο, πέραν του ότι ομαλοποιεί το στάτους κβο, δυσκολεύει και την όποια προσπάθεια να μείνει ανοικτή η προοπτική του Κυπριακού. Δεν είναι τυχαίο το ότι η τριμερής διάσκεψη στο Βερολίνο και η ανακοίνωση του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών, Αντόνιο Γκουτιέρρες είχαν ανοίξει μία χαραμάδα ελπίδας για επανέναρξη των συνομιλιών. Οι ίδιοι κύκλοι σημειώνουν πως η κίνηση αυτή προκάλεσε αιφνιδιασμό δεδομένου ότι η διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού βρίσκεται σε εξέλιξη, αναμένεται να υπάρξει συνομολόγηση των όρων αναφοράς και μπαίνει –έστω και αόριστα– θέμα πραγματοποίησης πενταμερούς διάσκεψης.

Χλιαροί οι σύμμαχοι

Το κύριο ερώτημα που τίθεται βεβαίως είναι πώς θα κινηθούν τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας. Εκφράζονται ανησυχίες καθώς τα «προβληματικά» σημεία δεν αφορούν μόνο μία παράγραφο αλλά πολλά σημεία που θα πρέπει να τύχουν διαφοροποιήσεων. Αυτό από μόνο του εμπεριέχει μεγάλο βαθμό δυσκολίας στο να επιτευχθεί, όπως

Μετά και τη διάσκεψη στο Βερολίνο, η Λευκωσία θεωρούσε πως το ψήφισμα θα ήταν μία τυπική διαδικασία. Πλέον διπλωματικοί κύκλοι έχουν ξεκινήσει επαφές με τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας ώστε να διαφοροποιηθεί.

σημειώνεται. Η εικόνα που υπάρχει μέχρι στιγμής πάντως είναι πως ακόμα και παραδοσιακοί σύμμαχοι της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι πλέον χλιαροί. Πολιτικοί κύκλοι σημειώνουν πως υπάρχει δυσκολία στη διαφοροποίηση της θέσης τους, αν και πολύ πιθανή θεωρείται η στήριξη της Γαλλίας. Κύκλοι στη Λευκωσία υπογραμμίζουν άλλωστε την καλή σχέση συνεργασίας της Λευκωσίας με το Παρίσι. Ενδεικτικές και οι θερμές δηλώσεις του προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Ανα-

στασιάδη απέναντι στον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν, κατά τη συνάντηση που είχαν στο Ισραήλ. Ήδη επιχειρούνται επαφές με όλα τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας για ανατροπή μίας τέτοιας εξέλιξης.

Με επιχειρήματα

Στα επιχειρήματα της Λευκωσίας μπαίνει το γεγονός ότι ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία για συνομολόγηση των όρων αναφοράς και ζήτημα πραγματοποίησης της πενταμερούς διάσκεψης, τα στοι-

χεία που μπαίνουν στο προσχέδιο του ψηφίσματος ανοίγουν καινούργια μέτωπα που ενδεχομένως να δυναμιτίσουν την ίδια την προσπάθεια επανέναρξης των συνομιλιών. Πολύ πιθανόν όπως λένε να αποθαρρύνουν κάποιες πλευρές από το να μείνουν προσπλωμένες στη διαδικασία που αποφασίστηκε στο Βερολίνο, ενώ δυσκολεύει και την υποψηφιότητα Ακιντζί η οποία βασίζεται στην προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού και επανέναρξης των συνομιλιών.

Ντέρμπι μεταξύ επανένωσης και διχοτόμησης οι «προεδρικές»

Δημοσκοπήση δίνει στον Ερσίν Τατάρ 52,5% και στον Μουσταφά Ακιντζί 47,5%

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Δημοσκοπήση που δόθηκε στην δημοσιότητα την προηγούμενη εβδομάδα έφερε στο φως ενδιαφέροντα στοιχεία προκαλώντας μάλιστα και αναταράξεις. Εκπρόσωποι τ/κ κομμάτων έσπευσαν να αμφισβητήσουν τα ευρήματα της σφυγμομέτρησης, η οποία καταγράφει νέα ανοδική πορεία της τ/κ Δεξιάς. Την ίδια στιγμή, τα όσα προκύπτουν από τη σφυγμομέτρηση για το Κυπριακό δείχνουν το πόσο κρίσιμες είναι οι «προεδρικές» του Απριλίου για το μέλλον της προσπάθειας λύσης. Η τουρκική εταιρία δημοσκοπήσεων, Γκεζιντζί, η οποία το 2015 πρόβλεψε την επικράτηση του Μουσταφά Ακιντζί, σήμερα σε αντίθεση με άλλες δημοσκοπήσεις, προβλέπει ότι στον πρώτο γύρο, ο Ερσίν Τατάρ θα λάβει ποσοστό 34,1%, με δεύτερο τον Μουσταφά Ακιντζί με 28,1%. Στο δεύτερο γύρο, σύμφωνα με την πρόβλεψη ο Τατάρ θα λάβει 52,5% και ο Ακιντζί 47,5%. Η μικρή διαφορά ανάμεσα στα ποσοστά των δύο διεκδικητών δείχνει ότι οι «προεδρικές» ενδέχεται να μετεξελιχθούν σε ένα είδος ντέρμπι ανάμεσα στο όραμα της επανένωσης και της διχοτόμησης. Έτσι, τη στιγμή που εντατικοποιούνται οι διεργασίες στα εκλογικά στρώματα προκύπτει πια ένα πιο ξεκάθαρο πεδίο σύγκρουσης, εκείνο του ΝΑΙ και το άλλο του ΟΧΙ.

Στο στρατόπεδο λύσης-επανένωσης, το τοπίο ξεκαθάρισε τον προηγούμενο μήνυμα, όταν ανακοινώθηκε η υποψηφιότητα του ηγέτη του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ), Τουφάν Έρχιουρμαν ενώ έγινε γνωστή η πρόθεση Ακιντζί να κατέλθει ξανά στις κάλπες. Παρά το ότι μέχρι στιγμής δεν έχει ανακοινωθεί η υποψηφιότητα του κ. Ακιντζί, στους κύκλους του «Προεδρικού» έχει αρχίσει να ξεκαθαρίζει η στρατηγική του Τ/κ ηγέτη για τις «προεδρικές» αλλά και για την επόμενη μέρα των «εκλογών». Συγκεκριμένα, σύμφωνα με καλά ενημερωμένες πηγές, ο κ. Ακιντζί στοχεύει, αν όχι την πρώτη Κυριακή των «εκλογών», σίγουρα τη δεύτερη, σε ένα εντυπωσιακό ποσοστό, παρόμοιο με αυτό που εξασφάλισε το 2015. Χαρακτηριστικά ελέγχθη ότι: «Ο Πρόεδρος Ακιντζί είναι το φαβορί των δυνάμεων της λύσης. Η υποψηφιότητα Έρχιουρμαν δεν πείθει ούτε το ίδιο το ΡΤΚ. Δεν έχει την δυνατότητα να απευθυνθεί σε ευρύτερες ομάδες της κοινωνίας, όπως συμβαίνει στην περίπτωση Ακιντζί. Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί ότι στο σημείο που έφτασαν σήμερα οι εξελίξεις μια απλή νίκη, δηλαδή ένα μικρό προβάδισμα δεν αρκεί για τον Πρόεδρο. Ο Πρόεδρος χρειάζεται αξιοσημείωτη διαφορά, για να είναι σε θέση την επόμενη ημέρα να προβάλει το όραμα της λύ-

Ο Μουσταφά Ακιντζί χρειάζεται καθαρή νίκη με υψηλό ποσοστό για να κρατήσει την Τουρκία στην τροχιά της διαδικασίας λύσης την επόμενη ημέρα των «εκλογών».

Ενας στους δύο Τ/κ επιθυμούν ηγέτη που να υποστηρίξει το όραμα δυο ξεχωριστών κρατών, ενώ μόλις το 10,2% υποστηρίζει ομοσπονδία.

σης τόσο στην Άγκυρα όσο και στο διπλωματικό πεδίο».

Άγκυρα και Τατάρ

Στους κύκλους του «Προεδρικού» επικρατεί η άποψη ότι την επόμενη ημέρα των «εκλογών», σε περίπτωση επικράτησης της υποψηφιότητας του κ. Ακιντζί, ο Τ/κ ηγέτης θα κληθεί να δώσει αγώνα δρόμου για να κρατήσει την τουρκική διπλωματία στην τροχιά της ομοσπονδιακής λύσης. Σε αυτήν την προσπάθεια ο κ. Ακιντζί εκτός από ένα «καλό» ποσοστό, θα χρειαστεί την υποστήριξη του διεθνούς

παράγοντας, την αποφασιστικότητα της ε/κ πλευράς και φυσικά την υποστήριξη του ΟΗΕ, η οποία να αντιμετωπίσει την Άγκυρα, η οποία το τελευταίο διάστημα έχει ανοίξει το κεφάλαιο των περιφημων εναλλακτικών σχεδίων στο Κυπριακό. Με την παραπάνω άποψη συμφωνούν εμμέσως και κύκλοι της τ/κ Δεξιάς, κυρίως του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ), που προβάλουν την άποψη ότι η Άγκυρα και ρετίζει και υποστηρίζει με σιωπηλό τρόπο την υποψηφιότητα του «πρωθυπουργού» Ερσίν Τατάρ. Ενημερωμένη πηγή εξήγησε το σκεπτικό ως εξής: «Το σίγουρο είναι ότι οι εξελίξεις θα περιπλέξουν την επόμενη ημέρα των εκλογών αν ο Ακιντζί παραμείνει στο τιμόνι και έρθει σε αντιπαράθεση με την Άγκυρα. Γι' αυτό, η υποψηφιότητα του πρωθυπουργού διευκολύνει την Άγκυρα. Παρέχει μια σίγουρη λύση, μια υποψηφιότητα που μπορεί να προβάλει το όραμα των ξεχωριστών κρατών υπό την σκέπη της Ε.Ε. σε

ευρύτερες μερίδες της κοινωνίας. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να θεωρούμε ως τυχαία εξέλιξη το γεγονός ότι η υποψηφιότητα του πρωθυπουργού ανακοινώθηκε λίγο μετά την συνάντηση με τον Πρόεδρο της Τουρκίας». Ανεξάρτητα από το αν η Άγκυρα «ποντάρει» ή όχι στην υποψηφιότητα Τατάρ, το σίγουρο είναι ότι παρουσιάζει ένα σοβαρό μειονέκτημα: Ο κ. Τατάρ στην παρούσα συγκυρία βρίσκεται σε ανοικτή αντιπαράθεση τόσο με τον Κουντρέτ Όζερσαί, ο οποίος ανακοίνωσε ξεχωριστή, ανεξάρτητη υποψηφιότητα. Συγχρόνως Σερντάρ Ντενκτάς και Σιμπέλ Σιμπέρ ετοιμάζονται να θέσουν τις δικές τους υποψηφιότητες. Και οι δυο ενδέχεται να κλέψουν πολύτιμες ψήφους από τον κ. Τατάρ. Και σαν δεν έφταναν όλα αυτά, οι έποικοι αποφάσισαν την προηγούμενη εβδομάδα να κατέβουν στις «προεδρικές», με την υποψηφιότητα του Ερχάν Αρίκλι, ηγέτη του Κόμματος Αναγέννησης (ΚΑ).

Χαροπαλεύει το όραμα της ομοσπονδίας

Όλες οι τελευταίες σφυγμομέτρήσεις δείχνουν ότι οι Τατάρ και Ακιντζί ξεκινούν την «προεκλογική» εκστρατεία τους από θέση ισχύος, με μεγάλες ελπίδες για συμμετοχή στο δεύτερο γύρο των «προεδρικών». Σε περίπτωση που γίνει πραγματικότητα αυτό το σενάριο, στα τέλη Απριλίου οι Τ/κ θα κληθούν να επιλέξουν την ανανεωμένη εκδοχή της διχοτόμησης ή την προοπτική της ομοσπονδίας ως φόρμουλα λύσης. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε αντίθεση με το 2015, το 2020 η τ/κ Δεξιά ξεκαθαρίζει πλέον ότι δεν αποδέχεται την ομοσπονδιακή φόρμουλα και ότι δεν πρόκειται να δώσει συγκατάθεση για συνέχιση των συνομιλιών σε αυτήν την βάση. Σε αυτό το σημείο ιδιαίτερη σημασία έχει η εικόνα που παρουσιάζει το όραμα της ομοσπονδιακής λύσης στην τ/κ κοινότητα. Η νέα δημοσκοπήση του Γκεζιντζί ισχυρίζεται ότι περίπου 1 στους 2 Τ/κ επιθυμούν έναν Τ/κ ηγέτη που θα υποστηρίξει το όραμα δυο ξεχωριστών κρατών. Εφτά στους 10 Τ/κ δεν συμφωνούν με τις πρόσφατες τοποθετήσεις του κ. Ακιντζί. Οκτώ στους 10 Τ/κ πολίτες υποστηρίζουν πλέον το όραμα των δυο ξεχωριστών κρατών. Το ποσοστό των υποστηρικτών της ομοσπονδίας είναι μόλις 10,2%. Σύμφωνα με την νέα έρευνα 8 στους 10 Τ/κ πολίτες τάσσονται υπέρ της διατήρησης των τουρκικών εγγυήσεων. Οι κύκλοι της τ/κ ηγεσίας αμφισβητούν τους προαναφερόμενους αριθμούς και τονίζουν ότι το όραμα της λύσης παραμένει ζωντανό. Ωστόσο, σπεύδουν να υπογραμμίσουν χαρακτηριστικά ότι πλέον δεν υπάρχουν πολλά χρονικά περιθώρια για χάσιμο στις διαπραγματεύσεις και ότι οι «προεδρικές» θα μπορούσαν να παρέχουν μια τελευταία «τεχνητή αναπνοή» στην τελική προσπάθεια λύσης.

Παρασκηνίο μέχρι την υστίατη για κυρώσεις

Με το «Γιαβούζ» στο «8», η σιωπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταδεικνύει πως συμφιλιώνεται με την τουρκική προκλητικότητα

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την ίδια ώρα που η Λευκωσία ανέμενε από τις Βρυξέλλες, απτό αποτελεσμα γύρω από το ζήτημα των κυρώσεων για τις τουρκικές παραβιάσεις στην κυπριακή ΑΟΖ, το «Γιαβούζ» εισέβαλλε εντός του τεμαχίου «8» και ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου δήλωνε προκλητικά έτοιμος για συνεργασία με τους Ε/κ στο ενδεχόμενο ανακάλυψης κοιτάσματος. Κινήσεις που έπασαν εξαπίνης όχι μόνο την κυβέρνηση αλλά και πολλούς αναλυτές, καθώς κανείς δεν ανέμενε πως η Τουρκία θα εισέβαλλε σε ένα τεμάχιο που ουδέποτε στο παρελθόν διεκδίκησε. Αυτό ήταν αρκετό για να επικρατήσει πανικός στην κυβέρνηση, με κυβερνητικούς κύκλους να διαπιστώνουν πως η εξωτερική πολιτική του τόπου όχι μόνο έχει μία σειρά ανοικτών θεμάτων, αλλά δέχεται το ένα χαστούκι μετά το άλλο.

Η ενηλικίωση

Η εξέλιξη αυτή, σε συνδυασμό με την απουσία ηχηρής τοποθέτησης από πλευράς της Ε.Ε. (οι κυρώσεις μελετώνται από το προηγούμενο καλοκαίρι) ήταν αρκετή για να οδηγήσει τον πρόεδρο σε αναδιπλωση τη Δευτέρα, διαμνίνοντας στους πολίτες ότι δεν πρόκειται να καλλιεργήσει ψευδαισθήσεις γύρω από τα μέτρα που προτίθεται να λάβει η Ε.Ε. Μία τοποθέτηση ιδιαίτερα διαφορετική, αν λάβει κανείς υπόψη τα όσα διαρρέονταν το τελευταίο διάστημα. Ότι δηλαδή τα μέτρα θα πονέσουν την Τουρκία και θα θυμίζουν τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν στη Ρωσία για την Κριμαία. Διαφορετική και από τις διαρροές που αποτυπώθηκαν την ίδια μέρα στον κυπριακό Τύπο, ότι δηλαδή η Ε.Ε. σπεύδει σε μέτρα, μετά την απειλή του υπουργού Εξωτερικών Νίκου Χριστοδουλίδη να μπλοκάρει τα πάντα και να ασκήσει βέτο. Στο ίδιο πλαίσιο πάντως με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας κινήθηκε και ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου, στέλνοντας το μήνυμα πως κανείς δεν θα πολεμήσει για εμάς και πως «σοφά και νούσιμα να μη δημιουργούμε προσδοκίες εκτός πραγματικότητας». Το αν αυτό είχε ως δέκτη τους πολίτες, τον Τύπο ή

Ανθρωσιεύματα έκαναν λόγο περί απειλής βέτο από τον Νίκο Χριστοδουλίδη, ωστόσο το χαρτί του βέτο δεν τίθεται στα ζητήματα των τουρκικών κονδυλίων.

το μέγαρο απέναντι από το Προεδρικό, είναι βεβαίως ένα ζήτημα που συζητήθηκε εντόνως στα πολιτικά πηγαδάκια. Το σίγουρο είναι πως τα νέα δεδομένα έχουν προκαλέσει ανησυχία στην κυβέρνηση για το πώς θα τύχει χειρισμού η προκλητικότητα της Τουρκίας. Πέραν των ανησυχιών υπήρξαν και έντονες πιέσεις στο κυβερνητικό σχήμα. Καθόλου τυχαίες οι αναφορές Χριστοδουλίδη ότι οι επιθέσεις της αντιπολίτευσης είναι οργανωμένες και έχουν προσωπικό στοιχείο εναντίον του. Καθόλου τυχαία και η πίεση που δέχεται το Υπουργείο Ενέργειας μπροστά στις ενεργειακές εξελίξεις. Ήδη, όπως σημειώνεται, ενώ ο Γιώργος Λακκοτρύπης έχει ενημερώσει το υπουργείο ότι αποχωρεί τον προσεχή Μάρτιο, η ημερομηνία αποχώρησής του θα εξαρτηθεί από τις εξελίξεις στην ΑΟΖ.

Μικρή λίστα

Η «Κ» είχε αποκαλύψει από τον περασμένο Δεκέμβριο πως η διαδικασία επιβολής κυρώσεων στην Τουρκία είναι ένα δύσκολο εγχείρημα που παίρνει χρόνο και βρίσκει προσκόμματα. Δύσκολο σενάριο θεωρείται να επιβληθούν κυρώσεις

σε άλλες εταιρείες που συνεργάζονται με την τουρκική πετρελαϊκή εταιρεία ΤΡΑΟ, ενώ δύσκολη είναι και η επιβολή κυρώσεων στην εν λόγω εταιρεία. Όπως αναφέρουν διπλωματικοί κύκλοι, η ΤΡΑΟ έχει διακλαδώσεις και σχέσεις με πολλές χώρες μέλη της Ε.Ε. Τα συμφέροντα των κρατών μελών θεωρείται πως είναι ο λόγος που προκαλείται αντίσταση στο να επιβάλουν κυρώσεις στην εταιρεία. Καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι τη όταν συζητήθηκε πρόσφατα το θέμα στις Βρυξέλλες αποφασίστηκε να γίνει πρώτα μία μελέτη για τη σημασία της ΤΡΑΟ στην ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης και στη συνέχεια θα αποφασίσουν κατά πόσο πρέπει να επιβληθούν κυρώσεις. Η Κυπριακή Δημοκρατία ζητάει να ληφθούν μέτρα εναντίον πέντε υπαλλήλων που εργάζονται στην ΤΡΑΟ (Τούρκων και Κροατών), με τους Κροάτες να τείνουν προς αποκλεισμό. Η μάχη σύμφωνα με έγκυρες πηγές είναι για να συμπεριληφθεί ένα υψηλόβαθμο στέλεχος της εταιρείας.

Τα πολιτικά πρόσωπα έχουν ήδη εξαιρεθεί από τη συζήτηση, όμως είναι ένα ζήτημα ποιοι θα συμπεριληφθούν και ποιος ο ρόλος τους

στη διαδικασία. Στις Βρυξέλλες θέτουν το νομικό εγχείρημα γύρω από τα μέτρα έναντι υπαλλήλων. Όπως σημειώνουν σχετικοί κύκλοι, υπάρχει η σοβαρή πιθανότητα να προσφύγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με το εγχείρημα ότι ενώ οι προτιτάμενοι τους έχουν εξαιρεθεί οι ίδιοι ως χαμηλόβαθμοι υπάλληλοι εκτελούσαν οδηγίες. Ενδεικτική και η τοποθέτηση του πρώην διπλωμάτη και πανεπιστημιακού Μιχάλη Ατταλίδη στη συνέντευξή του στην «Κ» (σελ. 6), ότι υπάρχουν πολιτικές και νομικές δυσκολίες γύρω από το ζήτημα: «Ο Ερντογάν λέει πως παίρνει ο ίδιος τις αποφάσεις που αφορούν θέματα ενέργειας και ΑΟΖ. Εφόσον το παραδέχτηκε δημοσίως, σε ένα κανονικό δικαστήριο θα λέγαμε πως αυτός πρώτος είναι υπεύθυνος. Είναι μία δύσκολη απόφαση και αποτελεί ερώτημα το μέχρι πού θα φτάσουν τα μέτρα», αναφέρει χαρακτηριστικά. Υπάρχει βεβαίως και το εγχείρημα από συγκεκριμένα κράτη μέλη, πως θα πρέπει να υπάρξει σταδιακή κορύφωση στα μέτρα που θα λάβει η Ε.Ε. έναντι της Τουρκίας. Το ερώτημα βεβαίως που μένει

Γερμανία και Ιταλία εκφράζουν ανησυχίες στο να επιβληθούν κυρώσεις στην Τουρκία, ενώ Φινλανδία και Ουγγαρία έχουν υποσχεθεί λευκή κόλλα.

αναπάντητο σε αυτό το εγχείρημα, είναι ότι τη στιγμή που η Τουρκία κορύφωσε την πρόκληση μπαίνοντας στο «8», η απουσία απάντησης από την Ε.Ε. καταδεικνύει πως συμφιλιώνεται με την κατάσταση.

Οι αντιδράσεις

Η «Κ» έχει αναφέρει και στο παρελθόν ότι δύο κράτη μέλη, η Ουγγαρία και Φινλανδία, έχουν υποσχεθεί λευκή κόλλα στην Τουρκία. Το έχει αναφέρει και ο Τούρκος πρόεδρος δημοσίως. Τα πράγματα δυσκολεύουν όμως από τη στιγμή που το Βερολίνο έχει ήδη εκφράσει σκεπτικισμό και διαφωνία ως προς το ενδεχόμενο κυρώσεων εναντίον της Τουρκίας. Διαφωνίες εκφράζει σύμφωνα με ενημερωμένες πηγές και η Ιταλία. Ενημερωμένοι κύκλοι των Βρυξελλών επισημαίνουν πάντως πως χώρες φιλικά προσκείμενες στην Κύπρο έχουν στείλει στη Λευκωσία το μήνυμα πως δεν έγινε η κατάλληλη προεργασία του όλου θέματος. Υπενθυμίζεται πως ενώ στις προθέσεις επιβολής κυρώσεων ήταν το πάγωμα των συναντήσεων κορυφής Ε.Ε. – Τουρκίας και ο ερμηνευτικός των επαφών υψηλού επιπέδου των 28 με την Τουρκία, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ έχει ήδη επισκεφθεί την Κωνσταντινούπολη και συμφώνησαν να εγκαθιδρύσουν απευθείας επαφή σε τακτική βάση, όποτε το απαιτούν τα γεγονότα για βελτίωση της σχέσης Ε.Ε. – Τουρκίας προς το συμφέρον και των δύο πλευρών. Επαφές έκανε ο Ιταλός πρωθυπουργός Τζουζέπε Κόντε, ενώ επιχειρεί και η Γερμανίδα Καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ. Κύριος λόγος της δυστοκίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης εναντίον της Τουρκίας, είναι το μεταναστευτικό, που όπως σημειώνεται αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα των πλείστων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα περί βέτο

Θα μπορούσε συνεπώς η Κύπρος να ασκήσει βέτο ως μορφή πίεσης για να ληφθεί απόφαση; Σύμφωνα με τα δημοσιεύματα του κυπριακού Τύπου ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης, την περασμένη Δευτέρα, μετά και την έλευση του «Γιαβούζ» εντός του «8», είχε απειλήσει ότι η Λευκωσία «θα μπλοκάρει τα πάντα» και κατ'επέκταση θα ασκήσει βέτο σε ζητήματα που αφορούν το μεταναστευτικό και τα κονδύλια που δίδονται στην Τουρκία. Το ζήτημα, ωστόσο, είναι πως βέτο υπάρχει σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής. Σε κονδύλια που αφορούν το μεταναστευτικό ή για προγράμματα που έχουν εγκριθεί ήδη δεν τίθεται θέμα βέτο αλλά ειδικής πλειοψηφίας. Η ενταξιακή πορεία της Τουρκίας είναι παγιοποιημένη άλλωστε. Κεφάλαια είχε κλείσει ο Τάσος Παπαδόπουλος επί διακυβέρνησής του, αλλά και ο Δημήτρης Χριστόφιας, με την έλευση του «Μπαρμπαρός». Σε θέματα που αφορούν την Τουρκία και που μπορεί να της προκαλέσουν πρόβλημα όπως χρηματοδότηση, οι αποφάσεις λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία. Στο μόνο πρόγραμμα που μπορεί να έχουμε ένα σχετικό όπλο, είναι στο επενδυτικό πακέτο 2021-2027. Το κατά πόσον η Κύπρος είναι έτοιμη να επικριθεί κάτι τέτοιο είναι βεβαίως ένα ζήτημα ανοικτό. Πρώτα και κύρια για το αν τίθεται θέμα βέτο και κατ'επέκταση αν θα το αποτολμήσει. Και λέμε να αποτολμήσει λαμβάνοντας υπόψη τη γνωστή θέση του Τάσσου Παπαδόπουλου, ότι «το βέτο είναι για τους μεγάλους και είναι πιο πειστικό εάν προέρχεται από αυτούς».

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Ψευδαισθήσεις για ΑΟΖ και Κυπριακό

Με αφορμή την αναφορά του Προέδρου της Δημοκρατίας σε ψευδαισθήσεις θα ήθελα να προσθέσω και εγώ με τη σειρά μου τις δικές μου διαπιστώσεις για το θέμα των ψευδαισθήσεων. Ψευδαισθηση είναι κατά τη γνώμη μου να πιστεύουμε πως ως Κ.Δ. είμαστε σε θέση από μόνοι μας να προκαλέσουμε σημαντικό κόστος στην Τουρκία. Το δοκιμάσαμε 46 χρόνια και αποδείχθηκε ότι είναι ανέφικτο, αφού οι ισχυρές χώρες επιλέγουν την διατήρηση των σχέσεών τους με την Τουρκία αντί της δικής μας φιλίας και συνεργασίας.

Ψευδαισθηση αποδείχθηκε και η εκτίμηση ότι η Τουρκία ήταν γίγαντας με πάλινα πόδια που θα κατέρρεε λόγω του Κουρδικού. Τελικά, τα πάλινα πόδια του γίγαντα έγιναν

ατσάλινα και κινδυνεύουμε να μας συνθλίψουν στο διάβα τους. Ψευδαισθηση είναι να θεωρούμε πως η ΑΟΖ της Κ.Δ. και της Ελλάδας εφάπτονται. Ούτε καν οι στενοί φίλοι μας Αιγύπτιοι αποδέχονται κάτι τέτοιο και εξ ου και η αδυναμία πλήρους οριοθέτησης των ΑΟΖ Ελλάδας και Αιγύπτου. Ο λόγος δεν είναι άλλος από το γεγονός ότι με βάση τα υπάρχοντα δεδικασμένα η επήρεια του Καστελλόριζου στις θαλάσσιες ζώνες της Ανατολικής Μεσογείου δεν αναμένεται να είναι ίση με εκείνη της τουρκικής ακτογραμμής. Ψευδαισθηση είναι, επί του παρόντος, η εκτίμηση ότι ο EastMed έχει σοβαρές προοπτικές να κατασκευαστεί τη στιγμή που δεν υπάρχει η επίσημη συμμετοχή της Ιταλίας και απουσιάζουν οι πο-

σότητες φυσικού αερίου που θα τον κάνουν βιώσιμο, ενώ παράλληλα οι τρέχουσες τιμές φυσικού αερίου δυσκολεύουν την εξασφάλιση της αναγκαίας χρηματοδότησης.

Όλα αυτά τη στιγμή που, έστω και σε μικρότερη έκταση από τη διεκδικούμενη, η τουρκική υπαλοκρηπίδα/ΑΟΖ παρεμβάλλεται στην αναμενόμενη οδύνη αυτού του αγωγού. Ψευδαισθηση είναι και η θέση ότι με τις τριμερείς συνεργασίες θωρακίζεται η ΑΟΖ μας ή ακόμα χειρότερα πως το Ισραήλ ή η Αίγυπτος θα πολεμήσουν για μας χωρίς να λάβουν ουσιαστικά ανταλλάγματα αλλά και χωρίς τη δική μας αμυντική προπαρασκευή. Αντίστοιχα, ψευδαισθηση είναι να υποστηρίζουμε πως η επίλυση

του Κυπριακού με μία λύση Κραν Μοντάνα θα τερματίσει τις τουρκικές διεκδικήσεις επί της κυπριακής ΑΟΖ τη στιγμή που η Τουρκία έχει καταθέσει τις γνωστές συντηγμένες στον ΟΗΕ, διεκδικώντας ως δική της τη θάλασσα δυτικά του Ακάμα. Ψευδαισθηση είναι η προσδοκία πως η Τουρκία θα αφήσει τους Τ/κ και τους Ε/κ να συμβιώσουν ελεύθεροι και αυτόνομοι την επομένη της λύσης. Παραγνωρίζει το γεγονός ότι η Τουρκία, στο πλαίσιο της ηγεμονικής πολιτικής της Γαλάζιας Πατρίδας, χρειάζεται την Κύπρο ως εφευτήριο για την προβολή δύναμης στην ευρύτερη περιοχή. Οι υλοποιούμενοι σχεδιασμοί για τη δημιουργία μιας αεροναυτικής βάσης σε Λευκόνοικο και Μπογάκι εντάσσονται σε αυτό

το πλαίσιο. Ψευδαισθηση είναι η θέση πως η λύση τύπου Κραν Μοντάνα ανατρέπει τα τετελεσμένα της εισβολής ή ακόμα βελτιώνει την παρούσα κατάσταση.

Η αποδοχή της απόδοσης της ιδιότητας του Κύπριου πολίτη σε 120.000 έποικους σε συνδυασμό με την ανανέωση της βίζας σε 60.000 Τούρκους πολίτες και τις 100.000 Τούρκους φοιτητές που θα προστεθούν στις 120.000 Τ/κ θα καταστήσουν τη βόρεια περιοχή μία οιονεί και σχεδόν αμιγή τουρκική ζώνη.

Το τελευταίο ενισχύεται και από την πρόνοια του πλαισίου Γκουτιέρες για απόδοση στους χρήστες (έποικους Μ/κ/κ) του πρώτου λόγου για τις περιουσίες μας στη βόρεια περιοχή της αυριανής ομοσπονδίας.

Χωρίς περιουσίες και εργασία ελάχιστοι Ε/κ θα εγκατασταθούν στη βόρεια περιοχή. Τέλος ψευδαισθηση αποτελεί η θέση πως το στάτους κβο είναι μία ασφαλής και σταθερή επιλογή.

Αυτό έπαψε από καιρό να είναι στατικό λόγω των κλιμακούμενων τουρκικών τετελεσμένων σε ξηρά και θάλασσα. Επιβάλλεται, χωρίς ψευδαισθήσεις της μίας ή της άλλης μορφής, η πολιτική ηγεσία με τη συμβολή ενός επανεργοποιημένου Γεωστρατηγικού Συμβουλίου της ΚΥΠ και του ΥΠΕΞ να διαμορφώσουν μία ρεαλιστική εθνική στρατηγική που θα επιτρέψει την επιβίωση και την πρόοδο των Ελλήνων σε αυτό το νησί.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος.

“ΜΙΑ ΔΟΣΗ ΓΙΑ
ΟΛΑ ΜΟΥ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ
ΣΗΜΕΡΑ

ΚΑΙ ΑΥΡΙΟ.”

λύση
ONE
Μία λύση
δανεισμού,
για όλα!
www.hellenicbank.com/one

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Έχεις τη δύναμη.

Πρέπει να συναφθεί ασφάλιση της κύριας κατοικίας και ασφάλεια ζωής. Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρεώσεις αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Το Γιαβούζ στο οικόπεδο 8 της ΑΟΖ της Κ.Δ.

Γιατί ξαφνιάζει το γεγονός; Το ίδιο έπραξε η Τουρκία και με το «οικόπεδο 7» και δη ανενόχλητη, αφού ουδείς την απέτρεψε

Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ Ν. ΠΟΧΑΝΗ

Είμαστε τελικά σε αυτό τον μικρό τόπο επιμνηθείς. Ενεργούμε μετά τα γεγονότα. Ό,τι δεν μας είναι κατανοπτό είτε το αγνοούμε είτε το παραγκωνίζουμε με χίλιες δικαιολογίες. Για κάποιον λόγο η «πρόληψη» δεν μας αρέσει. Αντιθέτως, το χαρακτηριστικό μας γνώρισμα είναι «... άστο και θα δούμε...». Για ποιο λόγο αυτός ο πρόλογος; Και ξαφνικά, πολιτικοί παράγοντες άρχισαν να αλληλοκατηγορούνται επειδή το γνωστό μας πλέον τουρκικό γεωτρύπανο «Άκαμπτος», όπως είναι η ελληνική μετάφραση του γανуз, βρίσκεται εδώ και λίγα 24ώρα στο «οικόπεδο» 8 της κυπριακής ΑΟΖ. Και όχι μόνο αλληλοκατηγορούνται για το πώς και γιατί αλλά υποδεικνύουν και τι έπρεπε να είχαμε κάνει προκειμένου να είμασταν σε θέση να αποτρέψουμε τέτοιου είδους ενέργειες. Δυστυχώς, αυτά δεν τα γράφω «ελαφρά τη καρδία».

Τι σημαίνει, λοιπόν, ότι το «Γιαβούζ» βρίσκεται στο «οικόπεδο» 8; Σημαίνει ότι η Άγκυρα συνεπείσταν όπως πάντα στις διαχρονικές της διεκδικήσεις, συνεχίζει να κάνει πράξη αυτά που έχει και λέει. Σημαίνει ότι εμείς όλα αυτά που λέει τα ακούμε αλλά είτε δε θέλουμε να τα καταλάβουμε είτε δεν τα καταλαβαίνουμε. Κάποιοι αρμόδιοι (πραγματικά αρμόδιοι και όχι κατ' όνομα) έλεγαν, πριν από 27 χρόνια, με τον πιο επίσημο τρόπο σε αυτούς που έπρεπε να ακούσουν, τι θα έπρεπε να κάναμε μέσα στα επόμενα 20 χρόνια προκειμένου να δημιουργούνταν συνθήκες αποτροπής. Αυτοί τα είπαν, αυτοί τα άκουσαν. Και μη πει κάποιος «...μα τότε δε γνωρίζαμε ότι θα δραστηριοποιούμασταν οικονομικά στη θάλασσα...» διότι αυτοί οι αρμόδιοι έλεγαν πάλι με τον πιο επίσημο τρόπο ότι «...Η Κύπρος, ως νησιωτικό κράτος και με βάση το νέο υπό διαμόρφωση Δίκαιο της Θάλασσας, θα μπορεί να δραστηριοποιείται στη θάλασσα, υπογράφοντας σχετικές συμφωνίες με τα γειτνιάζοντα κράτη, σε μία θαλάσσια ζώνη που θα ονομάζεται Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη... και προκειμένου να μπορεί η Κ.Δ. να προσταπίζει τα συμφέροντά της σε αυτά

Το γνωστό μας πλέον τουρκικό γεωτρύπανο «Άκαμπτος», όπως είναι η ελληνική μετάφραση του γανуз, βρίσκεται εδώ και λίγα 24ώρα στο «οικόπεδο» 8.

Στις 27 Μαΐου 2019, ο Τούρκος πρέσβης Çagatay Erçiyès παρουσίασε με τον πιο επίσημο τρόπο τον προγραμματισμό της Τουρκίας, καθώς και τις διεκδικήσεις της στην Αν. Μεσόγειο. Η πρώτη προβολή αφορούσε χάρτη με τις δραστηριότητες της στο «οικόπεδο» 8. Ποιανού «ίδρωσε το αφτί»;

τη ζώνη θα πρέπει να προγραμματισθούν αυτά και αυτά με χρονικό ορίζοντα 20 χρόνια...». Για να μη χάνουμε χρόνο σε αριθμητικές πράξεις, αυτά οι εν λόγω αρμόδιοι τα

λέγανε το 1993 και το 1994 τέθηκε σε ισχύ το νέο Δίκαιο της Θάλασσας ως αποτέλεσμα της Τρίτης Συνδιάσκεψης του ΟΗΕ που διήρκησε 9 ολόκληρα χρόνια (1973 – 1982). Όλα αυτά δεν τα γράφω για να δικαιολογήσω κάποιους, αλλά για να γίνει κατανοητό πόσο μεγάλη και ουσιαστική σημασία έχει ο έγκαιρος προγραμματισμός και η εμμονή στον στόχο.

Πριν από μερικά χρόνια (2013) κάποιοι αρμόδιοι έλεγαν και προειδοποιούσαν, και πάλι με τον πιο επίσημο τρόπο, ότι η περιοχή τριβών της επόμενης 15ετίας θα είναι αυτή μεταξύ του Καστελόριζου και του Ακάμα και ότι μια κοινή στρατηγική μεταξύ Κύπρου – Ελλάδας ήταν επιτακτική. Δυστυχώς και πάλι όσοι όφειλαν να ακούσουν δεν το άκουσαν ή δεν ήθελαν να το ακούσουν. Και τώρα... το «Γιαβούζ» βρίσκεται παράνομα σε μια περιοχή – στο «οικόπεδο» 8, τα δικαιώματα του οποίου παραχώρησε η Κ.Δ. στην κοινοπραξία των εταιρειών TOTALκαι ENI, που μπορεί να μη διεκδικείται από

Τι σημαίνει ότι το «Γιαβούζ» βρίσκεται στο «οικόπεδο 8»; Σημαίνει ότι η Άγκυρα, συνεπείσταν στις διαχρονικές της διεκδικήσεις, συνεχίζει να κάνει πράξη αυτά που λέει. Σημαίνει ότι εμείς όλα αυτά που λέει τα ακούμε, αλλά είτε δεν θέλουμε να τα καταλάβουμε είτε δεν τα καταλαβαίνουμε.

την Τουρκία πλην όμως ευρίσκεται, κατά τα λεγόμενά της, σε περιοχή που διεκδικείται από το υποτελές σε αυτή ψευδοκράτος τα συμφέροντα του οποίου προσταπίζεται. Καλά, γιατί μας ξαφνιάζει το γεγονός αυτό; Δεν έπραξε το ίδιο και με το «οικόπεδο» 7 και δη ανενόχλητη

Ποιος την απέτρεψε. Απλώς η Άγκυρα και μας ακούει και μας καταλαβαίνει και κάνει τη δική της ανάγνωση, πήρε τα μηνύματα από εμάς και προχωρά ακάθεκτη, προσταπίζοντας τα δικαιώματα των Τ/κ. Όπως δήλωσε και ο Τούρκος ΥΠΕΞ: «...Κανείς δεν μπορεί να φέρει αντίρρηση στο γεγονός ότι έχει και ο τουρκοκυπριακός λαός δικαιώματα εδώ...». Αυτό κάνουν, άλλωστε δεν είναι αυτοί που δήλωσαν: «... Εάν επιλέγουν να προστατεύουν τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων σαν μια ξεχωριστή, ανεξάρτητη οντότητα, τότε θα πρέπει να περιορισθούν εις όσα αναλογούν στην αποκλειστική οικονομική ζώνη της εν λόγω παράνομης οντότητας. Και, συνεπώς δεν έχουν λόγο να αμφισβητούν τα κυριαρχικά δικαιώματα της Κυπριακής Δημοκρατίας...».

Συνεπώς, γιατί το «Γιαβούζ» βρίσκεται 70 ναυτικά μίλια (ή 126 χιλιόμετρα) από τις ντότιες ακτές της νήσου, μέσα στο οριοθετημένο τμήμα της κηρυχθείσας από την Κ.Δ. ΑΟΖ και δη σε ένα αδειοδοτημένο

«οικόπεδο»; Για να εκτελέσει μία γεώτρηση μέσα στο πλαίσιο της δικής τους πολιτικής – να «ξοδέψουν» τα πετρέλαιά τους – ή για να προστατεύσει τα δικαιώματα των Τ/κ, να εντοπίσει κοιτάσμα – οι ενδείξεις για την ύπαρξη του οποίου είναι σοβαρές – και αυτό να αποτελέσει ένα στοιχείο διαπραγμάτευσης. Και αφού δεν μιλάμε για δυναμικές αντιδράσεις – δεν υφίστανται από την πλευρά μας – τότε, τα νομικά και φυσικά πρόσωπα που εμπλέκονται σε αυτές τις δραστηριότητες θα υποστούν κυρώσεις ή έστω να παρεμποδιστούν από τη συμμετοχή τους;

Οι κινήσεις της Τουρκίας και γνωστές και προβλεπτές είναι αλλά και πολυδιάσπαστες. Ενώ προβαίνει σε παράνομες ενέργειες παράλληλα προχωρεί και σε άλλες ενέργειες που αποσκοπούν στην αποδόμηση των στρατηγικών συμμαχιών της Κ.Δ. – που όσον και αν αμφισβητούνται στο εσωτερικό από μερικούς – είναι ένας πονοκέφαλος για την Άγκυρα. Προβάλλει δελεαστικά, προς Ισραήλ και Αίγυπτο, τι έχουν να κερδίσουν από μια νέα οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών, η οποία θα στηρίζεται όχι στη μέθοδο της Μέσης Γραμμής αλλά σε αυτή των Αρχών της Δίκαιης λύσης (Equitable Solution). Αυτό έπραξε και με τη Λιβύη και στηρίζομενη πάνω στη διεθνή νομολογία, υποδεικνύει επιδεικτικά στην Ε.Ε. ότι δεν έχει καμία αρμοδιότητα στα θέματα οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών. Στις 27 Μαΐου 2019, στις Βρυξέλλες, ο Τούρκος Πρέσβης Çagatay Erçiyès, επικεφαλής της Γενικής Διεύθυνσης του τουρκικού ΥΠΕΞ για θέματα μεταξύ άλλων και θαλασσίων συνόρων, παρουσίασε με τον πιο επίσημο τρόπο τον προγραμματισμό και τις δραστηριότητες της Τουρκίας, καθώς και τις διεκδικήσεις της στην Ανατολική Μεσόγειο, προβάλλοντας μία σειρά νομικών επιχειρημάτων για την τεκμηρίωση των θέσεων της. Η πρώτη προβολή αφορούσε χάρτη με τις δραστηριότητές της στο «οικόπεδο» 8. Ποιανού «ίδρωσε το αφτί»;

Ο κ. Κυριάκος Ν. Ποχάνης είναι αρχιπλοίαρχος (Ε.Α.) του Πολεμικού Ναυτικού.

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ ΣΧΟΙΝΑ

Αουσβιτς, πέρα από τη μνήμη

Ούτε ένα χιλιόμετρο δε χωρίζει την πύλη του κεντρικού φυλακίου από το διεθνές μνημείο στον χώρο του ναζιστικού στρατοπέδου συγκέντρωσης Άουσβιτς-Μπίρκεναου. Απόσταση που ο επισκέπτης μπορεί να διανύσει σε μόλις δέκα λεπτά. Αλλά τόσο τρομακτική που σου κόβονται τα πόδια. Κάθε βήμα δίπλα στις γραμμές των τριάνων που οδήγησαν πάνω από ένα εκατομμύριο άνδρες, γυναίκες και παιδιά σε φριχτό θάνατο, είναι μια σπαρακτική υπενθύμιση για την τραγική αποτυχία της ανθρωπότητας να εμποδίσει τη μαζική εξόντωση αθώων σε τέτοια ασύλληπτη κλίμακα. Και για την τεράστια ευθύνη που όλοι φέρουμε να διασφαλίσουμε ότι δε θα συμβεί ποτέ ξανά. Πάνω στο μνημείο, μια επιγραφή, και στα ελληνικά: «As είναι για αιώνες κραυγή απελπισίας και προειδοποίηση για την ανθρωπότητα αυτός ο τόπος.»

Φέτος συμπληρώνονται 75 χρόνια από την απελευθέρωση του Άουσβιτς. Πλήθος οι εκδηλώσεις μνήμης που πραγματοποιούνται εντός και εκτός Ευρώπης— μια σημαντική ευκαιρία για να αποτίσουμε φόρο τιμής στα έξι εκατομμύρια Εβραίους και στους τόσους άλλους που δολοφονήθηκαν από τους Ναζι λόγω εθνοτικής καταγωγής, ταυτότητας ή πεποιθήσεων. Ευκαιρία ν' αναλογιστούμε το Ολοκαύτωμα και τις επιστάσεις του στις κοινωνίες μας μέχρι σήμερα.Μια ευκαιρία να πούμε: θυμόμαστε.

Ωστόσο, η μνήμη μόνη της δεν είναι αρκετή. Στις 23 Ιανουαρίου, στο Παγκόσμιο Φόρουμ για το Ολοκαύτωμα στην Ιερουσαλήμ, οι Πρό-

εδροι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έστειλαν πικρό μήνυμα: «Όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν την κοινή πεποίθηση ότι καμιά μορφή ρατσισμού, αντισημιτισμού ή μίσους δεν έχει θέση στην Ευρώπη και θα κάνουμε το παν για την αντιμετώπισή τους.» Η Ευρώπη έχει ήδη κάνει πολλά. Συνολικά, 16 κράτη

Όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. έχουν την κοινή πεποίθηση ότι καμιά μορφή ρατσισμού, αντισημιτισμού ή μίσους δεν έχει θέση στην Ευρώπη και θα κάνουμε το παν για την αντιμετώπισή τους.

μέλη της Ε.Ε. έχουν ήδη εγκρίνει τον λειτουργικό ορισμό του αντισημιτισμού σύμφωνα με τη Διεθνή Συμμαχία για τη Μνήμη του Ολοκαυτώματος (IHRA), ο οποίος αποτελεί κοινή βάση ζωτικής σημασίας για τον προσδιορισμό και την αντιμετώπιση του φαινομένου σε όλες τις μορφές του.

Ωστόσο, δεν υπάρχουν περιθώρια εφησυχασμού. Τα αντιεβραϊκά κρούσματα αυξάνονται δυστυχώς. Σε πρόσφατη έρευνα μεταξύ των Εβραίων της Ευρώπης, ένας στους τρεις αναφέρει ότι έχει υποστεί παρενόχληση όταν φέρει δημοσίως αντικείμενα αντιπροσωπευτικά της εβραϊκής ταυτότητας.

Στις 6 του περασμένου Δεκέμβρη, η καγκελάριας της Γερμανίας Άγκελα Μέρκελ πραγματοποίησε την πρώτη της επίσκεψη στο Άουσβιτς-Μπίρκενάου, συνοδευόμενη από τον πρωθυπουργό της Πολωνίας Ματέους Μοραβιέτσκι, ένα από τους επιζώντες του κολαστηρίου, τον Στανισλάβ Μπαρνικόφσκι, 87 ετών, και εκπροσώπους της εβραϊκής κοινότητας.

Οι πυροβολισμοί στο Halle και στις Βρυξέλλες αποτελούν σκληρή υπενθύμιση ότι, 75 χρόνια μετά το Ολοκαύτωμα, ο αντισημιτισμός εξακολουθεί να κοστίζει ζωές και να πλήττει σοβαρά τον κοινωνικό ιστό. Διότι όταν ένας ένοπλος ανοίγει πυρ σε μια συναγωγή κατά τον Γιομ Κιπούρ, ή σ' ένα μουσείο στην καρδιά της ευρωπαϊκής πρωτεύουσας, δεν πρόκειται για επίθεση εναντίον της εβραϊκής κοινότητας μόνον. Πρόκειται για επίθεση εναντίον όλων μας. Εναντίον των μελιδωδών αξιών και αρχών μας. Εναντίον της ενότητας, της πολυμορφίας και της συνοχής των κοινωνιών μας. Εναντίον όλων όσων

απαρτίζουν τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής μας.

Ως Θεσσαλονικιός, έχω βαθιά συναίσθηση της τεράστιας συμβολής του εβραϊκού πολιτισμού στην ευρωπαϊκή μας κληρονομιά. Και των οδυνηρών επακόλουθων του Ολοκαυτώματος σε μια πόλη που υπήρξε κέντρο όπου άκμαζε το σεφαραδίτικο στοιχείο—γνωστή με την ονομασία «Madrede Israel», χάρη στην ισπανοεβραϊόφωνη κοινότητά της.

Υπό την ευθύνη μου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δημιουργήσει μια ειδική ομάδα για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού, η οποία θα επικουρεί και θα συντονίζει τις προσπάθειες όλων των κρατών μελών

προκειμένου να αναπτύξουν ολοκληρωμένες εθνικές στρατηγικές: από την καταπολέμηση των εγκλημάτων μίσους και της ρητορικής μίσους, την προστασία και την ενσωμάτωση των εβραϊκών κοινοτήτων, μέχρι την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση.

Ζητήματα ασφαλείας παραμένουν η κυριότερη πηγή ανησυχίας για τις εβραϊκές κοινότητες. Και εργαζόμαστε για την ολοκλήρωση μιας Ένωσης Ασφάλειας της Ε.Ε. στην οποία κάθε Ευρωπαίος θα αισθάνεται ασφαλής και προστατευμένος—ανεξάρτητα από την πίστη, την καταγωγή ή τον τόπο διαμονής του. Θα συνεχίσουμε να στηρίζουμε τις δράσεις των κρατών μελών για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης, για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο και για τη διασφάλιση της φυσικής ασφάλειας των εβραϊκών κοινοτήτων. Οι συναγωγές, τα κοινοτικά κέντρα, τα σχολεία και τα πανεπιστήμια θα πρέπει να είναι τόποι σεβασμού, μελέτης και εορτασμού του εβραϊκού πολιτισμού και όχι στόχοι επίθεσης.

Παράλληλα, πρέπει να εντείνουμε τις προσπάθειές μας στον τομέα της εκπαίδευσης—του ισχυρότερου εργαλείου που έχουμε στη διάθεσή μας για την πρόληψη αντισημιτικών επεισοδίων μακροπρόθεσμα. Πρέπει να διδάσουμε τα παιδιά μας, να ενημερώσουμε τους πολίτες μας, να εκπαιδεύσουμε τα μέλη των σωμάτων επιβολής του νόμου και του δικαστικού σώματος τόσο σχετικά με το Ολοκαύτωμα όσο και με τις σύγχρονες μορφές αντισημιτισμού. Ο ρόλος των σχολείων και ένα φιλόδοξο, χωρίς αποκλεισμούς εκπαιδευτικό πρό-

γραμμα είναι καθοριστικής σημασίας για να αλλάξουν αντιλήψεις και συμπεριφορές. Και εδώ, τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κινητικότητα των φοιτητών και για την έρευνα μπορούν να προσφέρουν πολύτιμη στήριξη στις στρατηγικές των κρατών μελών.

Τέλος, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι ο αντισημιτισμός δεν είναι μόνο ευρωπαϊκό πρόβλημα. Απαιτεί μια απάντηση σε παγκόσμιο επίπεδο και για τον σκοπό αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να ενώσει τις δυνάμεις της με όλους εκείνους—χώρες και διεθνείς οργανισμούς—που είναι έτοιμοι να υπερασπισθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις αξίες της ισότητας, της πολυφωνίας, της πολυμορφίας και της ελευθερίας της θρησκείας και της έκφρασης.

Τη Δευτέρα 27 Ιανουαρίου, μαζί με επιζώντες του Ολοκαυτώματος και πολιτικούς ηγέτες από ολόκληρο τον κόσμο, θα βαδίσω την απόσταση από την Πύλη του Θανάτου μέχρι το μνημείο του Μπίρκεναου εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να τιμήσουμε όσους χάθηκαν στον τόπο αυτόν, καθώς και εκατομμύρια ακόμα ανθρώπους που έχουν υποφέρει και εξακολουθούν να απειλούνται από τη μίσση για τον αντισημιτισμό.

Είναι καθήκον μας. Όχι μόνο να θυμόμαστε, αλλά να υψώσουμε τη φωνή μας και να δράσουμε.

Ο κ. Μαργαρίτης Σχοινάς είναι ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Προώθηση του Ευρωπαϊκού Τρόπου Ζωής μας. Στα καθήκοντά του περιλαμβάνεται ο συντονισμός των προσπαθειών για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού.

Οι Τριμερείς δεν λύνουν το πρόβλημα με την Τουρκία

Δύσκολη η μελέτη για το ποιοι θα πρέπει να τύχουν κυρώσεων για τις τουρκικές προκλήσεις, λέει ο Μιχάλης Ατταλίδης

Συνέντευξη στη
MARINA ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Οι Τριμερείς είναι μία από τις πιο πετυχημένες πρωτοβουλίες της εξωτερικής πολιτικής της Κυπριακής Δημοκρατίας», λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο πρώην διπλωμάτης και πανεπιστημιακός Μιχάλης Ατταλίδης, σημειώνοντας ωστόσο πως δε μπορούν να λύσουν το πρόβλημα με την Τουρκία, καθώς η Τουρκία δεν συμμετέχει σε αυτές. Μιλάει για τις κυρώσεις της Ε.Ε. που αναμένονται εναντίον της Τουρκίας, εκφράζοντας την εκτίμηση πως είναι νομικά και πολιτικά δύσκολο θέμα. «Αυτή τη στιγμή παίρνουμε και από την Ε.Ε. και από τις ΗΠΑ τη νομική και διπλωματική στήριξη που ως τώρα είναι λογικό να αναμένουμε. Θα ήταν πιο ικανοποιητικό να στείλουν τους στόλους να μας προστατεύσουν, όμως, δεν είναι πιθανό να το κάνουν», λέει χαρακτηριστικά ο κ. Ατταλίδης.

—Η διάσκεψη στο Βερολίνο για τη Λιβύη τι κατάφερε; Υπήρξαν νικητές ή ήταν μία αποτυχία;

—Είναι νωρίς να μιλήσουμε για αποτυχία. Υπήρξε μία αδυναμία δεδομένου ότι στο τραπέζι της διάσκεψης απουσίαζαν οι κύριοι παράγοντες της σύγκρουσης στη Λιβύη, ο Χαφτάρ και ο Σάρατζ. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο δεν γνωρίζουμε πώς θα εξελιχθεί η κατάσταση. Οι συμμετέχοντες πάντως και η ελληνική κυβέρνηση εξέφρασαν ικανοποίηση.

—Το ότι απουσίαζε η Ελλάδα πώς θα πρέπει να το ερμηνεύσουμε;

—Η Ελλάδα έπρεπε να προσκληθεί από τη Γερμανία, αν μη τι άλλο για λόγους κοινοτικής αλληλεγγύης, δεδομένου ότι μια χώρα της Ε.Ε. που έχει αυτή τη στιγμή καίριο συμφέρον στο τι συμβαίνει στη Λιβύη, ζητάει να συμμετάσχει στη διάσκεψη. Άλλωστε το θέμα των φυσικών πόρων που αφορά την Ελλάδα ήταν ένα από τα αντικείμενα της διάσκεψης. Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, πως η διαδικασία πρόσκλησης είχε αρχίσει πριν από μερικούς μήνες και δεν γνωρίζω σε ποιο στάδιο εξέφρασε ενδιαφέρον η ελληνική κυβέρνηση. Άλλωστε, η διάσκεψη θα γινόταν για να επιλυθούν τα προβλήματα του εμφυλίου και των παρεμβάσεων. Ό,τι κι αν ισχύει, εφόσον η Ελλάδα ζήτησε να συμμετάσχει έστω και σε μεταγενέστερο στάδιο θα έπρεπε να είχε προσκληθεί από τη στιγμή που συμμετείχε η Τουρκία.

—Για ποιους λόγους δεν το διευθέτησαν;

—Ένας από τους λόγους μπορεί να είναι το γεγονός ότι μια ad hoc διεθνής διάσκεψη λειτουργεί με συγκεκριμένους εθιμικούς κανόνες, από τους οποίους οι αποφάσεις λαμβάνονται με ομοφωνία. Αυτό σπ-

μαίνει πως όταν προσθέσεις ακόμη ένα μέλος που έχει συγκεκριμένο συμφέρον και ενδιαφέρον, καθιστάς ακόμη πιο δύσκολο να επιτευχθεί η όποια ομόφωνη απόφαση. Αυτός είναι ένας λόγος που μπορώ να σκεφτώ για τη μη πρόσκληση της Ελλάδας. Σε ελλαδικά ρεπορτάζ είδα να αναπτύσσεται η θέση από κοινοτικούς διπλωμάτες πως τα συμφέροντα της Ελλάδας θα κατοχυρωθούν πλήρως δεδομένου ότι στη διάσκεψη θα συμμετείχε ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Κα οι δύο είναι δεσμευμένοι με επίσημες αποφάσεις της Ε.Ε. ότι είναι άκυρη η συμφωνία Τουρκίας-Λιβύης. Όπως υποστηρίζουν οι διπλωμάτες δε-ν υπάρχει τίποτα να αλλάξει, καθώς η συμφωνία είναι άκυρη δεδομένου ότι δεν επικυρώθηκε από το κοινοβούλιο της χώρας.

—Τα όσα διαμειβόνται στη Μέση Ανατολή αλλά και η διάσκεψη στο Βερολίνο έφεραν στο προσκήνιο τη συζήτηση ότι δεν υπάρχει διεθνές δίκαιο, αλλά η επικράτηση των ισχυρών.

—Ο κόσμος δεν διοικείται ποτέ από απόλυτα βάσει του διεθνούς δικαίου. Κατά τον 20ό αιώνα έγιναν σοβαρές προσπάθειες να δημιουργηθεί νομικό και αξιακό πλαίσιο για τις διεθνείς σχέσεις και δραστηριότητες. Για παράδειγμα, η διπλωματία έχει θεσμοθετηθεί και έχουν γίνει νόμοι για το τι επιτρέπεται και τι όχι στον πόλεμο.

—Δεν εφαρμόζονται όμως...

—Ποτέ δεν εφαρμόζονταν πλήρως και είχαμε τις μεγαλύτερες παραβιάσεις τον 20ό αιώνα με την άνοδο του φασισμού. Ήταν μία ολοκληρωτική οπισθοδρόμηση της ανθρωπότητας. Δημιουργήθηκαν όμως μετά τον πόλεμο τα Ηνωμένα Έθνη που ήταν μία προσπάθεια να θεσμοθετηθούν οι διεθνείς σχέσεις. Σε κάποιο βαθμό θεσμοθετήθηκαν και αυτό το ξέρουμε εμείς στην Κύπρο, γιατί εδώ και πολλά χρόνια εναποθέταμε τις ελπίδες μας στα Η.Ε. Είχε γίνει μια πρόοδος όμως τώρα πολλοί ανησυχούν ότι σημειώνεται οπισθοδρόμηση. Πολλοί σημειώνουν πως σημαντικό ρόλο στη διαδικασία εξέλιξης των νομοθετικών ρυθμίσεων, είχαν διαδραματίσει στο παρελθόν οι ΗΠΑ. Οι ΗΠΑ παρουσίαζαν τον εαυτό τους ως τη δύναμη που θέλει να δημιουργήσει ένα αξιακό και νομικά διακυβερνόμενο κόσμο. Τώρα με κάποιο τρόπο οι ΗΠΑ ηγούνται της οπισθοδρόμησης. Στην περιοχή μας τα πράγματα είναι χειρότερα. Με την επλεκτική πλέον παρουσία των ΗΠΑ, έχουν εξελιχθεί τρεις περιφερειακές δυνάμεις οι οποίες ανταγωνίζονται μεταξύ τους. Έχουμε την αναβίωση της θρησκευτικής πολιτικής και αναβίωση εθνικισμών και εθνικών αντιθέσεων της περιοχής που είχαν κάπως αμβλυνθεί

Η κυβέρνηση θα κρίνει αν μπορεί να καθίσει στο τραπέζι των συνομιλιών με την «προκλητική» Τουρκία, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Μιχάλης Ατταλίδης, υπενθυμίζοντας την τοποθέτηση Πέρες ότι το πρόβλημα με το να κάνεις ειρήνη, είναι ότι θα πρέπει να την κάνεις με τον εχθρό σου.

“

Η Ε.Ε. δεν είναι εξουσιοδοτημένη να αναλάβει τον ρόλο της άμυνας κρατών μελών. Κράτη μέλη αντιτίθενται επειδή θέλουν να έχει αυτό τον ρόλο το ΝΑΤΟ.

“

Οι κακές σχέσεις που έχει δημιουργήσει η Τουρκία με τους γείτονές της λειτουργούν εις βάρος της, όμως είναι σε τέτοια θέση που οι δύο μεγάλες δυνάμεις, ΗΠΑ και Ρωσία, προσπαθούν να την έχουν όσο είναι εφικτό εταίρο και σύμμαχο.

στο παρελθόν. Μάλιστα σε αντίθεση με την—σίγουρα επικίνδυνη—περίοδο του ψυχρού πολέμου, που είχαμε δύο συμμαχίες σε αντιπαράθεση, που είχαν όμως περιφερειακή σταθερότητα, σήμερα σημειώνεται συχνά μια «δοσοληπτική» σχέση μεταξύ κρατών. Είναι δύσκολο να προβλέψουμε ποιος θα συνεργαστεί με ποιον. Το άλλο σημαντικό πρόβλημα είναι η στρατιωτικοποίηση, καθώς γίνεται συχνά καταφυγή στα στρατιωτικά μέσα.

—Η Τουρκία οδηγείται στην απομόνωση, όπως αναφέρει συχνά η Αθήνα ή ενισχύεται συνεχώς;

—Εξαρτάται πώς θα δει κάποιος το θέμα της απομόνωσης. Μετά την εκλογή του Ερντογάν στην Τουρκία όταν υπουργός Εξωτερικών ήταν ο Νταβούτογλου, η Τουρκία μιλούσε για πρωτοβουλίες που θα είχαν ως αποτέλεσμα μηδενικά προβλήματα με όλους τους γείτονές τους. Μετά από μερικούς μήνες εφαρμογής της πραγματικής πολιτικής τους, κάποιοι μίλησαν για μηδενικούς γείτονες

χωρίς προβλήματα. Αν παρατηρήσετε τον περίγυρο της Τουρκίας θα διαπιστώσετε πως σε κάποιο στάδιο είχε προβλήματα, με όλους της τους γείτονες.

—Όλοι όμως επιχειρούν να τα βρουν με την Τουρκία

—Η πραγματικότητα είναι πως η Τουρκία έχει αναδειχθεί σε μία πολύ ισχυρή περιφερειακή δύναμη που βλέπει τον εαυτό της ως ένα πόλο σχεδόν παγκόσμιας προβολής ισχύος. Ενδεικτικό ότι όταν διεξήγαγε διαπραγματεύσεις με την Ε.Ε., τις έκανε σαν να ήταν ίση και αρνείτο να δεχτεί τον ρόλο του μαθητή που στην ουσία παίρνει μια χώρα που διαπραγματεύεται με την Ε.Ε. για ένταξη. Σε κάποιο στάδιο είχε ζητήσει να προσαρμοστεί σε κάποιο βαθμό και η Ε.Ε. στις ισλαμικές αξίες της Τουρκίας. Και η Ε.Ε. και οι ΗΠΑ, παρόλο που έχουν προβλήματα με την Τουρκία, επιχειρούν να συνεχίσουν μία συνεργασία και μία θετική σχέση με την Τουρκία. Τώρα, πόσο θα συνεχίσει, χωρίς να έχει απώλεια ισχύος η Τουρκία, κανείς δεν μπορεί να το προβλέψει. Για παράδειγμα, ένας από τους λόγους που το Ισραήλ μπήκε στην τριμερή συνεργασία με την Ελλάδα και την Κύπρο ήταν εξαιτίας των προβλημάτων που προκάλεσε η Τουρκία, πρώτα στο Νταβός με τον Ερντογάν και Πέρες μετά με την υπόθεση «Μαβί Μαρμαρά». Υπάρχουν συνεπώς και επιπτώσεις για την Τουρκία. Οι ΗΠΑ προβαίνουν σε διευθετήσεις και ενισχύουν τη στρατιωτική τους συμμαχία με την Ελλάδα ούτως ώστε να μπορούν να αντικαταστήσουν σε κάποιο βαθμό αυτό που χάνουν με τη χειροτέρευση των σχέσεών τους με την Τουρκία. Οι κακές σχέσεις που έχει δημιουργήσει με τους γείτονές της λειτουργούν εις βάρος της, όμως, είναι σε τέτοια θέση που οι δύο μεγάλες δυνάμεις του κόσμου, οι ΗΠΑ και η Ρωσία, προσπαθούν να την προσεγγίσουν και να την έχουν όσο είναι εφικτό εταίρο και σύμμαχο.

—Πώς ερμηνεύετε την κίνηση να προχωρήσει στο τεμάχιο 8;

—Κανείς σχεδόν δεν ανέμενε μία τέτοια κίνηση. Αποτελεί μέρος αυτής της επιθετικής της διάθεσης ούτως ώστε να δείξει τη δυνατότητά της να προβάλει ισχύ σε διάφορα μέτωπα. Θέλει να δείξει μεγάλο βαθμό αποφασιστικότητας και να προβάλει προσκόμματα στο ενεργειακό πρόγραμμα της Κύπρου. Θεωρούν κατά έναν παράδοχο τρόπο ότι οι Τουρκοκύπριοι έχουν το δικό τους κράτος,

την «Τουρκική Δημοκρατία Βορείας Κύπρου», αλλά παράλληλα συμμετέχουν και στην Κυπριακή Δημοκρατία και έχουν δικαιώματα στην ιδιοκτησία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ενδεχομένως αυτή η κίνηση να είναι μια προσπάθεια της Τουρκίας, από θέση ισχύος, να εξαναγκάσει την Κύπρο, και την Ελλάδα, να διαπραγματευτούν για τα θέματα της ΑΟΖ.

—Αναμέναμε να ληφθούν κάποιες ενέργειες από την Ε.Ε. Οι κυρώσεις που είχαν προαναγγελθεί φαίνεται να σκαλώνουν...

—Δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε ποια είναι τα μέτρα. Θα έλεγα όμως ότι υπάρχουν συγκεκριμένοι λόγοι που η Ε.Ε. δεν διακρίνεται για την ευελιξία και την αποτελεσματικότητά της στις διεθνείς σχέσεις και στα θέματα ασφάλειας. Πρώτα και κύρια, απουσιάζουν οι θεσμοί που να δημιουργούν και ακολουθούν ισχυρή και αποτελεσματική διεθνή πολιτική και πολιτική ασφαλείας. Δεν πρέπει να αγνοείται ότι σε τέτοιους τομείς, σχεδόν όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται με ομοφωνία. Όταν ένα κράτος διαφωνεί δηλαδή, ματαιώνονται οι αποφάσεις στους τομείς της ασφάλειας και των εξωτερικών υποθέσεων. Αυτό συνεπώς δεν συντείνει στην αποτελεσματικότητα αυτών των τομέων. Υπάρχουν, επίσης, μεγάλες αντιστάσεις από διάφορα κράτη στο να δημιουργηθούν αποτελεσματικοί θεσμοί στους εν λόγω τομείς, καθώς αυτό θα σήμαινε πως με πλειοψηφία θα λαμβάνονταν αποφάσεις που αφορούν θέματα άμυνας και εξωτερικής πολιτικής. Στην περίπτωση των τουρκικών προκλήσεων στην ΑΟΖ μιλούν για στοχευμένα μέτρα και το ένα μέτρο που γνωρίζουμε πως είναι υπό μελέτη είναι οι κυρώσεις σε νομικά και φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν σε παράνομες δραστηριότητες. Αυτό είναι ένα εξαιρετικά δύσκολο και ευαίσθητο, θέμα, τόσο νομικά όσο και πολιτικά.

—Γιατί;

—Τα μέτρα που θα ληφθούν υποψιάζομαι ότι μπορούν να δοκιμαστούν σε διεθνή δικαστήρια. Είναι δύσκολη η μελέτη για το ποιοι θα πρέπει να τύχουν κυρώσεων. Για παράδειγμα, ο Ερντογάν λέει πως παίρνει ο ίδιος τις αποφάσεις που αφορούν θέματα ενέργειας και ΑΟΖ. Εφόσον το παραδέχτηκε δημοσίως, σε ένα κανονικό δικαστήριο θα λέγαμε πως αυτός πρώτος είναι υπεύθυνος. Είναι μία δύσκολη απόφαση

Το στάτους κβο και η όξυνση των προβλημάτων

—Μπορούμε να ελπίζουμε σε λύση ή έχουμε χάσει το τρένο;
—Ελπίζω όχι. Ο γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών είπε ότι η υφιστάμενη κατάσταση δεν είναι βιώσιμη και δεν φαίνεται να είναι. Είχαμε και στο παρελθόν ζητήματα με την Τουρκία αλλά όχι στον σημερινό βαθμό όξυνσης. Την αυξανόμενη όξυνση την είδαμε από τον καιρό που το Κυπριακό βρίσκεται σε στασιμότητα. Μετά το Κραν Μοντάνα έχουν δημιουργηθεί πιο σοβαρά προβλήματα και παραβιάσεις από την πλευρά της Τουρκίας.
—Μπορούμε, όμως, να καθίσουμε στο τραπέζι των συνομιλιών με μία Τουρκία αλλοπρόσαλλη;
—Αυτό θα το κρίνει η κυβέρνηση. Ως το Κραν Μοντάνα θεωρούσε κέρδος τη διαπραγμάτευση με την Τουρκία. Εγώ θα σας πω κάτι που είπε ο Σίμν Πέρες. Το πρόβλημα με το να κάνεις ειρήνη είναι ότι θα πρέπει να την κάνεις με τον εχθρό σου.

και αποτελεί ερώτημα το μέχρι πού θα φθάσουν τα μέτρα.

—Δεν θα δείξει αδυναμία, αν δεν λάβει μέτρα μπροστά σε τέτοια προκλητικότητα;

—Η Ε.Ε. δεν είναι εξουσιοδοτημένη να αναλάβει τον ρόλο της άμυνας και της υπεράσπισης κρατών μελών. Κράτη μέλη αντιτίθενται στο να αναλάβει αυτό τον ρόλο η Ε.Ε. επειδή θέλουν να έχει αυτό τον ρόλο το ΝΑΤΟ. Εμείς βεβαίως δεν είμαστε μέλος καμιάς συμμαχίας.

—Αυξήσαμε τον πάχη των προσδοκιών με τα μέτρα της Ε.Ε.;

—Αυτή τη στιγμή παίρνουμε και από την Ε.Ε. και από τις ΗΠΑ τη νομική και διπλωματική στήριξη που ως τώρα είναι λογικό να αναμένουμε. Θα ήταν πιο ικανοποιητικό να στείλουν τους στόλους να μας προστατεύσουν, όμως δεν είναι πιθανό να το κάνουν.

—Οι τριμερείς συνεργασίες διασφαλίζουν τελικά την ΑΟΖ;

—Τις τριμερείς συνεργασίες τις θεωρώ από τις πιο πετυχημένες πρωτοβουλίες της εξωτερικής πολιτικής της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι πιθανότητες μας στο Κυπριακό ενισχύονται με την πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική και αυξάνεται το κύρος μας εντός της Ε.Ε. Τις θεωρώ πολύ θετικές, αλλά δεν λύνουν το πρόβλημά μας με την Τουρκία.

—Για ποιο λόγο;

—Τοταν συνελήφθη η ιδέα των τριμερών, ήταν στο πρότυπο της δημιουργίας της Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα της Ε.Ε. Έξι χώρες είχαν πει ότι ο άνθρακας και ο χάλυβας ήταν τα κύρια μέσα του πολέμου και αποφάσισαν να τα βάλουν υπό κοινή διοίκηση των πρώην εμπόλεμων κρατών. Ο Ζαν Μονέ και ο Ρομπέρ Σουμάν είχαν τη μεγαλοφυή σκέψη της συνεργασίας αντί του ανταγωνιστικού εξοπλισμού. Η συνεργασία συνεπώς των έξι χωρών συμπεριλάμβανε τους δύο παλαιότερους εχθρούς, τη Γαλλία και τη Γερμανία. Οι δικές μας τριμερείς συνεργασίες είναι με χώρες από τις οποίες δεν κινδυνεύουμε. Χώρες όπως το Ισραήλ και η Αίγυπτος που είχαν πρόβλημα με την Τουρκία. Οι συνεργασίες αναδεικνύουν σημαντικό ρόλο για την Ελλάδα και την Κύπρο στην περιοχή και εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε κάποιο βαθμό, αλλά δεν μπορούμε να αναμένουμε ότι αυτές οι συνεργασίες θα λύσουν τα προβλήματά μας με την Τουρκία, καθώς η Τουρκία δεν συμμετέχει.

ΠC MEDOCHEMIE

43 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

«Παράνομη συμφωνία Τουρκίας και Λιβύης»

Ο Ζοζέπ Μπορέλ εφ’ όλης της ύλης

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Τη στήριξή του στην Ελλάδα απέναντι στις τουρκικές ενέργειες στην Ανατολική Μεσόγειο και τον προβληματισμό του για την κατάσταση στη Λιβύη την επαύριο της διάσκεψης του Βερολίνου εκφράζει ο Ζοζέπ Μπορέλ, αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε. για την Εξωτερική Πολιτική και την Πολιτική Ασφαλείας. Σε μια συνέντευξη με ανταποκριτές ενός μικρού αριθμού ευρωπαϊκών εφημερίδων, μεταξύ των οποίων και η «Κ», ο κ. Μπορέλ μίλησε εφ’ όλης της ύλης για τα φλέγοντα ζητήματα της διεθνούς επικαιρότητας, σε μια περίοδο την οποία χαρακτηρίζει «ένα πολύ πιο σύνθετο και δύσκολο γεωπολιτικό περιβάλλον» (μια έμμεση αναφορά στη διεθνή αναταραχή που επικρατεί από τα τέλη Δεκεμβρίου και την αμερικανική επίθεση που οδήγησε στον θάνατο του Ιρανού στρατηγού Κασέμ Σουλεϊμανί).

Ο κ. Μπορέλ αναφέρει ότι «πρέπει να ολοκληρώσουμε τη δουλειά για τις κυρώσεις» που θα επιβληθούν εξαιτίας των τουρκικών δραστηριοτήτων στην ΑΟΖ της Κύπρου. Επιπλέον, «στεκόμαστε στο πλευρό της Ελλάδας χαρακτηρίζοντας τη συμφωνία της Τουρκίας με την κυβέρνηση της Λιβύης παράνομη και απαράδεκτη». Σε ερώτηση για το αν η Ε.Ε. μπορεί να παίξει ρόλο διαμεσολαβητή για την άμβλυνση των ελληνικοτουρκικών εντάσεων ωστόσο, ο βετεράνος Ισπανός Σοσιαλιστής αναφέρει ότι «η σχέση της Ε.Ε. με την Τουρκία έχει διαβρωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια», παραδεχόμενος έμμεσα ότι μια τέτοια απόπειρα διαμεσολάβησης θα έβρισκε στο κενό. Σε κάθε περίπτωση, λέει, «δεν πρόκειται για ζήτημα διαμεσολάβησης: πρόκειται για ζήτημα σεβασμού του διεθνούς δικαίου».

Σχετικά με τη Λιβύη, δηλώνει ότι «η ανακοπή κρέμεται από μια κλωστή». Όπως αναφέρει, την ημέρα που συνομιλούμε υπήρχε «σειρά περιστατικών» ένοπλης βίας στην περιοχή του αεροδρομίου της Τρίπολης. «Τα άσχημα νέα είναι ότι δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή ημερομνία για τη συνάντηση της στρατιωτικής επιτροπής που υποτίθεται ότι θα διαπραγματευθεί την κατάπαυση πυρός». Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», είχε προγραμματιστεί μια πρώτη συνάντηση για αύριο, Παρέτερα, η

οποία όμως αναβλήθηκε. «Σε κάθε περίπτωση, μια βιώσιμη λύση θα χρειαστεί πολύ καιρό για να προκύψει».

Ο κ. Μπορέλ, ωστόσο, εξακολουθεί να χαρακτηρίζει τη διάσκεψη του Βερολίνου μια «διπλωματική επιτυχία», μεταξύ άλλων γιατί «επανέφερε την Ε.Ε. στο προσκήνιο» στη διεθνή γεωπολιτική σκηνή. Η υποχώρηση της Ευρώπης «άφησε ένα κενό στη Μεσόγειο», εξηγεί, το οποίο «υπάρχει ο κίνδυνος να το καλύψουν η Ρωσία και Τουρκία».

Σε ερώτηση για τον ρόλο της Μόσχας και της Άγκυρας και το αν θα συμβάλουν πραγματικά στην αποκλιμάκωση, απαντά προσεκτικά: «Πρέπει να πιστέψω τον Πούτιν και τον Ερντογάν όταν υπόσχονται ότι θα σταματήσουν να εξοπλίζουν τις αντιμαχόμενες παρατάξεις. Ανέλαβαν κάποιες δεσμεύσεις – δεν μπορεί να είναι απλή ρητορική». Σχετικά με την «Επιχείρηση Σοφία», τη ναυτική αποστολή της Ε.Ε. που εδώ και σχεδόν έναν χρό-

«Πρέπει να ολοκληρώσουμε τη δουλειά για τις κυρώσεις» που θα επιβληθούν εξαιτίας των τουρκικών δραστηριοτήτων στην ΑΟΖ της Κύπρου.

νο επιχειρεί χωρίς πλοία, λέει το εξής: «Ελπίζω ότι στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων του Φεβρουαρίου θα έχουμε μια απόφαση για την επανεργοποίηση της επιχείρησης, ώστε να συμβάλει στην επιβολή του εμπάργκο όπλων του ΟΗΕ στη Λιβύη». Η αρχική αποστολή της «Σοφίας» ήταν η αποτροπή της λαθραίας διακίνησης μεταναστών προς την Ε.Ε. και έχουν τεθεί ερωτήματα για το πόσο εύκολο θα είναι να αλλάξει η αποστολή αυτή. Ο ύπατος εκπρόσωπος επιμένει ωστόσο ότι δεν θα υπάρξουν νομικές επιπλοκές· η επιχείρηση απλά θα «αλλάξει εστίαση».

Ιράν και πυρηνικά

Στο ζήτημα του Ιράν και της πυρηνικής συμφωνίας (γνωστής με τα αρχικά JCPOA), ο κ. Μπορέλ ξεκαθαρίζει ότι «έχουμε μια θεμελιώδη διαφωνία με τις ΗΠΑ. Εμείς θεωρούμε ότι λειτουργήσει. Χωρίς αυτήν, το Ιράν σήμερα θα ήταν μια πυρηνική δύναμη».

«Χρηματοδοτούμε 25.000 στρατιώτες της Αφρικανικής Ενωσης στη Σομαλία, κι όμως η χώρα παραμένει εκτός ελέγχου. Αν δεν αντιμετωπίσουμε την κατάσταση στις χώρες αυτές και εκραγούν, το κύμα μετανάστευσης (προς την Ευρώπη) θα είναι τεράστιο», λέει ο κ. Ζοζέπ Μπορέλ, αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε. για την Εξωτερική Πολιτική και την Πολιτική Ασφαλείας.

Την Παρασκευή, ο επικεφαλής της ευρωπαϊκής διπλωματίας ανακοίνωσε ότι θα δοθεί παράταση στην προθεσμία των 15 ημερών που παρέχεται βάσει της συμφωνίας στο πλαίσιο του μηχανισμού επίλυσης διαφορών, για να βρεθεί κοινός τόπος με την Τεχεράνη. Υπενθυμίζεται ότι οι Ε3 (Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Γερμανία) εννιμέρυσαν την Ε.Ε. στις 14 Ιανουαρίου για την πρόθεσή τους να ενεργοποιήσουν τον μηχανισμό, αλλά επικρατούσε σύγχυση σχετικά με το ποτέ θα ξεκινούσε η αντίστροφη μέτρηση. Η αίσθηση στις Βρυξέλλες είναι ότι η παράταση αυτή, που προς το παρόν είναι επ’ αορίστου, είναι αναγκαία για να διασωθεί η συμφωνία – κάτι το οποίο δείχνουν να επιθυμούν τόσο οι τρεις εμπλεκόμενες ευρωπαϊκές δυνάμεις όσο και η Ρωσία και η Κίνα.

«Το Ιράν για 14 μήνες συνέχιζε να τηρεί τους όρους της συμφωνίας, παρότι οι ΗΠΑ είχαν αποσυρθεί και είχαν περιορίσει δραστικά τα οικονομικά οφέλη της συμφωνίας για το Ιράν», σημειώνει ο κ. Μπορέλ. Το μήνυμα είναι σαφές: η συμφωνία μπορεί να διασωθεί από το Ιράν να συμμορφωθεί εκ νέου με τους όρους της, αρκεί να εισπράττει κάτι θετικό από αυτό, ειδικά στην οικονομία.

Μιλώντας ευρύτερα, ο ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε. για την Εξωτερική Πολιτική τονίζει ότι στο θέμα του Ιράν «βλέπουμε τις συνέπειες της έλλειψης στρατηγικής αυτονομίας της Ε.Ε. Το ευρώ θα έπρεπε να μας έχει δώσει μεγαλύτερη στρατηγική αυτονομία, τουλάχιστον στην οικονομία». Υπενθυμίζεται την αποχώρηση από το Ιράν ευρωπαϊκών εταιρειών, όπως η Total, στον απόηχο της απόφασης Τραμπ να αποσυρθεί από την πυρηνική συμφωνία, μιλάει για την οικονομική εξάρτηση της Ευρώπης από τις ΗΠΑ: «Η Κίνα έχει μεγαλύτερη οικονομική κυριαρχία από εμάς. Πρέπει να

παλέψουμε για να ενισχύσουμε την οικονομική μας κυριαρχία».

Ο κ. Μπορέλ συναντήθηκε την περασμένη εβδομάδα στις Βρυξέλλες με τον Χουάν Γκουαϊδό, ηγέτη της αντιπολίτευσης στη Βενεζουέλα. Όπως μας εξηγεί, οι «επείγουσες» εξελίξεις σε άλλα μέρη του πλανήτη δεν του είχαν επιτρέψει έως τώρα να καταπαστεί πιο ενεργά με την κατάσταση στη λατινοαμερικανική χώρα, την οποία χαρακτηρίζει «σχιζοφρενική»: «Υπάρχουν χώρες που αναγνωρίζουν τον Γκουαϊδό ως τον νόμιμο πρόεδρο της χώρας, κι όμως εξακολουθούν να δέχονται διπλωματικούς αντιπροσώπους του Μαδούρο». Δυστυχώς, παρατηρεί, «η ισορροπία ισχύος της Βενεζουέλας δεν έχει γείρει υπέρ του Γκουαϊδό» κατά τους τελευταίους 12 μήνες. «Και είναι σαφές ότι ο Μαδούρο κάνει κινήσεις οι οποίες καθιστούν την επίλυση της κρίσης ολοένα και πιο δύσκολη».

Η ανησυχία

Ο ύπατος εκπρόσωπος, πριν αποχωρήσει για την επόμενη του πτήση, στρέφεται στην ήπειρο προς Νότον: «Η Λιβύη είναι ένας καρκίνος που έχει κάνει μετάσταση στην ευρύτερη περιοχή. Χρηματοδοτούμε 25.000 στρατιώτες της Αφρικανικής Ενωσης (σ.σ.: μέσω του African Peace Facility) στη Σομαλία, κι όμως η χώρα παραμένει εκτός ελέγχου. Το 70% του πληθυσμού στο Κέρας της Αφρικής είναι κάτω από τριάντα. Αν δεν αντιμετωπίσουμε την κατάσταση στις χώρες αυτές και εκραγούν, το κύμα μετανάστευσης (προς την Ευρώπη) θα είναι τεράστιο».

Δεν προλάβαμε να τον ρωτήσουμε πώς θα αντιμετωπίσει αυτές τις τεράστιες προκλήσεις μια Ευρώπη η οποία αδυνατεί εδώ και σχεδόν ένα χρόνο να εξοπλίσει μια ναυτική αποστολή με πλοία. Τέτοια ερωτήματα θα πρέπει να περιμένουν την επόμενη συνομιλία.

Η Ευρώπη δεν μπορεί να είναι απούσα

Πρώην υπουργός Εξωτερικών της Ισπανίας και πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ο 72χρονος Ζοζέπ Μπορέλ γνωρίζει καλά τόσο το πεδίο της εξωτερικής πολιτικής όσο και τον τρόπο λειτουργίας των ευρωπαϊκών θεσμών. Η πείρα του θα του χρειαστεί: η νέα πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει θέσει ψηλά τον πήχυ στον τομέα αυτό, λέγοντας ότι η νέα Κομισιόν, που διαδέχεται την «πολιτική» Κομισιόν Γιούνκερ, πρέπει να είναι «γεωπολιτική». Στην πρώτη της συνέντευξη Τύπου αφού ανέλαβε τα καθήκοντά της στις αρχές Δεκεμβρίου, η κ. Φον ντερ Λάιεν ανακοίνωσε ότι στην εβδομαδιαία συνεδρίαση του Κολεγίου των Επιτρόπων θα περιλαμβάνει μια έκθεση σχετικά με την «εξωτερική δράση». Κι ακόμη ότι μέλη των επιτελείων όλων των επιτρόπων θα συστήσουν ένα σώμα «εξωτερικού συντονισμού» που θα φροντίζει για την κατάλληλη αλληλεπίδραση μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ενωσης.

Συνωμοσία

Τα γεγονότα των τελευταίων εβδομάδων, ωστόσο, μοιάζουν με συνωμοσία του σύμπαντος για να αναδειχθεί η γύμνια των γεωπολιτικών φιλοδοξιών της Ε.Ε. Η όξυνση της κρίσης στη Λιβύη και η παρ’ ολίγον ανάφλεξη στη Μέση Ανατολή εξέθεσαν την αδυναμία των ενωμένων Ευρώπης να παρέμβει αποφασιστικά και να διαμορφώσει τις εξελίξεις. Στην αρχή της συζήτησής μας ο κ. Μπορέλ αναφέρθηκε στις 17 αποστολές, στρατιωτικές και πολιτικές, της Ε.Ε., σε σύμφλεκτα σημεία ανά τον κόσμο, με 5.000 άτομα προσωπί-

κό. Προς το τέλος, επανήλθε στο θέμα αυτό, εκφράζοντας την επιθυμία όταν τελειώσει τη θητεία του ο αριθμός αυτός να έχει μεγαλώσει. Ακόμη κι αν δεν το παραδέχεται ανοικτά ο κ. Μπορέλ, αυτό που είναι απολύτως σαφές στους πάνω ορόφους του Μπερλεμόν –του σταθηγείου της Κομισιόν στις Βρυξέλλες– είναι ότι σε μια εποχή παγκόσμιου ανταγωνισμού υπερδυνάμεων όπως οι ΗΠΑ, η Κίνα αλλά και η Ρωσία, με συνεχώς αυξανόμενο αριθμό επιθετικών αυταρχικών κρατών,

Αν θέλει να παίξει πολιτικό ρόλο στις παγκόσμιες εξελίξεις, θα πρέπει πάση θυσία να ενισχύσει τόσο την ήπια όσο και τη σκληρή ισχύ της.

επαπειλούμενης κλιματικής καταστροφής και ραγδαίως εξελισσόμενου τεχνολογικού διαγκωνισμού, η Ευρώπη δεν μπορεί να είναι απούσα. Αντιθέτως, αν θέλει να παίξει πολιτικό ρόλο στις παγκόσμιες εξελίξεις, θα πρέπει πάση θυσία να ενισχύσει τόσο την ήπια όσο και τη σκληρή της ισχύ. Και θα πρέπει να παίρνει γρήγορα κρίσιμες αποφάσεις για τα μεγάλα θέματα του πλανήτη και να αντιδρά ακαριαία στις προκλήσεις. Ο επικεφαλής της διπλωματίας της Ε.Ε. θα είναι οίγουρα πολύ απασχολημένος την επόμενη πενταετία.

Η Αίγυπτος υψώνει το ανάστημά της απέναντι στην Τουρκία

Μια περιφερειακή αναμέτρηση για τα ενεργειακά που ξεκινά από τα νερά της Κύπρου και φτάνει μέχρι Κρήτη και Λιβύη

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Στο Βερολίνο οι ξένες κυβερνήσεις και οι εμπλεκόμενες πλευρές στην κρίση της Λιβύης δεν κατάφεραν να έρθουν σε άμεση συνεννόηση για την εξεύρεση πολιτική λύσης. Εκτός από τα συγκρουόμενα συμφέροντα των συντηρητικών δυνάμεων που ελέγχουν την πρωτεύουσα της Τρίπολης και των δυνάμεων που ηγείται ο στρατηγός Χαλίφα Χαφτάρ, τα ιδιαίτερα συμφέροντα των γειτονικών χωρών κυρίως στο πεδίο της ενέργειας της Α. Μεσογείου, υπήρχε ο βασικός λόγος που οδήγησε τη διάσκεψη του Βερολίνου αλλά και προηγούμενως αυτή της Μόσχα σε αποτυχία. Την ίδια ώρα, η Τουρκία, η οποία προσεγγίζει την στρατηγική συνεργασία με

την Λιβύη ως μέσο για εξασφάλιση των τουρκικών συμφερόντων στο ζήτημα της ΑΟΖ και στα ενεργειακά, ξεκινά νέα γεώτρηση στο οικόπεδο 8 της ΑΟΖ της Κ.Δ. η δε Αίγυπτος σπεύδει να αντισταθμίσει τα βήματα της Τουρκίας με δικές της εξεωριστές πρωτοβουλίες. Έτσι η μέχρι χθες διένεξη στο ενεργειακό πεδίο ξεπερνά τα όρια των διαφωνιών Τουρκίας-Ελλάδας και Κύπρου ή τα προβλήματα Άγκυρας-Τελ Αβίβ. Η αναμέτρηση προσλαμβάνει περιφερειακές διαστάσεις και επηρεάζει νέα μέτωπα, όπως αυτό της Λιβύης και των σχέσεων Αιγύπτου-Τουρκίας, εξέλιξη που σύμφωνα με τους ειδικούς κουβαλά μεγάλα ρίσκα, που δεν πρέπει να παραγνωρίσουν οι κυβερνήσεις της Α. Μεσογείου. Οι Reuters προειδοποιούν: «Τα σχέδια

του Καΐρου να μετατραπεί σε ενεργειακό κέντρο αντιμετωπίζουν κάποιους κινδύνους. Τον Νοέμβριο, η Τουρκία, αντίπαλος της Αιγύπτου, υπέγραψε συμφωνία για τα θαλάσσια σύνορα στη Μεσόγειο με την διεθώς αναγνωρισμένη κυβέρνηση της Λιβύης. Το σύμφωνο θεωρείται πρωτίστως ως κίνηση για τον έλεγχο των δικαιωμάτων γεώτρησης υδρογονανθράκων. Η Ελλάδα δήλωσε το Δεκέμβριο ότι η Κύπρος και το Ισραήλ θα προχωρήσουν στην ανάπτυξη ενός αγωγού που θα διχετεύει το φυσικό αέριο από την Ανατολική Μεσόγειο απευθείας στην Ευρώπη, ενδεχομένως σε χαμηλότερες τιμές από τους κεντρικούς στόχους της Αιγύπτου», τονίζει το πρακτορείο ειδήσεων. Την ίδια ώρα η Άγκυρα δρομολογεί νέες πρωτοβουλίες και

προσεγγίζει Αλγερία και Τυνησία για τη δημιουργία ενιαίου μετώπου ενώ ετοιμάζεται για νέο γύρω ερευνών και γεωτρήσεων στα νερά της Λιβύης, με την προσοχή στραμμένη στα μηνύματα που στέλνει η Ελλάδα για τα νότια και ανατολικά παράλια της Κρήτης. Σε ό,τι αφορά την παρουσία του «Παβούζ» στο οικόπεδο 8 η τ/κ πλευρά χαρακτηρίζει ως «αναμενόμενη» την συγκεκριμένη εξέλιξη, ενώ οι εκπρόσωποι της Τουρκίας εξακολουθούν να στέλνουν το μήνυμα ότι η Άγκυρα είναι έτοιμη για διάλογο με όλες τις χώρες της περιοχής, με εξαίρεση την Κυπριακή Δημοκρατία.

Απάντηση της Αιγύπτου

Από τη στιγμή της δημοσιοποίησης του λεγόμενου συμφώ-

νου της Τουρκίας με την κυβέρνηση της Τρίπολης, η Αίγυπτος παρακολουθεί με μεγάλη προσοχή όλες τις τελευταίες κινήσεις της Άγκυρας στην περιοχή ενώ απαντά στην Άγκυρα με δικές της κινήσεις, όπως την υποστήριξη στον στρατηγό Χαφτάρ, την υπογραφή με ξένες κυβερνήσεις εννέα νέων συμφωνιών πολλών εκατομμυρίων δολαρίων για διεξαγωγή στο επόμενο διάστημα, στον δυτικό τομέα της Α. Μεσογείου, γεωτρήσεων για φυσικό αέριο.

Η νέα κίνηση της Αιγύπτου έρχεται λίγο μετά την έναρξη τροφοδότησης της Ιορδανίας με αιγυπτιακό φυσικό αέριο και την υπογραφή μιας νέας συμφωνίας για τα ενεργειακά με το Ισραήλ. Πριν από λίγο καιρό, η Εταιρία

Dolphinus της Αιγύπτου υπέγραψε συμφωνίες με εταιρίες σε ισραηλινά οικόπεδα φυσικού αερίου για την αγορά αερίου με κόστος 19.500.000.000 δολάρια. Παράλληλα το Κάιρο επισπεύδει τον εκσυγχρονισμό των ενόπλων του δυνάμεων, στα πλαίσια του προγράμματος «Αίγυπτος 2030».

Έτσι, πριν από λίγες ημέρες, ο Πρόεδρος Σίσι εγκαίνιασε τη στρατιωτική βάση στο Μπερενίκη, που βρίσκεται στα νότια της Ερυθράς Θάλασσας. Σύμφωνα με Αιγυπτίους αξιωματούχους η βάση Μπερενίκη θεωρείται η μεγαλύτερη στρατιωτική βάση στην Ερυθρά Θάλασσα, η μεγαλύτερη ναυτική βάση στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική και η δεύτερη του είδους της στην Αίγυπτο.

Εκθεση φωτιά του Πενταγώνου για Τουρκία

Εξετάζονται σενάρια απώλειας της εξουσίας από Ταγίπ Ερντογάν – προκρίνεται ο Χουλουσί Ακάρ – και εξόδου από το ΝΑΤΟ

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Νέα επίσημη έκθεση του αμερικανικού Πενταγώνου δεν αφήνει πολλά περιθώρια αμφιβολίας για την τροπή των εξελίξεων στις αμερικανοτουρκικές σχέσεις. Οι διμερείς σχέσεις των δυο νατοϊκών συμμάχων έχουν οδηγηθεί σε κρίσιμο στάδιο και Ουάσιγκτον και Άγκυρα καλούνται να λάβουν μια ώρα αρχύτερα σημαντικές αποφάσεις, οι οποίες και θα κρίνουν το μέλλον των σχέσεων ΗΠΑ-Τουρκίας, της νοτιοανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ και την Ανατολική Μεσόγειο. Σε νέα έκθεση που έχει ετοιμαστεί από την Ουάσιγκτον για λογαριασμό του αμερικανικού Πενταγώνου και φέρει τον χαρακτηριστικό τίτλο: «Η Εθνικιστική Τροχιά της Τουρκίας», καταγράφεται η στροφή της Τουρκίας στον αυταρχισμό και στον εθνικισμό, τον πολλαπλασιασμό των προβλημάτων σε διάφορα πεδία της εξωτερικής πολιτικής και τίθενται κάτω από το μικροσκόπιο διάφορες επιλογές και εναλλακτικές φόρμουλες για το μέλλον των αμερικανοτουρκικών σχέσεων. Στην εισαγωγή της έκθεσης του think tank «Rand», υπογραμμίζονται τα εξής: «Η έκθεση αυτή περιέχει την έρευνα και την ανάλυση που διεξήχθησαν στο πλαίσιο μιας μελέτης με τίτλο «Δυναμική της Τουρκίας - Συνέπειες για τη στρατηγική εταιρική σχέση ΗΠΑ-Τουρκίας και τον αμερικανικό στρατό», υποστηριζόμενη από το γραφείο του αναπληρωτή αρχηγού του προσωπικού, G-3/5/7 του Στρατού. Σκοπός του έργου ήταν να αναλύσει τις τάσεις στις εσωτερικές, εξωτερικές και αμυντικές πολιτικές της Τουρκίας και να αξιολογήσει τις επιπτώσεις τους στην αμυντική στρατηγική των Ηνωμένων Πολιτειών. Αυτή η έρευνα διεξήχθη στο πλαίσιο της στρατηγικής, του δόγματος και των πόρων του RAND Army Center. Το RAND Army Center, μέρος της RAND Corporation, είναι ένα ομοσπονδιακό χρηματοδοτούμενο κέντρο έρευνας και ανάπτυξης (FFRDC) που χρηματοδοτείται από το στρατό των Ηνωμένων Πολιτειών».

Χαοτική διπλωματία

Η αμερικανική έκθεση, η οποία αποτελείται από 243 σελίδες, και

Η Τουρκία παρασύρεται από ένα αντιποικιοκρατικού τύπου εθνικισμό, με την πλειοψηφία της κοινής της γνώμης να προσεγγίζει με έντονη καχυποψία τις κινήσεις και προθέσεις των ΗΠΑ και της Δύσης και την πολιτική ηγεσία της χώρας να φλερτάρει με δυνάμεις που ανταγωνίζονται τη Δύση, όπως η Ρωσία, το Ιράν και η Κίνα, επισημαίνεται στην έκθεση «Rand».

τα συμπεράσματα της οποίας παρουσιάζει σήμερα η «Κ», θέτει υπό το μικροσκόπιο της με συνοπτικό τρόπο τα χρόνια της διακυβέρνησης του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στην Τουρκία. Παράλληλα, εστιάζει στην τουρκική εξωτερική πολιτική της νέας περιόδου και προτείνει στην αμερικανική ηγεσία εναλλακτικές στρατηγικές στις σχέσεις και στη συνεργασία της με την Άγκυρα. Στη σημαντική εκ των πραγμάτων έκθεση καταγράφονται, η στροφή της Τουρκίας στον αυταρχισμό και στον εθνικισμό κατά τα τελευταία χρόνια. Η συγκεκριμένη εξέλιξη επιφυλάσσει μεγάλο αντίκτυπο τόσο για το εσωτερικό της Τουρκίας όσο και για τις εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Σύμφωνα με την έκθεση «Rand» ο αναγνώστης της πρέπει να τηρήσει επιφυλακτική στάση απέναντι στην προοπτική της άμεσης αλλαγής της αυταρχικής και εθνικιστικής τροχιάς της Τουρκίας, δίκως ωστόσο μακροπρόθεσμα να αποκλείει το ενδεχόμενο της αλλαγής σκυτάλης στην πολιτική ηγεσία της γειτονικής χώρας.

Σύμφωνα με την έκθεση, ο αυταρχισμός και εθνικισμός επηρεάζουν όλα τα στρώματα της τουρκικής κοινωνίας και φυσικά όλες τις δομές εξουσίας στην Άγκυρα.

Η έκθεση εστιάζει στις τελευταίες εκλογές, σημειώνοντας ότι πλέον η αξιωματική αντιπολίτευση ελέγχει 6 από τους 10 μεγάλους δήμους και δεν αποκλείει ενδεχόμενο της απώλειας της εξουσίας από τον Ερντογάν το 2023.

Ο τουρκικός στρατός δέχεται πλήγματα, αποδυναμώνεται, αδυνατεί να καλύψει τα κενά που έχουν δημιουργηθεί στην ιεραρχία του μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα, την ώρα που το κλίμα αβεβαιότητας στο Κουρδικό συνεχίζεται.

Ο τουρκικός στρατός δέχεται πλήγματα, αποδυναμώνεται, αδυνατεί να καλύψει τα κενά που έχουν δημιουργηθεί στην ιεραρχία του μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα, την ώρα που το κλίμα αβεβαιότητας στο Κουρδικό Ζήτημα συνεχίζεται.

Την ίδια στιγμή, η Τουρκία παρασύρεται από έναν αντιποικιοκρατικού τύπου εθνικισμό, με την πλειοψηφία της τουρκικής κοινής γνώμης να προσεγγίζει με έντονη καχυποψία τις κινήσεις και προθέσεις των ΗΠΑ και της Δύσης και την πολιτική ηγεσία της Τουρκίας να φλερτάρει με δυνάμεις που ανταγωνίζονται τη Δύση, όπως η Ρωσία, το Ιράν και η Κίνα. Στο πλαίσιο αυτού του «φλερτ», η κυβέρνηση Ερντογάν επιχειρεί να αναδείξει τον πρωταγωνιστικό ρόλο της Τουρκίας στον μουσουλμανικό συνιτικό κόσμο. Αυτές οι αναζητήσεις της τουρκικής διπλωματίας έχουν ως αποτέλεσμα τον πολλαπλασιασμό των προβλημάτων σχεδόν σε όλα τα μέτωπα. Με αυτόν τον τρόπο, η Τουρκία που πριν από λίγα χρόνια διακήρυττε ότι οραματιζόταν «μηδέν προβλήματα» με τις γειτονικές της χώρες, σήμερα φτάνει στο σημείο να αντιμετωπίζει προβλήματα σχεδόν με όλους τους γείτονές της και τη Δύση.

Η έκθεση «Rand» περιγράφει

ως χαοτική και τη συνολική εικόνα που εκπέμπουν σήμερα οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις. Σε Συρία, Ιράκ, Κουρδικό Ζήτημα, Ρωσία και Παλαιστινιακό Ζήτημα οι δυο σύμμαχοι έχουν βρεθεί σε αντίπαλα στρατόπεδα.

Ο τώας πρόεδρος των ΗΠΑ, Μπάρακ Ομπάμα, οραματιζόταν την ενίσχυση των αμερικανοτουρκικών σχέσεων ως μοντέλο συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή. Ωστόσο, αυτό το όραμα κατέρρευσε μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα εξαιτίας των διαφωνιών στο ζήτημα του Ιράν, της κρίσης στη Λιβύη, στο Κουρδικό Ζήτημα και σε αυτό των Αδελφών Μουσουλμάνων. Στη συνέχεια, ο νέος πρόεδρος των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ, δεν κατάφερε να τερματίσει την καθοδική πορεία στα αμερικανοτουρκικά. Οι διμερείς σχέσεις επιδεινώθηκαν σταδιακά στο βορειοανατολικό τμήμα της Συρίας, στο εσωτερικό της Τουρκίας με το τουρκικό κράτος να συλλαμβάνει Αμερικανούς υπηκόους και εργαζόμενους της αμερικανικής διπλωματικής αποστολής στην Τουρκία και στις ΗΠΑ, όπου έχει βρει καταφύγιο ο Φετουλάχ Γκιουλέν και οι διωκτικές αρχές έχουν ξεκινήσει έρευνες και δίκες για τα οικονομικά σκάνδαλα στην Τουρκία.

Τα τέσσερα σενάρια για την Τουρκία

Ενα άλλο ζήτημα που ξεχωρίζει στην έκθεση «Rand» είναι τα τέσσερα σενάρια για το μέλλον της Τουρκίας. Επισημαίνεται συγκεκριμένα ότι σε περίπτωση που γίνει πραγματικότητα το πιο απαισιόδοξο για τις ΗΠΑ σενάριο, η Ουάσιγκτον δεν θα έχει άλλη επιλογή παρά να προετοιμαστεί για το κλείσιμο της βάσης του Ιντσιρλίκ και συνεπακόλουθα να εστιάσει στα Βαλκάνια, σε χώρες όπως η Βουλγαρία και η Ρουμανία. Σε γενικές γραμμές το πρώτο σενάριο της έκθεσης «Rand» προβλέπει τη διαιώνιση της σημερινής κατάστασης, με την Τουρκία να εξακολουθήσει στο μέλλον να είναι ένας δύσκολος εταίρος για τη Δύση. Το δεύτερο σενάριο της έκθεσης προβλέπει την αλλαγή σκυτάλης στην πολιτική εξουσία της Τουρκίας μέχρι το 2023. Μετά την απομάκρυνση του Ταγίπ Ερντογάν από την εξουσία, η νέα κυβέρνηση στην Άγκυρα θα ξεκινήσει νέα διαδικασία εκδημοκρατισμού και επιστροφής στην ομαλότητα. Στο τρίτο σενάριο, η Τουρκία θα μπορούσε να επιλέξει στο διπλωματικό πεδίο τη φόρμουλα της «στρατηγικής ισορροπίας», εντατικοποιώντας το φλερτ της με το μπλοκ της Ευρασίας. Τέλος, στο τέταρτο σενάριο δεν αποκλείεται στο επόμενο μέγιστο διάστημα να ακολουθήσει τελική ρήξη στις σχέσεις της Τουρκίας με τη Δύση και το ΝΑΤΟ. Σε μια τέτοια περίπτωση η Τουρκία θα αποχωρήσει από το ΝΑΤΟ και θα προκύψουν κίνδυνοι θερμών επεισοδίων ανάμεσα στην Άγκυρα και στη Δυτική Συμμαχία.

Λιγοστές οι επιλογές των ΗΠΑ

Υπό τη σκιά όλων των προαναφερόμενων, η αμερικανική έκθεση προτείνει μικρό αριθμό πρωτοβουλιών για τον έλεγχο της κρίσης στα αμερικανοτουρκικά. Έτσι, απευθυνόμενη στο αμερικανικό Πεντάγωνο, η έκθεση εισπνέει πρωτοβουλίες, γεφυρωτικού και συμφιλιοτικού χαρακτήρα στο βόρειο τμήμα της Συρίας. Η έκθεση εισπνέει σε Τουρκία και ΗΠΑ να εστιάσουν σε κοινούς στόχους όπως το καθεστώς του Μπασάρ Αλ Ασάντ και το Ιράν. Παράλληλα, μαζί με το δύσκολο εγχείρημα της απομάκρυνσης της συριακής πτέρυγας του Κουρδικού Κινήματος από την ηγεσία του Εργατικού Κόμματος του Κουρδιστάν (ΡΚΚ), η έκθεση αφήνει να εννοηθεί ότι μακροπρόθεσμα σε ορισμένα πεδία η κοινωτική πλευρά θα μπορούσε να «συ-

Από την έκθεση είναι φανερό η προτίμηση του Πενταγώνου στο πρόσωπο του υπουργού Εθνικής Άμυνας και τώας Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων, Χουλουσί Ακάρ.

νομιλήσει» με την Άγκυρα. Βασική προϋπόθεση για μια τέτοιου είδους εξέλιξη αποτελεί ο έλεγχος των πολεμοφοδίων των Κούρδων και η μη παράδοσή τους στο ΡΚΚ.

Η δεύτερη επιλογή των ΗΠΑ στις σχέσεις με την Τουρκία, στην οποία εστιάζει η αμερικανική έκθεση, αφορά την τουρκική αντιπολίτευση. Σημειώνοντας την ενί-

σχυση της αντιπολίτευσης στις τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις και το γεγονός ότι πλέον η αξιωματική αντιπολίτευση ελέγχει 6 από τους 10 μεγάλους δήμους της χώρας, η έκθεση δεν αποκλείει το ενδεχόμενο της αλλαγής σκυτάλης στην πολιτική ηγεσία της Τουρκίας μέχρι το 2023.

Ακόμα, στην έκθεση «Rand» υπογραμμίζεται η ενίσχυση του ρόλου και της θέσης του Υπουργού Εθνικής Άμυνας και τώας Επιτελής των Τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων, Χουλουσί Ακάρ, τόσο στο πολιτικό πεδίο όσο και στα στρατιωτικά δρώμενα της χώρας και προτείνεται η ενίσχυση και σύσφιξη της συνεργασίας του αμερικανικού στρατού με τον τουρκικό στρατό τόσο εντός του ΝΑΤΟ όσο και σε επίπεδο ναυτικών δυνάμεων.

Στην έκθεση «Rand», καταγράφεται στροφή της Τουρκίας στον αυταρχισμό και εθνικισμό, ο πολλαπλασιασμός των προβλημάτων στην εξωτερική της πολιτική και εξετάζονται επιλογές και εναλλακτικές φόρμουλες για το μέλλον των αμερικανοτουρκικών σχέσεων, ακόμα και κίνδυνοι θερμών επεισοδίων ανάμεσα στην Άγκυρα και στη Δυτική Συμμαχία.

**Θες το καλύτερο; Ψάξε το...
Σε περιμένουμε!**

Καινοτόμες Υπηρεσίες, σε τιμή που σου αξίζει

Αν θα πιείς, μην οδηγήσεις! Αν όμως έχεις πιεί,
σε πάμε εμείς σπίτι με ασφάλεια με το **MotorShield**.

**IN
TRUST
WE
TRUST.**

Σπεύδουμε βραδέως για τα βιοκαύσιμα

Ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου τονίζει ότι η Κυπριακή Δημοκρατία έχει μείνει πίσω σε πολλούς ενεργειακούς στόχους της Ε.Ε.

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο βουλευτής του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών Χαράλαμπος Θεοπέμπτου μιλάει στη «Κ» για τον στόχο του 10% για ΑΠΕ στις μεταφορές και λέει ότι ανέκαθεν σχεδιασμοί του Υπουργείου είχαν θέσει το 5% σαν στόχο των ΑΠΕ στις μεταφορές και όχι την επίτευξη του 10% που μας είχε θέσει η Ευρώπη. Επίσης, σημειώνει ότι έχουμε μείνει πίσω στον στόχο για την παραγωγή ηλεκτρισμού από ΑΠΕ (9,5% αντί 16%). Σχετικά με τις δημόσιες μεταφορές τονίζει ότι δεν έχει γίνει κανένας σχεδιασμός. «Είναι φανερό από την απόλειψη φόρων σε καινούργια οχήματα, την εμμονή στον σχεδιασμό νέων δρόμων ανάμεσα σε κατοικημένες περιοχές και η μη εφαρμογή έστω και ενός από τα μέτρα για τις δημόσιες μεταφορές, ότι η κυβέρνηση δεν έχει πρόθεση να προωθήσει τις δημόσιες μεταφορές», σημειώνει.

–Ο στόχος του 10% για ΑΠΕ στις μεταφορές, ο οποίος τέθηκε το 2009, είναι ένας από τους δύο υποχρεωτικούς περιβαλλοντικούς στόχους ΑΠΕ και πρέπει να επιτευχθεί μέχρι τις 31/12/2020. Το 2017 ήμασταν στο 2,7%, είναι αρκετός ο χρόνος; Τι φταίει για την καθυστέρηση;

–Για μένα δεν είναι θέμα καθυστέρησης επίτευξης των στόχων επειδή ανέκαθεν οι σχεδιασμοί του Υπουργείου είχαν θέσει το 5% σαν στόχο των ΑΠΕ στις μεταφορές και όχι την επίτευξη του 10% που μας είχε θέσει η Ευρώπη. Επίσης, ούτε οι αναθεωρήσεις του σχεδίου δεν είχαν θέσει υψηλούς στόχους. Παράλληλα, το ότι μείναμε πολύ πίσω από τον στόχο στην παραγωγή ηλεκτρισμού από

ΑΠΕ (9,5% αντί 16%) σήμαινε ότι χάθηκε η ευκαιρία για την προώθηση των ηλεκτρικών αυτοκινήτων, εφόσον για να έχει αξία η χρήση ηλεκτρικού αυτοκινήτου θα έπρεπε η παραγωγή ηλεκτρισμού μας να είχε πιο υψηλό ποσοστό συνεισφοράς στην παραγωγή από ΑΠΕ. Έχουμε και άλλους ενεργειακούς στόχους που έχουμε μείνει πίσω, όπως αυτό της ενεργειακής αναβάθμισης 3% των δημοσίων κτηρίων (συμπεριλαμβανομένων και των σχολείων) και τη βοήθεια για ενεργειακή αναβάθμιση των ιδιοκτητών κτηρίων.

–Το Κίνημα Οικολόγων πώς πιεσε τις προηγούμενες κυβερνήσεις να φτάσουν στον στόχο;

–Το Κίνημα πάντα πιέζε τις εκάστοτε κυβερνήσεις για να προωθήσουν τις ΑΠΕ, την εφαρμογή πολιτικών για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κτηρίων, τις δημόσιες μεταφορές και το ποδήλατο. Η εισαγωγή του πολύ πετυχημένου μέτρου του Net Metering και η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων σε ευάλωτες οικογένειες χαμηλών εισοδημάτων προήλθαν από εισηγήσεις του κινήματος Οικολόγων. Δυστυχώς, όμως, η πολιτική που επέλεξε η κυβέρνηση ήταν αντί να εργαστεί για να πετύχει τους στόχους, αποφάσισαν να αγοράσουν δικαιώματα αξίας πολλών εκατομμυρίων. Να θυμίσω ότι το ίδιο έκαναν και με τους ρύπους της ΑΗΚ, θεωρώντας ότι ήταν πιο συμφέρον για το κράτος να αγοράζει τα δικαιώματα εκπομπών η ΑΗΚ (έξοδα φυσικά που πληρώνουν οι πολίτες με αυξημένους λογαριασμούς) παρά να πάρει έστω και λίγα μέτρα η κυβέρνηση.

–Γιατί αναγκαστήκαμε τώρα να αγοράσουμε βιοκαύσιμα και να έχουμε αύξηση της λιανικής τιμής των καυσίμων; Πού βρίσκεται η κυπριακή παραγωγή βιοντίζελ;

Ο κ. Θεοπέμπτου λέει ότι ενώ πήραμε χρήματα από την Ε.Ε. για προώθηση των δημοσίων μεταφορών μεταξύ του 2009 και 2020 πέραν από την αγορά των λεωφορείων δεν έγινε απολύτως τίποτα!

–Ολόκληρο το ποσοστό συνεισφοράς των ΑΠΕ στις μεταφορές στην Κυπριακή Δημοκρατία βασίζεται στην προσθήκη βιοκαυσίμων στα καύσιμα. Η φορολόγηση των κυπριακών εταιρειών παραγωγής βιοκαυσίμων και η έλλειψη κινήτρων σκότωσαν όλες τις προσπάθειες παραγωγής στην Κύπρο. Έτσι οι μεγάλες εταιρείες που προμηθεύουν καύσιμα στην Κύπρο έμειναν χωρίς έστω και ένα μικρό ανταγωνισμό. Η κυβέρνηση που έχει εγκαταλείψει και τον θεσμό των Πράσινων Συμβάσεων δεν αγοράζει ποσότητες βιοκαυσίμων για να βοηθήσει τις εταιρείες, αλλά αντίθετα βάζει εμπόδια όπως κάνει και με το υγραέριο κίνησης.

–Τι φταίει που δεν έχουμε προωθήσει λύσεις όπως καλύτερες δημόσιες συγκοινωνίες και κίνητρα για ηλεκτροκίνηση;

–Δυστυχώς, ενώ πήραμε χρήματα από την Ε.Ε. για προώθηση των δημοσίων μεταφορών μεταξύ του 2009

και 2020 πέραν από την αγορά των λεωφορείων δεν έγινε απολύτως τίποτα! Για να προωθηθούν οι δημόσιες μεταφορές έπρεπε να ετοιμαστεί ένα σχέδιο κινητικότητας για κάθε πόλη και περιοχή. Δυστυχώς, το μόνο σχέδιο που έγινε ήταν το σχέδιο για τη Λευκωσία του 2009. Για τη Λεμεσό και τη Λάρνακα γίνονται τώρα, ενώ για Πάφο και ελεύθερη Αμμόχωστο είναι άγνωστο τι θα γίνει. Αυτά τα σχέδια περιλαμβάνουν διαδρομές λεωφορείων, μονοδρομήσεις, που θα γίνουν λεωφορο-λωρίδες, εξοπλισμό GPS στα λεωφορεία, έξυπνες στάσεις λεωφορείων με ηλεκτρονική πληροφόρηση για την άφιξη των λεωφορείων και πολλά άλλα μέτρα. Φυσικά, οι προηγμένες χώρες παίρνουν και άλλα μέτρα όπως είναι η απαγόρευση έλευσης οχημάτων από το κέντρο των πόλεων, η κήρυξη οικιστικών κυρίως περιοχών σε περιοχές χαμηλών ρύπων αλλά και χρεώσεις αν πλησιάσει αυτοκίνητο ορισμένες περιοχές. Δίνουν, επίσης,

Παράλληλα το ότι μείναμε πολύ πίσω από τον στόχο στην παραγωγή ηλεκτρισμού από ΑΠΕ (9,5% αντί 16%) σήμαινε ότι χάθηκε η ευκαιρία για την προώθηση των ηλεκτρικών αυτοκινήτων.

διάφορα κίνητρα και μια σειρά άλλων μέτρων ούτως ώστε να κάνουν τη μετακίνηση με λεωφορείο πιο εύκολη και φθηνή από ό,τι με ιδιωτικό όχημα. Είναι φανερό από την απόλειψη φόρων σε καινούργια οχήματα, την εμμονή στον σχεδιασμό νέων δρόμων ανάμεσα σε κατοικημένες περιοχές και η μη εφαρμογή έστω και ενός από τα μέτρα για τις δημόσιες μεταφορές, ότι η κυβέρνηση δεν έχει πρόθεση να προωθήσει τις δημόσιες μεταφορές. Ένα μεγάλο πρόβλημα, επίσης, είναι η έλλειψη σημείων φόρτισης, αφού η κυβέρνηση έχει αποφασίσει να προωθήσει μόνο την εγκατάσταση ενός σημείου φόρτισης σε κάθε αυτοκινητόδρομο, αγνοώντας τις πόλεις και όλες τις πολυσύχναστες περιοχές. **–Η προμήθεια καυσίμων από τα Κατεχόμενα θα είναι μια κάποια λύση για τους πολίτες, μπορούμε τόσο εύκολα να κακίσουμε όσους επιλέξουν να πάνε στα τ/κ πρατήρια βενζίνης;**

–Δεν θα σύστηνα σε κανέναν πολίτη να προμηθευτεί καύσιμα από τα Κατεχόμενα, τα οποία καύσιμα είναι εκτός προδιαγραφών, μπορεί ειδικά το πετρέλαιο να προκαλέσει ζημιά στη μηχανή και εκτός αυτού είναι και ανήθικο. Το σωστό είναι να διαμαρτυρηθούν στην κυβέρνηση και όσους

παίρνουν αποφάσεις. **–Τι χρειάζεται να γίνει, τι προτείνετε πλέον ως Κίνημα Οικολόγων;** –Στο σχέδιο του Υπουργείου Εργασίας για τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα αλλά και στο σχέδιο του Υπουργείου Περιβάλλοντος για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, αναφέρεται ότι απαιτείται προϋπόθεση για επίτευξη των στόχων των δύο σχεδίων, είναι η ύπαρξη δημόσιων μεταφορών. Με τις δημόσιες μεταφορές μειώνεται σημαντικά η κατανάλωση ενέργειας για τις μεταφορές της χώρας και έτσι είναι πιο εύκολα να προωθηθούν οι ΑΠΕ στις μεταφορές, γιατί πλέον μπορεί να ελεγχθεί εύκολα το καύσιμο στα λεωφορεία. Παράλληλα η κυβέρνηση έπρεπε να έχει οικονομικά κίνητρα για την αγορά περιβαλλοντικά φιλικών οχημάτων. Να εγκαταστήσει παντού σταθμούς φόρτισης και κίνητρα σε ιδιώτες να έχουν σημεία φόρτισης σε νέα και παλιά κτήρια. Έπρεπε ορισμένα λεωφορεία να τα λειτουργούμε με βιοαέριο που παράγεται από οργανικά απόβλητα. Να αναδιαμορφώσει τον φόρο καυσίμων μεταφορές βάσει του ενεργειακού περιεχομένου, τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και τα επίπεδα εκπομπής σωματιδίων. Να προωθήσει την κίνηση με φυσικό αέριο, προπάνιο και βιοαέριο κίνησης. Δυστυχώς, όμως, μάλλον το εμποδίζουμε παρά να γίνει. Επιπλέον, να δώσουμε απαλλαγή από όλες τις χρεώσεις και τέλη όπως π.χ. χρεώσεις εγγραφών και τέλος κυκλοφορίας και να δίνεται φοροαπαλλαγή σε όσους αγοράζουν αυτοκίνητα χαμηλών εκπομπών. Εμείς, δεν μειώσαμε τα αυτοκίνητα στους δρόμους, δεν έχουμε δημόσιες μεταφορές, δεν αυξήσαμε τις ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή, δεν προωθήσαμε το ηλεκτρικό αυτοκίνητο.

Είμαστε εδώ!

Κοπή βασιλόπιτας 2020

Θα μιλήσουν:

Γιώργος Στερνίου
Γραμματέας Πολιτικής Επιτροπής ΝΔ

Γιάννης Μπρατάκος
Γενικός Διευθυντής ΝΔ

Στέλιος Κονταδάκης
Διευθυντής Γραφείου Προέδρου ΝΔ & Γραμματέας Οργανωτικού ΝΔ

Θα χαιρετήσουν:

Γιάννης Γεωργούλας - Πρόεδρος ΝΟ.Δ.Ε Κύπρου
Νίκος Ρωμανός - Διευθυντής Γραφείου Τύπου ΝΔ
Νίκος Θεοδωρόπουλος - Γραμματέας Ελλήνων Διασποράς ΝΔ
Έλενα Βλαχάκου - Πρόεδρος ΟΝΝΕΔ Κύπρου

Τετάρτη 19 Φεβρουαρίου 2020
στο Residence by Occhio (Αλκαίου 23, Έγκωμη)
ΩΡΑ: 19:00

Επικοινωνία: cyprus@nd.gr

@neademocracy

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- **Οικονομικά, Διοίκηση & Πληροφορική**
 - Διοίκηση Επιχειρήσεων
 - Τραπεζική, Λογιστική και Χρηματοοικονομικά
 - Εφαρμοσμένη Πληροφορική
- **Αρχιτεκτονική, Μηχανική & Γεωπεριβαλλοντικές Επιστήμες**
 - Αρχιτεκτονική
 - Εκτίμηση και Ανάπτυξη Ακινήτων
 - Πολιτική Μηχανική
- **Επιστήμες της Υγείας**
 - Ψυχολογία
- **Νομικές Επιστήμες**
 - Νομική (LLB)
- **Κοινωνικές Επιστήμες, Τέχνες και Ανθρωπιστικές Σπουδές**
 - Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια

ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
- Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων
- Εκπαιδευτική Ψυχολογία
- Δημόσια Διοίκηση με κατευθύνσεις:
 - Γενική Διοίκηση
 - Εκπαιδευτική Διοίκηση
 - Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας
- Τραπεζικά, Επενδυτικά και Χρηματοοικονομικά
- Λογιστική & Χρηματοοικονομικά
- Πληροφοριακά Συστήματα και Ψηφιακή Καινοτομία

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- **Οικονομικά, Διοίκηση & Πληροφορική**
 - Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
 - Διοίκηση Επιχειρήσεων με εξειδίκευση στη Ναυτιλία
 - Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων
 - Δημόσια Διοίκηση με κατευθύνσεις:
 - Γενική Διοίκηση
 - Εκπαιδευτική Διοίκηση
 - Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας
 - Τραπεζικά, Επενδυτικά και Χρηματοοικονομικά
 - Λογιστική & Χρηματοοικονομικά
 - Πληροφοριακά Συστήματα και Ψηφιακή Καινοτομία
- **Αρχιτεκτονική, Μηχανική & Γεωπεριβαλλοντικές Επιστήμες**
 - Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Διοίκηση Αειφορίας
 - Digital Video Production
 - Αρχιτεκτονική Τοπίου
 - Real Estate
- **Επιστήμες της Υγείας**
 - Συμβουλευτική Ψυχολογία
 - Εκπαιδευτική Ψυχολογία
- **Νομικές Επιστήμες**
 - Διεθνές & Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο
 - Οικονομικό Έγκλημα και Ποινική Δικαιοσύνη
- **Κοινωνικές Επιστήμες, Τέχνες και Ανθρωπιστικές Σπουδές**
 - Θεολογία
 - Ιστορία
 - Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική και Ασφάλεια
 - Ευρωπαϊκή Πολιτική και Διακυβέρνηση

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΣ
Λεωφ. Δαναών 2, 8042 Πάφος, Κύπρος
Τ.: +357 26843331 / E: recruitment@nup.ac.cy

www.nup.ac.cy

Σε αυτόν τον τόπο κανείς δεν είναι αθώος

Ο Τάκης Χατζηδημητρίου μιλάει στην «Κ» για τα μνημεία της Κύπρου, τα οποία διηγούνται την πολυαίωνη ιστορία της

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο **Τάκης** Χατζηδημητρίου, συμπρόεδρος της Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά, μιλάει στην «Κ» για το έργο της Επιτροπής, τονίζοντας πολύ συχνά την αγαστή συνεργασία Ε/κ και Τ/κ. Οι αποφάσεις μας υλοποιούνται, χωρίς να δημιουργούν δεσμεύσεις, υποχρεώσεις ή εμπλοκές πάνω στο κυπριακό ζήτημα. Μέσα στην Τεχνική Επιτροπή συνεννοούμαστε για να αντιμετωπίσουμε την πολιτιστική κληρονομιά ως μια ενότητα και όχι «δικά μας και δικά σας», τονίζει ο κ. Χατζηδημητρίου.

–Κύριε Χατζηδημητρίου, να πούμε πρώτα για την Επιτροπή;

—Οι Τεχνικές Επιτροπές αποφασίστηκε να δημιουργηθούν το 2006, μετά το ναυάγιο του δημοψηφίσματος του 2004 και με τα κυπριακά δεδομένα χρειάστηκαν δύο χρόνια μέχρι να συσταθούν. Πήραν σάρκα και οστά αμέσως μετά την εκλογή του Δημήτρη Χριστόφια στην προεδρία της Δημοκρατίας, τον Μάρτιο του 2008. Ως πρώτο βήμα ήταν η δημιουργία συμφωνημένου καταλόγου μνημείων σε ολόκληρη την Κύπρο, ώστε να προχωρήσουμε στα επόμενα βήματα της αναστήλωσης. Τα Ε/κ μέλη διοριζόμαστε από τον εκάστοτε πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας ως αρχηγό της ε/κ κοινότητας. Δεν εκπροσωπούμε αρχές και δεν εξαρτάμαστε ούτε αντιπροσωπεύουμε θεσμούς, είμαστε όλοι κάτω από την προσωπική μας ιδιότητα. Οι αποφάσεις μας υλοποιούνται, χωρίς να δημιουργούν δεσμεύσεις, υποχρεώσεις ή εμπλοκές πάνω στο κυπριακό ζήτημα. Μέσα στην Τεχνική Επιτροπή συνεννοούμαστε για να αντιμετωπίσουμε την πολιτιστική κληρονομιά ως μια ενότητα και όχι «δικά μας και δικά σας», είναι ο κοινός μας στόχος και έτσι όταν συζητάμε για τα μνημεία λογαριάζουμε τα μνημεία, όχι αριθμούς, ούτε αναλογίες ή ισορροπίες. Και αυτό μπορώ να πω ότι οφείλεται ότι μέσα στην Επιτροπή έχει εδραιωθεί κλίμα εμπιστοσύνης και ειλικρίνειας μεταξύ μας, ώστε όταν αναφερόμαστε σε κάποιο μνημείο ξέρει ο άλλος ότι είναι γνήσια αναφορά και δεν έχει κανένα στοιχείο υπολογισμού. Άλλωστε και εμείς ενδιαφερόμαστε να συντηρηθεί στο σύνολο η κληρονομιά της Κύπρου. Μπορώ να πω μάλιστα ότι οι Τ/κ συνάδελφοι δεδομένου ότι στον Βορρά υπάρχουν πολλά μνημεία, εκείνοι αναλαμβάνουν πολύ μεγαλύτερη ευθύνη στην προώθηση των αποφάσεων. Το άλλο που ήθελα να τονίσω είναι ότι για την προώθηση των έργων προσπαθούμε να προωθήσουμε τον δικοινοτικό χαρακτήρα τους.

–Ποια είναι τα μέσα που διαθέτει η Επιτροπή;

Ενδιαφέρονται οι πρόσφυγες για τις εκκλησίες που έχουν συντηρηθεί

–Πώς προχωράει η αναστήλωση στον Απόστολο Ανδρέα;

—Αντιμετωπίζουμε κάποια προβλήματα τεχνικής φύσης, που τονίζω ότι δεν έχουν να κάνουν με το πολιτικό πρόβλημα. Ελπίζω να ξεπεραστούν για να περάσουμε στη Β΄ και Γ΄ φάση, που αφορούν το μεσαιωνικό παρεκκλήσι πίσω από το αγίασμα και τον περιβάλλοντα χώρο και κάποια άλλα έργα υποστήριξης κάποιων άλλων κτηρίων. Να πω ότι στη μονή του Αποστόλου Ανδρέα δεν γίνεται απλώς συντήρηση, αλλά αποκατάσταση.

–Με τη μονή του Αγίου Παντελεήμονα στην Κερύνεια τι γίνεται;

—Είναι ένα μνημείο που έχουμε συντηρήσει και χρειάζεται παρακολούθηση και από Ε/κ και από Τ/κ. Είναι λιγάκι ορφανεμένο το μνημείο και είναι θέμα στην Τεχνική Επιτροπή να προωθήσουμε ειδικό σχέδιο παρακολούθησής του. Έκκλησή μας είναι να δείξουν περισσότερο ενδιαφέρον οι άνθρωποι που συνδέονται με το μνη-

“

Μπορεί να μη λύει το έργο μας το Κυπριακό, αλλά μπορεί να γίνει το θεμέλιο πάνω στο οποίο θα στηριχτεί, διότι δεν εργαζόμαστε μόνο πάνω στις πέτρες, αλλά δουλεύουμε και με τους ανθρώπους.

—Κατ’ αρχάς να πω ότι είμαστε εθελοντές, δεν έχουμε προσωπικό. Πάντως, έχουμε την υποστήριξη από τους ηγέτες μας, εμείς του προέδρου της Δημοκρατίας και οι Τ/κ του κ. Ακιντζί. Εμείς ζητήσαμε τεχνική βοήθεια, που μας παρασχέθηκε, από τον πρόεδρο με δύο αρχιτέκτονες με μερική απασχόληση για να μας βοηθήσουν με τη μελέτη και τον προγραμματισμό των έργων. Επίσης, μας παραχωρήθηκε ένας δημόσιος λειτουργός, μέλος της Επιτροπής, ο οποίος απασχολείται πλέον αποκλειστικά και μας βοηθάει πάρα πολύ αυτό, μιας και υπάρχουν πολλά πράγματα που πρέπει να γίνουν (κατάλογοι, συμφωνίες και άλλα πολλά), έτσι τον τελευταίο χρόνο είχαμε αυτή την επιπλέον βοήθεια, που αύξησε τις δυνατότητές μας. Εκείνο που πάντα πρέπει να έχουμε κατά νου είναι ότι η Επιτροπή μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της έως ένα σημείο. Η Επιτροπή υπάρχει για να διασώσει ό,τι μπορεί, για να προλάβει ό,τι δύναται με τα περιορισμένα μέσα που έχει.

–Ποια νομίζετε ότι είναι η συμβολή σας στη λύση του Κυπριακού;

—Εργαζόμαστε πάνω στην προοπτική της δημιουργίας κλίματος εμπιστοσύνης, αμοιβαίου αλληλοσεβασμού για να βοηθήσει τη λύση του κυπριακού προβλήματος. Δεν μπορούμε να υποκαταστήσουμε κρατικές υπηρεσίες, κάτι που θα έπρεπε να αναλάβει μια ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Μπορεί να μη λύει το έργο μας το Κυπριακό, αλλά μπορεί να γίνει το θεμέλιο πάνω στο οποίο θα στηριχτεί, διότι δεν εργαζόμαστε μόνο πάνω στις πέτρες, αλλά δουλεύουμε και με τους ανθρώπους

–Ποιοι είναι οι οικονομικοί πόροι σας;

—Είπαμε ότι εν πολλοίς κινούμαστε στην εθελοντική εργασία. Τα χρήματα που έως τώρα είχαμε ήταν κατά κύριο λόγο από την Ε.Ε. Αργότερα εκχωρήθηκε ένα ποσό που δινόταν στην τ/κ κοινότητα για ανάπτυξη, δεδομένου ότι η Επι-

μείο, όποιοι και αν είναι αυτοί. Τελευταία, να σας πω, είχαμε έκφραση ενδιαφέροντος από Μαρωνίτες. Δαπανήθηκαν περίπου για τον Άγιο Παντελεήμονα 800.000 ευρώ, δαλώσαμε από πλήρη κατάρρευση τα κελιά, τον ναό. Πέρυσι, βέβαια, είχαμε και κάποια βεβήλωση, αλλά αποκαταστάθηκαν οι ζημιές. Εν ολίγοις, το παρακολουθούμε το μνημείο, είναι ειδική περίπτωση. Πάντως, σε όλες τις άλλες εκκλησίες που έχουμε συντηρήσει ενδιαφέρονται οι πρόσφυγες, πηγαίνουν, τις φροντίζουν.

–Με τα μνημεία της Πράσινης Γραμμής πώς προχωράτε;

—Εργαζόμαστε αυτή τη στιγμή για τα μνημεία της Πράσινης Γραμμής. Εκεί δεν είναι η ίδια κατάσταση, όπως αλλού, εκεί υπάρχει στρατός. Εκεί και οι Τ/κ πρέπει να βρίσκονται σε συνεννόηση με τον στρατό για να αντιμετωπιστούν τα θέματα της Επιτροπής. Στις 20 Δεκεμβρίου μαζί με τους μελετητές και τους εμπειρογνώμονες σε πρώτη φάση θα γίνει μια συντήρηση

«Η Τεχνική Επιτροπή συμβάλλει και στη συντήρηση των μνημείων, αλλά και στη δημιουργία ενός νέου κλίματος αλληλοσεβασμού», λέει ο Τάκης Χατζηδημητρίου.

τροπή είχε δημιουργήσει κλίμα εμπιστοσύνης και έδειξε ότι μπορεί να είναι αποδοτική, για την ανάπτυξη της πολιτιστικής κληρονομιάς. Μέχρι στιγμής έχουμε δαπανήσει 18 εκατ. ευρώ. Υπάρχει βέβαια και ο Απόστολος Ανδρέας που έχει χρηματοδοτηθεί από την Εκκλησία της Κύπρου και το Εβράκ, από κοινού. Η συνολική δαπάνη θα φτάσει στα 5 εκατ. ευρώ, με την πρώτη να έχει ανέλθει γύρω στα δύο εκατ. ευρώ. Σε κάποια φάση δόθηκε μια μικρή βοήθεια από το Βατικανό, γύρω στις 30.000 ευρώ για μια μαρωνίτικη εκκλησία και μία ορθόδοξη και προχωράμε και σε αυτές τις περιπτώσεις τους σχεδιασμούς μας. Για πρώτη φορά, το 2019, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας προσέφερε ως ηγέτης της ε/κ κοινότητας που ανήλθε τελικά στις 750.000 ευρώ. Στο μεταξύ υπήρξε ενδιαφέρον από ιδιώτες και κοινότητες, να πω ότι η Τεχνική Επιτροπή δεν ζητάει χρήματα. Κοινότητες μας είπαν ότι μπορούν να διαθέσουν χρήματα για την εκκλησία τους, νομίσαμε κι εμείς ότι αυτό θα ήταν εύκολο, στην πορεία ωστόσο καταλάβαμε ότι τα πράγματα δεν ήταν τόσο απλά και ότι έπρεπε να γίνει συνδυασμός χρηματοδότησης. Η προσφορά από τον πρόεδρο, αλλά και οι προσφορές από διάφορες κοινότητες μας επέτρεψε να χρηματοδοτήσουμε κι έναν αριθμό έργων, που περιλαμβάνει και οθωμανικά μνημεία, με μία καθαρά κυπριακή χρηματοδότηση πλέον.

–Με τις τοπικές κοινωνίες υπάρχει συνεργασία;
—Όταν κάνουμε ένα μνημείο ενημερώνουμε τους ενδιαφερόμενους, τους πρόσφυγες, για την εκκλησία τους, που είναι κάτι που τους ενδιαφέρει πάρα πολύ. Ενημερώνουμε τους κατοίκους που βρίσκονται τώρα στο χωριό, ώστε να γνωρίζουν τι γίνεται και να έχουμε τη συμπαράστασή τους. Η παραλαβή των έργων γίνεται με τη συμμετοχή Ε/κ και Τ/κ και δημιουργούνται φιλίες, σχέσεις, δημιουργείται κλίμα συνεργασίας και ως ένα σημείο –μπορώ να πω– και αλληλοκατανόησης. Η Τεχνική Επιτροπή συμβάλλει και στη συντήρηση των μνημείων, αλλά και στη δημιουργία ενός νέου κλίματος αλληλοσεβασμού.

–Οι νέοι ενδιαφέρονται;
—Αυτή τη στιγμή η Τεχνική Επιτροπή, και με τη βοήθεια του UNDP, έχει απλώσει τις φτερούγες της και προς τους νέους και παρόλα όσα λέγονται για τους νέους ότι δεν ενδιαφέρονται, έδειξαν τεράστιο ενδιαφέρον. Και το συμπέρασμά μου είναι ότι οι νέοι δεν ενδιαφέρονται για τα μεγάλα λόγια και τις διακηρύξεις, αλλά αν τους δώσεις κάτι το συγκεκριμένο ανταποκρίνονται. Αυτή τη στιγμή δημιουργήθηκαν οι ομάδες των νέων πρεσβευτών των μνημείων μας, που επιφορτίζονται με τη μελέτη και παρακολούθηση συγκεκριμένων μνημείων, την προβολή τους μέσα στην κοινοτήτά τους, αλλά και στην κοι-

Είναι λιγάκι ορφανεμένος ο Άγιος Παντελεήμονας και είναι θέμα στην Τεχνική Επιτροπή να προωθήσουμε ειδικό σχέδιο παρακολούθησής του.

τιωτικές ζώνες ή σε αμφισβητούμενες περιοχές, εμείς λέμε ότι είναι Πράσινη Γραμμή, ο τουρκικός στρατός θεωρεί ότι ο Άγιος Ιάκωβος είναι περιοχή που ελέγχει. Θα πρέ-

νώνια ευρύτερα και την παρακολούθηση των προβλημάτων, ώστε να ενημερώνεται η Επιτροπή. Αυτό που έχω προσέξει είναι ότι το ενδιαφέρον είναι μεγάλο και είναι όλα εκλεκτά παιδιά (αρχαιολόγοι, αρχιτέκτονες, μηχανικοί, λογοτέχνες, καλλιτέχνες) είναι ανοικτό προς όλους που ενδιαφέρονται.

Ουδείς είναι αθώος –Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση σήμερα των μνημείων;

—Την πρώτη περίοδο υπήρξε μεγάλη λεηλασία των μνημείων και στον Βορρά και στον Νότο. Μετά άρχισε η ορφάνια και ο χρόνος να τα κατατρώγουν. Όσο περνάει ο καιρός αυτά που έχουν επιβιώσει αντιμετωπίζουν προβλήματα από την εγκατάλειψη. Να πούμε βέβαια ότι και στην πλευρά μας υπάρχουν τ/κ μνημεία που έχουν καταστραφεί (χωριά, τζαμιά κ.ά.). Σε αυτόν τον τόπο κανείς δεν είναι αθώος ενώπιον της υπάρχουσας κατάστασης. Μπορεί να πει κάποιος ότι τα δικά μας αρχαιολογικά και εκκλησιαστικά μνημεία ή τα μεσαιωνικά είναι πολύ σημαντικά, και πιο σημαντικά από τα τζαμιά, είναι αλήθεια. Όμως, εδώ μιλούμε για τον πολιτισμό, τον ένα, τον αδιαίρετο πολιτισμό της Κύπρου, την πολυπολιτιστική φυσιογνωμία του νησιού.

–Ποιοι είναι οι μελλοντικοί σας σχεδιασμοί; Ποια έργα τελειώσαν αυτή την περίοδο;

πει να πούμε ότι αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε εξέλιξη προσπάθεια για αφαίρεση της βλάστησης από τα τείχη της Λευκωσίας, στο βόρειο μέρος της πόλης υπάρχει μεγαλύτερη υγρασία. Έχω εντυπωσιαστεί με τον τρόπο που εργάζονται οι εμπειρογνώμονες, είναι μια πολύ μεγάλη επιχείρηση και βρίσκεται σε εξέλιξη ένα σχέδιο από τον Προμακώνα Μούλα μέχρι την Πύλη της Κερύνειας. Ξεκίνησε, επίσης, και η αποκατάσταση σου προμακώνα Κουρίνη, που βρίσκεται κάτω από το γραφείο του κ. Ακιντζί, τον οποίο όποτε τον συναντήσαμε νιώσαμε ότι αντιμετωπίζει τα προβλήματα της Λευκωσίας ως δήμαρχος, είναι έντονο το ενδιαφέρον του και αυτό είναι πολύ βοηθητικό. Εργαζόμαστε επίσης για να αντιμετωπίσουμε την κατάρρευση στο σημείο μεταξύ Μούλα και Ρόκκα.

–Υπάρχουν προγράμματα και για μη μνημεία;

—Ναι, αρχίσαμε και ένα πρόγραμμα ευπρεπισμού για νεκροταφεία τόσο στον Βορρά όσο και

“

Μέσα στην Τεχνική Επιτροπή συνεννοούμαστε για να αντιμετωπίσουμε την πολιτιστική κληρονομιά ως μια ενότητα και όχι «δικά μας και δικά σας».

—Συντηρήθηκε σε πρώτη φάση η εκκλησία του Αγίου Ανδρόνικου στην Κυθρέα. Άρχισαν τα έργα στον Άη Σέργη στην Καρπασία, στον ναό των Αγίων Σεργίου και Βάκκου. Έργα που πάνε προς ολοκλήρωση είναι η Παναγία στην Άσσια, ένα πολύ σημαντικό μνημείο και στο οποίο έγινε μία πάρα πολύ καλή συντήρηση. Επίσης, στον Άγιο Αρτέμιωνα στην Αφάνεια, όπου αποκαλύφθηκαν στοιχεία της ιστορίας του ναού. Έχουμε κάνει βέβαια και τον προγραμματισμό μας και για το 2020. Έγινε η παρουσίαση των σχεδίων για το τζαμί στην Ορόυντα, με προθυμία των κατοίκων να βοηθήσουν στη συντήρηση. Επίσης, προχωράει και ο σχεδιασμός για την Παναγία της Κυράς, μεταξύ Κώμης Κετίρ και Λειβάδια. Έχουμε τον Άγιο Αντώνιο στο Μάσσαρι, καθώς και έργα που έχουν ολοκληρωθεί οι σχεδιασμοί στο οχυρό Άρσενανλ (Τζαμπούλα) της Αμμοχώστου, η Παναγία η Αφέντρικα στην Καρπασία και υπάρχει αίτημα για τον Άγιο Αντώνιο των Λατίνων στην Κοντέα, που βρίσκεται σε ιδιωτική περιουσία και αναμένουμε την έγκρισή του. Σε προκαταρκτικό στάδιο έχουμε τον ναό των Αγίων Παίδων στη Σύγκραση, το υδραγωγείο του Αρίφ Πασά στην Μεσσαρία, ο Άγιος Θέρισιος στην Αγία Τριάδα, ο Άγιος Σέργιος του 12ου αιώνα στη Νέτα, το τζαμί στην Τέρρα, ο Άγιος Γεώργιος στα Λιμνιά, με συγχρηματοδότηση κατοίκων και Ε.Ε. Υπάρχουν επίσης σχεδιασμοί για το τζαμί στον Άγιο Θεόδωρο, στο Μαρώνη, στο Καλό Χωριό Λάρνακας, στα Λεύκαρη, έχουμε την πόρτα της Θάλασσας στη Αμμόχωστο. Ενδιαφέρον έχει το σχολείο στην Ευρέτο στην Πάφο, που όταν πήγαμε ήταν εκεί και τα παιδιά του Ε/κ μάλιστα που το έκτισε. Υπάρχουν ακόμα 14 μνημεία που θα προχωρήσουν με τη συγχρηματοδότηση από τα χρήματα που πρόσφερε ο πρόεδρος με εισφορές των κατοίκων. Να πω ότι αυτή την περίοδο έχουμε κάνει και εργασίες στήριξης ναών, για να αποφύγουμε κατάρρευση τους, όπως στον Άγιο Αναστάσιο στην Περιστερώνα της Αμμοχώστου, στον Άγιο Γεώργιο στον Βαθύλακα. Να πω ότι υπάρχει ένας κατάλογος τζαμιών για να προχωρήσουμε σε συντήρησή τους το 2020.

Ενδιαφέρονται οι πρόσφυγες για τις εκκλησίες που έχουν συντηρηθεί

στον Νότο. Ξεκίνησαμε με έξι-επτά (όπως στον Καραβά), αντιλαμβάνεστε ότι είναι πολλά που αναμένουν. Τύχαμε χρηματοδότησης από κοινότητες και έτσι γίνεται πιο εύκολο το έργο μας. Τα νεκροταφεία δυστυχώς, και τα χριστιανικά και τα μουσουλμανικά, βρίσκονται σε κατάσταση που δεν τιμάει κανέναν.

–Ποιο είναι το κέρδος σας, κ. Χατζηδημητρίου;

—Δεν είναι απλώς η συντήρηση, αλλά όταν βρίσκουμε στοιχεία για κάποιο μνημείο που πριν δεν ήταν γνωστά. Στον Άγιο Αυξέντιο μεταξύ των τοίχων για πρώτη φορά ανακαλύψαμε μια υπέροχη βυζαντινή τοιχογραφία της δεομένης κόρης του ιερέα ή τα όσα ανακαλύψαμε στον Αρχάγγελο Μιχαήλ στο Λευκόνηο, που λίγα πράγματα ήταν γνωστά, βρέθηκαν τα στοιχεία του 12ου αιώνα και άγνωστες τοιχογραφίες. Πλουτίζουμε την ιστορία, και τον πολιτισμό μας και την ιστορία των ιδίων των μνημείων, αυτό είναι αποζημίωση.

Ο μυστακοφόρος που πήρε τη σκυτάλη από τον Κάπτεν Νέμο

Περί διαρροών

Δεν λέμε, η πιο συναρπαστική ιστορία συνωμοσιολογίας στην Κύπρο να παραμένει ο κάπτεν Νέμο. Για όσους δεν θυμούνται ήταν ο τρομοκράτης, που ζούσε στη φαντασία του Σπύρου Κυπριανού και είχε σκοπό να μας δηλητηριάσει με τοξικά αέρια ούτως ώστε να ρίξει την κυβέρνηση. Τους φανταστικούς εκθρούς του Σπύρου συναγωνίζονται σήμερα οι «υποκλοπές» στοιχείων της ΕΝΙ από την Τουρκία για το οικόπεδο «8», που αποκάλυπταν συγκεκριμένα ΜΜΕ. Και καλά, να τα παρουσιάζουν τα ΜΜΕ είναι ένα θέμα. Όταν ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, όχι μόνο να υιοθετεί στον πρωινό καφέ, αλλά βγαίνει σε ελλαδικά μέσα και επιβεβαιώνει τα περί υποκλοπών, πώς ονομάζεται; Να το πούμε ρεζίλι πανελλαδικά, πάλι θα πούνε ότι επιπλήττουμε την κυβέρνηση, όμως, ρε φίλοι μου, στο Προεδρικό, πώς να το κάνουμε; Μην τα λέτε να μη γελάμε. Τέτοιες πλάκες ο Βίκτωρας, όταν ήταν στην άλλη όχθη τις είχε ψωμοτούρι. Τώρα γιατί θυμώνεις φίλτατε, επειδή οι «υποκλοπές» δεν ήταν υποκλοπές αλλά πατάτα, αφού στην πραγματικότητα τα στοιχεία είχαν δημοσιοποιηθεί από το ίδιο το κράτος κατά λάθος πριν από δύο χρόνια, διευκολύνοντας και τις μυστικές υπηρεσίες της Τουρκίας να μην σκορσάρονται; Μήπως ο Κυριάκος μετά μυστακος είναι καιρός να κάνει λίγα ταχύρρυθμα στην επικοινωνία και στη γεωπολιτική; Εξακολουθώ φυσικά να επιμένω ότι σε ένα κράτος άμα λείπει η λογοδοσία καταντούν οι θεσμοί και οι αξιωματούχοι να περπατούν στον βούρκο της αсуδοσίας...

• • • •

Θα απειλούμε με βέτο

Στο πλαίσιο της ελαφρότητάς μας και η άλλη ιστορία μας με το βέτο. «Θα μπλοκάρουμε τα πάντα» έγραφαν πηχυαίοι τίτλοι, υπογραμμίζοντας πως μετά τις απειλές του Νίκου Χριστοδουλίδη στις Βρυξέλλες, η Ε.Ε. σπεύδει για κυρώσεις. Θα βάλει, όμως, η Κύπρος βέτο για το κονδύλι της Ε.Ε. στην Τουρκία; Εξ όσων γνωρίζει η στήλη κάτι τέτοιο δεν υφίσταται. Προς τι λοιπόν η σεναριολογία και η καλλιέργεια ψευδαισθήσεων; Δεν πάθαμε αρκετά μέχρι τώρα; Ποιος πληρώνει για τις φούσκες και ποιος θα υποστεί τις συνέπειες, διότι αυτές τις φορτώνεται ο πολίτης συνήθως.

• • • •

Η διαφωνία

Αυτό βεβαίως που προκάλεσε συζητήσεις στα πολιτικά πηγαδάκια, δεν ήταν άλλο, από τη διφωνία μεταξύ Νίκου Αναστασιάδη και

Μόνος έναντι όλων! Χάρη εσύ μπορείς;

του πολιτικού του τέκνου Νίκου Χριστοδουλίδη. Την ώρα που οι διαρροές ήθελαν την Ε.Ε. να σπεύδει για κυρώσεις μετά τις απειλές του Νίκου Χριστοδουλίδη, ο πρόεδρος διερμήνυε στους πολίτες να μην έχουν ψευδαισθήσεις γύρω από τις κυρώσεις. Το ποιοι πουλούσαν φούμαρα τόσο καιρό στους πολίτες με τα μέτρα που θα πονέσουν την Τουρκία και άλλα τέτοια γλαφυρά, είναι ένα κεφάλαιο που σοφότερο θα ήταν να μην ανοίξει. Και για τη δική μας ήσυχη Κυριακή και για τη δική τους, το ζήτημα είναι τι συνέβη μεταξύ των δύο Νίκων και άλλαξαν ρητορική. Σύμφωνα με τα πολιτικά πηγαδάκια οι σχέσεις τους είναι άριστες, απλώς ο Νίκος Αναστασιάδης προσγειώθηκε μάλλον απότομα μετά τις τελευταίες εξελίξεις κι έριξε ένα σκαμπίλι-χάδι.

• • • •

Στον βυθό

Βγήκε ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Εξωτερικών της Τουρκίας, Χαμί Ακσόι την Παρασκευή και αποκάλυψε ότι ο Τούρκος πρόεδρος, Ταγίπ Ερντογάν, πρότεινε στον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη κατά τις διαπραγματεύσεις τους σε Νέα Υόρκη και Λονδίνο να ανοίξει εκ νέου ο διάλογος και οι διερευνητικές επαφές ακόμη και για τα θέματα της Ανατολικής Μεσογείου. Μέχρι να πάνε και στη Χάγη λέει ο Τούρκος εκπρόσωπος. Γιατί δεν ανταποκρίνεται η Αθήνα; Δεν είναι ότι δεν θέλει, όπως με ενημερώνει πηγή μου από την ελληνική πρωτεύουσα, είναι ότι ο πρωθυπουργός χρειάζεται ακόμα λίγο χρόνο για να κάτσουν στον τόπο τους ζητήματα που σχετίζονται με την οικονομία και μετά να μπει στα βαθιά, με τις υφαλοκρηπίδες, τις ΑΟΖ και τις γεωτρήσεις. Κι αυτό διότι όπως κατά λέξη μου ελέχθη «άμα πέσεις

έξω σε αυτά, μένεις στον βυθό αιχμάλωτος, άγνωστο μέχρι τότε.

• • • •

Τι θα γίνει

Είδατε τι λέει το κύριο μας θέμα για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ και το ψήφισμα για τα οποία τρέχουμε και δεν φτάνουμε ή τουλάχιστον έτσι θα έπρεπε. Τι σημαίνει ότι οι δύο οντότητες στην Κύπρο θα συνεργάζονται πλέον αρμονικά για διάφορα προβλήματα που προκύπτουν χωρίς την εμπλοκή των Ηνωμένων Εθνών; Πάει να πει ότι αν θα μεταφερθεί ένας άρρωστος ή ένας τραυματίας από τα Κατεχόμενα στις ελεύθερες περιοχές, το Υπουργείο Υγείας της Κ.Δ. θα πρέπει να επικοινωνήσει με το «υπουργείο υγείας» της «ΤΔΒΚ» για τα διαδικαστικά. Είναι αυτό αναγνώριση; Όχι καλέ. Είναι «ομαλοποίηση»

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Γιάννης Καρούσος

Ο υπουργός Μεταφορών Γιάννης Καρούσος: Έχω μανιτάρια πρώτο πράμα από βιοκαύσιμα!

του στάτους κβο. Κι άμα συνηθίσουμε αυτό και το «Γιαβούζ» στο 8, θα συνηθίσουμε και τη δικτοτομηση. Άιντε και θα δούμε πού θα βγάλει τούτος ο μπελάς, Νικαρέ μου.

• • • •

Θέλουμε Βαρουφάκη

Το ΑΚΕΛ οδεύει σε εκλογικό συνέδριο με ένα πολυσέλιδο έγγραφο εισηγήσεων για το πώς θα εκσυγχρονιστεί το κόμμα. Ίσως μία κίνηση που να καταδεικνύει την ετοιμότητά τους για αλλαγή, να ήταν και η ανανέωση προσώπων. Η μέχρι τώρα συνταγή όμως, σύντροφοι, δεν βοήθησε και πολύ σε θέμα ποσοστών. Όπως μαθαίνει η στήλη, τα μέλη της Γραμματείας θα μείνουν τα ίδια, με μοναδική αποχώρηση αυτή του γενικού οργανωτικού Χρίστου Αλέκου. Πιθανή είναι και η αποχώρηση του γ.γ. της ΠΕΟ Πάμπη Κυρίστη. Αυτό διέδιδε βεβαίως ο ίδιος, ωστόσο, μετά και την επιμονή του να παραμείνει ο Άντρος Κυπριανού στο πηδάλιο του κόμματος, συντροφικοί κύκλοι εκτίμησαν πως αναδιπλώθηκε και ο Πάμπης στο θέμα της αψυπηρέτησης. Στις ριζικές αλλαγές του ΑΚΕΛ και το κεφάλαιο Οικονομία. Οι σύντροφοι μάς προϊδεάζουν εδώ και μήνες ότι το κόμμα θα εκσυγχρονίσει τον λόγο του και τις προτάσεις του στην οικονομία, μέσω του επαναστατικού οικονομικού φόρουμ που διοργανώνουν. Με ομιλήτες όμως τον υπουργό επί διακυβέρνησης Γλαύκου Κληρίδη, Τάκη Κληρίδη, τον διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας Κωνσταντίνο Ηροδότου και τον γενικό διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών Γιώργο Παντελή, δεν νομίζω να κάνουμε και επανάσταση σύντροφοι. Χάθηκε Άντρο μου ένας Βαρουφάκης!

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Η τελευταία νάρκη του ΣΥΡΙΖΑ

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Ο Γιάννης Δραγασάκης, τέως αντιπρόεδρος της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, μιλάει για τον περίφημο εκείνο Ιούλιο του 2015, που εμπλούτισε όλες τις γλώσσες του πολιτισμένου κόσμου με τον ελληνικότατο όρο «κοιτοουμβα»:

«Προσωπικά δεν τη δέχομαι τη λέξη αυταπάτη. Εγώ βίωσα ότι είχαμε ένα σχέδιο. Ξέραμε από την αρχή τη δομική του αντίφαση. Είχα γράψει ότι τα όρια της πολιτικής μας είναι δύο, το εσωτερικό και το εξωτερικό όριο. Από μεθοδολογική άποψη είχαμε την ίδια αντίφαση που είχε και ο Λένιν το '17. Ξεκίνησε να κάνει μια παγκόσμια επανάσταση και κατέληξε να γίνει επανάσταση μόνο στη χώρα του. Εμείς δεν ξεκινήσαμε επανάσταση, ξεκινήσαμε ένα εγχείρημα το οποίο απαιτούσε αλλαγές στην Ευρώπη, απαιτούσε συμμαχίες και άλλα παράλληλα εγχειρήματα. Αυτό δεν υπήρξε και έρχεσαι σε μια φάση και λες “και τώρα τι κάνω που είμαι μόνος”. Αν σκεφτόμαστε έτσι πάντα, δεν θα κάνουμε τίποτα ποτέ. Βλέπεις μια δυνατότητα και λες “για να δω, μπορώ να την αξιοποιήσω τη δυνατότητα αυτή”;». Η περίληψη αυτού που διαβάσατε, όσο πιο απλά μπορεί:

Το αστείο της υπόθεσης είναι ότι ο Γιάννης Δραγασάκης θεωρείται ο «σοβαρός» του ΣΥΡΙΖΑ. Θεωρείται επίσης «μετριοπαθής» στις πολιτικές θέσεις του. Ποια σοβαρότητα; Αυτός είναι πιο επικίνδυνος και από τον Βαρουφάκη! Τουλάχιστον ο τελευταίος ήξερε τι ήθελε: ήθελε την Ελλάδα εκτός ευρώ και μετά γαία

**- ΤΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟ ΕΧΕΙ ΑΥΤΟΣ Ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ, ΤΑΓΙΠ;
- ΕΣΕΝΑ, ΑΓΓΕΛΑ, ΣΕ ΔΕΙΧΝΕΙ ΓΑΤΑ ΑΓΚΥΡΑΣ ΚΙ ΕΜΕΝΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΠΟΙΜΕΝΙΚΟ.**

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

πυρί μειχθίτω. Ο δε Τσίπρας έχει προ πολλού παραδεχθεί ότι η πολιτική του πρώτου κυβερνητικού εξαμήνου του ΣΥΡΙΖΑ βασιζόταν σε μια «αυταπάτη».

Ο «σοβαρός» Δραγασάκης, όμως, δεν τη θεωρεί αυταπάτη, αλλά έναν θεμιτό πειραματισμό, που τον δικαιολογεί εξάλλου το προηγούμενο του Λένιν. Και παρότι από την αρχή ήταν αβέβαιο το πείραμα (ακόμη χειρότερα, ο ίδιος το είχε προβλέψει), άξιζε να δοκιμάσουν αν γίνε-

ται, γιατί αν δεν δοκίμαζαν, πώς θα ήξεραν ότι δεν γίνεται; Αυτό λέει, και νομίζω ότι, αν το ταλέντο του είχε αποκαλυφθεί νωρίτερα, αν το είχε δουλέψει, αν είχε πέσει στον σωστό μάντζερ κ.λπ., θα μπορούσε να εξελιχθεί σε κωμικό ανώτερο του Τσίπρα. Το πιστεύω, τολμώ να πω, γιατί έχει ένα εσωτερικό βάθος ο Δραγασάκης, που δεν το έχει ο Τσίπρας. Ο Δραγασάκης είναι ήπιος, μετρημένος, θλιμμένος και φοβάει γραβάτα. Είναι κωμικοτραγικός, όπως μόνο οι ήρωες του Τσέχοφ

μπορούν να είναι. Γελάς μαζί του, ενώ τον λυπάσαι.

Όμως η συγκεκριμένη θέση του Δραγασάκη προφανώς εκφράζει ένα γενικότερο κλίμα στον ΣΥΡΙΖΑ – ειδάλλως δεν θα έμπαινε στον κόπο να διαφωνήσει ευθέως με τον Τσίπρα. Εκφράζει την αμφιθυμία που επικρατεί στον ΣΥΡΙΖΑ μετά την απώλεια της εξουσίας, ως προς τις θέσεις που έκαναν για να κρατήσουν την εξουσία. «Αξίζε που κάναμε την κωλοτούμπα τότε;». Αυτό υπάρχει

στο βάθος της σκέψης τους, καθώς μάλιστα βλέπουν ότι δεν τους βγαίνει με τίποτα ο ρόλος της σοβαρής αντιπολίτευσης. Η στροφή είχε νόημα όσο είχαν εξουσία, στην αντιπολίτευση όμως δεν λέει.

Με τέτοια μυαλά, πώς να μην έχει τουλάχιστον 12 μονάδες διαφορά η Ν.Δ. από τον ΣΥΡΙΖΑ; Το ενδιαφέρον ερώτημα, όμως, είναι άλλο. Με τέτοια αντιπολίτευση, πώς να μη σκέπτεται σοβαρά ο πρωθυπουργός το ενδεχόμενο πρόωγων δι-

πλών εκλογών, αν αυτό είναι το τίμημα για να αποσυνδέσει την τελευταία νάρκη που άφησε ο ΣΥΡΙΖΑ, την απλή αναλογική;

Οτι ο Τσίπρας δεν θέλει εκλογές το προδίδει και ο τρόπος με τον οποίο ξεκίνησε την ομιλία του στη Βουλή για τον εκλογικό νόμο της κυβέρνησης, που θα ισχύσει στις μεθεπόμενες εκλογές: προσπάθησε να εκφοβίσει τους βουλευτές της αντιπολίτευσης με τον κίνδυνο να μην εκλεγούν! Το ίδιο, φαντάζομαι, έκανε και στους δικούς του, όταν κυβερνούσαν. Αλλά να το επιχειρεί τόσο ξεδιάντροπα και με τη συμπολίτευση; Υπάρχουν και άλλοι λόγοι, βέβαια, που κάνουν ελκυστικό το σενάριο, εκτός από την κατάσταση της αντιπολίτευσης και τη δημοτικότητα της κυβέρνησης. Πρωτίστως, η βεβαιότητα της πολιτικής σταθερότητας, που είναι βασική προϋπόθεση για τις επενδύσεις και την οικονομική ανάπτυξη.

Είναι αλήθεια ότι ο πρωθυπουργός ακούει παρόμοιες εισηγήσεις από θεσμικούς συνομιλητές του. Όχι με την έννοια της στερεότυπης φράσης «το ακούω», που χρησιμοποιεί ο ίδιος όταν απορρίπτει μια εισήγηση. Το ακούει και το σταθμίζει. Σε κάθε περίπτωση, για να είναι επιτυχές το εγχείρημα, θα πρέπει να είναι καθαρό. Αυτό σημαίνει ότι ο Μητσοτάκης θα πρέπει να πει στον κόσμο τους πραγματικούς λόγους της απαραίτητης ταλαιπωρίας των διπλών εκλογών. Χρειάζεται, δηλαδή, προετοιμασία και αποφασιστικότητα. Αυτή είναι μια απόφαση που δεν μπορεί να αφεθεί στις μελλοντικές συγκυρίες...

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Το ΑΚΕΛ ανησυχεί

Αυτό δήλωσε ο γ.γ. του κ. Άντρος Κυπριανού. Ανησυχεί για το πώς εξελίσσεται η κατάσταση στην κυπριακή ΑΟΖ. Ανησυχεί που η Τουρκία σκληραίνει ολοένα τη στάση της. Ανησυχεί για τους κινδύνους που ελλοχεύουν από την κατάσταση που υπάρχει στη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου. Ανησυχεί επειδή διαπιστώνει πως η πολιτική και νομική θεωράκιση της ΑΟΖ μας είναι τελικά ένα σύνθημα και όχι κάτι που συμβαίνει στην πράξη. Και επειδή ανησυχεί «πυροβολεί» τον υπουργό Εξωτερικών. Και καλεί την κυβέρνηση να αποφασίσει ποιος έχει δίκαιο. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας που δηλώνει ότι δεν πρέπει να έχουμε ψευδαισθήσεις για το ποια μέτρα θα εφαρμόσει η Ε.Ε. ενάντια στην Τουρκία ή ο υπουργός Εξωτερικών που λέει ότι πείσαμε την Ε.Ε. να εφαρμόσει σκληρά μέτρα...

Προφανώς έχει κάθε λόγο να ανησυχεί το ΑΚΕΛ για την κατάσταση στην ΑΟΖ μας. Όπως πρέπει να ανησυχούμε όλοι μας για την στάση της Τουρκίας και για το ότι αυτή τη στιγμή το «Γιαβούζ» είναι μέσα στο οικόπεδο 8. Η ανησυχία, ωστόσο, του ΑΚΕΛ δεν μπορεί να εξισωθεί με την ανησυχία του απλού πολίτη. Διότι ο απλός πολίτης, αυτός τουλάχιστον που συνειδητοποιεί την επικινδυνότητα της κατάστασης, δεν αισθάνεται καλύτερα απλά και μόνο επειδή ανησυχεί το ΑΚΕΛ ή όποιο άλλο κόμμα της αντιπολίτευσης. Εκείνο που αναμένει από τα πολιτικά μας κόμματα, στην παρούσα κρίσιμη φάση, δεν είναι ούτε οι επικρίσεις τους, ούτε η έκφραση των ανησυχιών τους. Η σοβαρότητα της κατάστασης εκείνο που υπαγορεύει είναι η υποβολή προτάσεων και θέσεων από τα κόμματα προς την κυβέρνηση με μια διάθεση συνεργασίας και σύμπνοιας προκειμένου να υπάρξει ενότητα στην αντιμετώπιση της εν λόγω κρίσης. Και προκειμένου να πειστεί ο πολίτης ότι όντως έχουν επιγνώση της σοβαρότητας της κατάστασης. Διότι εκείνο το οποίο πρωτίστως ανησυχεί τον πολίτη, εκτός από τη στάση της Τουρκίας, είναι η συνθήκη τακτική των κομμάτων να «προσαρμόζουν» το συμφέρον της χώρας στα δικά τους μέτρα και μικροσυμφέροντα. Τακτική η οποία καθιστά τον πολίτη καχύποπτο απέναντι στις όποιες ανησυχίες του ΑΚΕΛ ακριβώς γιατί έχει ήδη «δεινοπαθήσει» από την πολιτική ανεπάρκεια των κομματικών αρχηγών να υπερβαίνουν το μικροκομματικό τους συμφέρον ώστε να ενεργούν με την πολιτική δεινότητα που υπαγορεύει η κρίσιμότητα της κατάστασης.

Ως εκ τούτου οι ανησυχίες του ΑΚΕΛ εντείνονται τις ανησυχίες του πολίτη που αφορούν την επάρκεια των κομματικών αρχηγών να πράξουν εκείνο το οποίο οφείλουν, εκ των πραγμάτων, να πράξουν: Να αποδείξουν ότι δεν πρόκειται το κομματικό τους συμφέρον έναντι εκείνου της χώρας. Και ότι οι όποιες ανησυχίες τους δεν εκφράζονται για να στοχοποιηθεί η κυβέρνηση ώστε να εξαργυρωθεί στις μελλοντικές προεδρικές εκλογές αυτή η «στοχοποίηση».

Η μέχρι τώρα πολιτική μας ιστορία δυστυχώς δεν έχει να επιδείξει τέτοιες στιγμές πολιτικής ενότητας όταν η επικινδυνότητα μάς χτυπάει επίμονα την πόρτα. Και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο δεν μας αρκούν οι ανησυχίες του ΑΚΕΛ ειδικά όταν αυτές στοχοποιούν επανειλημμένα τον υπουργό Εξωτερικών. Εύλογα ο σκεπτόμενος πολίτης διερωτάται αν αυτές οι «ανησυχίες» εκπορεύονται από τις βλέψεις του ΑΚΕΛ για τις προεδρικές του 2023, δεδομένου ότι ο υπουργός Εξωτερικών είναι από τους πλέον δημοφιλείς πολιτικούς.

Και αναμφισβήτητα όταν αυτές οι επικρίσεις δεν συνοδεύονται από τις όποιες εισηγήσεις ή προτάσεις, τότε ο πολίτης, το πρώτο που θα σκεφτεί δεν είναι οι ανησυχίες του ΑΚΕΛ, αλλά το κατά πόσο σε αυτή την τόσο κρίσιμη για τη χώρα κατάσταση, η έγνοια του ΑΚΕΛ είναι να το πώς θα επιρρίψει «ευθύνης» στον κ. Χριστοδουλίδη για την εισβολή της Τουρκίας στην ΑΟΖ, αντί στην ίδια την Τουρκία. Με απλά λόγια δεν μας χρησιμεύουν οι ανησυχίες του ΑΚΕΛ. Αντιθέτως. Εντείνουν τις ανησυχίες του απλού πολίτη, ο οποίος αναμένει από το ΑΚΕΛ (και τα λοιπά κόμματα) να επιδείξει πως έχει επιγνώση της σοβαρότητας. Και η έκφραση... ανησυχιών από μόνη της δεν αποδεικνύει κάτι τέτοιο.

elenixenou11@gmail.com

Αγώνας με έλκηθρα (Sedivackun Long 2020) που σέρνουν σκυλιά, στην Τσεχία στα όρη Ορλίκε, ενός αγώνα από τους πιο δύσκολους στην Ευρώπη.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΕΡΔΙΚΗ

Ώρα για αλλαγή

Το νέο έτος 2020 ευελπιστούμε να είναι η χρονιά που θα φέρει υγεία, ευτυχία και ευημερία στον Κυπριακό λαό και σε όλο τον κόσμο όπως το χαρμόσυνο μήνυμα της γέννησης του Χριστού. Κυρίως όμως να είναι ένα έτος για μία δίκαιη και βιώσιμη λύση στο Κυπριακό. Αναμένουμε να μας δοθεί η ευκαιρία να ξαναπερπατήσουμε ελεύθερα στις ακτές της Κερύνειας, να ζήσουμε και να δημιουργήσουμε με τους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας σε όλη την Κύπρο, να κτίσουμε μια νέα πατρίδα για όλους, ελεύθερη δημοκρατική χωρίς ξένους στρατούς, εγγυήσεις, βάσεις και έποικους.

Οι συνομιλίες για το Κυπριακό βρίσκονται σε τέλμα και οι προοπτικές δεν είναι ευοίωνες. Οι διαφορές θα παραμένουν αεσιφύρωτες, όσο η τουρκική αδιαλλαξία παραμένει σε πολλά θέματα, όπως στο θέμα των εγγυήσεων και της ασφάλειας. Όλοι αναμένουν το αποτέλεσμα των εκλογών στο παράνομο κατοχικό μρόφωμα για να καθοριστεί η επόμενη μέρα των διαπραγματεύσεων. Εγώ πάλι θεωρώ ότι δεν πρόκειται να αλλάξουν πολλά από το αποτέλεσμα. Για να αλλάξει κάτι πραγματικά στο Κυπριακό, πρέπει να αλλάξει η Τουρκία στάση και συμπεριφορά. Με άλλα λόγια, να αλλάξει η ίδια η Τουρκία να γίνει ένας καλός πλαν ισχυρός γείτονας που θα τον σεβόμαστε αλλά όχι να τον φοβόμαστε, όπως είναι τώρα. Ευχόμαστε να είναι η χρονιά που θα μας οδηγήσει μακριά από την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική κρίση και θα μας φέρει στους δρόμους της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία θα σεβεται τον άνθρωπο και τη φύση.

Στόχος μας είναι η οικοδόμηση μιας ελεύθερης πολυπολιτισμικής κοινωνίας με αξιοπερίεπεια και σεβασμό στον Άνθρωπο και τα Δικαιώματά του! Να είμαστε πιο φιλόανθρωποι και πιο φιλόζωοι. Να αγαλιάσουμε τον άνθρωπο που πονά, να αγαλιάσουμε τη φύση που καταστρέφεται.

Πολλοί θεωρούν το 2020 ως το έτος των μεταρρυθμίσεων. Προσωπικά στηρίζω τις χρήσιμες και ωφέλιμες για τον λαό μας και την κοινωνία μεταρρυθμίσεις. Προς απόδειξη τούτου σας υπενθυμίζω τη στάση μας –στη Βουλή και την κοινωνία– σε κρίσιμη μεταρρυθμιστικά ζητήματα όπως π.χ. το ΓΕΣΥ, το σύστημα διορισμού των εκπαιδευτικών και την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, τη μεταρρύθμιση του συστήματος παροχής δημόσιου βοηθημάτων (ΕΕΕ), την ίδρυση Υπουργείου Ναυτιλίας κ.ο.κ. Έχουμε όλη την καλή διάθεση να συζητήσουμε το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα της κυβέρνησης και αναλόγως να τοποθετηθούμε. Αποψη μου όμως είναι ότι η Κύπρος δεν χρειάζεται απλώς μεταρρυθμίσεις, αλλά μια μεγάλης έκτασης αλλαγή, σε ορισμένους τομείς μάλιστα θα έλεγα εκ βάθρων. Η μεταρρύθμιση του συστήματος, όπως πραγματοποιείται, κινδυνεύει να μετατραπεί εν τέλει, σε εξωραϊσμό του συστήματος. Έχουμε τις δικές μας προτάσεις

για την αλλαγή, τις οποίες προωθούμε στη Βουλή και την κοινωνία.

Επιτρέψτε μου να σας υπενθυμίσω ορισμένες απ' αυτές: **1.** Νομοθετική θεσμοθέτηση του Επιτρόπου Περιβάλλοντος/Ανεξάρτητο φορέα Περιβάλλοντος. Ενίσχυση του θεσμού με προσωπικό και μέσα (κατ' ανάλογο τρόπο με άλλους θεσμοθετημένους Επιτρόπους). **2.** Μετατροπή του Υπουργείου Γεωργίας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος, Αγροτικής Ανάπτυξης και Κλιματικής Αλλαγής με μεταφορά αρμοδιοτήτων και Τμημάτων από άλλα Υπουργεία. **3.** Εφαρμογή σχεδίου απόσυρσης παλιών οχημάτων. Σχέδιο προώθησης της χρήσης των ηλεκτρικών οχημάτων και εναλλακτικών καυσίμων. **4.** Επέκταση του σχεδίου ΕΣΤΙΑ σε δάνεια που αφορούν την επαγγελματική στέγη των μικρών επιχειρήσεων. **5.** Επανεξέταση του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης για τις Κυριακές και αργίες. **6.** Ενίσχυση του πλαισίου αφερεγγυότητας για τους ευάλωτους δανειολήπτες. **7.** Εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου για την Κλιματική Αλλαγή, απερίφωλη και ατμοσφαιρική ρύπανση. **8.** Εφαρμογή του πρωτοκόλλου της Βαρκελώνης για την προστασία της παράκτιας ζώνης. Μελέτη επιπτώσεων στο περιβάλλον από την ανάπτυξη των ψηλών κτιρίων. **9.** Νομοθεσία για τον Αστικό Πολεοδομικό Αναδομισμό. Εφαρμογή των Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας. **10.** Δημιουργία Πρώτου Ταμείου Ανάπτυξης. **11.** Υλοποίηση των Ευρωπαϊκών οδηγιών για τη διαχείριση των αστικών αποβλήτων και των αστικών λυμάτων. **12.** Δημιουργία ανεξάρτητου Φορέα για τη διαχείριση των θεμάτων ευημερίας των ζώων.

Ο πιο πάνω κατάλογος των προτάσεων μας είναι ενδεικτικός και καθόλου εξαντλητικός. Είμαστε στη διάθεση της κυβέρνησης και της κοινωνίας για προώθηση αυτού του τύπου των πραγματικών αλλαγών, πέραν των αναγκαίων διαχειριστικών μεταρρυθμίσεων π.χ. της δικαιοσύνης, της δημόσιας διοίκησης, της τοπικής αυτοδιοίκησης κ.ο.κ.

Ευχόμαστε ότι στο νέο έτος θα αντιμετωπιστούν τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα που έφερε η μονόπλευρη λιτότητα και οι σκληρές αντιλαϊκές αποφάσεις και θα προχωρήσουν οι αναγκαίες και χρήσιμες αλλαγές στην οικονομία. Να ενσωματώσουμε στην οικονομική μας πολιτική την έννοια της κυκλικής οικονομίας και της αειφορίας. Να υλοποιήσουμε την ατζέντα 2030 του ΟΗΕ που υιοθετεί 17 στόχους για τη βιώσιμη ανάπτυξη της νέας δεκαετίας που ξεκινά. Να θέσουμε τολμηρούς στόχους για τη κλιματική αλλαγή και την προστασία της φύσης. Να δημιουργήσουμε μια δίκαιη κοινωνία, και οικονομία, ένα βιώσιμο παρόν και μέλλον.

Ο κ Γιώργος Περδίκης είναι βουλευτής και πρόεδρος Κινήματος Οικολόγων - Συνεργασία Πολιτών.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Οι Τούρκοι και εμείς

Είναι ξεκάθαρο ότι οι πρόσφατες κινήσεις της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο είναι πράγματι προκλητικές και παράνομες. Αυτές οι διαπιστώσεις, όμως, δεν συνιστούν επαρκή ανάλυση της τουρκικής πολιτικής, ούτε και μπορούν από μόνες τους να συνθέσουν ένα αποτελεσματικό πλαίσιο κινήσεων, το οποίο θα διαφυλάξει τα εθνικά μας συμφέροντα. Εξάλλου, το διεθνές δίκαιο, όσο και εάν έχει εξελιχθεί, έχει περιορισμούς που εμείς στην Κύπρο, λόγω της συνεχιζόμενης κατοχής, θα έπρεπε να γνωρίζαμε καλύτερα από κάθε άλλο. Όσο δηλαδή και εάν νιώθουμε ότι μας πνίγει το δίκαιο, πρέπει να καταλάβουμε ότι στην εξωτερική πολιτική και στην εθνική ασφάλεια δεν χωράνε ούτε συναισθήματα ούτε και συνθήματα.

Ο Βύρωνας Θεοδωρόπουλος, από τον οποίο δανείζομαι τον τίτλο του άρθρου, τονίζει την ανάγκη να ξεκινάμε από σωστές εκτιμήσεις. Πρώτα απ' όλα για τις δικές μας δυνατότητες σε συνάρτηση με τους στόχους που επιδιώκουμε. Αλλά, επίσης, σωστές εκτιμήσεις και για την άλλη πλευρά. Πρέπει να μπορούμε να ζυγίζουμε σωστά τα προβλήματα, τις δυνάμεις, την ψυχολογία της.

Η ρεαλιστική αποτίμηση των δεδομένων με κανένα τόπο δεν πρέπει να συνδέεται με μια τάση προς την υποχωρητικότητα. Αντιθέτως, είναι η μόνη οδός που μπορεί να οδηγήσει, μέσα από μελετημένες και μυαλωμένες κινήσεις, στη διαχείριση κινδύνων και στην επίτευξη των εθνικών στόχων. Η επίτευξη του κορυφαίου εθνικού στόχου της ενταξης της Κύπρου στην Ε.Ε. αυτό ακριβώς επιβεβαιώνει.

Το πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της χάραξης μιας αποτελεσματικής πολιτικής είναι ο προσδιορισμός και η ιεράρχηση των εθνικών συμφερόντων και επιδιώξεών μας. Προφανώς δεν έχουν όλοι οι στόχοι την ίδια βαρύτητα ή την ίδια σημασία, συνεπώς η ψύχραιμη και ορθή ιεράρχησή τους επιβάλλεται.

Σημαντικό, επίσης, είναι να μη συγχέονται τα μέσα επίτευξης των στόχων με την ουσία. Η επιβίωση και η πρόοδος του κυπριακού ελληνισμού, σε συνθήκες ασφάλειας και σταθερότητας, σε μια χώρα σύγχρονη, δημοκρατική και ευημερούσα, είναι προφανώς ο κορυφαίος στόχος. Η διατήρηση συμμαχιών, η επάρκεια των ενόπλων δυνάμεων ή ακόμη και η ίδια η επίλυση του Κυπριακού, αποτελούν επί μέρους πτυχές μιας ευρύτερης πολιτικής η οποία πρέπει να υπηρετεί τον κορυφαίο στόχο της επιβίωσης του κυπριακού ελληνισμού, σε συνθήκες απαλλαγμένες από τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που χαρακτηρίζουν τις ελληνοτουρκικές σχέσεις.

Δεύτερο βήμα είναι η κατανόηση των επιδιώξεων της Τουρκίας και η ταυτόχρονη προσπάθεια επεξεργασίας των δικών μας κινήσεων. Στην Κύπρο και στην Ελλάδα επικρατούν υπερβολικά απλουστευμένες αντιλήψεις για την τουρκική πολιτική.

Ακόμη πιο απλουστευμένες και εκτός πραγματικότητας είναι οι τουρκικές αντιλήψεις για τις δικές μας κινήσεις και τις δικές μας επιδιώξεις. Η στρεβλή αντίληψη των κινήσεων και των επιδιώξεων της άλλης πλευράς εγκυμονεί κινδύνους. Πρέπει εκ μέρους μας να γίνει αντιληπτό το τι πραγματικά επιδιώκει η Τουρκία, ποιες οι φιλοδοξίες της και ποιες οι φοβίες που επιχειρεί να αντιμετωπίσει μέσω των κινήσεων της στην Ανατολική Μεσόγειο και στην ευρύτερη περιοχή.

Πρέπει, με λίγα λόγια, να έχουμε υπόψη μας τη ρήση του Sun Tzu ότι εάν ξέρεις τον εχθρό σου και ξέρεις και τον εαυτό σου, δεν πρέπει να φοβάσαι την έκβαση καμιάς μάχης.

Το τρίτο σημαντικό βήμα είναι η χάραξη στρατηγικής. Ένα μακροπρόθεσμο, ρεαλιστικό και υλοποιήσιμο πλάνο, το οποίο θα καταρτιστεί αφού προηγουμένως προσδιορίσουμε τις επιδιώξεις μας, αντιληφθούμε τις δυνατότητες μας και αναλύσουμε ορθά την τουρκική πολιτική. Αυτή η στρατηγική πρέπει να χαραχθεί σε απόλυτο συντονισμό με την Ελλάδα και πρέπει να βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ευρωπαϊκή μας συμμετοχή. Με αυτό τον τρόπο ίσως διασφαλιστεί μια ελάχιστη συνέχεια και συνοχή.

Η Κύπρος και η Ελλάδα πρέπει να χειριστούν την Τουρκία με αυτοπεποίθηση αλλά και προσοχή. Χωρίς να καλλιεργούμε ψευδαισθήσεις που πρόσκαιρα ικανοποιούν το λαϊκό αίσθημα, αλλά που μπορεί να μας οδηγήσουν σε κακοτοπιές. Αλλά και χωρίς να εγκαταλείπουμε πραγματικά σημαντικούς εθνικούς στόχους και επιδιιώξεις.

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΒΟΛΕΣ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Η μάνα με τα επτά παιδιά

«Κάθε φτωχός και η μοίρα του», συνθιζόμαστε να λέμε μοιρολατρικά. Άραγε ποιος φταιει τελικά, για τη δολοφονία της νεαρής μάνας με τα επτά παιδιά από τη Συρία, η οποία κατακρεουργήθηκε στην Πάφο. Ένας άρρωστος πατέρας σκότωσε τη μάνα των παιδιών του, παρά τις αποφάσεις των δικαστηρίων και τη φροντίδα του Τμήματος Ευημερίας. Ακόμη μια τραγωδία, η οποία ήδη περνά στη λήθη. Οι μόνοι οποίοι θα συνεχίσουν να υποφέρουν και να βασανίζονται θα είναι σίγουρα τα ορφανά παιδιά. Το σύστημα απέτυχε, όπως και αν δει κάποιος την όλη υπόθεση, όσες δικαιολογίες και αν διατυπώνουν οι

υπεύθυνοι. Οι αποφάσεις των δικαστηρίων να μην πλησιάζει ο φονιάς πλέον την οικογένειά του δεν υλοποιήθηκαν. Το Τμήμα Ευημερίας, το οποίο παρακολουθούσε το δράμα, δεν κατάφερε να αποτρέψει τα χειρότερα.

Στους καφενέδες των χωριών και των πόλεων, πολλοί ήταν οι «ευυπόληπτοι» πολίτες, οι οποίοι έβγαλαν «φαρμάκι» και έλεγαν: «τι γύρευαν στην Κύπρο. Γιατί δεν έπαιρναν στη Συρία. Ήρθαν για να παίρνουν επιδόματα και σπιτία». Φυσικά κανείς δεν λέει ότι οι άνθρωποι αυτοί έφυγαν από την πατρίδα τους για να γλιτώσουν από τον πόλεμο, για να έχουν μια καλύτερη ζωή για τα παιδιά τους, ότι πούλησαν ό, τι είχαν και δεν είχαν

για να φθάσουν στο νησί και ότι ενδεχομένως να πρόσφεραν και στην κυπριακή οικονομία με την εργασία τους και ίσως με τις οικονομίες τους. Τώρα όμως τι γίνεται; Άραγε σήμερα η κυπριακή πολιτεία θα φροντίζει τα παιδιά της αδικωχαμένης μάνας ή θα τα στείλει από εκεί που ήρθαν, για να καθούν στο χάος της Συρίας; Πάντως, η συνείδηση ακόμη και των «ευυπόληπτων» πολιτών δεν αντέχει να καθούν τα παιδιά και να καταλήξουν στα αζήτητα.

Οι μεγάλες χώρες της Ευρώπης, Γερμανία, Γαλλία, Βρετανία, Βέλγιο και άλλες χώρες, εδώ και πολλά χρόνια δέχονται αλλοδαπούς, με εξειδικευμένες γνώσεις και ικανότητες και τους βάζουν να εργάζονται

Η κυπριακή πολιτεία θα φροντίζει τα παιδιά της αδικωχαμένης μάνας ή θα τα στείλει από εκεί που ήρθαν, για να καθούν στο χάος της Συρίας;

σε εργοστάσια και σε άλλες εργασίες, στις οποίες δεν καταδέχονται να εργαστούν οι ντόπιοι. Επιπλέον εκπαιδεύουν τους αλλοδαπούς και τους μαθαίνουν και τη γλώσσα της χώρας τους, με στόχο πάντα να μπορέσουν να ενταχθούν στην κοινωνία. Ακόμη υπάρχουν και πολλές μελέτες, οι οποίες λένε ότι για να

στηρικθούν τα συνταξιοδοτικά συστήματα, θα πρέπει να αυξηθεί κατά πολλά εκατομμύρια ο πληθυσμός, είτε με γεννήσεις, είτε με έλευση αλλοδαπών, ώστε να έχουν έσοδα τα ταμεία.

Στην Κύπρο εδώ και δεκαετίες, μάθαμε να έχουμε «δούλες» από ασιατικές και όχι μόνο χώρες, χωρίς κανείς να διαμαρτύρεται, εκτός κοπιωτών εξαιρέσεων. Ωστόσο, όταν πάει κάτι στραβά, τότε έρχεται στην επιφάνεια ο ρατσισμός και η μισαλλοδοξία και τα άλλα πάθη, τα οποία κρύβουμε ως «ευυπόληπτοι» πολίτες στα βάθη της ψυχής μας, όσο και αν λέμε ότι είμαστε πολιτισμένοι και φιλόανθρωποι. Αυτές τις μέρες ήρθε ξανά στην επιφάνεια το δράμα των ξένων φοιτητών σε

κολλέγια, κυρίως από το Νεπάλ και την Ινδία. Οι άνθρωποι πληρώνουν τις οικονομίες μιας ζωής, για να εγγραφούν σε ένα κολλέγιο και το μόνο που φαίνεται ότι κάνουν είναι να μη φοιτούν και να εργάζονται σε διάφορες «υποτιμητικές» δουλειές. Άσε τις ιστορίες με εικονικούς γάμους, οι οποίες μας κάνουν ρεζίλι διεθνώς. Αλλά όλα εδώ πληρώνονται, όσο και αν ξεχάσαμε τι υπέφεραν οι γονιοί μας στις ξενιτιές, πριν από μερικές δεκαετίες. Όσο και αν νομίζουμε σήμερα ότι είμαστε αναντικατάστατοι. Και όσο και αν ξεχάσαμε ότι η ιστορία κάνει κύκλους και εκτός από πλούτη, υπάρχει και η φτώχεια.

kaparispan@yahoo.gr

Κακό σημάδι η διακοπή επικοινωνίας

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ο πρωθυπουργός έθεσε την κόκκινη γραμμή σε σχέση με το τι θα πράξει η Ελλάδα αν η Τουρκία προχωρήσει σε έρευνες σε περιοχή ελληνικής κυριαρχίας. Καλώς το έπραξε. Η Αθήνα δύσκολα θα κατηγορηθεί για απρόσμενη κλιμάκωση αφού έχει δώσει ό,τι σήμα μπορούσε να δώσει. Αυτή είναι άλλωστε η εθνική γραμμή που είχαν διατυπώσει στε-

Για να μην απογοιτευθούμε αδικώς, καλό είναι να θυμόμαστε ότι κανείς δεν θα πολεμήσει και δεν θα θυσιάσει ανθρώπινες ζωές για λογαριασμό άλλου.

λέχη της κυβέρνησης Τσίπρα σε εταίρους και συμμάχους.

Η κυβέρνηση έχει κάνει ό,τι είναι εφικτό από πλευράς συμμαχιών. Η σχέση με το Ισραήλ είναι εμπεδωμένη και στέρεη. Το ίδιο με την Αίγυπτο.

Οι σχέσεις με τις ΗΠΑ, με όλες τις αβεβαιότητες της λόγω Τραμπ, βρίσκεται σε καλό δρόμο. Η Γαλλία στηρίζει τα ελληνικά συμφέροντα και θα το δείξει απτά το επόμενο διάστημα.

Το ερώτημα που πολλοί πολίτες θέτουν είναι: «Ωραία, και αν η

Τουρκία συνεχίσει στον ίδιο δρόμο και η Ελλάδα αναγκαστεί να απαντήσει, τι θα πράξουν οι σύμμαχοί μας;». Για να μην απογοιτευθούμε αδικώς, καλό είναι να θυμόμαστε ότι κανείς δεν θα πολεμήσει και δεν θα θυσιάσει ανθρώπινες ζωές για λογαριασμό άλλου.

Αυτό που μάλλον θα κάνουν και μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά είναι να έχουν μια ενισχυμένη παρουσία στη θερμή περιοχή. Οποσδήποτε θα υπάρξουν δηλώσεις, απειλές κυρώσεων, αλλά μέχρις εκεί. Το παράδοξο θα είναι ότι η μόνη που θα μπορεί να σηκώσει το τηλέφωνο και να μιλήσει πειστικά στον Ερντογάν, εν μέσω μιας κρίσης, θα είναι η Γερμανίδα καγκελάριος. Ο Ντόναλντ Τραμπ δεν ξέρουμε τι θα πράξει, ο Εμανουέλ Μακρόν έχει κάκιστη σχέση, η νέα ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μετράει στην Αγκυρα.

Προς το παρόν μπορούμε να κάνουμε μόνο σενάρια για το πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα. Καλό είναι να είμαστε έτοιμοι για όλα, να μην είμαστε μόνοι μας και να αποφύγουμε την αχρείαστη κλιμάκωση και το εσωτερικό πολιτικό κλωτσοσκούφι.

Το ανποσυχτικό είναι πως αυτή την ώρα μοιάζουν να έχουν κλείσει τα κανάλια επικοινωνίας μεταξύ Αθénas και Αγκυρας και το ζήτημα να έχει γίνει κάπως... προσωπικό από την πλευρά του Τούρκου ηγέτη. Κλειστά κανάλια και εμμονές δεν είναι ποτέ καλό σημάδι στις διεθνείς σχέσεις. Και σίγουρα δεν φταίει η Ελλάδα για αυτό.

Ενας φόβος πλανιέται πάνω από τον κόσμο, ο φόβος ότι στην εποχή μας εξαντλήθηκαν οι ιδεολογίες, οι δομές και οι συνθήσεις με τις οποίες πορευόμασταν τόσο καιρό, ενώ τίποτα δεν φαίνεται ικανό να τις αντικαταστήσει με τρόπο που θα συμβάλει στην ευημερία των ανθρώπων. Ενώ ο κομμουνισμός απέτυχε, ο «νικητής» καπιταλισμός οδηγείται σε αδιέξοδο, καθώς ολοένα και περισσότεροι πολίτες σε ανεπτυγμένες χώρες αισθάνονται ότι το σύστημα λειτουργεί εις βάρος τους. Ενώ η παγκοσμιοποίηση ανοίγει τον δρόμο για να βγουν αμέτρητοι άνθρωποι από τη φτώχεια, οι ανοικτές αγορές και η ραγδαία ανάπτυξη προκαλούν τεράστια προβλήματα σε πολλές οικονομίες και κοινωνίες, ενώ η ρύπανση επιδεινώνει την κλιματική κρίση.

Αυτή την εβδομάδα είδαμε πως όλα τα προβλήματα συνδέονται, όπως και οι πιθανές λύσεις. Η ετήσια συνάντηση των πλουσίων και ισχυρών στο Νταβός, ο κοροναϊός, που «ξεπήδησε» από μια επαρχιακή πόλη της Κίνας και παρά τον αποκλεισμό μιας περιοχής με περισσότερα από

Ο φόβος των ακραίων φαινομένων

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

40 εκατ. άτομα ήδη έφθασε σε γειτονικές χώρες αλλά και στις ΗΠΑ, και οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής που βλέπουμε στην Αυστραλία δεν συνδέονται μόνο χρονικά, αλλά δείχνουν και ότι όλοι οι κάτοικοι της Γης βρίσκονται στην ίδια μοίρα. Όπου και αν βρισκόμαστε, κινδυνεύουμε από τη ρύπανση, από ακραία καιρικά φαινόμενα και φυσικές καταστροφές, από την αναστάτωση στις αγορές εργασίας και στις εθνικές οικονομίες, από μια πιθανή πανδημία. Για καλό και για κακό, η ευκολία της μετακίνησης προϊόντων και πλούτου, η ευκολία στη μεταφορά ανθρώπων ενώνουν όλο τον κόσμο. Μόνο μέσα από συντονισμένη προσπάθεια θα βρεθούν λύσεις. Εδώ, επιτέλους, κάτι κινείται.

Στο Νταβός η κλιματική αλλαγή ήταν κορυφαίο θέμα στην ημερήσια διάταξη. Απασχολεί κυβερνήσεις και επιχειρήσεις, καθώς και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών. Η τελευταία, μάλιστα, δημοσίευσε μια μελέτη πριν από λίγες ημέρες που αποφαινεται ότι η κλιματική αλλαγή «ενέχει τη δυνατότητα να οδηγήσει σε ακραία

οικονομική αναστάτωση που θα μπορούσε να προκαλέσει την επόμενη συστημική οικονομική κρίση». Ήδη γνωρίζουμε ότι προκαλεί κύμα μετανάστευσης, το οποίο διαταράσσει κοινωνίες σε όλο τον κόσμο. Σύμφωνα με τον ειδησεογραφικό ιστότοπο Axios, το κλίμα είναι το κύριο ζήτημα για το οποίο ακτιβιστές, πολιτικοί και δημοσιογράφοι πιέζουν τις επιχειρήσεις, με τις αναφορές το 2019 να αυξάνονται κατά 77% από το 2018. Το άλλο μεγάλο ζήτημα που απασχολεί τον κόσμο είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης στον καπιταλισμό. Η ετήσια έρευνα Edelman Trust Barometer βρήκε ότι από τους 34.000 ερωτηθέντες σε 28 χώρες, το 56% πιστεύει ότι «ο καπιταλισμός όπως υπάρχει σήμερα προκαλεί περισσότερο κακό παρά καλό στον κόσμο». Μεγαλύτερος φόβος προκαλείται από την τεχνολογική ανάπτυξη που θα οδηγήσει σε απολύσεις και το καθεστώς των χαμηλών ωρομισθίων για λίγες ώρες δουλειάς, καθώς και η οικονομική ύφεση, οι μετανάστες και η «εξαγωγή» θέσεων εργασίας. Τον Απρίλιο, δημοσκόπηση της εταιρείας Harris στις ΗΠΑ βρήκε ότι 4 στους 10 Αμερικανούς θα προτιμούσαν να ζουν σε «σοσιαλιστική» παρά

σε «καπιταλιστική» χώρα, εννοώντας ότι θα ήθελαν δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, δωρεάν εκπαίδευση και αξιοπρεπείς μισθούς.

Σε κάθε τομέα απαιτείται παγκόσμια επαγρύπνηση και συντονισμένες προσπάθειες – από το οικονομικό μοντέλο που οδηγεί σε ολοένα μεγαλύτερη ανισότητα μεταξύ των πολύ πλουσίων και των υπολοίπων έως τη διαχείριση της κλιματικής αλλαγής και κάθε σοβαρής κρίσης. Ο φόβος και η δυσαρέσκεια που προκαλούν οι επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης και του άκρατου καπιταλισμού μπορούν να οδηγήσουν σε ακραίες απόψεις και συμπεριφορές, και στην εκλογή δημαγωγών, ή να αποτελέσουν αιτία για αναζήτηση λύσεων και να ενθαρρύνουν τη συνεργασία. Η παγκόσμια κινητοποίηση που παρατηρούμε σήμερα για τη μελέτη και αντιμετώπιση της απειλής του κοροναϊού είναι ένας δρόμος. Άλλος είναι η αιματοχυσία χωρίς τέλος όταν οι ακραίοι κυριαρχούν, όπως αυτή που μαστιίζει την ευρύτερη περιοχή μας. Μπορεί να μην μπορούμε να επηρεάσουμε τον κόσμο, αλλά μπορούμε να επιλέξουμε τη δική μας συμπεριφορά και συνεργασίες.

ΣΧΙΖΟΤΟΝ ΗΝΙΑ ΜΑΜΕΡΙΗ, GR

Μεταλλάξεις της Νέας Δημοκρατίας

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΑΑΝΙΔΗ**

Διαδικασία μεταλλάξεως της Νέας Δημοκρατίας προωθεί ο πρόεδρος της Κυριάκος Μητσοτάκης, από ένα κόμμα της «Κεντροδεξιάς», με κάποιες ευδιάκριτες αναφορές στην παραδοσιακή κοινοβουλευτική Δεξιά, σε έναν φιλελεύθερο, κεντρώο πολιτικό σκεπτασμό, καθιστώντας μία «παράταξη» χαλαρής όντως ιδεολογικής διαμορφώσεως σε μηχανισμό εξασφαλίσεως κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας, με τις απαραίτητες πάντα προσαρμογές.

Ο κ. Μητσοτάκης ενεργεί κατά τη φύση και τις πεποιθήσεις του,

**Ο κ. Μητσοτάκης κέρδι-
σε αυτήν τη μάχη απο-
γαλακτισμού του κόμ-
ματος από ό,τι γενικώς
και αορίστως καλείται
«ελληνική παραδοσια-
κή Δεξιά».**

σε μια προσπάθεια να ολοκληρώσει ό,τι ανεπιτυχώς είχε επιχειρήσει ο πατέρας του. Η τελευταία αναίμακτη πλνν όμως άκρως συμβολική αναμέτρηση του με το «παλιό κατεστημένο» της Ν.Δ. ήταν όταν απέρριψε την ιδέα να προτείνει την επανεκλογή του κ. Προκόπη Παυλόπουλου στο αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, που θα υπερψηφιζόταν και από τον ΣΥΡΙΖΑ.

Ο κ. Μητσοτάκης κέρδισε αυτήν τη μάχη απογαλακτισμού της Ν.Δ. από ό,τι γενικώς και αορίστως καλείται «ελληνική παραδοσιακή Δεξιά», διότι οι βουλευτές αυτού του κόμματος είναι νομιμόφρονες στον όποιον πρόεδρό του. Ούτε και στο επίπεδο του κόμματος θα ήταν δυνατόν να υπάρξουν αντιδράσεις, δεδομένου ότι ο εκάστοτε ηγέτης της Ν.Δ. ασκεί απόλυτο έλεγχο.

Μεταλλάξεις έχουν υπάρξει και στα ευρωπαϊκά κόμματα της Κεντροδεξιάς, αλλά ήδη σε αυτές τις χώρες του Βορρά, λόγω του μετα-

ναστευτικού προβλήματος και συμπτωμάτων οικονομικής δυσανεξίας των τελευταίων χρόνων, ανασυντάσσεται μια εθνικιστική Δεξιά, διαφόρων αποχρώσεων, ενώ η επιρροή των κομμάτων της παραδοσιακής Δεξιάς στο εκλογικό σώμα μειώνεται σημαντικά.

Το γεγονός ότι η φιλελευθεροποίηση της Ν.Δ. επιχειρείται όταν στις άλλες χώρες της Ευρώπης μειώνεται η δυναμική αυτής της τάσεως δεν πρέπει να εκπλήσσει. Η Ελλάδα είναι η χώρα του ersatz όχι απλώς στον χώρο της πολιτικής, αλλά σε όλες τις εκφάνσεις της δραστηριότητας του ανθρώπου-πρότυπα να αντιγράψει επιχειρεί μονίμως, με χρονική υστέρηση. Κατά συνέπειαν, ο ετεροχρονισμός και στο θέμα αυτό δεν πρέπει να εκπλήσσει.

Πέραν τούτου, η ισχύς της εθνικιστικής Δεξιάς, από την πρώτη εκδήλωσή της στον χώρο της πολιτικής, το 1977, παραμένει σταθερή γύρω στο 7%. Αυτό ήταν περίπου το ποσοστό που αποσπασε η Εθνική Παράταξη, κάτι αντίστοιχο η Χρυσή Αυγή, και αθροιστικός παρέμεινε το ίδιο στις τελευταίες εκλογές. Βάσει αυτών των δεδομένων, ο κ. Μητσοτάκης μπορεί να θεωρεί ότι είναι ασφαλής.

Ωστόσο, ο φιλελευθερισμός για να ευδοκιμήσει πολιτικά προϋποθέτει την ύπαρξη δυναμικής οικονομικής κοινότητας, ικανής να παράγει πλούτο, και διά της κατανόησης του οποίου σε ευρύτητα στρώματα του πληθυσμού, να αποκτήσει έρμα πολιτικό. Αλλιώς το όλο εγχείρημα δεν έχει προοπτική και προκαλεί μονάχα αναστάτωση. Κάτι ανάλογο με τον κ. Μητσοτάκη επιχειρήσε επί της πρωθυπουργίας του ο Κώστας Σημίτης, αλλά όταν έσκασε η «φρούσκα» το 2010, το άλλοτε θηριώδες ΠΑΣΟΚ εξαερώθη. Βεβαίως, η διέλευση του κ. Σημίτη από την εξουσία δεν πήγε επί ματαίω, καθώς στέλεχά του και οπαδοί του πλαισιώνουν σήμερα τον πρόεδρο της Ν.Δ., το εγχείρημα του οποίου, εν τη συνόλω του, μπορεί να επιτύχει, μόνον εάν η διεθνής συγκυρία είναι ευνοϊκή.

Στην άσκηση της ιατρικής και στην πράξη της πολιτικής η ξεχωριστή ικανότητα, το ταλέντο ή χάρισμα, αποκαλύπτεται στη διάγνωση: Στην ταχύτητα και ευστοχία εντοπισμού της αιτίας που γεννάει το νοσηρό σύμπτωμα. Ταχύτητα και ευστοχία προϋποθέτουν στέρεη γνώση, πλούσια εμπειρία, καθόλου προκατάληψη. Το ταλέντο της διάγνωσης τα επιπρέπει αυτά και ταυτόχρονα, με τρόπο εκπληκτικό, τα ξεπερνάει: Ταλέντο είναι η εύστοχη και ταχύτατη αντιληπτικότητα, η γνώση και η εμπειρία συντονισμένες να λειτουργούν με τον αυτοματισμό της όρασης, σαν φωτισμός. Είναι δυσπροσδιόριστο χάρισμα και προσόν η διάγνωση, αλλά είναι αυτό που βεβαιώνει την έκπληξη ή και το θάμβος της ζωφικών ανάδυσσης ενός άγνωστου ως χθες ταλέντου, τενίστα λ.χ. ή νεαρώτατου πιανίστα, στην κοινή αναγνώριση.

Από το πεδίο της πολιτικής έχουν σήμερα αποκλειστεί «εξ ορισμού» οι ταλαντούχοι της διάγνωσης, οι διορατικοί και χαρισματικοί της οξυδέρκειας. Έχει μετασχηματιστεί το ίδιο το πεδίο της πολιτικής: η διαχείριση πραγματικών προβλημάτων του υπαρκτού βίου υποκαταστάθηκε με τη διαχείριση εντυπώσεων. Και στο πεδίο των εντυπώσεων ο καθένας είναι ό,τι προλάβει να δηλώσει: Ακόμα και οι νοσταλγοί των σοβιετικών Γκουλάγκ κατορθώνουν να συγκатаλέγονται στις «προσδευτικές» πολιτικές δυνάμεις, ο πασοκικός αμοραλισμός καθιερώεται σαν αυτονόητη συνταγή διαχείρισης της εξουσίας, η ατίμωση δημοψηφισματικής ετυμγορίας εξασφαλίζει τετραετία διακυβέρνησης στη «μαγκιά»

Η μη χρηστική καλλιέργεια ως συλλογικός αυτοσκοπός.

της «ρίζοσπαστικής» εξωμοσίας. Ο αφασικός ιστορικο-υλιστικός μηδενισμός προσλαμβάνεται για να «εκσυγχρονίσει» τη Δεξιά.

Παιχνίδι εντυπώσεων και το κερδίζον τελικά οι διαφημιστές οδοντόκρεμας και απορρυπαντικών. Δεν υπάρχουν πια πολιτικά προγράμματα, συλλογικές στοχεύσεις, κοινωνικά οράματα – τίποτε από αυτά. Υπάρχει μόνο το μαγαζί της εξουσίας, με τα κομματικά μικρομάγαζα που απομυζούν τον κρατικό προϋπολογισμό. Ο σκυλοκαβγάς για το ποιος θα οικειοποιηθεί πλεονεκτικό μεράδι ή (έστω) περιθωριακά αποφάγια ανεξέλεγκτου πλούτου, «καλά κρατεί».

Η Ελλάδα είναι μια χώρα, όπου η λαφυραγώγηση των όποιων λημμάτων κοινωνικού προϊόντος ή τοκογλυφικού δανεισμού από την εκάστοτε κυβερνώσα κομματική συντεχνία είναι αυτονόητη, απροκάλυπτη, ξεδιάντροπη. Στον ελλαδικό δημόσιο βίο το χάρισμα της διάγνωσης, η ικανότητα να διακρίνει και να εντοπίζει κανείς τις καταβολές και τα αίτια της ενδημικής ανοργαωσίας, φθογοπονίας και κακομοιριάς, περιττεύει.

Χρόνια τώρα, σκόρπιες, ανίσχυρες αλλά τιμίες φωνές κραυγάζουν τη διάγνωση του νομοτελειακά επερχόμενου ιστορικού τέλους των Ελλήνων. Στα σαράντα πέντε χρόνια από τη «μεταπολίτευση» κρίθηκε και σαφέστερα χάθηκε η ζωντανή

συνέχεια της ελληνικής γλώσσας. Ενας Ελληνόνημος σήμερα, κάτω των πενήντα ετών, δεν καταλαβαίνει τι σημαίνει: «τη Υπερμάχου Στρατηγώ τα νικητήρια», δεν καταλαβαίνει τη δοτική, το απαρέμφατο. Του είναι απρόστο, όχι μόνο το ποιητικό θάμβος της τραγωδίας ή το νοηματικό φορτίο του αριστοτελικού λεξιλόγιου, αλλά ακόμα και η γλώσσα του Παπαδιαμάντη, του Ροΐδη, του Παπαρρηγόπουλου. Χάνεται από την ανθρώπινη Ιστορία το τελευταίο ζωντανό λήμμα ενός λαού, που ταύτιζε την αλήθεια όχι με την «ορθή» ατομική κατανόηση, αλλά με τον «φωτισμό»: τη μη-λήθη, τη μη-απόκριψη, επομένως με την εμφάνεια, την κοινωνούμενη εμπειρική πιστοποίηση.

Ισως να είναι περιττή η διάγνωση εγκλημάτων, όταν έχουν χαθεί τα κριτήρια για να συνειδητοποιήσουμε τις συνέπειές τους, ιστορικές και πανανθρώπινες. Είναι ολοφάνερο ότι δεν συνειδητοποιούμε (σε πολιτικό επίπεδο) ούτε καν την αντίφαση: Ελληνισμός χωρίς χωριό, χωρίς κοινότητα – σημαίνει «πολιτική» χωρίς «πόλιν». Για πρώτη φορά από τους αιώνες της Προϊστορίας, ισχύει το «πόλις-άπολις», «απόλιδες αντί πολιτών». Και το έγκλημα φέρει τα ιερά ονόματα του Καποδίστρια και του Καλλικράτη – έγκλημα ο νόμος 3852/2010: εντεταλμένη μεταποίηση της Ελλάδας σε Σιγκαπούρη.

«Απόλιδες αντί πολιτών», μυριάδες κοινωνικά παράστατα ρουσφετογενή, αντί κρατικών λειτουργιών. Εδώ δεν απαιτείται «διάγνωση», αλλά μόνο απογραφή: Πόσοι (αριθμός) διορίστηκαν χωρίς καμιά κρίση -δοκιμασία -έλεγχο, πουλώντας την ψήφο τους αντί ισόβιας αργομοθίας,

χωρίς να έχει ποτέ κριθεί η ικανότητα, η απόδοση, η ποιότητα της προσφοράς τους. Και η συνέχεια της απογραφής: Πόσοι από τους συνταξιούχους του Δημοσίου συνταξιοδοτήθηκαν, πρόωρα, σε ηλικία κάτω των σαράντα πέντε ετών, πόσο καρπώνονται πλήρη σύνταξη για ενεργό υπηρεσία λιγότερη από δεκαπέντε ή και από δέκα χρόνια!

Διατρέχοντας τα απειράριθμα τηλεοπτικά κανάλια (πωλητήρια κάθε απαλήτης αθλιότητας για αισθητικά πρωτόγονους, κρετινούς αγοραστές), ένας μέσος vους οδηγείται στη διάγνωση ότι: πρώτη προϋπόθεση επιβίωσης του Ελληνισμού είναι οπωσδήποτε η καλλιέργεια. Όταν μέσα στο Λεωφορείο ή στο «μετρό» οι πατιομένοι ασφυκτικά επιβάτες, όλοι, μα απολύτως όλοι, είναι κολλημένοι στο κινητό τους τηλέφωνο, το θέαμα καταυγάζει τη διάγνωση, ότι πρώτη προϋπόθεση συλλογικής επιβίωσης αυτής της μάζας είναι η καλλιέργεια. Επειδή οι πόλεις στη χώρα μας γίνονται, κάθε βράδυ, πεδία μαχών ανάμεσα σε έναν θρασύτατο υπόκοσμο και σε μια ευνοουχισμένη (από «προσδευτικές» απαιτήσεις ανοχής) αστυνομία, η διάγνωση που λογικά συνάγεται είναι και πάλι η καλλιέργεια.

Από μια καινούργια μεγάλη συμφορά δεν μας χωρίζουν κρατικά σύνορα, μας χωρίζει η αγραμματισότητα και η «εκσυγχρονιστική» μας αφέλεια: να εμπιστευόμαστε ακόμα, δυο αιώνες τώρα, μπαμπέσκους «φίλους» που πετσοκόβουν μεθοδικά όση ψη ταυτίστηκε με την ελληνική καλλιέργεια (τη μη χρηστική εκδοχή της ανθρώπινης καλλιέργειας) ως συλλογικό αυτοσκοπό.

Προγραμματισμός και υλοποίηση έργων

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΙΩΡΚΑΤΖΗ**

Οι τοπικές αρχές βρίσκονται αρκετά συχνά ενώπιον παραπόνων και κριτικής για έργα που υλοποιούν. Η κριτική εστιάζεται συνήθως σε τρεις παραμέτρους: Στην έλλειψη συνολικού σχεδιασμού των πόλεων ή δήμων, στην αδυναμία ικανοποιητικού προγραμματισμού του χρόνου έναρξης και υλοποίησης των έργων και στην επικέντρωση σε μεγαλύτερη βολα και πολυδάπανα έργα. Θα προσπαθήσω να δώσω κάποιες απαντήσεις στις πιο άνω πεποιθήσεις, σε σχέση με τα έργα που υλοποιούνται στον Δήμο Λευκωσίας.

Έλλειψη σχεδιασμού και στόχευσης
Η Λευκωσία έχει στρατηγικό σχεδιασμό, πολύ συγκεκριμένο και μακροπρόθεσμο. Όλα τα έργα που υλοποιήθηκαν ή υλοποιούνται στην πόλη, είναι μέρος του Σχεδίου Περιοχής του Κέντρου της Λευκωσίας το οποίο έχει εκπονηθεί από ξένους εμπειρογνώμονες τους οποίους μετακάλεσε ο Δήμος της πρωτεύουσας, με στόχο να δώσει νέα ώθηση στην ανάπτυξη του κέντρου της πόλης. Στο Σχέδιο, το οποίο για όποιον τυχόν ενδιαφέρεται είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του Δήμου από το 2017, αναφέρεται ότι στόχος του είναι «να δώσει μία ολοκληρωμένη στρατηγική με επικέντρωση στην ιδιαιτερότητα της Κεντρικής Περιοχής και να προτείνει συντονισμένες και ολοκληρωμένες προτάσεις για καθοδήγηση των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων σε μια προοπτική χρόνου μεγαλύτερη των 20 ετών».

Αδυναμία ορθού προγραμματισμού
Η κριτική περί έλλειψης ορθού προγραμματισμού, εστιάζεται στο γεγονός ότι σε αρκετές περιπτώσεις αριθμός έργων υλοποιούνται ταυτόχρονα, επιβαρύνοντας περαιτέρω το κυκλοφοριακό πρόβλημα που ήδη αντιμετωπίζουν οι πόλεις και αυξάνοντας την ταλαιπωρία των πολιτών. Προγραμματισμός υπάρχει. Όμως η υλοποίηση του δεν εξαρτάται πάντοτε από τις τοπικές Αρχές. Υπάρχουν και διαδικασίες του κράτους, όπως για παράδειγμα οι προσφυγές στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών, οι οποίες μπορεί να καθυστερήσουν την έναρξη ενός έργου για αρκετούς μήνες, με αποτέλεσμα να συμπέσει η εκτέλεσή του με άλλο έργο το οποίο δεν αντιμετωπίζει παρόμοια προβλήματα και ξεκίνησε βάσει του προγραμματισμού. Επίσης, σε ένα έργο δεν εμπλέκεται μόνο ο εργοδότης (Δήμος), ο μελετητής και ο εργολάβος. Εμπλέκονται πολλές υπηρεσίες κοινής ωφελείας, οι οποίες θα πρέπει να υλοποιήσουν στον χρόνο που απαιτείται το μέρος του έργου που τους αναλογεί. Πέραν αυτών, οι πολίτες θα πρέπει να γνωρίζουν ότι τις καθυστερήσεις μεγάλων έργων τις εξετάζει η Κεντρική Επιτροπή Αλλαγών και Απαιτήσεων, η οποία κρίνει με πολύ συγκεκριμένα κριτήρια και όχι ελαφρά τη καρδία εάν μια καθυστέρηση του έργου είναι ή όχι δικαιολο-

γημένη και αναλόγως εγκρίνει ή δεν εγκρίνει παρατάσεις.

Μόνο μεγάλα έργα;

Το τρίτο στοιχείο κριτικής, το οποίο είναι αρκετά έντονο στην περίπτωση της Λευκωσίας, προκύπτει από τη λανθασμένη εντύπωση ότι στην πόλη υλοποιούνται, μόνο μεγάλα έργα (Πλατεία Ελευθερίας, εμπορικό τρίγωνο, λεωφόρος Καλλιπόλεως, Δημοτικό Θέατρο, Δημαρχείο). Η πρώτη απάντηση είναι ασφαλώς ότι υλοποιούνται μεγάλα και σημαντικά έργα γιατί η πόλη τα έχει ανάγκη. Πρόκειται για έργα που έπρεπε να υλοποιηθούν εδώ και πολλά χρόνια, για να μην πω δεκαετίες. Η παρανόηση, όμως, που ενδεχομένως υπάρχει, είναι ότι στη Λευκωσία μόνο αυτά τα έργα υλοποιούνται. Σε συνεχή θα έλεγα βάση εκτελούνται μικρότερης κλίμακας έργα σε όλη την πόλη, τόσο στο κέντρο όσο και στις συνοικίες.

Δρόμοι, πεζοδρόμια, αντιπλημμυρικές υποδομές
Μία μεγάλη κατηγορία έργων είναι αυτή που αφορά την κατασκευή δρόμων, πεζοδρομίων, νησίδων στάθμευσης και αντιπλημμυρικών υποδομών. Την περίοδο 2015 - 2018 υλοποιήθηκαν εννέα συμβόλαια που κάλυψαν συνολικά 98 δρόμους, στην Παλλουριώτισσα, το Καϊμακλί, τον Άγιο Ανδρέα και τους Αγίους Ομολογητές. Όλα τα συμβόλαια ολοκληρώθηκαν εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος, εκτός από μία δύο περιπτώσεις οι οποίες είχαν μικρές καθυστερήσεις οι οποίες δεν ξεπέρασαν τους δύο μήνες. Αυτή την περίοδο είναι σε εξέλιξη τρία ακόμη Συμβόλαια, συνολικής αξίας €4,4 εκατ., τα οποία θα καλύψουν 34 οδούς στις περιοχές Καϊμακλίου, Παλλουριώτισσας και Αγίου Ανδρέα.

Παλιά πόλη και αναβάθμιση πολιτιστικών υποδομών
Μία δεύτερη κατηγορία σημαντικών έργων είναι αυτή που αφορά την αναβάθμιση περιοχών της εντός των τειχών πόλης, αλλά και της πολιτιστικής υποδομής της Λευκωσίας. Πέραν του Δημοτικού Θεάτρου το οποίο ολοκληρώθηκε το 2019 και έχει ήδη φιλοξενήσει πολύ σημαντικές διοργανώσεις, εντός του 2019 εγκαινιάστηκε το Δημοτικό Μουσείο Χαρακτητικής Χαμιπή και η Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης. Επίσης, τον Δεκέμβριο του 2016 ολοκληρώθηκε και εγκαταστάθηκε το Θέατρο Πόλης. Όσον αφορά την εντός των τειχών πόλη, έχουν ολοκληρωθεί τα τελευταία χρόνια, η Β' φάση του έργου Αναβάθμιση περιβάλλοντος περιοχής Ταχτ-Ελ-Καλέ, οι φάσεις Β' και Γ' του έργου Αναβάθμιση κτιστού περιβάλλοντος περιοχής παλιού δημαρχείου (σύντομα ολοκληρώνεται και η Δ' φάση), η Β' φάση του Έργου Αναβάθμιση του Δυτικού τμήματος της παλιάς πόλης, η αναβάθμιση της οδού Κωστάκη Παντελίδη, η συντήρηση της Πύλης Πάφου κ.ά.

Ο κ. Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης είναι δήμαρχος Λευκωσίας.

Ποδηλάτες στο πάρκο Jingshan στο Πεκίνο. Ο Δήμος θα ακυρώσει τους εορτασμούς για το Φεστιβάλ της Άνοιξης και θα κλείσει αξιοθέατα όπως την Απαγορευμένη Πόλη, εξαιτίας του Κορονοϊού.

Οι μαούνες του Κάβο Γάτα...

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Οι έρευνες της Τουρκίας στο θαλάσσιο τεμάχιο 8, καθώς και τα συσσωρευμένα τετελεσμένα στην «ΑΟΖ μας», δεν συμβαίνουν σε κενό πολιτικής. Είναι προϊόν της απερίσκεπτης πολιτικής που κατέστρεψε τη διαπραγμάτευση στο Μον Πελεράν και στο Κραν Μοντάνα και άνοιξε τον δρόμο στο, εδώ και τριάντα μήνες, στρατηγικό αδιέξοδο στο Κυπριακό. Η εγκατάλειψη της διαδικασίας του «Πλαισίου Γκουτιέρες» και η «υιοθέτηση» της γραμμής Νετανιάχου, έφερε περικυκλωσή του νησιού από ερευνητικά/πολεμικά σκάφη της Τουρκίας. Καθημερινά η ε/κ ηγεσία καλλιεργούσε ψευδαισθήσεις. Με τακτικισμούς και αντιφατικές δηλώσεις μοίραζε ψευδείς ειδήσεις για να πείσει ότι είναι καλύτερα να μείνει η διαδικασία των διαπραγματεύσεων υπό τον ΟΗΕ ακίνητη, την ίδια ώρα που συζητούσαν με τον Τσαβούσογλου άλλες λύσεις και άλλες ιδέες. Ενώ συμβαίνουν αυτά, το κόμμα που κυβερνά δεν έχει να πει τίποτε. Ένα κόμμα που κουβαλούσε μέσα του, δυνάμεις που υιοθετούσαν τον ιστορικό συμβιβασμό στο Κυπριακό, εδώ και τριάντα μήνες δεν έχει να πει τίποτε. Ο ηγέτης του ΔΗΣΥ Α. Νεοφύτου θεωρούσε ότι στο Πλαίσιο Γκουτιέρες ενσωματώθηκαν όλες, οι επί δεκαετίες, ανησυχίες των Ε/κ στα ζητήματα ασφάλειας και πιέζε άλλους πολιτικούς στο Κραν Μοντάνα να πείσουν τον Ν. Αναστασιάδη να προχωρήσει. Σήμερα αρκείται σε μισολογία και αφορισμούς όπως λ.χ. η αναφορά σε «τσουνάμι». Τώρα διαφέρει με τον πιο επιδεικτικό τρόπο λέγοντας ότι «πρωταρχικός στόχος, για το ΔΗΣΥ δεν είναι μόνο πως θα δημιουργούμε κόστος στην Τουρκία. Πρωταρχικός στόχος του Δημοκρατικού Συναγερμού, είναι μέσα από διεθνή και ευρωπαϊκά ερείσματα να κάμψουμε την διαλλαχία της Τουρκίας για να απαλλαγούμε από την κατοχή και να ξαναζήσουμε σε μια επανενωμένη και ελεύθερη πατρίδα» (14 Ιανουαρίου 2020). Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι μέσα στον ΔΗΣΥ

υπάρχουν δυνάμεις που ενδιαφέρονται για τον «ρεαλισμό» του Γ. Κληρίδη. Δεν φτάνει αυτό. Χρειάζεται να μιλήσουν δημόσια, γιατί μόνο ο δημόσιος λόγος έχει σημασία. Οι κουβέντες σε ιδιωτική βάση στην πολιτική διαδικασία δεν έχουν καμιά αξία, πρακτικά είναι άχρηστες. Μόνο ο δημόσιος λόγος, οι δημόσιες δεσμεύσεις μετρούν, γιατί δείχνουν αν ένα πολιτικό πρόσωπο αντιλαμβάνεται τι σημαίνει προσπάθεια να διαμορφώνεις κοινή γνώμη, τι σημαίνει να αναλαμβάνει κάποιος την ευθύνη που του αναλογεί για να μην μας μείνει η διχοτόμηση ως μόνιμη λύση. Εύκολα κάποιος μπορεί να υποκινηθεί από την επιθυμία του πρόσκαιρου, να επιδιώξει μια καριέρα, κάτι που γοητεύει την ανθρώπινη ματαιοδοξία. Στελέχη, υποταγμένα στην γοητεία της εξουσίας, περιμένουν να έρθει η σειρά τους σε μια κάποια επετηρίδα. Υποθέτω σε όλους αυτούς, ο Γ. Κληρίδης, καθώς αναχωρούσε σε μια από τις τελευταίες συνόδους για το Κυπριακό επί προεδρίας του, είπε στο αεροδρόμιο Λάρνακας πως «θα ακούσει αυτούς που λογικεύονται, όχι αυτούς που παραλογίζονται».

Σήμερα αυτοί που ηγούνται του νέου παραλογισμού βρίσκονται στο ηγεσία του σχήματος που ο ίδιος δημιούργησε: τι άλλο από ακραίος παραλογισμός είναι το να εντάσεις την Κύπρο στις ισορροπίες ισχύος ανάμεσα σε Ισραήλ και Τουρκία; Τι άλλο από παραλογισμός είναι να αφήνεις το Κυπριακό στο ράφι για 30 μήνες, και τους Τ/κ στα αζήτητα και να πιστεύεις ότι θα βγάλεις φυσικό αέριο με «όπλο» τις μαούνες στο Κάβο Γάτα; Στον στενό συνεργάτη του Γ. Κληρίδη, Π. Κούρο, ανήκει η αφήγηση. Καθώς ο τότε υπουργός Εμπορίου Ν. Ρολάνδης παρουσίαζε τα στοιχεία για μελλοντικές έρευνες και εξορύξεις στη θάλασσα της Κύπρου, τον διέκοψε ο Γ. Κληρίδης λέγοντάς του, «Νίκο, πάρε αυτό τον φάκελο και κλειδώσε τον στο συρτάρι με τον πιο μεγάλη κλειδαριά, γιατί όσπου είναι άλυτο το Κυπριακό δεν μπο-

ρούμε να κάνουμε τίποτε». Ποιοι κάνουν ακριβώς τα αντίθετα και έχουν οδηγήσει την Κύπρο στη χειρότερη στιγμή της εδώ και δεκαετίες; Οι διάδοχοι του στην ηγεσία του κόμματος που δημιούργησε, οδήγησαν την Κύπρο στην ανυποληψία. Σήμερα ρίχνουν την ευθύνη σε όλους τους άλλους, γιατί δεν μπορούν να εξηγήσουν στην κοινή γνώμη το απλούστατο: γιατί σηκώθηκαν και έφυγες από το Μον Πελεράν; Τι προσχήματα εφπύρες για να αφήσεις τον χάρτη επί του Εδαφικού, που σου παρέδωσε ο Ακιντζί, στο χρονοντούλαπο της ιστορίας; Ποιος έδωσε εντολή στους συνεργάτες του να έχουν έτοιμες βαλίτσες για αναχώρηση πριν από την τελική βραδιά της Συνόδου για την Κύπρο στο Κραν Μοντάνα;

Η σημερινή πραγματικότητα θα έπρεπε να σημαίνει συναγερμό για όλους εκείνους που αντιλαμβάνονται ότι ο γυαλός δεν είναι στραβός. Οι χειρισμοί Ν. Αναστασιάδη και Ν. Χριστοδουλίδη έφεραν το Κυπριακό σε αυτό το στρατηγικό αδιέξοδο. Τη μεγαλύτερη ευθύνη, βέβαια, δεν την φέρουν αυτοί. Τη φέρει η ηγεσία του ΔΗΣΥ και τα στελέχη του που φοβούνται να μιλήσουν, μήπως χάσουν την εύνοια της προεδρικής αυλής. Η σιωπή τους εξέθρεψε την αλαζονεία ενός υπαλλήλου του ΥΠΕΞ που έπεισε μέρος της κοινής γνώμης ότι μπορεί να είναι ο «μάγος» της κυπριακής διπλωματίας. Οι εξελίξεις στο θαλάσσιο τεμάχιο 8, η κύκλωση της Κύπρου από τουρκικά πλοία, η «διαρροή» του χάρτη με τη απόρρητα στοιχεία στο 8 στο διαδίκτυο από το Τμήμα Περιβάλλοντος, η ολόένα και μεγαλύτερη περιθωριοποίηση στην Ε.Ε., το ενδεχόμενο δημιουργίας ρωσικής βάσης στην κατεχόμενη Κύπρο, η πλήρης εγκατάλειψη της «Διαδικασίας του Βερολίνου» για το Κυπριακό, συνιστούν την πιο στέρεη απόδειξη ότι η πορεία που ακολουθείται έχει χρεοκοπήσει. Χρειάζονται αλλαγές. Επείγοντως.

www.larkoslarkou.org.cy

Από τον άμβωνα της Φανερωμένης στου Αγίου Νικολάου

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

«Θα πρέπει να βάλουμε την Κύπρο πάνω από τις όποιες διαφορές μας στο εσωτερικό. Με πείσμα, υπομονή και επιμονή, δίνουμε απερίφραστα ότι με αυτά τα अपαράδεκτα τετελεσμένα της εισβολής δεν συμβιβάζομαστε. Παρά τις συνεχείς προκλήσεις της Άγκυρας, δεν θα παραιτηθούμε από την προσπάθεια να επιτύχουμε μια λύση που θα επανενώσει πραγματικά τον τόπο μας. Συνεχίζουμε με αφοσίωση και αποφασιστικότητα στοχεύοντας σε μια λύση που θα είναι βιώσιμη, μια λύση διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις των Η.Ε, τις αρχές και αξίες της Ε.Ε. και το κοινοτικό κεκτημένο. Σταθερή και μοναδική επιδίωξή μας είναι η επανέναξη των συνομιλιών από εκεί που διακόπηκαν στο Κραν Μοντάνα, νοούμενου φυσικά ότι η Τουρκία θα σταματήσει να δυνاميτίζει το κλίμα και θα τερματίσει τις ένομες ενέργειές της, εντός της χωρικής θάλασσας και της υφαλοκρηπίδας της Κύπρου», ανέφερε ο υπουργός

Εξωτερικών, Νίκος Χριστοδουλίδης, σε επιμνημόσυνο λόγο στο μνημόσυνο του 18χρονου Πανίκου Δημητρίου που στις 17 Ιανουαρίου 1975 παρασύρθηκε από βρετανικό τεωρακισμένο στις βάσεις Ακρωτηρίου.

Πραγματικά ένας πύρινος λόγος υπέρ της ενότητας στο εσωτερικό μέτωπο. Μια όντως «εθναρχική» παρουσία που εντυπωσίασε τους παρευρισκομένους. Αν και οι επόμενες προεδρικές εκλογές είναι το 2023 και ο ΥΠΕΞ με δηλώσεις του ξεκαθάρισε ότι στο παρόν στάδιο δεν τον απασχολεί η προεδρία της Δημοκρατίας, η ομιλία του έμοιαζε περισσότερο με προεκλογικό λόγο.

Καλεί όλους σε ενότητα ως να είναι ένας «πατριάρχης» που βλέπει από μακριά το «ποιμνιό» του να είναι δικαίωμα. Νουθετεί τους άλλους ως να είναι ένας «σοφός γέροντας», αγνοώντας ότι είναι και ο ίδιος μέρος του προβλήματος, δηλαδή της έλλειψης ενότητας στο εσωτερικό μέτωπο. Μιλάει για πείσμα και αποφασιστικότητα και «ορκίζεται», δυστυχώς εκ των υστέρων, για «ΔΔΟ και μόνο ΔΔΟ», αγνοώντας τις παλινδρομήσεις και μεταλλάξεις των

τελευταίων τριών χρόνων. Αν και μιλούσε από τον άμβωνα της εκκλησίας του Αγίου Νικολάου στη Λεμεσό, το ύφος του θύμιζε τον «Άγιον όρκον» του Μακαρίου, από τον άμβωνα της Φανερωμένης, ο οποίος, «υπό τους ιερούς θόλους», ορκιζόταν για «Ένωση και μόνο Ένωση».

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης σίγουρα είναι ένας νέος, υποσχόμενος, πολιτικός. Η θητεία του ως κυβερνητικού εκπροσώπου αλλά και ως ΥΠΕΞ απέδειξε ότι έχει τις ικανότητες αλλά και την πολιτική κατάρτιση. Ένας μελιχλιος πολιτικός χαμπλόν τόνων που ξέρει να συμπεριφέρεται και να ελίσσεται, όταν χρειάζεται. Με άλλα λόγια διαθέτει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά του πολιτικού της σύγχρονης εποχής που θα μπορούσε να κάνει τη διαφορά αν πολιτευόταν σε μια κανονική χώρα, σε ένα κανονικό κράτος.

Αναμφίβολα, με τις καθημερινές του παρεμβάσεις στο εσωτερικό, με την εμπλοκή του στις τριμερείς χώρες της περιοχής, με την ενεργή του παρουσία στην Ε.Ε. και τέλος με την τελευταία του επίσημη, «αρχηγική», επίσκεψη στην Αθήνα, κτι-

ζει το προφίλ του πολιτικού εθνικής αλλά και διεθνούς εμβέλειας. Ένα προφίλ απαραίτητο για περαιτέρω πολιτική ανέλιξη. Δυστυχώς, όμως, για αυτόν αλλά και για εμάς, πολιτεύεται σε μια μικατεκόμενη πατρίδα. Σε μια μισή πατρίδα που για μισό αιώνα το 37% των εδαφών της κατέχεται από μια ξένη δύναμη.

Ειδικότερα η ομιλία του, τουλάχιστον σε αυτούς που έχουν στοιχειώδη γνώση του εθνικού μας προβλήματος και είναι ενήμεροι για τις τελευταίες εξελίξεις, δεν πρόσφερε τίποτα όσον αφορά την πορεία και τις προοπτικές του Κυπριακού. Αντίθετα, δημιούργησε σωρεία ερωτημάτων και αντιφάσεων που κάποτε θα πρέπει, επιτέλους χωρίς υπεκφυγές, να απαντηθούν.

Μιλάει για ενότητα αλλά δεν λέει τι θέση πήρε, όταν οι διαφωνούντες, με τις πολιτικές της Κυβέρνησης που υπηρετεί, αποκαλούντο «οι της όποιας λύσης» και το χειρότερο, «οι εξυπηρετούντες τα Τουρκικά συμφέροντα», δηλαδή μειοδότες.

Μιλά για ΔΔΟ αλλά αποφεύγει να απαντήσει γιατί δεν διαχώρισε την θέση του όταν ο ΠτΔ απέφραγε

επιμελώς να αναφερθεί στην επιδιωκόμενη μορφή λύσης και το χειρότερο, όταν προβληματίζονταν για εναλλακτικές επιλογές και για σχέδια Β' και Γ'.

Ειδικότερα, αποδέχεται την πολιτική ισότητα, γενικά και αόριστα, όπως προνοείται από τα ψηφίσματα των Η.Ε., αλλά δεν μας διαφωτίζει για το πώς εξασφαλίζεται η αποτελεσματική συμμετοχή της άλλης κοινότητας σε ένα Υπουργικό Συμβούλιο με αναλογία 7 προς 4, όπως ρητά προνοεί το ψήφισμα 716.

Αναφέρεται στο Κραν Μοντάνα, για το οποίο πολλές φορές ισχυρίστηκε ότι φτάσαμε στο παραπέτο της λύσης, και επιμένει στον ισχυρισμό κλισέ, ότι δηλαδή για τα πάντα έφταιξε η διαλλαχία της Τουρκίας, σφυρίζοντας αδιάφορα για το γεγονός ότι λίγες ώρες μετά το ναυάγιο ο γ.γ. την εκθείαζε για την επικοδομητική στάση που επέδειξε.

Τέλος, θέτει ως όρο για επανέναρξη επίσημων συνομιλιών τον τερματισμό των ένομων ενεργειών της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ τη στιγμή που εδώ και μισό αιώνα συνομιλούμε χωρίς η κατοχική δύ-

ναμη να έχει τερματίσει τις ένομες της ενέργειες στη στεριά.

Σίγουρα δύσκολα ερωτήματα. Από την άλλη όμως μια μοιρασμένη πατρίδα έχει ανάγκη από ηγέτες που είναι για τα δύσκολα. Από ηγέτες που είναι αποφασισμένοι να πουν αλήθειες, όσο πικρές και να είναι. Από ηγέτες που έχουν το θάρρος να μιλήσουν στον λαό καθαρά και ξάστερα, χωρίς υπεκφυγές και περιστροφές, για τα εφικτά και όχι για τα ιδεατά.

Αν είναι για μεγάλα λόγια και κούφια συνθήματα έχουμε μπορούμε γιατί τα ακούμε για μισό αιώνα. Οι κρίσιμες στιγμές που διανύουμε επιβάλλουν την ανάγκη για το νέο. Μία νέα έκδοση του παλιού, σίγουρα δεν θα προσφέρει τίποτα απολύτως. Αντίθετα θα διαιωνίσει τα καταστροφικά τετελεσμένα της εισβολής με αναπόφευκτο αποτέλεσμα την ντε γιούρε διχοτόμηση και το μέλλον του κυπριακού ελληνοισμού, στη μισή όμως πατρίδα, να προδιαγράφεται δυσοίωνα και καταστροφικό.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρ. υπολογιστών.

must

02/02

ΜΕ ΤΗΝ ΣΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΝΤΡΗ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗ

BE LOUD

ΘΗΛΥΚΟΤΗΤΑ, ΓΙΟΥΚΑΜΙΣΑ ΜΕ ΟΓΚΟ, DENIM, ΜΟΝΟΧΡΩΜΙΑ ΚΑΙ ΕΝΤΟΝΑ PRINTS ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΣΕΖΟΝ

Αν δεν ήμουν εγώ το 2015, θα είχατε βγει από το ευρώ

Ο Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στην **ΕΛΕΝΗ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ**

«**Πραγματικά** πιστεύω ότι αν δεν ήμουν εγώ, η Ελλάδα θα είχε βγει από το ευρώ το 2015», μας λέει ο Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ με αποπληστική ειλικρίνεια. Από το 2014 που ανέλαβε τα νήια της Ε.Ε., ο Λουξεμβούργιος πολιτικός βρέθηκε αντιμέτωπος με μία σειρά από πρωτόγνωρες κρίσεις. Από την αποχώρηση ενός μέλους της Ε.Ε. για πρώτη φορά, στη μεγαλύτερη μεταναστευτική κρίση στην ιστορία της Ένωσης και στις εντάσεις με τις ΗΠΑ – ο κ. Γιούνκερ λέει χωρίς να διστάζει ότι το μοναδικό ήπτημα που τον κρατούσε ξάγρυπνο κατά τη διάρκεια της προεδρίας του δεν ήταν άλλο από εκείνο της Ελλάδας.

Τον συναντάμε για πρώτη φορά –παρά τα δεκάδες αιτήματα για συνέντευξη που είχε κάνει η «Κ» κατά τη διάρκεια της θητείας του– στο μικρό πλέον γραφείο που διατηρεί στον όγδοο όροφο του Berlaymont. Το γραφείο συνήθως είναι ακατάστατο, μας είχαν προειδοποιήσει συνεργάτες του. Και όντως ένα φλιτζάνι μισοτελειωμένου καφέ, στοιβές από χαρτιά και βέβαια τα δύο παλιές τεχνολογίας Nokia τηλέφωνα που χρησιμοποιεί παρά τις εκκλήσεις ετών των συναδέλφων του να τα αλλάξει, τον περιβάλλουν. Με αυτά συνήθιζε να καλεί φίλους και γνωστούς στην Ελλάδα, «τουλάκι στον τρεις φορές την εβδομάδα» κατά τη διάρκεια της κρίσης, για να δει πώς ήταν η ατμόσφαιρα και στους δρόμους της Αθήνας αλλά και στην επαρχία και έτσι να καταλάβει τι πραγματικά συνέβαινε στη χώρα.

«Έχω μία ιδιαίτερη σχέση με την Ελλάδα. Κατά τη διάρκεια της προεδρίας μου στο Ευρογκρουπ αλλά και ως επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ένιωσα ότι η Ελλάδα δεν αντιμετωπίστηκε με ένα τρόπο που λάμβανε υπόψη την αξιοπρέπεια των Ελλήνων», μας λέει. Ο 66χρονος, πλέον, κ.

Γιούνκερ, που πολλοί τον αποκαλούν «ζωντανή ιστορία της Ε.Ε.», πέρα του ότι κατέχει το ρεκόρ μακροβιότερου πρωθυπουργού στην Ένωση (πρωθυπουργός του Λουξεμβούργου για 18 χρόνια) είναι και ο απολυτος γνώστης του ευρώ. Πέρα του ότι ήταν βασικός αρχιτέκτονας της Συνθήκης του Μάαστριχτ που είχε ανοίξει τον δρόμο για τη δημιουργία του κοινού νομίσματος, ο ίδιος βρισκόταν στο τιμόνι της Ευρωζώνης όταν η κρίση είχε ξεσπάσει ως πρόεδρος του Ευρογκρουπ. Ενώ στη συνέχεια μεγάλο μέρος της θητείας του ως προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το αφιέρωσε στο να κρατήσει τη χώρα μας μέσα στο ευρώ, όπως περιγράφει στη συνέντευξη που μας παραχώρησε.

– **Πότε ήταν η πρώτη φορά που αντιληφθήκατε ότι η Ελλάδα θα αντιμετωπίζε οικονομικά προβλήματα;**

– Ήταν κατά τη διάρκεια της πρωθυπουργίας του Καραμανλή. Στην Ελλάδα οι πολιτικοί δεν το είχαν απολύτως καταλάβει. Του έλεγα ότι η Ελλάδα έχει τεράστιο πρόβλημα στα δημοσιονομικά της και στο δημόσιο χρέος της και θα χρειαστεί μεγάλες μεταρρυθμίσεις. Τα ίδια συνέχισα να λέω και στον Γιώργο Παπανδρέου και στον Αντώνη Σαμαρά και στον Αλέξη Τσίπρα. Δεν θυμάμαι ακριβώς την πρώτη φορά, αλλά το γεγονός ότι η Ελλάδα έγινε μέλος της Ευρωζώνης με στοιχεία όχι και τόσο ακριβή με έκαναν να έχω πάντα στο μυαλό μου τον κίνδυνο που κρυβόταν.

– **Ήταν σωστή απόφαση η αρχική ανάμειξη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στην Ε.Ε. και ότι τελικά παρέμεινε μέχρι το τέλος;**

– Ήμουν εναντίον της συμμετοχής του ΔΝΤ το 2010. Είχα πει στη Μέρκελ στις 10 Μαρτίου του 2010, που είχε έρθει να με δει στο Λουξεμβούργο, ότι δεν θέλω το ΔΝΤ να είναι μέρος της διαδικασίας. Όπως η Καλιφόρνια όταν είχε

«**Ήμουν** εναντίον της συμμετοχής του ΔΝΤ το 2010. Το είχα πει στη Μέρκελ. Όπως η Καλιφόρνια όταν είχε προβλήματα δεν πήγαινε στο Ταμείο αλλά στην Ουάσινγκτον, γιατί εμείς οι Ευρωπαίοι να χρειαζόμαστε μία τέτοια βοήθεια;» λέει ο Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ.

“

Ως πρόεδρος του Ευρογκρουπ αλλά και ως επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ένιωσα ότι η Ελλάδα δεν αντιμετωπίστηκε με ένα τρόπο που λάμβανε υπόψη την αξιοπρέπεια των Ελλήνων.

“

Ακόμα δεν είμαστε ικανοποιημένοι με την κατάσταση στα νησιά. Τηλεφωνούσα συχνά στον φούρναρη στην Κω για να μου πει πώς είναι η κατάσταση, δυστυχώς πέθανε πρόσφατα.

Κανένας στην Ε.Ε. δεν κατάλαβε γιατί έγινε το δημοψήφισμα

– Τον Ιανουάριο του 2015 υπήρχε κάποια καλή θέληση από τους Ευρωπαίους να προχωρήσουν σε μια πιο καλή συμφωνία με την Ελλάδα και κατά πόσον χάθηκε αυτή η ευκαιρία με τους χειρισμούς του τότε υπουργού οικονομικών Γιάννη Βαρουφάκη;

– Ο Βαρουφάκης δεν έπαιξε σημαντικό ρόλο σε όλη αυτή την περίοδο. Νομίζω δεν πρέπει να πέρασα πάνω από δέκα λεπτά μαζί του. Αυτός ο χρόνος ήταν βέβαια αρκετός για να γράψει βιβλία. Δεν συμμετείχε σε όλες τις συναντήσεις και στο βιβλίο του –που δεν το διάβασα– λέει ότι είμαι παντελώς άχρηστος. Επιτρέψτε μου να του ανταποδώσω το κομπλιμέντο. Σπαταλούσαμε την ώρα και την ενέργειά μας. Στη συνέχεια, ο Τσίπρας ανακάλυψε ότι ο τρόπος που ο Βαρουφάκης μιλούσε στους συναδέλφους του στο Ευρογκρουπ ήταν αντιπαραγωγικός.

– **Ποια ήταν η στιγμή που η Ελλάδα έφτασε πιο κοντά στην έξοδο από το ευρώ;**

– Το πρώτο εξάμηνο του 2015. Περίεργα πράγματα συνέβαιναν. Ο Τσίπρας έρχοταν εδώ με περιέργες ιδέες για το τι έπρεπε να γίνει, επέμενε στην κοινωνική διάσταση του προβλήματος. Το βασικό ζήτημα που αντιμετωπι-

ζα δεν ήταν να πείσω τον Αλέξη Τσίπρα να πάρει αποφάσεις, αυτό ήταν πολύ πιο εύκολο από το να πείσω τους υπόλοιπους Ευρωπαίους να τον εμπιστευτούν. Ειδικά μετά το δημοψήφισμα. Η πίεση τότε ήταν τεράστια και δεν ήταν από ένα κράτος-μέλος, αλλά από επτά-οκτώ κράτη-μέλη που τότε επιθυμούσαν την έξοδο της Ελλάδας από το ευρώ.

– **Πόσο σας σόκαρε η απόφαση του δημοψηφίσματος;**

– Πολύ, γιατί δεν με είχε προετοιμασεί. Με τον Τσίπρα από την αρχή είχαμε μια καλή σχέση, εμπιστοσύνης, αν εξαιρέσει κανείς το δημοψήφισμα. Το κείμενο επίσης του δημοψηφίσματος, που κάλεσε τον ελληνικό λαό να καταψηφίσει, ήταν ένα παλιό κείμενο συμφωνίας. Τότε έδωσα μια συνέντευξη τύπου καλώντας τους Έλληνες να ψηφίσουν «Ναι». Ήξερα ότι δεν θα κέρδιζε το «Ναι», αλλά το «Όχι», καθώς οι πληροφορίες που δίνονταν στον ελληνικό λαό ήταν λάθος. Αλλά εγώ έπρεπε να προετοιμαστώ για το μέλλον. Η βασική μου έννοια ήταν να διατηρήσω τον διαυλο επικοινωνίας με την Ελλάδα ανοικτό, να μπορέσω να επανασυνδεθώ με την κυβέρνηση Τσίπρα και βασικά με την ελληνική κοινωνία. Αυτή ήταν η βασική μου ανησυχία τη

«**Το πρώτο** εξάμηνο του 2015 ήταν πιο εύκολο να πείσω τον Τσίπρα να πάρει αποφάσεις από το να πείσω τους υπόλοιπους Ευρωπαίους να τον εμπιστευθούν», λέει ο κ. Γιούνκερ.

“

Ο Βαρουφάκης δεν συμμετείχε σε όλες τις συναντήσεις και στο βιβλίο του λέει ότι είμαι παντελώς άχρηστος. Επιτρέψτε μου να του ανταποδώσω το κομπλιμέντο.

προβλήματα δεν πήγαινε στο Ταμείο αλλά στην Ουάσινγκτον, γιατί εμείς οι Ευρωπαίοι να χρειαζόμαστε μία τέτοια βοήθεια;

– **Αν είχε πάρει η κυβέρνηση Παπανδρέου εγκαίρως μέτρα θα είχαμε αποφύγει την κρίση;**

– Μιλούσα με τον Γιώργο Παπανδρέου και όταν εξέλεξη είχε έρθει αμέσως να με δει στο Λουξεμβούργο. Στην Ελλάδα, όμως, το πρόβλημα βρίσκεται στα κόμματα. Βγαίνει ένα κόμμα και λέει ότι θα κάνει ακριβώς τα αντίθετα από αυτά που έκανε το προηγούμενο. Το ΠΑΣΟΚ έλεγε ότι θα κάνει ακριβώς τα αντίθετα από τη Νέα Δημοκρατία. Πάντα ήταν περίεργη η κατάσταση στην Ελλάδα, απόλυτη πόλωση ανάμεσα στη Δεξιά και στην Αριστερά. Μερικές φορές μου δινόταν η εντύπωση ότι ένιωθαν μεγαλύτερη ευθύνη για τα συμπεριφέροντα του κόμματός τους και λιγότερο για τα συμπεριφέροντα της χώρας τους. Τα κόμματα στην Ελλάδα δεν τα πήγαν καλά.

– **Υπήρχε η υπόσχεση στην κυβέρνηση Σαμαρά ότι αν επιτευχθεί πρωτογενές πλεόνασμα, τότε θα ξεκινούσε η ελάφρυνση για το χρέος. Γιατί δεν έγινε τελικά;**

– Οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι δεν ήταν ανοικτοί σε κάτι τέτοιο. Κυρίως οι Γερμανοί αλλά και άλλοι δεν ήθελαν να φανούν ότι δίνουν

πολλά εύσημα όταν ξεκινούσε η ανάκαμψη στη χώρα. Θυμάμαι συναντήσεις που είχα με Γάλλους, Γερμανούς αλλά και άλλους γι' αυτό το ενδεχόμενο, αλλά η απόφαση που πάρθηκε ήταν να μη δοθεί αυτή η δυνατότητα στην Ελλάδα. Ίσως τελικά να ήταν σωστή, καθώς έτσι έδειχνε στους Έλληνες ότι πρέπει πρώτα να λύσετε τα προβλήματά σας μόνοι.

– **Τα πράγματα θα ήταν διαφορετικά αν στο τέλος του 2014 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν ήταν σε μεταβατική περίοδο (άλλαζε από Επιτροπή Μπαρόζο σε Γιούνκερ). Θα μπορούσε τότε να είχε ολοκληρωθεί το πρόγραμμα;**

– Αν δεν ήμουν πρόεδρος του Ευρογκρουπ και δεν είχα αυτή τη στενή σχέση με την Ελλάδα, όλο το εγχείρημα θα αποτύγχανε. Πολλές κυβερνήσεις μου έλεγαν στο τηλέφωνο, αυτός δεν είναι ο ρόλος σου, είναι θέμα των κρατών-μελών και όχι της Επιτροπής. Το 2015 απαντούσα ότι αν δεν υπήρχε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κανένας δεν θα φρόντιζε την Ελλάδα και τους παρέπεμπε σε άρθρο της συνθήκης που έλεγε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι υπεύθυνη για να διασφαλίζει τα γενικά συμφέροντα της Ε.Ε. Αυτό είναι μια μεγάλη εντολή! Τη χρησιμοποιήσαμε και τόνιζα ότι δεν είναι στο συμφέρον της Ε.Ε. να βγει η Ελλάδα από την Ευρωζώνη.

είχαν τεθεί πριν από δύο μήνες. – **Για εσάς το ερώτημα του δημοψηφίσματος ήταν «Ναι» ή «Όχι» στην Ευρώπη;**

– Οι Έλληνες ψήφισαν «Όχι», όχι γιατί ήθελαν να βγουν από την Ευρώπη, αλλά βασίζομενοι σε ένα λάθος κείμενο, μια λάθος εξήγηση. Εγώ, παρ' όλα αυτά, διατήρησα φιλικές σχέσεις με τον Τσίπρα. Το δημοψήφισμα ήταν ένα λάθος, όμως προσπάθησα μέσα από το λάθος αυτό να δημιουργήσω μια νέα βάση στη σχέση μας, και το καταφέραμε αυτό. Αλλά κανένας στην Ε.Ε. δεν κατάλαβε γιατί έγινε το δημοψήφισμα. Εκείνη ήταν μια επικίνδυνη στιγμή. Το μισό Κολέγιο (σ.σ. των Επιτρόπων) ήθελε να δει την Ελλάδα να βγαίνει από την Ευρωζώνη, ακόμα και πριν από τον Ιούνιο. Θυμάμαι είχα συζητήσει μια έκτακτη συνάντηση για την Ελλάδα και ρώτησα τους επιτρόπους να μου πουν τι γνώριζαν για την Ελλάδα. Πώς είναι η καθημερινότητα στη χώρα, πώς συμπεριφέρονται οι Έλληνες, πώς υποφέρουν, αν υποφέρουν. Και απόλυτη σιγή κυριάρχησε στην αίθουσα. Οι αποφάσεις δεν αφορούν την ελληνική κυβέρνηση, αλλά τον ελληνικό λαό. Αυτόν πρέπει να έχετε στην καρδιά και στο μυαλό σας, τους είπα.

Οι Πρέσβες

– Σε μία από τις πρώτες συναντήσεις με τον Αλέξη Τσίπρα, τον Μάρτιο του 2015, αναφέρατε ότι η επίλυση του Μακεδονικού θα ήταν πολύ σημαντική για την Επιτροπή, που εκείνη τη στιγμή κατέβαλε μεγάλες προσπάθειες για να βοηθήσει την Ελλάδα. Πόσο σημαντική ήταν για εσάς η επίλυση του Μακεδονικού;

– Για εμένα ήταν σημαντικό να του τονίσω σε εκείνη τη φάση πόση σημασία θα είχε μια τέτοια εξέλιξη για ολόκληρη την Ευρώπη. Και ο Τσίπρας το κατάφερε παρά την αντιπολίτευση της Ν.Δ. και τις αντιδράσεις από τη Βόρεια Ελλάδα. Νομίζω πως η κίνηση αυτή άλλαξε την ατμόσφαιρα και τα συγκαρτήρια πόνε και στον Ζάεφ. Γνώριζα πόσο δύσκολη ήταν μια τέτοια συμφωνία για την Ελλάδα, άλλωστε ο Αντώνης Σαμαράς είχε παραιτηθεί το 1992 για αυτό ακριβώς το θέμα. Από τη στιγμή που την πέρασε από τη Βουλή, ο Τσίπρας θεωρήθηκε ως κάποιος που θα ήθελε να βοηθήσει τις ευρωπαϊκές διαδικασίες στην περιοχή. Μην ξεχνάτε, όμως, ότι η συμφωνία (του Ιουλίου 2015) είχε γίνει πριν από τη συμφωνία των Πρεσπών.

– **Πότε άρχισαν οι Ευρωπαίοι να βλέπουν τον Τσίπρα διαφορετικά, σαν κάποιον που μπορεί να παίξει ρόλο στην ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή; Επαιξε ρόλο η διαχείριση της μεταναστευτικής κρίσης;**

– Και ναι και όχι. Ως Ευρωπαϊκή Επιτροπή βοηθήσαμε την Ελλάδα απεριόριστα στέλλοντας δισεκατομμύρια για τη διαχείριση του μεταναστευτικού. Ακόμη δεν είμαστε ικανοποιημένοι με την κατάσταση στα νησιά. Είχα επαφές με την περιοχή, τηλεφωνούσα συχνά στον φούρναρη στην Κω για να μου πει πώς είναι η κατάσταση, δυστυχώς πέθανε πρόσφατα, τέτοιον άνθρωποι μου μετέφεραν το πώς ήταν τα πράγματα. Η Ελλάδα δεν αντιμετώπισε το προσφυγικό, ειδικά στα νησιά, με επιτυχία. Όταν κάναμε τη συμφωνία με την Τουρκία, η Τουρκία πήρε μεγάλο βάρος της μεταναστευτικής κρίσης.

Το διπλό φιλελεύθερο δίδαγμα του Ελευθέριου Βενιζέλου

Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ

Θρίαμβος, καταστροφή, αναγέννηση! Σε αυτό το τρίπτυχο νομίζω ότι συνοψίζεται η πολιτική διαδρομή του Ελευθέριου Βενιζέλου από το 1917 έως το 1928, περίοδο την οποία καλύπτει ο τόμος του εξαιρετού έργου του Νικολάου Παπαδάκη, που έχουμε την ευκαιρία να ξαναδιαβάσουμε σήμερα.

Είναι αλήθεια ότι η πολυκύμαντη διαδρομή του κορυφαίου ηγέτη μαγνητίζει: από τον Εθνικό Δικασμό αγγίζει το όνειρο της Μεγάλης Ιδέας. Και, ύστερα, βλέπει να χάνεται το όραμα της Μεγάλης Ελλάδας. Αργότερα, από την αυτοεξορία στο Παρίσι, επιστρέφει θριαμβευτικά στην Αθήνα. Και αναλαμβάνει ξανά το τιμόνι της χώρας.

Κάθε φορά που ανατρέχω σε αυτές τις σελίδες, η ανάγνωση μετατρέπεται και σε μια προσωπική αναστοχαστική άσκηση. Γιατί η εγγύτητα της οικογενειακής παράδοσης συνυπάρχει με την απόσταση που υπαγορεύουν οι σπουδές μου στην Ιστορία. Και διότι το βάρος της ευθύνης που φέρω ως πρωθυπουργός δοκιμάζεται στο δέος που μοιράζεται ο κάθε Έλληνας για τον Ελευθέριο Βενιζέλο.

Διαβάζοντας με αυτά τα φίλτρα το βιβλίο, προβάλλονται –πότε άρρητα, πότε ρητά– συμπεράσματα χρήσιμα και στον καιρό μας. Ο Βενιζέλος της εθνικής ολοκλήρωσης των Συνθηκών του Νεϊγί και των Σεβρών θα γίνει ο Βενιζέλος της εθνικής σωτηρίας της Συνθήκης της Λωζάννης. Και, ύστερα από ένα διάστημα στη Γαλλία, θα γίνει ο Βενιζέλος της γόνιμης τετραετίας 1928-1932 με το νέο ζητούμενο – αυτό της ισχυρής και διεθνώς σεβαστής Ελλάδας. Στόχο που διαμόρφωσε μεθοδικά, απέχοντας από το προσκήνιο για να επεξεργαστεί τις εμπειρίες του παρελθόντος και να σχεδιάσει εκείνες του μέλλοντος.

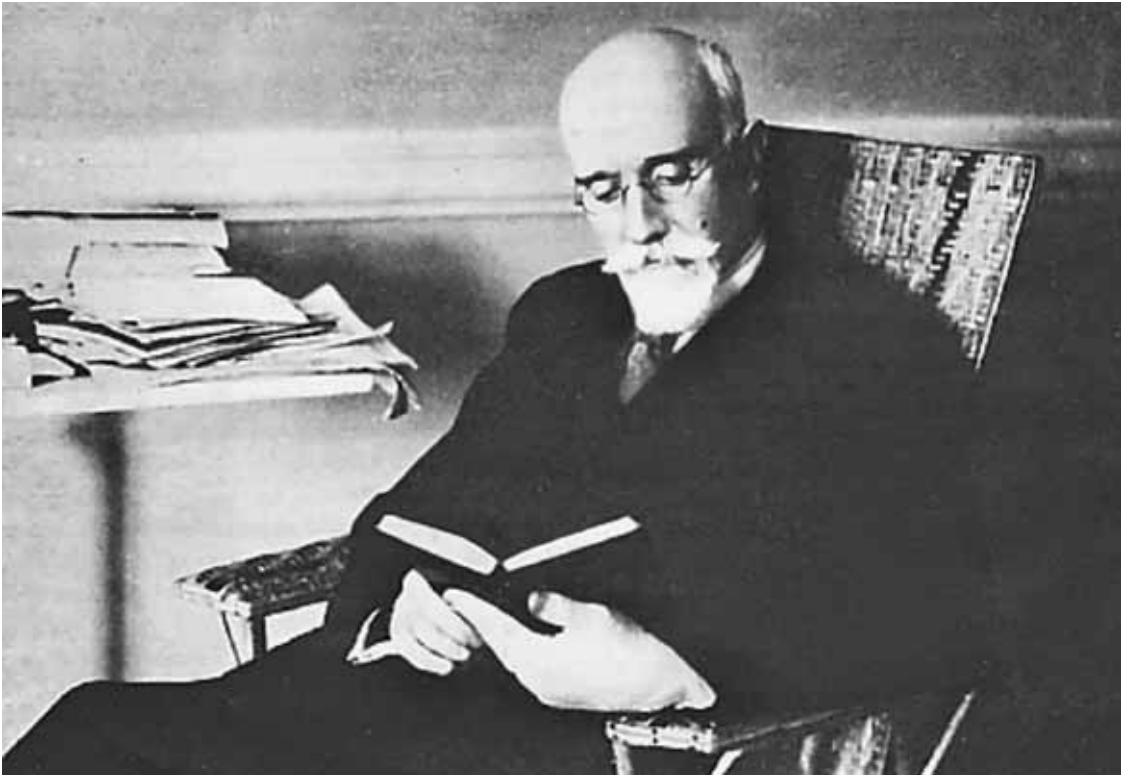
Επικρατώντας σε έναν πικρό εσωτερικό δικασμό, το 1917 ο Βενιζέλος επιανέωσε τη χώρα και τη συστράτευσε στον Μεγάλο Πόλεμο. Ήταν ο μόνος τρόπος, τόνιζε, για να διασφαλιστεί το έθνος στον καινούργιο κόσμο που επωαζόταν. Έτσι, το 1918-20, βρέθηκε να πρωταγωνιστεί σε μια παγκόσμια διεργασία, στη Διάσκεψη Ειρήνης των Παρισίων – κάτι ασυνήθιστο για ηγέτη μικρής χώρας.

Η επιτυχία εκείνη δεν οφειλόταν μόνο στην προσωπική ευφυΐα του, αλλά και σε μία σταθερή πολιτική επιλογή την οποία, σε εκείνη τη συγκυρία, μοιραζόταν με τους νι-

Απέδειξε ότι ένα μικρό κράτος έχει το περιθώριο να διαμορφώνει το μέλλον του, αν μένει πιστό σε αρχές που έχουν δικαιωθεί ιστορικά.

κπτές του πολέμου: το όραμα της οργάνωσης της διεθνούς κοινωνίας σε βάσεις φιλελεύθερες. Με θεμέλια, δηλαδή, την αυτοδιάθεση των λαών και την ισότητα των κρατών, την ισότιμη συμμετοχή όλων στις διεθνείς υποθέσεις και την ίδρυση ενός διεθνούς οργανισμού που θα προστάτευε την ειρήνη – την Κοινωνία των Εθνών.

Η πίστη του Βενιζέλου στον φιλελευθερισμό και στον ρεαλισμό ήταν, άλλωστε, που έφεραν και τη μεγαλύτερη διεθνή επιτυχία του κράτους μας: την Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών. Απόδειξη του αναστήματος που μπορεί να έχει στον παγκόσμιο στίβο μια μικρότερη δύναμη, όταν διαβάζει σωστά τις ισορροπίες, έχει μακρό-

«Δίπλα στα μεγάλα του επιτεύγματα, αυτή να είναι και η πιο βαριά κληρονομιά του. Το χρέος να κάνουμε τη “χώρα αγνώριστη” σε σχέση με το αρνητικό παρελθόν. Χρέος που αναλάβαμε και θα δικαιώσουμε».

πνοο σχέδιο και διαθέτει αποφασισμένη και υπεύθυνη ηγεσία.

Η ήττα του Κόμματος Φιλελευθέρων στις κάλπες του 1920 ήταν, όπως αποδείχθηκε, μοιραία: ακολούθησαν η επιστροφή του βασιλιά Κωνσταντίνου και ο ρεβανσισμός των αντιβενιζελικών. Κυρίως, όμως, η αδυναμία τους να διαχειριστούν τις ρυθμίσεις της Συνθήκης των Σεβρών με τραγική συνέπεια τη Μικρασιατική Καταστροφή.

Σε μία ειρωνική στροφή της Ιστορίας, ο Βενιζέλος καλείται, τότε, ως επικεφαλής διαπραγματευτής στη Λωζάννη, να ανατάξει τα συντρίμια του δικού του ονείρου. Σε απόλυτα δυσχερείς συνθήκες, να υπερασπιστεί την ακεραιότητα του

έθνους. Και να σώσει τους εναπομείναντες ελληνικούς πληθυσμούς της Τουρκίας. Ο ρεαλισμός θα υπερνικήσει την πικρία της διάψευσης: παρά την ανταλλαγή των πληθυσμών, η συνθήκη εκείνη ήταν ένας επωφελής συμβιβασμός. Επέτρεψε στους ξεριζωμένους Μικρασιάτες να ενσωματωθούν στη μητέρα πατρίδα. Και να προσδώσουν σφρίγος στην οικονομία και δυναμισμό στην κοινωνία της. Με άλλα λόγια, να υπηρετήσουν το ακλόνητο όραμα του Κρητικού πολιτικού: το ισχυρό εθνικό κράτος.

Αμέσως μετά, ο ηγέτης μένει μακριά από την πολιτική, ταξιδεύοντας, διαβάζοντας και μεταφράζοντας τον Θουκυδίδη. Η ευθύνη, όμως, θα διακόψει την περιουλή του για να

τον οδηγήσει και πάλι στην Ελλάδα και στην πρωθυπουργία. Το 1928, ο Βενιζέλος θα θριαμβεύσει. Και, μετά τον ρεαλισμό, είναι σειρά να επιστρατεύσει το έτερο στοιχείο της διδυμης αντίληψής του. Με όπλο τον φιλελευθερισμό, σχεδιάζει την πολιτική ανάπτυξης της Ελλάδας στις νέες συνθήκες. Δεν θα προλάβει, βέβαια, να την εφαρμόσει, καθώς η παγκόσμια κρίση του 1929 θα ανατινάξει την οικονομία και, τελικά, την ειρήνη στην Ευρώπη. Όμως, οι βασικές στοχεύσεις του Βενιζέλου –το Κράτος Δικαίου, ο εκσυγχρονισμός, η εκβιομηχάνιση και οι υποδομές– αποτέλεσαν παρακαταθήκη της στρατηγικής που εφαρμόστηκε μεταπολεμικά. Και ήταν αυτές που, ύστερα από μισό αιώνα, οδήγησαν τη χώρα στην Ενωμένη Ευρώπη...

Η βαθιά κατανόηση του δυναμικού χαρακτήρα της ιστορικής εξέλιξης –τόσο στις διεθνείς σχέσεις, όσο και στην εσωτερική πολιτική σκηνή– είναι, λοιπόν, το δίδαγμα που αναδύεται από τις σελίδες αυτού του τόμου. Μαζί με ένα μήνυμα αντίστασης στη μοιρολατρία, συνδυάζοντας αποφασιστικότητα και ευελιξία. Γιατί ο Βενιζέλος απέδειξε ότι ένα μικρό κράτος, ακόμη και σε δύσκολες εποχές, έχει το περιθώριο να διαμορφώνει το μέλλον του, αν μένει πιστό σε αρχές που έχουν δικαιωθεί ιστορικά: Ισχυρές συμμάχες στο εξωτερικό και ανάπτυξη στο εσωτερικό. Ατομική ελευθερία με κοινωνική πρόνοια. Επιλογές επίκαιρες και για τη σημερινή Ελλάδα. Και αξίες που παρέλαβε και προβάλλει στον 21ο αιώνα η Νέα Δημοκρατία.

«Με δύο μόνον λέξεις δύναμαι να σας είπω, ότι αναλαμβάνομεν να αναπτύξωμεν όλους τους κλάδους της εθνικής παραγωγής. Θα σπρώξωμεν την Ελλάδα εις τον δρόμον της προόδου. Και θα την καταστήσωμεν αγνώριστον».

Με τα λόγια αυτά του Ελευθέριου Βενιζέλου, που σηματοδοτούν το αναγεννητικό του εγχείρημα, ολοκληρώνεται ο σημερινός τόμος. Και ίσως, δίπλα στα μεγάλα του επιτεύγματα, αυτή να είναι και η πιο βαριά κληρονομιά του. Το χρέος να κάνουμε τη «χώρα αγνώριστη» σε σχέση με το αρνητικό παρελθόν. Χρέος που αναλάβαμε και θα δικαιώσουμε.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ «Κ»

Ελευθέριος Βενιζέλος
Ο άνθρωπος, ο ηγέτης

Του Νικόλαου Ερμ. Παπαδάκη
(Παπαδί).

• Ο πρώτος τόμος με την «Καθημερινή» στις 9 Φεβρουαρίου.

TO LOVE FM 100.7 ΚΑΙ

epic

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ ΤΟΝ

ΚΩΣΤΗ ΜΑΡΑΒΕΓΙΑ

ΣΤΗΝ ΠΙΟ ΕΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ | 20.30

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΡΟΒΟΛΟΥ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ:

Tickethour[®]
.com.cy

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ 7777 7040
ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΕΥΡΩΓΝΩΣΗ
1^η ΔΥΝΑΜΗ ΣΤΙΣ ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ
Έχει τόσα να σου δώσει

ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΕΙ ΣΤΑ
Μωρά-θαύματα

LOVE 100.7 FM
98.1 & 105.7

www.lovefm.com.cy

Διπλή στήριξη επιδιώκει ο Μητσοτάκης

Οι επισκέψεις σε Παρίσι, Βρυξέλλες και οι συναντήσεις με Μακρόν, Μισέλ

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Σε διπλό μήνυμα στήριξης, σε μια φάση ιδιαίτερης όξυνσης στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, προσβλέπει την προσεχή Τετάρτη ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, ο οποίος το μεσημέρι θα συναντηθεί με τον πρόεδρο της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν, που είναι ο πλέον σθεναρός υποστηρικτής των ελληνικών θέσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ, σύμφωνα με πληροφορίες, αμέσως μετά προγραμματίζει να μεταβεί στις Βρυξέλλες προκειμένου να έχει συνομιλίες με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ.

Η στήριξη που αναμένει ο πρωθυπουργός θεωρείται κρίσιμη, καθώς ο πρόεδρος της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν έχει ανοίξει όλη τη «βεντάλια» των τουρκικών διεκδικήσεων, ενώ η Αθήνα εκτιμά πως θα προχωρήσει το επόμενο διάστημα σε πρόσθετες κινήσεις «πίεσης». Μάλιστα, κυβερνητικά στελέχη θεωρούν πολύ πιθανό το ενδεχόμενο, μέσα στο επόμενο τρίμηνο, ο κ. Ερντογάν να μην πυροδοτήσει το κλίμα αμφισβητώντας μέσω ερευνών ή γεωτρήσεων περιοχές ελληνικές κυριαρχίας, αλλά να παίζει το «χαρτί» του προσφυγικού, ανοίγοντας ακόμη περισσότερο τη στρόφιγγα των ροών προς τα ελληνικά νησιά.

Σε κάθε περίπτωση, από τις αρχές Δεκεμβρίου, όταν και κατέστη απολύτως σαφές ότι η όξυνση στις διμερείς σχέσεις αποτελεί στρατηγική επιλογή του κ. Ερντογάν, η Αθήνα έχει προχωρήσει σε «αντίμετρα» σε τρία επίπεδα.

Πρώτον, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο κ. Μητσοτάκης διασφάλισε στη Σύνοδο Κορυφής του Δεκεμβρίου την καταδική του μνημονίου Τουρκίας - Λιβύης. Σύμφωνα με πληροφορίες, η κυβέρνη-

ση θεωρεί το συγκεκριμένο «εργαλείο» επί του παρόντος επαρκές και δεν επιθυμεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο κυρώσεων κατά της Αγκυρας, που ενδεχομένως θα πυροδοτούσαν νέα αντίδραση από πλευράς Ερντογαν. Παράλληλα, έχει εξασφαλιστεί η πλήρης στήριξη της Γαλλίας που αναμένεται να επαναβεβαιωθεί κατά την επικείμενη συνάντηση Μητσοτάκη - Μακρόν. Ήδη, η παρουσία του αεροπλανοφόρου «Σαρλ ντε Γκωλ», με συνοδεία ελληνικής φρεγάτας, έχει υψηλό συμβολισμό κι έγινε κατόπιν συνεννόησης με το Παρίσι. Μάλιστα, όπως λέγεται, η σχετική απόφαση ελήφθη και ο κ. Μητσοτάκης ενημερώθηκε σχετικά, στις 7 Ιανουαρίου, λίγο πριν από τη συνάντηση που είχε στον Λευκό Οίκο με τον πρόεδρο των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ.

Η επιστολή Πομπέο

Παράλληλα, στον απόηχο των συνομιλιών του κ. Μητσοτάκη με τον κ. Τραμπ, ήλθε η επιστολή του Αμερικανού υπουργού Εξωτερικών Μάικ Πομπέο, με αναφορά σε εγγυήσεις για την ασφάλεια της Ελλάδας. Ο πρωθυπουργός έχει οικοδομήσει προσωπική επαφή με τον Μάικ Πομπέο, από την επίσκεψη που πραγματοποίησε ο τελευταίος στην Αθήνα τον Οκτώβριο. Συγχρόνως, καλές σχέσεις έχουν αναπτυχθεί και με ένα πρόσωπο-κλειδί στον Λευκό Οίκο, εξ απορρήτων συνεργάτη και γαμπρό του Αμερικανού προέδρου, τον Τζάρεντ Κούσνερ. Ο γαμπρός του Ντ. Τραμπ πήγε μάλιστα στο Μπλερ Χάουζ όπου έμεινε ο πρωθυπουργός κατά την παραμονή του στην Ουάσινγκτον και συζήτησαν επί μακρόν μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας.

Τέλος, η Αθήνα έχει κινηθεί και σε περιφερειακό επίπεδο: αρχικά

Ο πρωθυπουργός (στιγμιότυπο από την ομιλία του στο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ του Νταβός) το προσεχές διάστημα θα επισκεφθεί επίσης τη Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Τα σενάρια για πρόωρη προσφυγή στις κάλπες ώστε να «καεί» η απλή αναλογική και ο χρόνος του ανασχηματισμού.

με την υπογραφή της συμφωνίας για τον αγωγό EastMed από την Ελλάδα, την Κύπρο και το Ισραήλ, και τώρα με τις επικείμενες επισκέψεις του κ. Μητσοτάκη στη Σαουδική Αραβία και στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Η όξυνση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις επισκιάζει τις εξελίξεις στο εσωτερικό της χώρας, όπου μετά την ψήφιση του νέου εκλογικού νόμου, την περασμένη Παρασκευή, άνοιξε η συζήτηση περί πρόωρων εκλογών και ανασχηματισμού. Στενοί συνεργάτες του πρωθυπουργού διαψεύδουν, πάντως, αμφότερα τα σενάρια. Οι ανωτέρω πηγές αναγνωρίζουν πως έχουν υπάρξει εισηγήσεις για εκλογικό αιφνιδιασμό προκειμένου ο κ. Μητσοτάκης να «κάψει» την απλή αναλογική και να μη δενίσει το πολιτικό κοντέρ. Προσθέτουν, όμως, ότι αυτές έχουν

απορριφθεί, καθώς «είναι έξω από τη νοστροπία του πρωθυπουργού οι πολιτικοί τακτικισμοί». Εξάλλου, η κυβέρνηση χρειάζεται περισσότερο χρόνο προκειμένου να εφαρμόσει το πρόγραμμά της και κυρίως για να υλοποιήσει τις φοροελαφρύνσεις για τις οποίες είχε δεσμευθεί προεκλογικά. Όπως λέγεται, τα περί πρόωρων εκλογών προέρχονται κατά κύριο λόγο από την Κουμουνδούρου που θέλει να «κάψει» το συγκεκριμένο ενδεχόμενο καθώς μια εκλογική αναμέτρηση στην παρούσα φάση είναι προφανές ότι δεν συμφέρει τον κ. Τσίπρα.

Επίσης, παρά τη φιλολογία που ανατινάχθηκε λόγω της δήλωσης του κ. Μητσοτάκη ότι στο πλαίσιο ανασχηματισμού θα αξιοποιηθεί περισσότερες γυναίκες, οι οποίες αλλαγές στο κυβερνητικό σχήμα σε καμία περίπτωση δεν είναι προ των πυλών. Ο πρωθυπουργός τώρα ολοκληρώνει τον κύκλο αξιολόγησης των υπουργών του για το πρώτο εξάμηνο του κυβερνητικού έργου και, όπως λέγεται, θα απαιτηθεί τουλάχιστον ακόμη ένα πριν λάβει τις αποφάσεις του για πιθανές αλλαγές στο υπουργικό συμβούλιο.

Γιατί ο κ. Τσίπρας φοβάται τυχόν πρόωρες κάλπες

Τον... λύτρωσε ο Γεραπετρίτης

Να «κάψει» το –υπαρκτό ή όχι– σενάριο πρόωρων εκλογών επιχείρησε εντός της εβδομάδας ο Αλέξης Τσίπρας αναφέροντας από το βήμα της Βουλής πως μέσα στους κυβερνητικούς σχεδιασμούς, όπως αποτυπώθηκαν και από την αλλαγή του εκλογικού νόμου, είναι μια πρόωρη προσφυγή στις κάλπες. Με αυτή την αναφορά του έλαβε την απάντηση που... ήθελε από τον κ. Γεραπετρίτη, ο οποίος διέψευσε κατηγορηματικά πως η κυβέρνηση έχει πλάνο εκλογών. «Κρίνει εξ ιδίων τα αλλότρια. Εμείς με τους θεσμούς δεν θα παίξουμε», είπε χαρακτηριστικά ο υπουργός Επικρατείας.

Γιατί όμως η συγκεκριμένη απάντηση ανακούφισε τον κ. Τσίπρα; Ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ φοβάται στην παρούσα φάση έναν εκλογικό αιφνιδιασμό από την κυβέρνηση. Η αξιωματική αντιπολίτευση όχι μόνο δεν έχει παρουσιάσει σε σχέση με το εκλογικό αποτέλεσμα της 7ης Ιουλίου κάποια δημοσκοπική ανάκαμψη, παρά τις κυβερνητικές αστοχίες σε μια σειρά θεμάτων, αλλά –ακόμα χειρότερα– εμφανίζει πλέον πτωχευόμενα όσον αφορά την περιφημη δημιουργία της «προοδευτικής παράταξης». Το εγχείρημα δεν προχωράει καλά, ούτε όσον αφορά τις εγγραφές ούτε τους εσωτερικούς συσχετισμούς. Προς επίρρωσιν, εντός της βδομάδας κυκλοφόρησε ένα κείμενο που αποδόθηκε σε στελέχη της εσωκομματικής τάσης των «53+» με το οποίο οι συντάκτες ζητούσαν εν ολίγοις το επικείμενο συνέδριο του Μαΐου να είναι αποκλειστικά του ΣΥΡΙΖΑ και όχι του «ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία» που αποτελεί στρατηγική επιλογή του κ. Τσίπρα.

Παράλληλα, του ζητούν την σύγκληση της Κεντρικής Επιτροπής, που ουσιαστικά είναι ένα όργανο παρωπλισμένο, αφού έχει αντικατασταθεί από την ευρύτερη Κεντρική Επιτροπή Ανα-

συγκρότησης κατά τη λογική της ενοποίησης του κόμματος. Τα παραπάνω, που αποτελούν ένα κομμάτι των εσωτερικών συγκρούσεων του ΣΥΡΙΖΑ, δείχνουν ανάγλυφα ότι το κόμμα δεν έχει βρει βηματισμό ακόμα, δεν έχει ξεκαθαρίσει τις νέες εσωτερικές ισορροπίες του και ως εκ τούτου δεν είναι έτοιμο να μπει σε μια εκλογική μάχη με τη Ν.Δ., που διατηρεί ευρύ δημοσκοπικό προβάδισμα. Ο κ. Τσίπρας γνωρίζει πως μια εκλογική διαδικασία το αμέσως επόμενο διάστημα εμπεριέχει ακόμη έναν μεγάλο προσωπικό κίνδυνο. Μια πιθανή τρίτη σερί ήττα από τον Κυριάκο Μητσοτάκη, και μάλιστα χωρίς ο ίδιος να έχει προλάβει να ξεκαθαρίσει το εσωκομματικό τοπίο, μπορεί να θέσει

Ο ΣΥΡΙΖΑ βρίσκεται πολύ πίσω δημοσκοπικά, η δημιουργία «προοδευτικής παράταξης» έχει βαλτώσει, ενώ οι «53+» ξαναχτύπησαν.

τον ίδιο πλέον υπό αμφισβήτηση. Αντίθετα, στην Κουμουνδούρου θεωρούν πως μια εκλογική μάχη «αργότερα» τη βολεύει, πρώτον διότι «θα έχει αναδείξει πλήρως τις κυβερνητικές παθογένειες» και δεύτερον «θα έχει προλάβει ο ΣΥΡΙΖΑ να βρει τα πατήματά του». Ανάμεσα σε εκείνα που ποινάζει η Κουμουνδούρου πως θα λειτουργήσουν υπέρ της σε βάθος χρόνου είναι η σχέση με το ΚΙΝΑΛ. Στον ΣΥΡΙΖΑ δεν έχει διαφύγει την προσοχή πως το κόμμα της κ. Γεννηματά παίρνει τελευταίως όλο και περισσότερες αποστάσεις από τη Ν.Δ. Εξ ου και ο κ. Τσίπρας φρόντισε στην τελευταία του ομιλία στη Βουλή να κάνει και σχετικό κάλεσμα για «προοδευτική διακυβέρνηση».

Η δικτατορία Μεταξά και η απλή αναλογική

Πώς φτάσαμε στην κατάλυση του πολιτεύματος ως αντίδοτο στην αστάθεια που προκάλεσε η ακυβερνησία

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Αν αποδεχούμε ότι η ενισχυμένη αναλογική παραμορφώνει τη λαϊκή βούληση διότι μεταβάλλει τις εκλογικές ισορροπίες και προβάλλει στη Βουλή μια κοινοβουλευτική διάταξη με ενισχυμένο το πρώτο κόμμα, τότε θα πρέπει επίσης να αποδεχούμε ότι η απλή αναλογική, με τις ασταθείς κυβερνήσεις τις οποίες επιβάλλει, προκαλεί στο δημοκρατικό πολίτευμα έντονες ταλαντώσεις, που μπορεί να οδηγήσουν σε μια δραματική κατάρρευση. Αυτό, άλλωστε, αποδεικνύει το παράδειγμα της ανέλιξης του Ιωάννη Μεταξά στην εξουσία το 1936, ένα παράδειγμα το οποίο αναφέρουν πολιτικοί και ιστορικοί, που υπενθυμίζουν ότι η απλή αναλογική έχει εφαρμοστεί στην Ελλάδα προπολεμικά (αλλά και μεταπολεμικά) και έχει συνδεθεί με ιδιαίτερα ταραγμένες περιόδους.

Η ελλειψής και αποσπασματική διδασκαλία της Ιστορίας κάνει πολλούς να μένουν σήμερα με το στόμα ανοικτό όταν μαθαίνουν ότι τέσσερις μήνες πριν από την επιβολή της δικτατορίας της 4ης Αυγούστου 1936 δόθηκε από τον βασιλιά Γεώργιο Β΄ εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον Ιωάννη Μεταξά, η οποία επικυρώθηκε από τη συντηρητική, διακομματική πλειονότητα άνω των 2/3 της Βουλής. Αλλά ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Στο νεότερο ελληνικό κράτος

εφαρμοζόταν για σχεδόν έναν αιώνα το πλειοψηφικό σύστημα, από το 1829, όταν έγιναν οι πρώτες εκλογές, έως τη δεκαετία του 1920. Πλειοψηφικό σημαίνει ότι το πρώτο κόμμα εξασφαλίζει ευρύτατα κοινοβουλευτική πλειοψηφία και κανείς δεν μπορεί να το ενοχλήσει στην εφαρμογή του προγράμματός του. Μετά τον εθνικό διχασμό του 1915, όμως, που, όπως υποστηρίζουν μετριοπαθείς ιστορικοί, «έσυρε» την ιστορική εξέλιξη έως τη Μικρασιατική Κα-

Στις κάλπες του Νοεμβρίου του 1926 άνοιξε ο ασκός του Αιόλου, καθώς μπήκαν για πρώτη φορά στη Βουλή ο Μεταξάς και το ΚΚΕ.

ταστροφή του 1922 και επέφερε τον κλονισμό της εμπιστοσύνης των πολιτών στις πολιτικές δυνάμεις, άρχισαν οι πειρατισμοί με το εκλογικό σύστημα.

Ο κυριότερος πειρατισμός συνδέθηκε με τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου. Ο δύο φορές πρωθυπουργός και θεμελιωτής (το 1924) της Αβασιλευτής Δημοκρατίας δημιούργησε την «Επιτροπή Παπαναστασίου» και εισηγήθηκε τον νόμο 3363/1926, ο οποίος δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυ-

Στις 14 Απριλίου πεθαίνει ο Δεμερτζής και ο βασιλιάς αναθέτει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον Ιωάννη Μεταξά (κέντρο). Η κυβέρνηση Μεταξά ψηφίζεται στις 27 Απριλίου από 241 βουλευτές (καταψηφίζεται μόνον από τους 15 κομμουνιστές βουλευτές και τον Γεώργιο Παπανδρέου).

βερνήσεως στις 22 Σεπτεμβρίου 1926, μαζί με την απόφαση για την προκήρυξη εκλογών. Έτσι, στις εκλογές της 7ης Νοεμβρίου 1926 άνοιξε ο ασκός του Αιόλου. Η απλή αναλογική δημιούργησε ευκαιρίες: μπήκαν για πρώτη φορά στη Βουλή το Κόμμα Ελευθεροφρόνων του Ιωάννη Μεταξά (15,76%, 52 έδρες) και το ΚΚΕ (4,38%, 10 έδρες). Πρώτο κόμμα αναδείχθηκε το Κόμμα Ενώσεως Φιλελευθέρων υπό τους Καφαντάρη και Μιχαλακόπουλο (31,63%,

108 έδρες) και δεύτερο το Λαϊκό Κόμμα του Παναγή Τσαλδάρη (20,27%, 60 έδρες). Σχηματίστηκε κυβέρνηση συνασπισμού με τα δύο πρώτα κόμματα πλαισιωμένα από το κόμμα του Μεταξά και το κόμμα του Παπαναστασίου (που είχε έλθει τέταρτο με 6,48%). Πρωθυπουργός, ο εξωκοινοβουλευτικός Αλέξανδρος Ζαΐμης. Το 1928 επιστρέφει ο Βενιζέλος, επιβάλλεται το πλειοψηφικό και εγκαθιδρύεται ένα πολιτικό εκκρεμές με συνεχείς αλλαγές του εκλογικού

νόμου από το πλειοψηφικό στην αναλογική.

Οι εκλογές της 26ης Ιανουαρίου 1936 διενεργήθηκαν με απλή αναλογική ακριβώς πριν από 84 χρόνια σαν σήμερα. Ο βενιζελικός εξέλεξαν 142 βουλευτές, οι αντιβενιζελικοί 143 και οι κομμουνιστές 15. Ο επικεφαλής των αντιβενιζελικών Θεμιστοκλής Σοφούλης επιχείρησε αλλά απέτυχε να σχηματίσει κυβέρνηση. Το γεγονός που προσδιόρισε τις εξελίξεις ήταν η μυστική συμφωνία του Σοφούλη με τον εκπρόσωπο των κομμουνιστών Στέλιο Σκλάβαινα, η οποία έγινε στις 19 Φεβρουαρίου 1936 και εξασφάλισε στις 6 Μαρτίου την εκλογή του Σοφούλη (με τη δεύτερη ψηφοφορία) στην προεδρία της Βουλής. Στις 14 Μαρτίου ορκίζεται κυβέρνηση υπό τον Κωνσταντίνο Δεμερτζή, με υπουργό Στρατιωτικών τον Μεταξά, που διαδέχθηκε τον Αλέξανδρο Παπάγο.

Το «σύμφωνο Σοφούλη - Σκλάβαινα», που περιλάμβανε την αμνηστέυση των πολιτικών κρατουμένων, δεν εφαρμόστηκε από τους βενιζελικούς, με αποτέλεσμα οι κομμουνιστές να το δημοσιοποιήσουν και να προκληθεί σάλος. Ο Παπάγος, που παρέμεινε στην αρχηγία του ΓΕΣ, είχε διαμνύσει στον βασιλιά ότι ο στρατός δεν θα αποδεχθεί κυβέρνηση με συμμετοχή κομμουνιστών. Στις 14 Απριλίου πεθαίνει ο Δεμερτζής και ο βασιλιάς αναθέτει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον Μεταξά. Η κυβέρνηση Μεταξά

ψηφίζεται στις 27 Απριλίου από 241 βουλευτές (καταψηφίζεται μόνον από τους 15 κομμουνιστές βουλευτές και τον Γεώργιο Παπανδρέου).

Την 4η Αυγούστου

Ο Μεταξάς, ο μόνος στρατιωτικός που αντιτάχθηκε στη Μικρασιατική Εκστρατεία –πρόειδοποιώντας ότι η γεωγραφία της Μικράς Ασίας θα καθιστούσε μη βιώσιμη μια ελληνική νίκη–, πίστευε ότι η κλυδωνιζόμενη από την πτώχευση του 1932 Ελλάδα δεν μπορούσε να λειτουργήσει με δημοκρατία. Τον Απρίλιο του 1936, η Βουλή ψήφισε την πεντάμηνη αναστολή της λειτουργίας της. Και την 4η Αυγούστου, μία ημέρα πριν από την πανελλαδική απεργία που υποκινούσε το ΚΚΕ, ο Μεταξάς συγκάλεσε έκτακτο υπουργικό συμβούλιο και ανακοίνωσε την αναστολή πολλών άρθρων του Συντάγματος. Η απλή αναλογική έφερε την κατάλυση του πολιτεύματος ως αντίδοτο στην αστάθεια που προκάλεσε. Αν χανόταν ο έλεγχος, όπως βασικοί και φιλελεύθεροι φοβούνταν εκείνη την εποχή λόγω του προηγούμενου του 1917 στη Ρωσία, θα μπορούσε να επιβληθεί «δικτατορία του προλεταριάτου». Η απλή αναλογική ίσχυσε επίσης από το 1946 έως το 1951 και έφερε πάνω από δέκα κυβερνητικές αλλαγές. Εν μέσω εμφυλίου πολέμου, Βρετανία και Αμερικανοί επενέβαιναν συχνά για να τα «βρουν» μεταξύ τους αρχηγοί και αρχηγίσκοι.

Με θεσμικό παράστημα και ενωτική

Κέρδισε τις εντυπώσεις η νέα Πρόεδρος της Δημοκρατίας Αικατερίνη Σακελλαροπούλου με την πρώτη της δημόσια τοποθέτηση

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΜΑΝΑΡΟΥ**

Θετικό υπήρξε το αποτύπωμα από την πρώτη δημόσια τοποθέτηση της νέας Προέδρου της Δημοκρατίας Αικατερίνης Σακελλαροπούλου, δικαιώνοντας την ευρεία κοινοβουλευτική πλειοψηφία που υπερψήφισε την υποψηφιότητά της και επιβεβαιώνοντας παράλληλα την ορθότητα της επιλογής της από τον πρωθυπουργό. Η νέα Πρόεδρος εμφανίστηκε ενώπιον της αντιπροσωπείας της Βουλής, με επικεφαλής τον πρόεδρο του σώματος Κωνσταντίνο Τασούλα, θεσμικά προετοιμασμένη και με έναν λόγο τον οποίο εκφώνησε από στήθους, ενώ έθεσε συνοπτικά σειρά θεμάτων που σηματοδοτούν τις μεγάλες προκλήσεις για τη χώρα μας, ιεραρχώντας προβλήματα εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής.

Η πρώτη δημόσια τοποθέτηση της νέας Προέδρου υπήρξε εξόχως πολιτική, με ουσιαστικές επισημάνσεις όλων των προβλημάτων αλλά και των διακυβευμάτων της χώρας για το σήμερα και το αύριο, ενώ η ίδια δήλωσε εξαρχής ότι έχει πλήρη συνείδηση «του βάρους που ετοιμίζεται και του χρέους που αναλαμβάνει».

Η θέση της για ενότητα και συναίνεση εκφράστηκε από την πρώτη στιγμή, καθώς η Αικατερίνη Σακελλαροπούλου δήλωσε ότι θα συνεργαστεί με τη Βουλή, τον πρωθυπουργό, την κυβέρνηση και όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης, δίδοντας το πρώτο στίγμα για την πρόθεσή της να ασκήσει τα πολιτειακά της καθήκοντα με ευρύτητα και ως εκφραστής του πολιτεύματος. Η επισήμανση άλλωστε του προέδρου της Βουλής Κωνσταντίνου Τασούλα, που προϊστάτο της

αντιπροσωπείας του Κοινοβουλίου στο γραφείο της νέας Προέδρου στο Συμβούλιο της Επικρατείας για να της επιδώσει την απόφαση υπερψήφισής της, κινήθηκε στο ίδιο μήκος κύματος.

«Διαθέτει», τόνισε ο πρόεδρος της Βουλής, «το θεσμικό παράστημα που απαιτείται για τον ρυθμιστή του πολιτεύματος και τον εκφραστή του έθνους». Η πρώτη δημόσια τοποθέτηση της νέας Προέδρου με την επισήμανση όλων των θεμάτων εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής, όπως το προσφυγικό, τα ελλη-

Για έκπληξη στο πολιτικό σκηνικό μιλούν πολλοί, αν το ξεκίνημά της σηματοδοτήσει και τη μετέπειτα πορεία της στο αξίωμα.

νοτουρκικά, τα δικαιώματα των πολιτών αλλά και η κλιματική αλλαγή, συνιστά απάντηση και σε εκείνους που διατύπωσαν επιφυλάξεις για την επιλογή της, με το σκεπτικό πως δεν μπορεί ένας ανώτατος δικαστικός να προσεγγίσει θέματα πολιτικής και να αρθρώσει πολιτικό λόγο.

Θετική έκπληξη

Για τον λόγο αυτό, η πολιτική τοποθέτηση της Αικατερίνης Σακελλαροπούλου προκάλεσε θετική έκπληξη για πολλούς και δημιούργησε θετικές εντυπώσεις στους πολίτες εκείνους που θέλουν αλλαγές, κουρασμένοι από εκπροσώπους του πολιτικού συστήματος που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο

Ο πρόεδρος της Βουλής Κωνσταντίνος Τασούλας ενώ ανακοινώνει στη νέα Πρόεδρο της Δημοκρατίας Αικατερίνη Σακελλαροπούλου το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας στο Κοινοβούλιο για την εκλογή της.

έχουν φθαρεί. Πέραν όμως από τη δήλωση της νέας Προέδρου ότι θα υπηρεπήσει «ψυχρή τε και σώματι» τον συνταγματικό της ρόλο, η Αικατερίνη Σακελλαροπούλου, σε συνάντησή που είχε λίγη ώρα μετά την επιλογή της από τη Βουλή με τους δημοσιογράφους, ξεκαθάρισε ότι έχει απόλυτη επιγνώση όλων των θεμάτων που σχετίζονται με τη νέα της ιδιότητα και δήλωσε έτοιμη να αποδεχθεί τις συνθήκες που συνοδεύουν και συνδέονται με τις νέες της υποχρεώσεις, όπως για παράδειγμα είναι τα αυξημένα μέτρα ασφαλείας, το πρωτόκολλο και λοιπά, διαλύοντας κάποιες φήμες ότι μπορεί να ασκήσει με «εναλλακτικό» τρόπο τα νέα της καθήκοντα.

Το γεγονός, άλλωστε, ότι η νέα Πρόεδρος προέρχεται από έναν βαρύ θεσμικό χώρο, όπως είναι το ανώτατο δικαστήριο, παραπέμπει αυτονόητα στην απόλυτη προσήλωσή της, εκτός από την ουσία των καθηκόντων της και στις τυπικές που επιβάλλονται στον εκάστοτε Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Οι δικαστικοί λειτουργοί είναι γνωστό πως είναι εκπαιδευμένοι σε θεσμικούς ρόλους, αφού, έτσι κι αλλιώς, έχουν «μάθει» από την πρώτη ημέρα άσκησης των καθηκόντων τους να υπηρετούν με συγκεκριμένο τρόπο έναν θεσμό όπως είναι η Δικαιοσύνη και μάλιστα στο ανώτατο επίπεδο, όπως είναι το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Για τη θεσμική προσήλωση της νέας Προέδρου μίλησε και ο πρόεδρος της Βουλής κατά την προσφώνησή του, όταν της ανακοίνωσε το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας, αναφερόμενος στη βαρύτητα του Συμβουλίου της Επικρατείας και στη ρήση του Ελευθερίου Βενιζέλου, που το ίδρυσε το 1929, όταν είχε εύστοχα, τότε, επισημάνει ότι «το πρώτον τίθεται ο νόμος υπεράνω υπουργών ακόμη και του βασιλέως». Ο πρόεδρος της Βουλής μάλιστα έθεσε την επιλογή Σακελλαροπούλου στο ιστορικό πλαίσιο, σημειώνοντας με έμφαση όσα είχαν υποστηρίξει για το ύψιστο πολιτικό αξίωμα οι αείμνηστοι Μ. Στασινόπουλος και Κ. Τσάτσος.

Συγκίνηση

Η υπερψήφιση της νέας Προέδρου από ευρεία κοινοβουλευτική πλειοψηφία, πέραν της θετικής ανταπόκρισης των πολιτών, όπως ήδη καταγράφηκε και σε δημοσκοπήση, προκάλεσε θετικό αντίκτυπο και στη Δικαιοσύνη. Στο Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο υπηρέτησε για σχεδόν σαράντα χρόνια η Αικατερίνη Σακελλαροπούλου, το κλίμα υπήρξε συγκινητικό. Δεκάδες ανώτατοι δικαστικοί λειτουργοί, με τους οποίους δούλεψε για δεκαετίες σε δύσκολα θέματα, λαμβάνοντας σημαντικές αποφάσεις, ήταν παρόντες στο δικαστήριο όταν έγινε η ανακοίνωση της απόφασης της Βουλής, ενώ δεν ήταν λίγοι και οι επίτιμοι ανώτατοι δικαστικοί που προσέτλαν για να δώσουν ευχές για επιτυχημένη θητεία και να συγχαρούν τη νέα Πρόεδρο. Η ίδια κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια να ελέγξει τη συγκίνησή της που ήταν έκδηλη, ενώ στο σύνολο του δικαστικού

σώματος, και όχι μόνον, η επιλογή του πρωθυπουργού στο πρόσωπό της έχει εκληφθεί, πέραν όλων των άλλων, ως τιμή για τη Δικαιοσύνη που τόσο έχει ταλαιπωρηθεί η αξιοπιστία της τα τελευταία χρόνια, από τις συμπεριφορές συγκεκριμένων προσώπων και από δραστηριότητες που ήδη ελέγχονται δικαστικά και κοινοβουλευτικά.

Η νέα Πρόεδρος, επίσης, ξεκαθάρισε από την πρώτη ημέρα της εκλογής της ότι θα τηρήσει την πολυετή πρακτική των προκατόχων της και θα συνεχίσει να διαμένει στο σπίτι της στο Μεταξουργείο και όχι στο Προεδρικό Μέγαρο, το οποίο άλλωστε έχει για χρόνια εγκαταλειφθεί ως κατοικία των εκάστοτε Προέδρων της Δημοκρατίας.

Πάντως, έως τις 13 Μαρτίου που θα αναλάβει τα νέα της καθήκοντα η Αικατερίνη Σακελλαροπούλου, όπως η ίδια έχει δηλώσει, θα προετοιμαστεί ώστε να είναι πανέτοιμη για την ανάληψη της Προεδρίας, με δεδομένη την πεποίθησή της πως η ενότητα και το αρραγές εσωτερικό μέτωπο αποτελούν προϋποθέσεις για τον χειρισμό των δύσκολων και σύνθετων προβλημάτων της εξωτερικής μας πολιτικής. Σε κάθε περίπτωση, μετά την πρώτη της δημόσια τοποθέτηση, που δημιούργησε θετικές εντυπώσεις, αν έτσι εξέλιχθε η θητεία της, μετά την ανάληψη των καθηκόντων της, δεν είναι λίγοι εκείνοι που ελπίζουν και πιστεύουν πως η περίπτωση Σακελλαροπούλου μπορεί να αποδειχθεί έκπληξη και να σηματοδοτήσει, πράγματι, το αύριο σε πολλά, όπως ανέφερε ο πρωθυπουργός και όταν την επέλεξε και όταν η Βουλή υπερψήφισε την πρότασή του με ευρεία πλειοψηφία.

Οι τελευταίοι μάρτυρες της φρίκης

Από τους 2.000 Έλληνες Εβραίους που επέζησαν του Ολοκαυτώματος μόνο 24 βρίσκονται στη ζωή

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΑ**

Όταν στα τέλη Μαΐου του 1945 επέστρεψε στη Θεσσαλονίκη ο πρώτος επιζήσας του Ολοκαυτώματος Εβραίος, η συμπαράληπτη διοργάνωσε ομιλία του σε ξενοδοχείο επί της Εγνατίας Οδού για να αφηγηθεί στους εναπομεινόντες ομορθήσκους του τα όσα βίωσε στο Αουσβιτς.

Μεταξύ όσων έσπευσαν να τον ακούσουν ήταν και η δεκαετριάχρονη τότε Ρασέλ Κοέν, που πήγε στην εκδήλωση μαζί με τη μητέρα και τη θεία της.

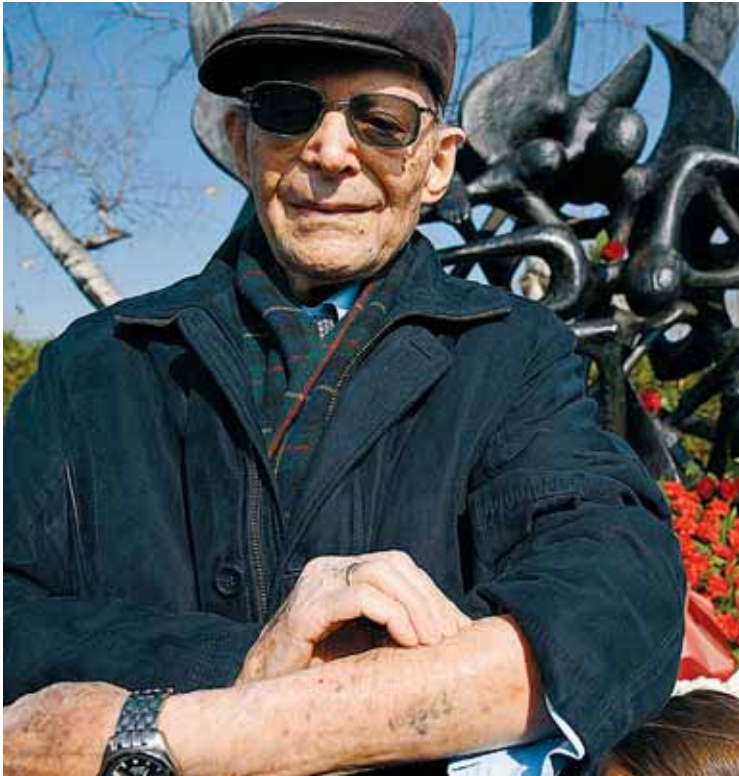
«Δεν τον πιστέψαμε, είπαμε ότι αυτός δεν είναι καλά, γύρισε τρελός», αφηγείται στην «Κ».

Δέκα χρόνια μετά, η Ρασέλ Κοέν θα παντρευτεί έναν από τους 1.200 επιζήσαντες Εβραίους της Θεσσαλονίκης, τον Χάιντς Κούνιο, τον οποίο θα ακολουθήσει σε μια σταυροφορία στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, για να πληροφορηθεί ο κόσμος και κυρίως οι γενιές που ακολούθησαν για το Ολοκαύτωμα.

Μέχρι πριν από λίγες μέρες που ένα ατύχημα τον καθήλωσε, ο Χάιντς Κούνιο, στα 93 του χρόνια πλέον, είχε προγραμματισμένες ομιλίες σε σχολεία.

«Ρωτούσα τον πάτερα μου πώς άντεξε και γιατί επέζησε και η απάντησή ήταν “για να μιλήσω, για να μάθει ο κόσμος τι έγινε”». Δεν ήθελαν να τον ακούσουν γιατί δεν πίστευαν ότι αυτά που άκουγαν ήταν αλήθεια», λέει η κόρη του Χέλλα. Ο Κούνιο είναι από τους λίγους επιζήσαντες που έκαναν σκοπό της ζωής τους να μην ξεχαστεί το Ολοκαύτωμα. Οι πιο πολλοί με το που γύρισαν βυθίστηκαν στην σιωπή. Απέφυγαν να μιλήσουν για τον εφιάλτη τους ακόμα και στην οικογένειά τους. Αισθάνονταν ότι δεν θα τους πιστέψει κανείς.

Κάποιοι γιατί θεωρούσαν αδιανόητο να έχουν συμβεί τέτοια πράγματα, άλλοι, χριστιανοί συμπολίτες τους, διότι είχαν βάλει

Ο Χάιντς Κούνιο, στα 93 του χρόνια πλέον, δείχνει το τατουάζ με τον αριθμό που είχε όταν ήταν κλεισμένος στο στρατόπεδο συγκέντρωσης.

στο «χέρι» τις ιδιοκτησίες τους και μερικοί, ομόθρησκοι κυρίως, έσπερναν αμφιβολίες γύρω από το πώς επέζησαν αυτοί και οι άλλοι χάθηκαν στα κρεματόρια. «Με την επιστροφή τους διήνυσαν μια μακρά περίοδο πένθους σε συνδυασμό με τις τύψεις ότι αυτοί έζησαν και πέθαναν οι άλλοι, οι δικοί τους άνθρωποι. Και μόνο τα τελευταία 15-20 χρόνια νιώθοντας ότι φεύγουν και αυτοί από τη ζωή, που ήταν οι τελευταίοι μάρτυρες, άρχισαν να μας μιλούν», λέει ο Χασάι Καπόν, γιος του επιζήσαντος Βενιαμίν Καπόν. «Ηθελαν να μεταλαμπαδεύουν στις νεότερες γενιές αυτό που έγινε εκεί και ως ένα δείγμα τιμής στους ανθρώπους που έφυγαν. Χρειάστηκε να περάσουν χρόνια για να ξεπεράσουν το πένθος και τις τύψεις τους και να προσπαθήσουν να καταγράψουν με προφορικές ή

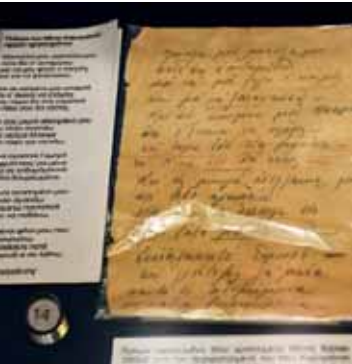
Τα όσα βίωσαν στο Αουσβιτς και αλλού ήταν τόσο τρομακτικά, που τα πρώτα χρόνια κανείς τους δεν ήθελε να μιλάει γι’ αυτά.

γραφτές μαρτυρίες τα γεγονότα», προσθέτει. «Ο πατέρας μου μας μίλησε σε μεγάλη ηλικία και πήγαμε μαζί στο στρατόπεδο. Ο παππούς δεν ήθελε καν να συζητείται το θέμα».

Ο Βενιαμίν Καπόν βγήκε ζωντανός από το στρατόπεδο του Μπέργκεν Μπέλτζεν και είχε μιλήσει στην «Κ» για μια σοκαριστική στιγμή, όταν αναγκάστηκαν για να κρατηθούν στη ζωή να φάνε ανθρώπινες σάρκες.

Αντικείμενα του Χάιντς Κούνιο από το στρατόπεδο του Αουσβιτς.

Ποίημα του συγκρατούμενου του, Νίκου Καραγιάννη.

«Εκεί δεν έβλεπες κόμα, μόνο νεκρούς έβλεπες, όλοι πεθαμένοι σε στοίβες και στο κόμα. Είχαμε τους νεκρούς ως μαξιλάρι, άλλος έτρωγε πεθαμένους –να μην πω ότι έτρωγα και εγώ– δεν υπήρχε φαί, δεν υπήρχε τίποτα...». Πώς να μιλήσει για τέτοια πράγματα στα παιδιά του;

«Τσακισμένες ψυχές»

«Ο πατέρας μου, Πέπο, ήταν ένας από αυτούς που βυθίστηκαν στη σιωπή, στο σπίτι μας ποτέ δεν άνοιγε αυτό το θέμα», λέει ο Θεσσαλονικιός συγγραφέας Τζέκη Φλορεντίν και αφηγείται μια συγκλονιστική ιστορία. «Όταν πήγα στις ΗΠΑ για μεταπτυχιακές σπουδές, ο καθηγητής μου πρότεινε να κάνω μια εργασία πάνω στη μαρτυρία του πατέρα μου για τα όσα έζησε στο Αουσβιτς. Ηρθα στην Θεσσαλονίκη και με ένα μαγνητόφωνο θέλη-

σα να καταγράψω την αφήγησή του. Κάποια στιγμή στη συζήτησή μου λέει να το σταματήσω και να του δείξω την κασέτα. Την έβγαλε και την τσάκισε ποδοπατώντας την. “Πάρεις δεν πάρεις το μάστερ δεν με ενδιαφέρει γιόκα μου. Πήγαινε τώρα να διασκεδάσεις”, μου είπε». «Όλοι όσοι επέστρεψαν ήταν τσακισμένες ψυχές», πρόσθεσε.

Είκοσι τέσσερις από τους 2.000 Έλληνες Εβραίους που επέστρεψαν από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης βρίσκονται σήμερα εν ζωή: Εντεκα στη Θεσσαλονίκη, άλλοι τόσοι στην Αθήνα, μια γυναίκα στη Λάρισα και η Εσθήρ Κοέν στα Ιωάννινα. Ρώτησα την Εσθήρ αν μίλησε για το τι πέρασε στο Αουσβιτς και πώς ήταν η ζωή της με την επιστροφή. «Δεν είχα κουράγιο. Δεν μου συμπαραστάθηκε κανείς. Δεν είπε ένας ή μία έλα στο σπίτι μου να φάμε μαζί. Ανθρώπος ήμουν. Ελα στη θέση μου. Θα πεθάνω και δεν υπάρχει άνθρωπος να με σπκώσει, να με θάψει. Υπάρχει χειρότερο από αυτό; Δεν υπάρχουν συγγενείς, εξολοθρεύτηκαν. Τώρα όλοι κλείστηκαν στα διαμερίσματά τους και δεν σου λένε καλημέρα».

Ο συγγραφέας του βιβλίου «Ξανά στη Σαλονίκη, η μετέωρη επιστροφή των Ελλήνων Εβραίων στον γενέθλιο τόπο τους – 1945-1946» Λεόν Ναρ λέει: «Δεν μίλησαν λόγω της λεπτασίας των περιουσιών τους, δεν μίλησαν γιατί κάποιοι επίσημοι φορείς ανέχονταν να λειτουργεί μια συναγωγή ως ταβέρνα, δεν μίλησαν γιατί το παμπάλαιο νεκροταφείο της κοινότητας καταστράφηκε συθέμελα. Επειτα από όλα αυτά, λοιπόν, εξακολουθούν κάποιοι να αναρωτιούνται γιατί αυτοί που επέστρεψαν “Ξανά στη Σαλονίκη” δεν μίλησαν για όσα είχαν βιώσει παρά μόνο αρκετές δεκαετίες αργότερα. Θέλω να πιστεύω, πως οι σκιές πάνω από τη Θεσσαλονίκη αλλά και από ολόκληρη τη χώρα είναι ασθενείς και μειοψηφικές πια».

Ημέρα Μνήμης

Φόρο τιμής στους εξοντωθέντες Έλληνες Εβραίους και γενικότερα στα θύματα του Ολοκαυτώματος θα αποτίσει αύριο στο Αουσβιτς ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, εκπροσωπώντας την Ελλάδα στην ετήσια Ημέρα Μνήμης, ενώ στο Ισραήλ βρέθηκε την Πέμπτη ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Προκόπης Παυλόπουλος για να συμμετάσχει στην παγκόσμια διάσκεψη για τον αντισιμιτισμό και το Ολοκαύτωμα. Επ’ αφορμή, η «Κ» δημοσιεύει επιστολή του τέως προέδρου της Γερμανίας Γιόαχιμ Γκάουκ, προς την Ισραηλτική Κοινότητα Ιωαννίνων, με την οποία εκδηλώνει «πρόνοια και ντροπή» για «το άπειρο κακό που βίωσαν οι Εβραίοι της Ευρώπης και οι άνθρωποι της Κοινοτήτάς σας προ επτά δεκαετιών από τους Γερμανούς». Η επιστολή προς τον πρόεδρο των Εβραίων των Ιωαννίνων και νυν δήμαρχο κ. Μωυσή Ελισάφ εστάλη από τον κ. Γκάουκ μετά την επίσκεψή του τον Μάρτιο του 2014 στα Ιωάννινα και την κατάθεση στεφάνου τόσο για τους εξολοθρευθέντες Εβραίους της πόλης όσο και το ολοκαύτωμα του χωριού Λυγκιάδες. «Η φίλια μεταξύ Ελλάδος και Γερμανίας είναι ένα ανεκτίμητο καλό. Είναι συνδεδεμένη με την εντολή να δραστηριοποιηθούμε ενεργά και στο μέλλον για την ειρήνη, την αλληλοκατανόηση και τον σεβασμό των γενικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων», σημειώνει. Καθώς έχουν μείνει ελάχιστα ζωντανοί μάρτυρες της φρίκης των κρεματορίων –είκοσι τέσσερις μόνο στην Ελλάδα– οι αφηγήσεις παιδιών επιζητούν για το πώς βίωσαν τη σιωπή των γονέων τους, αποκτούν ξεχωριστό ιστορικό ενδιαφέρον.

Το πιο «πράσινο», στα λόγια, Νταβός όλων των εποχών

Η συζήτηση για την κλιματική αλλαγή κυριάρχησε, χωρίς δεσμεύσεις βεβαίως

«Στο φετινό Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ ζητούμε από τους εκπροσώπους όλων των εταιρειών, τραπεζών, θεσμών και κυβερνήσεων: Σταματήστε αμέσως όλες τις επενδύσεις στην έρευνα και εξόρυξη υδρογονανθράκων. Σταματήστε αμέσως όλες τις επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων. Και ρευστοποιήστε τις επενδύσεις σας σε ορυκτά καύσιμα. Αυτά δεν θέλουμε να γίνουν το 2050, το 2030, ούτε καν το 2021. Θέλουμε να γίνουν τώρα».

Η ομιλία της Γκρέτα Τούνμπεργκ από το βήμα του φόρουμ του Νταβός, ήταν για μία ακόμη φορά σαρωτική, αλλά φέτος δεν ήταν η μοναδική. Ολόκληρη η σύνοδος ήταν αφιερωμένη στην κλιματική κρίση, υποχρεώνοντας εκπροσώπους τραπεζών, πολυεθνικών επιχειρήσεων, διεθνών οργανισμών και κυβερνήσεων να συζητούν για το πρόβλημα. Σε πολλές περιπτώσεις, οι εξαγγελίες και οι δεσμεύσεις έμοιαζαν με πράσινα φύλλα συκής – αλλά οι εκκλήσεις για ριζοσπαστικά μέτρα δεν έλειψαν.

«Είναι μια τεκτονική αλλαγή, είναι σαν να πηγαίνεις από τα άλογα στον ατμό και από τον ατμό στη βενζίνη. Είναι κάτι που θα επι-

Ο Αλ Γκορ συνέκρινε τη μάχη απέναντι στην αποσταθεροποίηση του κλίματος με μάχες που σημάδεψαν την ανθρώπινη ιστορία: «Εδώ είναι οι Θερμοπύλες», είπε.

ρεάσει κάθε ανθρώπινο ον στη γη», δήλωσε ο αντιπρόεδρος της Κομισιόν Φρανς Τίμερμανς, περιγράφοντας την εκδήλωση σε μια σύγχρονη οικονομία μηδενικών ρύπων. Ο διάδοχος του βρετανικού θρόνου, πρίγκιπας Κάρολος, ήταν ακόμη πιο σαφής. «Για να προχωρήσουμε μπροστά, χρειαζόμαστε μια αλλαγή παραδείγματος, που θα εμπνεύσει αλλαγές σε επαναστατικά επίπεδα και ρυθμούς». «Τι σημασία έχουν όλα τα επιπλέον χρήματα του κόσμου, αν το μόνο που μπορούμε να τα κάνουμε είναι να τα βλέπουμε να καίγονται υπό καταστροφικές συνθήκες», αναρωτήθηκε.

Δραματική ήταν και η έκκληση του πρώην αντιπρόεδρου των ΗΠΑ Αλ Γκορ, ο οποίος είπε ότι η κλιματική κρίση εκδηλώνεται «πολύ ταχύτερα» από όσο πίστευαν ως τώρα οι επιστήμονες. «Είναι πρόκληση ακόμη και να φανταστούμε με ηθικούς όρους πόσο μεγάλο είναι το βάρος στους ώμους των γενεών που ζουν σήμερα» είπε ο Γκορ, συγκρίνοντας τη μάχη απέναντι στην αποσταθεροποίηση του κλίματος με μάχες που ση-

EW/ ALESSANDRO DELLA VILLE

Η Γκρέτα Τούνμπεργκ κατεβαίνει από το βήμα του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ του Νταβός. Η ομιλία της προκάλεσε την έντονη αντίδραση του υπουργού Οικονομικών των ΗΠΑ Στίβεν Μνούτσιν, ο οποίος την ειρωνεύτηκε συστήνοντάς της να μάθει οικονομικά. Στον Μνούτσιν απάντησε ο νομπελίστας οικονομολόγος Πολ Κρούγκμαν.

Το κόστος των φυσικών καταστροφών

Τη δεκαετία που μόλις έκλεισε οι ζημιές από φυσικές καταστροφές ξεπέρασαν κάθε προηγούμενο, σημειώνοντας αύξηση σχεδόν 70% σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία. Σύμφωνα με την έκθεση της εταιρείας ασφαλειών Aon (Weather, Climate & Catastrophe Insight 2019), στο χρονικό διάστημα 2010-2019 οι οικονομικές απώλειες από φυσικές καταστροφές έφθασαν τα 3 τρις. δολάρια, ενώ τη δεκαετία 2000-2009 ήταν 1,8 τρις. Η σύγκριση ανάμεσα στις δύο δεκαετίες δείχνει ότι η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφηκε στην αμερικανική ήπειρο. Στις ΗΠΑ, των οποίων η κυβέρνηση εξακολουθεί να εμποδίζει τη λήψη μέτρων σταθεροποίησης του κλίματος, το κόστος των φυσικών καταστροφών την περασμένη δεκαετία άγγιξε τα 900 δισ. δολάρια. Η άνοδος της θερμοκρασίας συσσωρεύει περισσότερη ενέργεια στα καιρικά συστήματα, αυξάνοντας τις πιθανότητες ακραίων καιρικών φαινομένων.

μάδεψαν την ανθρώπινη Ιστορία. «Εδώ είναι οι Θερμοπύλες», είπε ο Αλ Γκορ. «Είναι η μάχη του Αζινκούρ. Είναι η μάχη των Αρδεννών. Είναι η Δουνκέρκη και η 11η Σεπτεμβρίου».

Ο Αμερικανός πρόεδρος Τραμπ αισθάνθηκε την υποχρέωση να προσαρμοστεί στο κλίμα του Νταβός, με τον πιο ανώδυνο τρόπο, δηλώνοντας ότι οι ΗΠΑ θα στηρίξουν την πρωτοβουλία για παγκόσμιες κλίμακας δεντροφύτευση. «Θέλουμε τον καθαρότερο αέρα και το καθαρότερο νερό στον κόσμο» προσέθεσε, ενώ ακριβώς την επόμενη ημέρα, η κυβέρνησή του κατήργησε τους κανονισμούς για την προστασία υδροβιότοπων και ποταμών από τη ρύπανση.

Προσωπική κόντρα

Όταν ο Τραμπ ρωτήθηκε αν η Γκρέτα Τούνμπεργκ έκλεψε τα φώτα της δημοσιότητας από τη δική του ομιλία, ο Αμερικανός πρόεδρος επιβεβαίωσε εμμέσως την προσωπική του κόντρα με ένα 17χρονο κορίτσι, απαντώντας ότι η Γκρέτα ήταν αυτή που κέρδισε αντί γι' αυτόν τον χαρακτηρι-

σμό «πρόσωπο της χρονιάς 2019» από το περιοδικό TIME. Κατά τα άλλα, η ομιλία του Αμερικανού προέδρου δεν ασχολήθηκε με το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής, παρά μόνο για να μιλήσει γενικώς και αορίστως για «προφύτες συμφορών».

Τον ρόλο της επίθεσης εναντίον της Τούνμπεργκ εκ μέρους της αμερικανικής κυβέρνησης ανέλαβε ο υπουργός Οικονομικών Στίβεν Μνούτσιν, ο οποίος, αφού την ειρωνεύτηκε («ποια είναι; Η επικεφαλής του οικονομικού επιτελείου;») της συνέστησε «πρώτα να σπουδάσει οικονομικά και μετά να έρθει να μας τα πει». Δεν πέρασαν λίγες ώρες και απάντησε η ίδια η Γκρέτα, επικαλούμενη, όπως πάντα επιστημονικές μελέτες.

Το γράφημα που ανέβασε η 17χρονη στο Διαδίκτυο δείχνει ότι όσο περισσότερα χρόνια περνούν χωρίς μειώσεις ρύπων, τόσο δραστικότερες πρέπει να είναι οι μειώσεις αυτές, αν πρόκειται να συγκρατηθεί η άνοδος της θερμοκρασίας στον 1,5 βαθμό Κελσίου. «Είτε θα μας πείτε πως θα πετύχουμε αυτό τον στόχο είτε θα

εξηγήσετε στις επόμενες γενιές και σε αυτούς που ήδη πλήττονται από την κλιματική κρίση γιατί πρέπει να εγκαταλείψουμε τις δεσμεύσεις προστασίας του κλίματος», σημείωσε η Τούνμπεργκ. Ο ισχυρισμός του πρώην τραπεζίτη της Goldman Sachs ότι μόνο όσοι έχουν σπουδάσει οικονομικά δικαιούνται να ομιλούν για την κλιματική αλλαγή έβγαλε από τα ρούχα του τον νομπελίστα οικονομολόγο Πολ Κρούγκμαν. «Ο άνθρωπος που προβέλιψε ότι οι φοροαπαλλαγές του Τραμπ θα ήταν αυτοκρηματοδοτούμενες λέει ότι η Γκρέτα χρειάζεται μαθήματα οικονομικών», έγραψε ο Κρούγκμαν. Και όμως, «σοβαρές οικονομικές αναλύσεις λένε ότι μεγάλες μειώσεις στις εκπομπές ρύπων θα έχουν εντυπωσιακά μικρό κόστος. Αυτοί που δεν ξέρουν οικονομικά είναι οι άνθρωποι που επιμένουν ότι η προστασία του πλανήτη δεν συμβιβάζεται με την ανάπτυξη», προσέθεσε.

Οι επιθέσεις εις βάρος της Τούνμπεργκ είναι φυσικά επιθέσεις εις βάρος του μηνύματός της από όσους στέλλουν στο Νταβός μερικούς λομπίστες με υποτιθέμενες «πράσινες» προτάσεις και θεωρούν ότι «καθάρισαν». Εκθεση της Greenpeace που δόθηκε στη δημοσιότητα, παράλληλα με την έναρξη του φόρουμ σημειώνει ότι 24 τράπεζες, εκπρόσωποι των οποίων παρευρίσκονταν στο Νταβός, έχουν δώσει 1,4 τρις. δολ. για χρηματοδοτήσεις έργων ορυκτών καυσίμων την τελευταία τετραετία. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια, δηλαδή, αφού υπεγράφη η Συμφωνία των Παρισίων για την οποία ο κόσμος υποτίθεται ότι θα αντιμετώπιζε στα σοβαρά τον κίνδυνο της κλιματικής αλλαγής.

REUTERS, A.P.

Νέοι κλυδωνισμοί στο πολιτικό σκηνικό της Ιταλίας

Εκλογές σε Εμίλια Ρομάνια, Καλαβρία

Συνήθως οι πολιτικοί αρχηγοί παραιτούνται ύστερα από δεινές εκλογικές ήττες. Το γεγονός ότι ο επικεφαλής του Κινήματος 5 Αστέρων, Λουίτζι ντι Μάιο, παραιτήθηκε ήδη πέντε μέρες πριν από τις σημερινές περιφερειακές εκλογές στην Εμίλια Ρομάνια και στην Καλαβρία δίνει μια ιδέα για το μέγεθος της ήττας που αναμένει το κόμμα. Λιγότερο από δύο χρόνια μετά τις βουλευτικές εκλογές στις οποίες είχε αναδειχθεί πρώτο με 33%, το Κίνημα 5 Αστέρων σπαράσσεται από βαθιά κρίση.

Εγκαταλείποντας την ηγεσία μετά 28 μήνες, ο Ντι Μάιο έκανε λόγο για «προδοσία» και «πισωπλάτες μαχαίριες», ενώ, σε μια χειρονομία υποτιθέμενης απελευθέρωσης, στο τέλος της συνέντευξης έβγαλε επιδεικτικά τη γραβάτα του. Θα την ξαναφορέσει σύντομα: Ο 33χρονος παραμένει υπουργός Εξωτερικών της Ιταλίας, ενώ ο πρωθυπουργός Τζουζέπε Κόντε τόνισε ότι οι εσωτερικές διεργασίες στα 5 Αστέρια δεν θίγουν τη σταθερότητα της κυβέρνησης.

Ότε τα 5 Αστέρια, υπό την προσωρινή διοίκηση του Βίτο Κρίμι, ούτε το Δημοκρατικό Κόμμα του Νικόλα Τζιγκαρέτι έχουν την παραμικρή διάθεση για πρόωρη προσφυγή στις κάλπες, όσο και αν ωρύεται ο επικεφαλής της ξενοφοβικής Λέγκας, Ματέο Σαλβίνι, ότι η κυβέρνηση «έχει πέσει». Ο Σαλβίνι ελπίζει ότι τα σημερινά αποτελέσματα θα του επιτρέψουν να ζητάει, από αύριο, εκλογές με ακόμη μεγαλύτερη επιμονή.

Η περιοχή της Εμίλια Ρομάνια, γύρω από την «κόκκινη» Μπολόνια, είναι παραδοσιακό προπύργιο του Δημοκρατικού Κόμματος και ο Σαλβίνι ελπίζει ότι, αν την κατακτήσει, θα αλλάξει τις ισορροπίες.

Αυτό που μπορεί να του χαλάσει τα σχέδια είναι το λεγόμενο «κίνημα των σαρδελών», οι πολυάριθμοι διαδηλωτές εναντίον του ρατσιστικού λόγου, που γεμίζουν τις πλατείες της

Μπολόνια και άλλων πόλεων. Στη μάχη αυτή φάνηκαν όλα τα αδιέξοδα του Κινήματος 5 Αστέρων, το οποίο θα μπορούσε να συμμαχήσει με το Δημοκρατικό Κόμμα σε περιφερειακό επίπεδο, αλλά δεν το έκανε, ανοίγοντας την πόρτα για την πιθανή αποψινή επικράτηση της Λέγκας. Τα 5 Αστέρια παλεύουν με το αντισυστημικό DNA τους, που τους οδηγεί να αποστρέφονται το Δημοκρατικό Κόμμα ως εκπρόσωπο του παλαιού διεφθαρμένου συστήματος, παρότι υποχρεώθηκαν

Η παραίτηση του επικεφαλής του Κινήματος 5 Αστέρων, Λουίτζι ντι Μάιο, από το κόμμα αναπτρώνει τις ελπίδες του Ματέο Σαλβίνι ότι θα πέσει η κυβέρνηση.

να συγκυβερνήσουν μαζί του σε εθνικό επίπεδο. Παράλληλα όμως, το αίσθημα ότι το κόμμα, εισερχόμενο στην κυβέρνηση, δεν έκανε όσα υποσχόταν όσο βρισκόταν στην αντιπολίτευση έχει απογοητεύσει πολλούς παλιούς ψηφοφόρους του, οι οποίοι είτε επιστρέφουν στην απάθεια είτε διαρρέουν προς τη Λέγκα ή το Δημοκρατικό Κόμμα. Ο παραιτηθείς Ντι Μάιο ήταν εκπρόσωπος της πιο «ρεαλιστικής» πτέρυγας, σπληνιτεύοντας με την παραίτησή του τη μόνιμη άρνηση αυτών «που έμεναν στα μετόπισθεν» και σημειώνοντας τις δυσκολίες της μετατροπής των ιδεών σε πολιτική. Ο Ντι Μάιο μπορεί να επιχειρήσει να επανέλθει στην ηγεσία στο συνέδριο που θα γίνει σε δύο μήνες. Αλλά, όπως αποδεικνύει η προηγούμενη εμπειρία, δύο μήνες μπορεί να είναι εξαιρετικά μακρύ χρονικό διάστημα για την ιταλική πολιτική.

REUTERS, A.P.

Επίσκεψη Σαρλ Μισέλ σε Τίρανα και Σκόπια

Την αλβανική πρωτεύουσα επισκέφθηκε, την Παρασκευή, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ, για συζητήσεις με τον Αλβανό πρωθυπουργό Εντι Ράμα με θέμα την πρόοδο του αιτήματος της χώρας για ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και την πραγματοποίηση Συνόδου Δωρπητών, που είναι προγραμματισμένη για τις 17 Φεβρουαρίου στις Βρυξέλλες, στον απόηχο του καταστροφικού σεισμού του Νοεμβρίου στην Αλβανία.

Ο Σαρλ Μισέλ πρόκειται να επισκεφθεί επίσης τη Βόρεια Μακεδονία για επαφές με την ηγεσία της χώρας. Αυτή είναι η πρώτη επίσημη επίσκεψή του ως προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Η επίσκεψη Μισέλ θεωρείται κρίσιμη για τα Τίρανα και τα Σκόπια, με τις δύο χώρες να αναμένουν συγκεκριμένες αποφάσεις από τους ηγέτες της Ευρώπης για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων πριν από το καλοκαίρι. Τις δύο χώρες επισκέφθηκε την περασμένη εβδομάδα, για να προετοιμάσει το ταξίδι του Σαρλ Μισέλ, ο επίτροπος Διευνύσεων της Ε.Ε., Ολιβερ Βαρχέλι.

Νέα μεθοδολογία

Η Κομισιόν ανέβαλε για τις αρχές Φεβρουαρίου τη δημοσίευση της νέας μεθοδολογίας, η οποία θα διέπει εφεξής την πορεία των υποψηφίων προς έντα-

ξη χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η νέα μεθοδολογία επρόκειτο να δημοσιοποιηθεί στις 29 Ιανουαρίου, αλλά το προσχέδιο δεν ήταν έτοιμο εγκαίρως, προκαλώντας αιχμηρά σχόλια εις βάρος της νέας προέδρου της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν. Σύμφωνα με την εκπρόσωπο της Κομισιόν Άννα Πιζονέρο, η νέα μεθοδολογία αναμένεται «να

Συζήτησε με τον Αλβανό πρωθυπουργό για την πρόοδο του αιτήματος της χώρας για ένταξή της στην Ε.Ε.

καταστήσει τη διεύρυνση πιο αξιόπιστη, πράγμα που σημαίνει ότι, εάν μία πλευρά εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της, τότε και η άλλη οφείλει να τηρήσει τα χρονοδιαγράμματα».

Οι Ευρωπαίοι ηγέτες δεν ενέκριναν πέρυσι την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Αλβανία και τη Βόρεια Μακεδονία. Ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν είχε πει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να μεταρρυθμίσει τον τρόπο με τον οποίο οι υποψήφιοι χώρες γίνονται μέλη της Ένωσης και ότι η διαδικασία πρέπει να είναι αναστρέψιμη, εφόσον τα υποψήφια κράτη-μέλη δεν συμμορφώνονται με τις ευρωπαϊκές αξίες.

Πόλεμο στη Δικαιοσύνη κήρυξε η Πολωνία

Ψηφίστηκε νόμος που προβλέπει ποινική και πειθαρχική δίωξη δικαστών

Η πολωνική κυβέρνηση μάλλον διέξν τον Ρουβίκωνα στη διαμάχη της με τους δικαστές της χώρας. Η σύγκρουση της εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας με τη δικαστική κλιμακώθηκε έντονα μετά την ψήφιση νόμου από το Κοινοβούλιο, ο οποίος προβλέπει ουσιαστικά ότι θα διώκονται ποινικά και πειθαρχικά δικαστές που συμμορφώνονται με αποφάσεις του ανωτάτου δικαστηρίου της Πολωνίας. Πρόκειται για ωμή προσπάθεια του κυβερνώντος κόμματος Νόμος και Δικαιοσύνη (PiS) να ελέγξει τη δικαστική εξουσία.

Το βράδυ της Πέμπτης, το ανώτατο δικαστήριο έκρινε πως είναι αντισυνταγματικός ο νόμος που

Εμβλημα της Δικαιοσύνης στη στήλη του ανωτάτου δικαστηρίου, στην πρωτεύουσα Βαρσοβία.

Ψηφίστηκε την ίδια ημέρα από το Κοινοβούλιο, σύμφωνα με τον οποίον είναι παράνομο για οποιονδήποτε δικαστή να αμφισβητεί τη νομιμότητα των διορισμών που κάνει

η κυβέρνηση στο Εθνικό Συμβούλιο για τη Δικαιοσύνη. Πρόκειται για όργανο που ελέγχει άμεσα το PiS από το 2015 και μετά, το οποίο επιβλέπει τον διορισμό, την εξέλιξη και τον πειθαρχικό έλεγχο όλων των Πολωνών δικαστικών. «Πρόκειται περί ακραίας κλιμάκωσης από την πολωνική κυβέρνηση. Δεν διαθέτει άλλα επιχειρήματα, οπότε καταφεύγει στην ωμή δύναμη», εξήγησε στον Guardian ο Μάρτσιν Μάτζακ, καθηγητής Δικαίου στο Πανεπιστήμιο της Βαρσοβίας. Πολωνοί υπουργοί αντέδρασαν οργισμένα στην απόφαση του ανωτάτου δικαστηρίου, υποστηρίζοντας πως οι δικαστές δεν εκπροσωπούν το έθνος. «Δεν δίνω δεκάρα για αυ-

τούς τους 60 καθηγητές, διότι εγώ βρίσκομαι στο πλευρό των Πολωνών», υποστήριξε ο υφυπουργός Γιάνους Κοβάλσκι.

Η κλιμάκωση της κρίσης αναμένεται να οδηγήσει σε νέα σύγκρουση της πολωνικής κυβέρνησης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ). Τον περασμένο Νοέμβριο, το ΔΕΕ είχε κρίνει ότι ανήκει στη δικαιοδοσία του πολωνικού ανωτάτου δικαστηρίου η κρίση της νομιμότητας στελέχωσης του Εθνικού Συμβουλίου για τη Δικαιοσύνη. Αυτό σημαίνει ότι πλέον, το πολωνικό Κοινοβούλιο αφηφά όχι μόνο το ανώτατο δικαστήριο της χώρας, αλλά και το ΔΕΕ.

«Κλειδί» η προέλευση του κοροναϊού

Την πηγή του αναζητούν οι επιστήμονες – Πρωτοφανή τα μέτρα ασφαλείας στην Κίνα, εντείνεται η ανησυχία παγκοσμίως

Ανησυχία, εγρήγορση, αλλά και την εφαρμογή δρακόντειων περιοριστικών μέτρων, έχει προκαλέσει σε ολόκληρη την υφήλιο η μυστηριώδης επιδημία ιογενούς πνευμονίας, που εμφανίστηκε αρχικά τον Δεκέμβριο, στην πόλη Γουχάν, στην επαρχία Χουμπέι της κεντρικής Κίνας και από εκεί εξαπλώθηκε σε όλο τον κόσμο. Παρά την εκρηκτική κατάσταση, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) αρνήθηκε να τη χαρακτηρίσει «παγκόσμια έκτακτη ανάγκη», κρίνοντας ότι είναι «πολύ νωρίς» για κάτι τέτοιο, καθώς δεν υπάρχει ακόμα επαρκής διασπορά των κρουσμάτων εκτός κινεζικών συνόρων, χωρίς, ωστόσο, να αποκλείει ότι μπορεί να βρεθούμε αντιμέτωποι με μία παγκόσμια πανδημία.

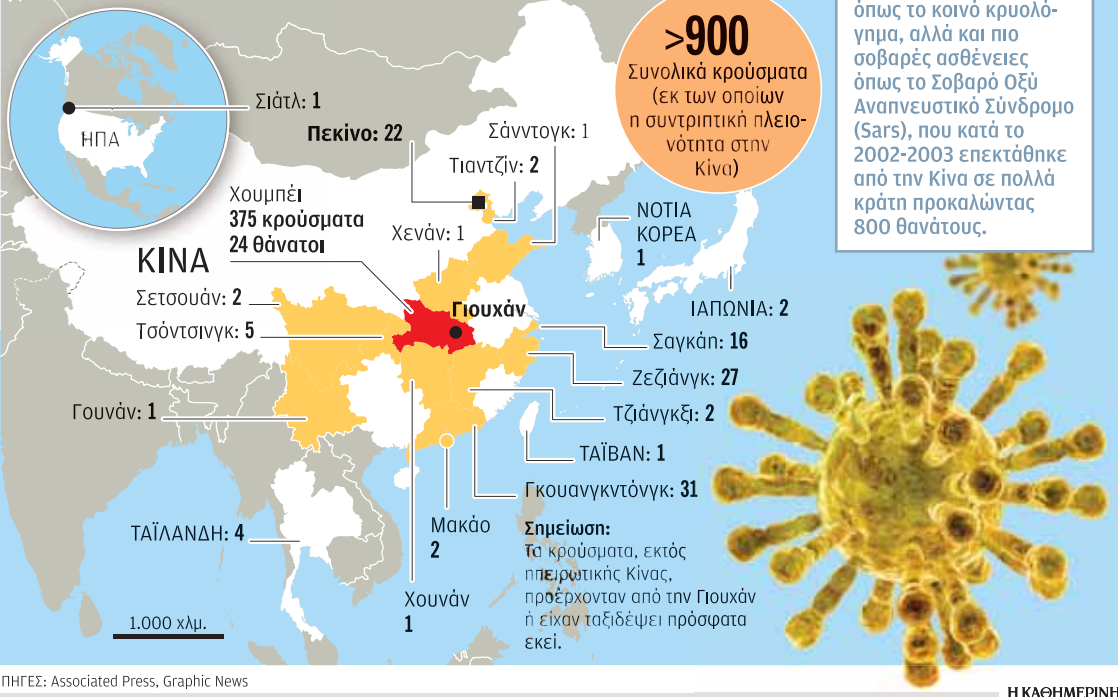
Τα κρούσματα, σύμφωνα με τις κινεζικές αρχές, υπερβαίνουν τα 900, αν και Βρετανοί επιστήμονες εκτιμούν ότι είναι περισσότερα, πιθανώς χιλιάδες. Τουλάχιστον ένας θάνατος καταγράφηκε στη επαρχία Χουμπέι και ένας στα σινορωσικά σύνορα, 2.000 χιλιόμετρα από την επιδημική εστία. Τα θύματα, υποστηρίζουν οι κινεζικές αρχές, είναι κυρίως ηλικιωμένοι άνδρες με βεβαρημένο ιατρικό ιστορικό. Εκτός από τις χώρες της Ασίας (Ταϊλάνδη, Νότια Κορέα, Ιαπωνία, Χονγκ Κονγκ, Σιγκαπούρη, Μακάο, Ταϊβάν, Βιετνάμ, Ινδία) που ήδη μετρούν κρούσματα, πριν από λίγες ημέρες εντοπίστηκε και ένας ασθενής στο Σιάτλ, στην πολιτεία της Ουάσινγκτον. Πολλά ύποπτα κρούσματα έχουν εντοπιστεί και στην Ευρώπη.

Ο παθογόνος παράγοντας που προκαλεί την επιδημία ανήκει στην κατηγορία των κοροναϊών και ταυτοποιήθηκε ως 2019-nCoV, αλλά είναι γνωστότερος ως κοροναϊός Γουχάν. Παρότι η προέλευσή του παραμένει άγνωστη, ο επιστήμονας που τον αποκωδικοποίησε, ο καθηγητής Λέο Πουν της Ιατρικής Σχολής Δι Κα Σινγκ του Χονγκ Κονγκ, εκτιμά ότι εμφανίστηκε αρχικά σε κάποιο ζώο και από εκεί μεταπάδη-

Ενας αντίπαλος που μεταλλάσσεται

Εντείνονται παγκοσμίως οι προσπάθειες αποτροπής της μετάδοσης του φονικού κινεζικού κοροναϊού, ο οποίος μεταλλάσσεται, στην κινεζική πόλη Γουχάν, ενώ τα κρούσματα της ιογενούς πνευμονίας αυξάνονται ραγδαία.

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΜΕΝΑ ΚΡΟΥΣΜΑΤΑ (μέχρι το απόγευμα της 24ης Ιανουαρίου)

Εντοπίστηκε και ένας ασθενής στο Σιάτλ των ΗΠΑ, πολλά ύποπτα κρούσματα έχουν αναφερθεί και στην Ευρώπη.

σε στον άνθρωπο. Στις αρχές της εβδομάδας, Κινέζοι επιστήμονες επιβεβαίωσαν ότι υπάρχει απευθείας μετάδοση από άνθρωπο σε άνθρωπο, αλλά και ότι ο παθογόνος παράγοντας μεταλλάσσεται, γεγονός που καθιστά ζοφερό το μέλλον, καθώς αναμενόταν να ταξιδέψουν εκατομμύρια άνθρωποι με την αφορμή του κινεζικού Νέου Έτους. Ο καθηγητής Πουν επισήμανε ότι «το μόνο που ξέρουμε για

τον 2019-nCoV είναι ότι προκαλεί πνευμονία και ότι δεν ανταποκρίνεται στα αντιβιοτικά, κάτι που δεν μας προκαλεί έκπληξη. Όμως, όσον αφορά τη θνησιμότητα, η κατάσταση είναι εξαιρετικά ανησυχητική, αν λάβει κανείς υπόψη, ότι ένας παρόμοιος ιός, το Οξύ Σοβαρό Αναπνευστικό Σύνδρομο (Sars), προκαλούσε τον θάνατο του 10% αυτών που προσέβαλε», ενώ ο κοροναϊός του Αναπνευστικού Συνδρόμου Μέσης Ανατολής (Mers), που εμφανίστηκε το 2012, δεν μεταδιδόταν με την ίδια ευκολία μεταξύ ανθρώπων, αλλά είχε πολύ μεγαλύτερη θνησιμότητα, οδηγώντας στον θάνατο το 35% των 2.500 προσβεβλημένων, δηλαδή 852 ανθρώπους. Πιο καθησυχαστικός ο Αμερικανός λοιμωξιολόγος δρ Μαρκ Ντένισον, του πανεπιστημίου Βάντερμπιλτ, επισημαίνει ότι

ο 2019-nCoV φαίνεται ηπιότερος από τους Sars και Mers.

Αν και επί του παρόντος δεν έχει εντοπιστεί από ποιο ζώο ξεπήδησε ο κοροναϊός (ερευνητές του πανεπιστημίου του Πεκίνου εκτιμούν ότι προήλθε από φίδια), τα πρώτα κρούσματα της Γουχάν είτε εργάζονταν είτε ψώνιζαν συχνά στην παίθρια ιχθυαγορά και ζωαγορά στο κέντρο της πόλης (όπου υπήρχαν ζωντανά πουλερικά, νυχτερίδες, κουνέλια και φίδια). Οι κινεζικές αρχές αμέσως έκλεισαν την αγορά.

Μνήμες Sars

Η επιδημία Sars, που πρωτοεμφανίστηκε στην Κίνα στα τέλη του 2002, αποτελεί μία δυσάρεστη και ανησυχητική ανάμνηση για τους υγειονομικούς φορείς. Τότε, οι κινεζικές αρχές απέκρυψαν την έκτασή του με αποτέλεσμα η

«άτυπη πνευμονία» να μεταδοθεί, περίπου ανεξέλεγκτη, σε 37 κράτη, προσβάλλοντας 8.000 ανθρώπους, προκαλώντας διεθνή πανικό και οδηγώντας στον θάνατο περισσότερους από 750. Αυτή η πολιτική των «μυστικών και των ψεμάτων» που ακολούθησε το Πεκίνο εκείνη την περίοδο, εξακολουθεί να προκαλεί σχετική καχυποψία στους ειδικούς και στους διεθνείς υγειονομικούς οργανισμούς.

Ωστόσο, αυτή τη φορά η Κίνα φαίνεται αποφασισμένη να αντιμετωπίσει δραστικά την υγειονομική κρίση. Ο εκπρόσωπος του ΠΟΥ Ταρίκ Γιασάρεβιτς δήλωσε ότι «οι διαγνωστικές εξετάσεις για τον κοροναϊό κατέστησαν εφικτές επειδή αμέσως η Κίνα κοινοποίησε τον γενετικό του κώδικα. Κι αυτό είναι κάτι που οφείλουμε να της αναγνωρίσουμε». Ταυτόχρονα, το Πεκίνο έλαβε πρωτοφανή περιοριστικά μέτρα, όπως είναι η επιβολή καραντίνας στην Γουχάν, που έχει 11 εκατομμύρια κατοίκους, αλλά και σε τουλάχιστον εννιά γειτονικές της πόλεις, καθλώνοντας στις εστίες τους περίπου 40 εκατ. ανθρώπους. Στις αποκλεισμένες πόλεις σταμάτησαν να λειτουργούν όλα τα δημόσια μεταφορικά μέσα. Εκλείσαν επίσης αεροδρόμια και σιδηροδρομικοί σταθμοί για όσους επιθυμούν να τις εγκαταλείψουν. Το μέτρο προκάλεσε εντύπωση στον εκπρόσωπο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας στην Κίνα, δρ Γκόντεν Γκαλέα, που τόνισε ότι ο αποκλεισμός ολόκληρων πόλεων δεν έχει δοκιμαστεί ξανά και ότι είναι άγνωστο αν θα λειτουργήσει.

Πόσο, όμως, πραγματικά ανήσυχoi είναι οι ειδικοί; Όπως επισημαίνει η δρ Τζόζι Γκόλντινγκ του ιδρύματος Wellcome Trust, «επί του παρόντος, πριν λάβουμε περισσότερες πληροφορίες, δεν γνωρίζουμε πόσο πρέπει να ανησυχούμε. Αν δεν μάθουμε την προέλευση του κοροναϊού σίγουρα δεν μπορούμε να νιώθουμε άνετα».

REUTERS, A.P.

Χωρίς θεραπεία

Ο νέος κοροναϊός προσβάλλει κυρίως το αναπνευστικό σύστημα, προκαλώντας πνευμονία, με βασιικά συμπτώματα έντονο βήχα, πυρετό που μπορεί να διαρκεί αρκετές ημέρες, συνάχι, πονόλαιμο και δύσπνοια. Όμως, πολλοί άνθρωποι που έχουν προσβληθεί, μπορεί να έχουν πολύ ήπια συμπτώματα, τα οποία πιθανώς να περνούν απαρατήρητα. Καθώς η πνευμονία είναι ιογενής, τα αντιβιοτικά είναι εντελώς αναποτελεσματικά στην αντιμετώπισή της. Μία λύση είναι η χορήγηση αντιικών σκευασμάτων, αλλά και αυτά απλώς μειώνουν την ένταση των συμπτωμάτων. Εφόσον ο ασθενής διακομιστεί σε νοσοκομείο πιθανώς η αναπνοή του να υποστηριχθεί μηχανικά και να του χορηγηθούν ενδοφλέβια υγρά. Ωστόσο, οι πιθανότερες ανάρρωσής του εξαρτώνται μόνο από την δύναμη του ανοσοποιητικού του συστήματος. Πληροφορίες υποδεικνύουν ότι όσοι κατέληξαν από τον νέο κοροναϊό είχαν ήδη επιβαρυνμένη υγεία. Κάποιος άνθρωπος μπορεί να προσβληθεί μετά την έκθεσή του σε σταγονίδια (βήχας, φτάρνισμα) του αρρώστου ή ακόμα και με απλή χειραψία. Επίσης, μπορεί να μεταδοθεί εφόσον αγγίξουμε επιφάνεια που είχε αγγίξει κάποιος ασθενής και στη συνέχεια ακουμπήσουμε το στόμα, τη μύτη ή τα μάτια. Ενα καλό μέτρο για να μειωθούν οι πιθανότερες λοιμωξης είναι το συστηματικό πλύσιμο των χεριών.

«Τα έξυπνα κινητά δεν προκαλούν κατάθλιψη στα παιδιά»

Τι έδειξαν νέες μελέτες στις ΗΠΑ

Του **NATHANIEL POPPER**
THE NEW YORK TIMES

Πιστεύουμε ότι ο υπερβολικός χρόνος που δαπανά κανείς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα έξυπνα κινητά ευθύνεται για την αύξηση του άγχους, της κατάθλιψης και άλλων ψυχικών διαταραχών, ιδιαίτερα στους εφήβους. Πολλοί ερευνητές, ωστόσο, απέδειξαν, μέσα από πληθώρα ερευνών, ότι αυτή η πεποίθηση είναι λανθασμένη.

Στην τελευταία μελέτη, που δημοσιεύθηκε την περασμένη εβδομάδα, στην επιθεώρηση «The Journal of Child Psychology and Psychiatry», δύο καθηγήτριες Ψυχολογίας ανέλυσαν 40 έρευνες με αντικείμενο τη σχέση της χρήσης μέσων κοινωνικής δικτύωσης, του άγχους και της κατάθλιψης στους εφήβους. «Η σύνδεση είναι μικρή και αντιφατική» επισημαίνουν οι δύο επιστήμονες. «Δεν διαφαίνεται κανένα στοιχείο που θα μπορούσε να δικαιολογήσει τον πανικό και την ανησυχία που προκαλεί το θέμα», επισημαίνει η δρ Κάντις Λ. Οντζερς, καθηγήτρια του πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας και συντάκτρια της μελέτης.

Η συζήτηση σχετικά με τις βλάβες που προκαλούμε εμείς, και κυρίως τα παιδιά μας, στους εαυτούς μας όταν μένουμε κολλημένοι μπροστά στην οθόνη του κινητού, βασίζεται κυρίως στην υπόθεση ότι οι συσκευές, που όλοι πλέον έχουμε στην τσέπη μας,

απειλούν την ψυχική μας υγεία. Ακόμα και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, πέρυσι ανακοίνωσε ότι τα μωρά, που είναι μικρότερα του έτους, δεν πρέπει να εκτίθενται καθόλου στις οθόνες ηλεκτρονικών συσκευών, ενώ τα νήπια, μεταξύ δύο και τεσσάρων ετών, δεν πρέπει να παραμένουν μπροστά στην οθόνη περισσότερο από μία ώρα την ημέρα. Στη Σίλικον Βάλεϊ, τα στελέχη των εταιρειών τεχνολογίας κρατούν τις συσκευές και το λογισμικό που κατασκευάζουν μακριά από τα παιδιά τους.

Λίγες ημέρες πριν από τη δημοσίευση της μελέτης της δόκτορος Οντζερς και της συναδέλφου της Μικελίν Γιάνσεν, του Πανεπιστημίου της Βόρειας Καρολίνας, δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology η ανάλυση της Εϊμι Ορμπεν, του Πανεπιστημίου του Κέμπριτζ 226 ερευνών για την «ευδαιμονία» των χρηστών κινητών. Η δρ Ορμπεν συμπέρανε ότι με δεδομένο το πόσο πολλά διαφορετικά είδη ευδαιμονίας υπάρχουν, η «πραγματική επίδραση του κινητού είναι μηδενική».

Ο φόβος για τις συνέπειες της χρήσης κινητών τηλεφώνων στην ψυχική υγεία των παιδιών δεν είναι κάτι νέο. Το 2011, η Αμερικανική Ακαδημία Παιδιατρικής εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία προειδοποιούσε για την «κατάθλιψη του Facebook». Το 2016,

Εφηβοι, όλη μέρα, με ένα smartphone στο χέρι. Συνήθης εικόνα, όχι μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου διεξήχθησαν οι σχετικές έρευνες για να φανεί κατά πόσον σχετίζεται η χρήση κινητών τηλεφώνων και μέσων κοινωνικής δικτύωσης με την αύξηση των ψυχικών διαταραχών σε παιδιά και νέους.

Η αύξηση των ψυχικών διαταραχών, ιδιαίτερα στους εφήβους, δεν αποδεικνύεται ότι σχετίζεται με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, υποστηρίζουν πολλοί επιστήμονες.

ωστόσο, επαναξιολόγησε τη θέση της και αναθεώρησε τη σύσταση, εξαλείφοντας κάθε αναφορά στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης, και κάνοντας μνεία στα αντικρουόμενα στοιχεία, τονίζοντας ταυτόχρονα ότι ενδεχομένως να είναι επωφελής η χρήση τέτοιων μέσων. Η Μέγκαν Μορένο, καθηγήτρια Παιδιατρικής στο Πανεπιστήμιο

του Ουισκόνσιν και μία από τους συντάκτες της αναθεωρημένης ανακοίνωσης, τονίζει ότι η αρχική τοποθέτηση της Ακαδημίας ήταν προβληματική γιατί προκάλεσε πανικό. Μάλιστα, επισημαίνει ότι στο ιατρείο της εντυπωσιάζεται από τον αριθμό των παιδιών που έχουν θέματα ψυχικής υγείας και βοηθούνται ουσιαστικά από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Ο πανικός για τα κινητά πυροδοτήθηκε και από ένα άρθρο της ψυχολόγου Τζίν Τουέντζ, στο περιοδικό «The Atlantic» το 2017, στο οποίο εκτιμούσε ότι η αύξηση αυτοκτονιών και κατάθλιψης στους εφήβους συνέπιπτε χρονικά με τη διάδοση των κινητών τηλεφώνων και την επικράτηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, μετά το 2012. Οι επικριτές της, ωστόσο, την καταγγέλλουν ότι έκανε μία

συσχέτιση μεταξύ της εμφάνισης των κινητών και της αύξησης των αναφορών προβλημάτων ψυχικής υγείας, χωρίς, ωστόσο, να αποδείξει την αιτιώδη σχέση. Ερευνητές, άλλωστε, επισημαίνουν ότι δεν έχει καταγραφεί αύξηση του άγχους και των αυτοκτονιών σε πολλά κράτη της Ευρώπης, παρότι και εκεί τα κινητά έγιναν πολύ δημοφιλή.

«Για τι άλλο μπορεί οι Αμερικανοί έφηβοι να νιώθουν αγωνία, εκτός από το κινητό τους;» επισημαίνει ο Τζεφ Χάνκοκ, ιδρυτής του Εργαστηρίου Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης του πανεπιστημίου Στάνφορντ. «Μήπως για την κλιματική αλλαγή ή την οικονομική ανισότητα; Μήπως για τα υπέρογκα σπουδαστικά δάνεια; Υπάρχουν τεράστια δομικά ζητήματα, με μεγάλη επίδραση πάνω μας,

αλλά είναι αόρατα και έτσι κανείς δεν τους δίνει σημασία».

Η δρ Οντζερς και ο Χάνκοκ επισημαίνουν ότι ουδέποτε χρηματοδοτήθηκαν από εταιρείες τεχνολογίας και ότι πάντα ασκούσαν δριμύτατη κριτική εναντίον τους, πέρα από τα θέματα ψυχικής υγείας, για την προστασία της ιδιωτικότητας του βίου αλλά και την έλλειψη διαφάνειας. Η δρ Οντζερς τονίζει ότι δεν της κάνει εντύπωση που ο κόσμος δυσκολεύεται να αποδεχθεί τα συμπεράσματά της. Ακόμα και η μητέρα της τα αμφισβήτησε, όταν ένας από τους εγγονούς της σταμάτησε να της μιλάει όταν τον πήγαινε στο σχολείο. «Αλλά τα παιδιά που χάνουν τη μιλιά τους προς τους πιο ηλικιωμένους όταν γίνονται έφηβοι σίγουρα δεν είναι κάτι καινούργιο», τονίζει η δρ Οντζερς.

Δεκάδες φάκελοι εναντίον λίγων ντοσιέ

Η τακτική των κατηγορών και των υπερασπιστών του Αμερικανού προέδρου στην ιστορική δίκη στο Κογκρέσο

Του **CHARLIE SAVAGE**
THE NEW YORK TIMES

Την πρώτη ημέρα της δίκης του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ στο Κογκρέσο, οι Δημοκρατικοί κατηγοροί βουλευτές –ή διαχειριστές όπως λέγονται– στοίβαξαν δεκάδες ογκώδεις φακέλους και οθόνες υπολογιστών στο γραφείο τους. Η υπεράσπιση, αντίθετα, αρκέστηκε να φέρει μαζί της μόλις λίγα ντοσιέ και σημειωματάρια. Η διαφορά αυτή αποκαλύπτει τη διάσταση στις νομικές προσεγγίσεις κάθε πλευράς στην ιστορική αυτή δίκη.

Στην πρώτη φάση της διαδικασίας, οι κατηγοροί βουλευτές εστίασαν στα στοιχεία, προσπαθώντας να προσφέρουν σαφές και ακριβές αφήγημα της κατάληξης εξουσίας,

Οι Δημοκρατικοί προ-σπαθούν να αποδείξουν ότι ο Ντόναλντ Τραμπ καταχράστηκε την εξουσία του, οι Ρεπουμπλικανοί ότι η παραπομπή είναι άδικη και αβάσιμη.

για την οποία κατηγορείται. Εξέθεσαν έτσι τις λεπτομέρειες, προβάλλοντας ολάνθις για να συνοψίσουν τα βασικά σημεία και προσεκτικά επιλεγμένα στιγμιότυπα δηλώσεων του Τραμπ και των μαρτύρων, που κατέθεσαν ενώπιον της Βουλής. Αποφεύγοντας τη χρήση «πυροτεχνημάτων», η υπερασπιστική ομάδα επέλεξε να δώσει έμφαση στη διαδικασία. Αξιοποίησαν τον χρόνο τους για να ενισχύσουν την πάγια θέση των Ρεπουμπλικανών βουλευτών, ότι η παραπομπή του είναι άδικη και αβάσιμη, καλώντας τη Γερουσία να απορρίψει με σύνοπτες διαδικασίες τις κατηγορίες, χωρίς να ζητήσει την κατάθεση μαρτύρων ή εγγράφων.

Η στρατηγική τους μοιάζει να βασίζεται στο αφήγημα που προωθούν ο Τραμπ μέσω Twitter και οι εκπομπές του δικτύου Fox News, ότι η παραπομπή είναι άδικη, υπενθυμίζοντας εμμέσως αλλά σαφώς ότι οι υποστηρικτές του προέδρου είναι ικανοί να βυθίσουν την πολιτική σταδιοδρομία κάθε επιδοξου «αντάρτη» Ρεπουμπλικανού γερουσιαστή. «Απευθύνονται στους

γερουσιαστές, αλλά και στο ευρύτερο κοινό. Η πλευρά Τραμπ επιθυμεί να διατηρήσει την πίεση πάνω στους Ρεπουμπλικανούς γερουσιαστές για να είναι σίγουρη ότι δεν θα απομακρυνθούν από την κοινοματική γραμμή», λέει ο πρώην εισαγγελέας και καθηγητής νομικής Ντέιβιντ Άλαν Σκλάνσκι του Πανεπιστημίου του Στάνφορντ. Στο μεταξύ, οι διαχειριστές, υπό

την ηγεσία του βουλευτή Άνταμ Σιφ της Καλιφόρνιας, ο οποίος υπήρξε εισαγγελέας, επιδιώκουν να αποδείξουν ότι ο Τραμπ καταχράστηκε την εξουσία του, απευθύνοντας μήνυμα στους γερουσιαστές, που θα αποφασίσουν τη τύχη του προέδρου, αλλά και στους ψηφοφόρους των επερχόμενων προεδρικών εκλογών του Νοεμβρίου. Η αγοράρευσή του Σιφ την Τετάρτη

χαρακτηρίστηκε από ευγλωττία και αυτοπεποίθηση, με τον βουλευτή να αποφεύγει τη μεγαλύτεστη ρητορική πολλών συναδέλφων του στις επικρίσεις τους κατά του Τραμπ. Ο Σιφ, προσωπική επιλογή της προέδρου της Βουλής, Νάνσι Πελόσι, για την ηγεσία της διαδικασίας παραπομπής, απέδειξε την ικανότητά του να παραμένει προσηλωμένος στο θέμα, αλλά και την

αντοχή του σε μία πολύωρη και επίπονη διαδικασία. Ο Σιφ έχει καταστεί, όμως, αλεξικέραυνο της οργής των Ρεπουμπλικανών, οι οποίοι τον αξιοποιούν πλέον ως αφορμή συσπείρωσής τους γύρω από τον Τραμπ. Οι κατηγοροί αντιμετωπίζουν την κλασική πρόκληση κάθε εισαγγελέα σε δίκη, ο οποίος οφείλει να παρουσιάσει σαφή και ευκρινή εικόνα της υπόθεσης, την ώρα που η ομάδα των συνηγόρων χρειάζεται μόνο να θολώσει τα νερά και να εγείρει αμφιβολίες για να εξασφαλίσει την αθώωση του πελάτη της. Οι λεπτομέρειες της υπόθεσης της Ουκρανίας και της προσπάθειας του εντεταλμένου του Τραμπ, Ρούντι Τζιουλιάνι, να πείσει το Κίεβο να προχωρήσει σε δύο έρευνες με στόχο τον Τζο Μπάιντεν και τον γιο του, Χάντερ, είναι ιδιαίτερα περιπλοκές.

Ο Πάτ Τσιπολόνε

Ο νομικός σύμβουλος του Λευκού Οίκου, Πάτ Τσιπολόνε, αποδείχθηκε εξίσου μαχητικός, όσο και ο πελάτης του, ενώ παρότι η υπεράσπιση δεν οφείλει να αγοράσει την Τετάρτη, οι δύο δικηγόροι άψπασ αμέσως να εννοηθεί ότι θα αντιμετωπίσουν τη διαδικασία με περιφρόνηση. «Μία μικροκομματική παραπομπή του προέδρου για καθαίρεση θυμίζει την καλπονοθεία. Είναι απαράδεκτο και ο αμερικανικός λαός δεν θα το ανεχθεί» είπε ο Τσιπολόνε, δείχνοντας ότι είναι έτοιμος να επιτεθεί στους κατηγορούς του Τραμπ.

Ο καθηγητής Νομικής του Πανεπιστημίου Ντιουκ, Σάμιουελ Μπίουελ, λέει ότι η υπερασπιστική ομάδα του Τραμπ μοιάζει να επιδιώκει να βάλει την κυβέρνηση στο εδώλιο του κατηγορουμένου, πείθοντας τους ενόρκους ότι οι κατηγορίες είναι αβάσιμες και εκπονήθηκαν από ανίκανους ή διεφθαρμένους δικαστικούς. Ο Τσιπολόνε και οι συνάδελφοί του πρόκειται να έχουν χθες την ευκαιρία να εκθέσουν λεπτομερώς τους ισχυρισμούς τους. Αποστολή του Τσιπολόνε θα είναι η «αποδόμηση» των κατηγοριών της Βουλής, με τους συνηγόρους του προέδρου να υποστηρίζουν ότι η διαδικασία είναι εγγενώς άδικη, αλλά και ότι οι Δημοκρατικοί προσπαθούν να επιτύχουν με τη δίκη αυτή όσα δεν πέτυχαν στην κάλπη των προεδρικών εκλογών.

Μακόνελ, ο άσος των ελιγμών

Ο Ρεπουμπλικανός πρόεδρος της Γερουσίας, Μιτς Μακόνελ, ουδέποτε υποχωρεί, εκτός και αν αναγκαστεί να το κάνει. Αντιμέτωπος με σπάνια εξέγερση μερίδας Ρεπουμπλικανών της Γερουσίας αυτή την εβδομάδα γύρω από τους κανόνες της δίκης για καθαίρεση του προέδρου Τραμπ, ο Μακόνελ υποχώρησε χωρίς καθυστέρηση. Έχοντας συντάξει τους κανόνες ερήμην των συναδέλφων του και διατηρώντας κρυφό το τελικό κείμενό τους μέχρι την τελευταία στιγμή, ο Μακόνελ κατέπνιξε με συνοπτικές διαδικασίες απόπειρα στάσης από μέλη των συναδέλφων του, συμφωνώντας σε μερική χαλάρωση των πιο αυστηρών από τους κανόνες που είχε επινοήσει. Η υποχώρησή του την Τρίτη αποτελεί υπενθύμιση ότι ο Μακόνελ έχει αποδείξει την ικανότητά του να «οσμίζεται» τη διάθεση και τα πολιτικά κίνητρα αυτών που τον ανένεξαν στη ηγεσία της πλειοψηφίας της Γερουσίας. Την ικανότητα αυτή τελειοποίησε ο Μακόνελ στα χρόνια της ηγεσίας του. Στην εποχή Τραμπ, όμως, η αυθεντία του αυτή δοκιμάζεται εκ νέου. Ο γερουσιαστής του Κεντάκι, Μιτς Μακόνελ, πρέπει να εξισορροπεί τις προσδοκίες και τα συμφέροντα των νομοθετών συναδέλφων του με τα ξεσπάσματα ενός προέδρου, ο οποίος αδιαφορεί παγερά για τις δύο κινητήριες δυνάμεις της Γερουσίας: τη συναινετική και την παράδοση, που έρχονται σε αντιπαράθεση με την πρόθεσή του να προστατεύσει τον πρόεδρο Τραμπ, αλλά και την έδρα του στη Γερουσία.

ΠΗΓΕΣ: NPR, Politico, U.S. Senate, Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: AP, Getty Images

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ουδέν νεώτερον, ακόμη, από το λιβυκό μέτωπο

Η από μια κλωστή κρεμάμενη εκεχειρία και η... χωρίς πλοία ευρωπαϊκή ναυτική δύναμη που επιτηρεί το εμπάργκο

Του **ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗ**

Ολοκληρώνοντας τη σύνοδο του Βερολίνου για τη Λιβύη την περασμένη εβδομάδα, η Γερμανίδα καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ παραδέχθηκε πως δεν τρέφει «ψευδαισθήσεις» και πως «ο δρόμος (που πρέπει να διανυθεί) εξακολουθεί να είναι δύσκολος». Μπορεί να κατηγορήσει κανείς την κ. Μέρκελ για αρκετά πράγματα, αλλά σίγουρα είναι ρεαλίστρια. Ουδέν νεώτερον από το λιβυκό μέτωπο, λοιπόν, στη διάρκεια της εβδομάδας που ακολούθησε.

Αυτό που θα περίμενε κανείς θα ήταν να ενταθεί η άσκηση πίεσης προς τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές και κυρίως προς τον στρατάρχη Χαλίφα Χαφτάρ που πολιορκεί την Τρίπολη και εμποδίζει την εξαγωγή πετρελαίου από τη Λιβύη. Δεν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι έγινε κάτι τέτοιο, τουλάχιστον όχι από τους βασικούς υποστηρικτές του, δηλαδή τη Ρωσία, την Αίγυπτο, τη Γαλλία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Αντιθέτως, ο Χαφτάρ εξακολουθεί να εμποδίζει τις εξαγωγές πετρελαίου από τα λιμάνια της Λιβύης, στραγγαλίζοντας οικονομικά τον αντίπαλό του, πρωθυπουργό Φαγέζ αλ Σαράζ, παρά την προτροπή των ΗΠΑ να επιτρέψει αμέσως την παραγωγή και εξαγωγή πετρελαίου. Την Παρασκευή, δέκα τάνκερ

με μεταφορική ικανότητα 8 εκατ. βαρελιών έπλεαν κοντά στους μεγάλους τερματικούς σταθμούς Es Σίντερ και Ρας Λανούφ, σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg. Παρ' όλα αυτά, οι εξαγωγές, που συνήθως κυμαίνονται στο 1 εκατ. βαρέλια την ημέρα, εξακολουθούν να είναι πρακτικά μηδενικές. Το δεύτερο σημείο όπου ασκεί

Η Ε.Ε., θορυβημένη από την επέκταση της ρωσικής και τουρκικής επιρροής στην περιοχή, προσπαθεί να χαράξει κάτι που να θυμίζει κοινή πολιτική.

πίεση ο στρατάρχης Χαλίφα Χαφτάρ είναι το αεροδρόμιο Μίτιγκα της Τρίπολης, το οποίο αποτελεί ταυτόχρονα και την κύρια στρατιωτική βάση της, αναγνωρισμένης από τον ΟΗΕ, κυβέρνησης Αλ Σαράζ. Οι πιτήσεις από το αεροδρόμιο διακόπηκαν αρκετές φορές στη διάρκεια της εβδομάδας καθώς η εκεχειρία που είχε συμφωνηθεί στο Βερολίνο, όχι όμως και από τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές, εξακολουθεί να κρέμεται από μια κλωστή. Την Τετάρτη, ο εκπρόσω-

Η **Άγκελα Μέρκελ** στην πολυσυζητημένη σύνοδο του Βερολίνου για τη Λιβύη. Τα αποτελέσματά της, προς το παρόν τουλάχιστον, είναι πενιχρά.

πος Τύπου του Χαφτάρ, Αχμέντ αλ Μεσμάρι, εξέδωσε ανακοίνωση αναφέροντας ότι «οποιοδήποτε αεροσκάφος, στρατιωτικό ή πολιτικό, ασχέτως σε ποιον ανήκει, θα καταρρίπτεται αν πετάει πάνω από την πρωτεύουσα». Ο Αλ Μεσμάρι πρόσθεσε ότι οι Τούρκοι στρατιώτες που έχει στείλει ο Ταγίπ Ερντογάν να υποστηρίξουν την κυβέρνηση χρησιμοποιούν ως βάση τη Μίτιγκα και πως οι δυνάμεις του Χαφτάρ κατέρριψαν την Τετάρτη τουρκικό ντόρο που είχε απογειωθεί από τη βάση. Η κυβέρνηση Αλ Σαράζ έκανε λόγο για «θρασεία απειλή» προς την ασφάλεια πτήσεων και «νέα παραβίαση» της εκεχειρίας.

Η τακτική του Χαφτάρ

Ο στρατάρχης Χαφτάρ έχει καταφέρει μέχρι σήμερα να αφηρηθεί, χωρίς εμφανείς συνέπειες, την πίεση των βασικών του υποστηρικτών. Έχει ενισχυθεί από Ρώσους μισθοφόρους, παρ' όλα αυτά προ δύο εβδομάδων δεν δίστασε να εγκαταλείψει τη Μόσχα αφήνοντας εμβρόντητο τον Βλαντίμιρ Πούτιν, ο οποίος περίμενε πως ο Χαφτάρ θα υπέγραφε το ειρηνευτικό του σχέδιο. Έχει αφηφίσει επίσης τις πιέσεις των Αιγυπτίων που τον ενισχύουν στρατιωτικά, αλλά και της κυβέρνησης των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων που του παρέχει αεροπορική υποστήριξη. Θεωρείται

πολύ σημαντικός στη μάχη κατά των τζιχαντιστών, ενώ Γαλλία και Γερμανία βασίζονται σε αυτόν για να περιορίζει τη ροή των μεταναστών και προσφύγων προς την Ε.Ε. Την ίδια στιγμή, οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θορυβημένες από την επέκταση της ρωσικής και τουρκικής σφαίρας επιρροής στο υπογάστριο της Ευρώπης, προσπαθούν να χαράξουν κάτι που να θυμίζει κοινή πολιτική. Η απαίτηση να είναι και αποτελεσματική και να καταστήσει την Ένωση σοβαρό παίκτη στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων θα πρέπει να θεωρείται υπερβολική προς το παρόν.

Την περασμένη Δευτέρα οι υπουργοί Εξωτερικών των «28» εξέτασαν στις Βρυξέλλες το ενδεχόμενο ανάπτυξης ευρωπαϊκής στρατιωτικής δύναμης στη Λιβύη ώστε να επιτηρεί την εφαρμογή του εμπάργκο όπλων. Προς το παρόν η ευρωπαϊκή ναυτική δύναμη για την επιτήρηση του εμπάργκο δεν διαθέτει πλοία, ενώ δεν έχει καν συμφωνηθεί σε ποια χώρα θα μεταφέρονται οι πρόσφυγες και οι μετανάστες που θα διασώζονται στα νερά της Μεσογείου. Βέβαια, οι Ευρωπαίοι υπουργοί Εξωτερικών καταλαβαίνουν ότι κανείς δεν θα τους λαμβάνει σοβαρά υπόψη αν η Ε.Ε. δεν μπορεί να σχηματίσει μια στρατιωτική δύναμη που να μπορεί να περιπολεί στην πίσω αυλή της.

Να ζει κανείς μαζί ή να μη ζει; Ιδού η νέα απορία

Ζευγάρια που μένουν σε ξεχωριστά σπίτια από επιλογή αποτελούν μια νέα τάση που ενδεχομένως να προσφέρει ορισμένες λύσεις σε προβλήματα που προκύπτουν από τη συμβίωση δύο ανθρώπων, εκτιμούν ορισμένοι κοινωνιολόγοι και ψυχοθεραπευτές. Η επιλογή αυτή προσφέρει σε πολλές σχέσεις περιθώριο να αναπτυχθούν πιο ελεύθερα και να διαρκέσουν περισσότερο, ωστόσο κρύβει και κινδύνους όπως το ζευγάρι να αποφεύγει να αντιμετωπίσει σοβαρά ζητήματα.

Σύμφωνα με δημοσίευμα στη βρετανική εφημερίδα «Guardian», ζευγάρια που συζούν ίσως να μπορούν να πάρουν μερικά χρήσιμα μαθήματα. Η ψυχοθεραπεύτρια κ. Λούσι Μπέρεσφορντ, συγγραφέας του βιβλίου «Happy Relationships», θεωρεί ότι επιτυχημένες σχέσεις ανθρώπων που είναι μαζί αλλά δεν ζουν στο ίδιο σπίτι μπορεί να οδηγήσουν σε ισορροπία μεταξύ ανε-

Η τάση να ζει το ζευγάρι σε διαφορετικά σπίτια αποτελεί ένδειξη υγιούς ρεαλισμού έναντι του παρδοσιακού μοντέλου.

ξαρτησίας και συναισθηματικής δέσμευσης. Αυτός ο τύπος σχέσης «επιτρέπει την εξοτομίκευση», δηλαδή τη δημιουργία ξεχωριστής ταυτότητας. Κάποιοι άνθρωποι θέλουν έναν ήρεμο χώρο στον οποίον να μπορούν να καταφύγουν και σε κάθε περίπτωση το να ζει ξεχωριστά το ζευγάρι «δίνει περιθώριο κινήσεων», λέει η κ. Μπέρεσφορντ. Ωστόσο, το ίδιο αποτέλεσμα στη σχέση τους μπορεί να πετύχουν και ζευγάρια που ζουν στο ίδιο σπίτι αν ακολουθεί ο καθένας τα δικά του ενδιαφέροντα και αν δημιουργήσουν ένα δίκτυο υποστήριξης.

«Αν πρόκειται να ζούμε μέχρι τα 110, ορισμένες από τις σχέσεις μας ενδέχεται να διαρκέσουν περισσότερο από 80 χρόνια», οπότε ίσως να πρέπει να γίνουν ορισμένες αλλαγές, αναφέρει η ψυχοθεραπεύτρια Λούσι Μπέρεσφορντ.

Η κ. Μπέρεσφορντ θεωρεί επίσης ότι η τάση να ζει το ζευγάρι σε διαφορετικά σπίτια αποτελεί ένδειξη υγιούς ρεαλισμού έναντι του παρδοσιακού μοντέλου σύμφωνα με το οποίο το ζευγάρι ζει ευτυχισμένα υπό την ίδια στέγη. «Αν πρόκειται να ζούμε μέχρι τα 110, ορισμένες από τις σχέσεις μας ενδέχεται να διαρκέσουν περισσότερο από 80 χρόνια», οπότε ίσως να πρέπει να γίνουν ορισμένες πρακτικές αλλαγές ώστε να διαρκέσει η σχέση. Επίσης, τα ζευγάρια που ζουν σε ξεχωριστά σπίτια καλλιεργούν περισσότερο την αυτόρκεια, ικανότητα που θα μπορούσε να αποδειχτεί χρήσιμη σε ζευγάρια που συζούν. «Όταν παραπενοούνται οι άνθρωποι ότι “δεν με υποστηρίζει ο σύζυγός μου” ή ότι “η σύζυγός μου δεν με υποστηρίζει συναισθηματικά”, αυτές είναι πολύ σημαντικές παρατηρήσεις για μια σχέση», λέει η κ. Μπέρεσφορντ στον «Guardian». «Όμως, δεν πρέπει

ποτέ να περιμένουμε να μας σώσει κάποιος άλλος. Πρέπει να είμαστε δυνατοί συναισθηματικά. Είναι το αντίθετο της αλληλεξάρτησης και του να καταρρέεις και να περιμένεις να σε σώσει ο σύντροφός σου», προσθέτει.

Όμως, ο κ. Σάιμον Ντάνκαν, καθηγητής κοινωνικής πολιτικής στο Πανεπιστήμιο του Μπράντφορντ και συγγραφέας του βιβλίου «Reinventing Couples» προειδοποιεί ότι συχνά η επιλογή ενός ζευγαριού να ζει ξεχωριστά αποτελεί «αρνητική προτίμηση», δηλαδή μια επιλογή που γίνεται για να διατηρηθεί η σχέση όταν είναι αβάσταχτη η συμβίωση. Και η κ. Μπέρεσφορντ λέει ότι η μη συμβίωση του ζευγαριού ενδέχεται να σημαίνει πως «τίποτε δεν επιλύεται, δεν γίνεται καμία επεξεργασία». Σε κάθε περίπτωση, κανείς δεν πρέπει να αποφεύγει τον συμβιβασμό, τον σεβασμό, την προσαρμογή.

Ηπιότερη αλλά αποτελεσματική χημειοθεραπεία

Με πολύ λιγότερους κύκλους σωτήριας αλλά τοξικής χημειοθεραπείας είναι δυνατή η θεραπεία του καρκίνου των όρχεων, υποστηρίζουν Βρετανοί ειδικοί που προχώρησαν σε σχετική δημοσίευση στην επιθεώρηση European Urology. Ειδικότερα, η μελέτη επί 246 ασθενών κατέδειξε ότι ένας κύκλος χημειοθεραπείας είναι αποτελεσματικός όσο και οι συννηθισμένοι δύο κύκλοι. Την ίδια στιγμή, η «ταχύτερη, ηπιότερη και φθηνότερη προσέγγιση» είχε σημαντικά λιγότερες παρενέργειες για τους καρκινοπαθείς. Οι ειδικοί εκτιμούν ότι η μείωση των χημειοθεραπευτικών κύκλων θα βελτιώσει σημαντικά την ποιότητα ζωής των ασθενών. Ο καρκίνος των όρχεων εμφανίζεται σχετικά σπάνια. Στη Βρετανία, κάθε χρόνο διαγιγνώσκονται περίπου 2.400 νέα κρούσματα. Συνήθως πηλίττει νεότερους άνδρες και αποτελεί την πιο συχνά εμφανιζόμενη μορφή καρκίνου σε άνδρες ηλικίας από 15 μέχρι 49 ετών. Η συντηρητική πλειονότητα των ασθενών (98%) παραμένει στη ζωή δέκα χρόνια μετά τη διάγνωση της νόσου. Η μελέτη, η οποία εκπονήθηκε από επιστήμονες του Ινστιτούτου Αντικαρκινικής Έρευνας, του πανεπιστημιακού νοσοκομείου, καθώς και αυτού του Λονδίνου και του Εθνικού Συστήματος Υγείας του Μπέριμινχαμ, είχε ως βασικό στόχο τη μείωση των παρενεργειών της αντικαρκινικής θεραπείας. Από τους ασθενείς που έλαβαν μέρος, όσοι θεωρούνταν περισσότερο επιρρεπείς σε ενδεχόμενη επανεμφάνιση της νόσου έλαβαν μόνο έναν κύκλο χημειοθεραπείας. Δύο χρόνια αργότερα διαπιστώθηκε ότι ο καρκίνος είχε επανεμφανιστεί μόνο στο 1,3% των ανδρών, δηλαδή περίπου στο ίδιο ποσοστό με αυτούς που είχαν λάβει τους συμβατικούς δύο κύκλους.

Ο καθηγητής Ρόμπερτ Χούνταρτ, του Ινστιτούτου Αντικαρκινικής Έρευνας, τόνισε ότι η μείωση της χημειοθεραπείας μπορεί να επιτρέψει σε νέους άνδρες, που έχουν όλη τη ζωή μπροστά τους, να αποφύγουν μακροπρόθεσμες παρενέργειες, ενώ ταυτόχρονα θα μειώσει τις επισκέψεις τους στα νοσοκομεία. «Αυτή η νέα μελέτη και τα συμπεράσματά της, ήδη μεταβάλλουν τη διεθνή ιατρική πρακτική σε παγκόσμιο επίπεδο», τόνισε. Ταυτόχρονα, η καθηγήτρια Έμα Χολ, του ίδιου ινστιτούτου, σημείωσε ότι η έρευνα μας έδωσε πλήθος στοιχείων που αποδεικνύουν ότι η χημειοθεραπεία για τον καρκίνο των όρχεων μπορεί να μειωθεί ασφαλώς σε έναν κύκλο –αντί για δύο–, γεγονός που θα βελτιώσει σημαντικά την ποιότητα ζωής των ασθενών.

Ο Μάρτιν Λέντνικ, επικεφαλής του τμήματος Πληροφοριών της Cancer Research UK, ανέφερε ότι «η χορήγηση ηπιότερης θεραπευτικής επιλογής στους άνδρες, που συνδέεται με την εμφάνιση λιγότερων παρενεργειών, θα βοηθήσει όλους αυτούς τους ανθρώπους να ζουν πολύ καλύτερα». Η χημειοθεραπεία, όπως είναι γνωστό, ενδέχεται να πλήξει το ανοσοποιητικό σύστημα του ασθενούς.

Μύκητες; Όσοι υποφέρετε, ξέρετε.

Μπορεί να προσβάλλουν διάφορα μέρη του σώματος όπως τα πόδια, τα χέρια, το δέρμα, το κεφάλι, τα νύχια και τα γεννητικά όργανα προκαλώντας δυσάρεστα συμπτώματα.

Συνήθεις αιτίες;

Το περπάτημα με γυμνά πόδια στην άμμο, η κακή διατροφή, η υγρασία και άλλα.

Οι τρόποι πρόληψης και θεραπείας ποικίλουν αναλόγως του σημείου του σώματος. Στις πλείστες περιπτώσεις θα χρειαστεί να λάβετε φαρμακευτική αγωγή για να απαλλαγείτε από αυτούς.

Σε κάθε περίπτωση, απευθυνθείτε στο γιατρό ή στο φαρμακοποιό σας.

Είναι η υγεία σου. Δεν είναι παιχνίδι!

ΑΡΘΡΟ / Της ΕΛΕΝΑΣ ΑΛΩΝΕΥΤΗ

Πότε ένας ενήλικας χρειάζεται λογοθεραπεία;

Σε συνέχεια λοιπόν, του προηγούμενου μου άρθρου «πότε ένα παιδί χρειάζεται λογοθεραπεία;», σε αυτό το άρθρο θα εστιάσουμε, στο πότε ένας ενήλικας χρειάζεται λογοθεραπεία. Και ποιος είπε λοιπόν, πως μόνο τα παιδιά επωφελούνται από τη λογοθεραπεία; Η λογοθεραπευτική αποκατάσταση δεν έχει ηλικίες. Οι ενήλικες που χρειάζονται λογοθεραπεία χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Αρχικά, τους ενήλικες οι οποίοι ήταν παιδιά, με χρόνιες διαταραχές και ενηλικιώνονται (π.χ. Σύνδρομο Down), και στους ενήλικες, που αποκτούν μία ή περισσότερες διαταραχές κατά τη διάρκεια της ζωής τους (π.χ. άνοια).

Οι αιτίες, που πρόκειται να κάνουν κάποιο ενήλικα να ζητήσει λογοθεραπευτική αποκατάσταση, είναι ποικίλες. Αιτία για λογοθεραπευτική αποκατάσταση στην ενήλικη ζωή, είναι τα αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια (αιμορραγικά / ισχαιμικά), κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις (π.χ. τραύματα από τροχαία) και εκφυλιστικές νόσους. Όταν μιλάμε για εκφυλιστικές νόσους, εννοούμε άνοιες (π.χ. αλτσχάϊμερ), νόσος Πάρκινσον ή Χάντιγκτον, κατά πλάκα σκλήρυνση, καρκίνος κεφαλής και τραχήλου ή λάρυγγα.

Οι διαταραχές λόγου (προφορικού και γραπτού), που μπορούμε να συναντήσουμε στους ενήλικες είναι διάφορες. Αρχικά η

αφασία, όπου πρόκειται για μια επίκτητη διαταραχή λόγου, η οποία επιφέρει δυσλειτουργίες γλωσσικών ικανοτήτων. Μπορεί να παρατηρηθεί δυσκολία είτε στην παραγωγή προφορικού λόγου είτε στην κατανόηση προφορικού λόγου. Η διαταραχή προφορικού λόγου μπορεί να έχει ως σύμπτωμα τη δυσκολία εύρεσης κατάλληλης λέξης, δυσκολία στη σύνταξη του λόγου, δυσκολίες χρήσης κατάλληλου επιτονισμού κ.α. Η συμπτωματολογία διαταραχών κατανόησης προφορικού λόγου, αφορά αδυναμία κατανόησης λέξεων και συνεπώς δυσκολία στην ανταπόκριση σε μια συζήτηση. Επιπρόσθετα, επίκτητη δυσλεξία / δυσγραφία που αφορά αδυναμία κατανόησης κειμένου, αλλοίωση γραφικού χαρακτήρα, αδυναμία ανάγνωσης δυνατά κ.α. Ακόμη, δυσκολίες εμφανίζονται και σε θέματα μορφολογίας, γραμματικής και σύνταξης. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται αδυναμία παραγωγής γραπτού κειμένου, αδυναμία αντιγραφής λέξεων, χρήση λανθασμένων χρόνων, καταλήξεων, ορθογραφικά λάθη, καθώς επίσης και λανθασμένη χρήση υποκειμένου και αντικειμένου.

Από την άλλη, οι διαταραχές ομιλίας αφορούν ποικίλες διαταραχές. Αρχικά, συναντάμε τη δυσαρθρία και την απραξία. Η δυσαρθρία αφορά βλάβη στους μύες ή στα νεύρα των οργάνων της άρθρωσης (π.χ. χείλη, δόντια,

γλώσσα, υπερώα). Από την άλλη, η απραξία είναι η δυσκολία στον προγραμματισμό, στον συντονισμό και στην ακρίβεια εκτέλεσης αρθρωτικών κινήσεων. Η ολοκληρωμένη απώλεια προγραμματισμού των κινήσεων ονομάζεται λεκτική απραξία. Ο τραυλισμός αποτελεί μια ακόμη διαταραχή στην ομιλία ο οποίος χωρίζεται σε κατηγορίες : τον χρόνιο τραυλισμό, τον νευρογενή τραυλισμό, τον ψυχογενή τραυλισμό και το cluttering. Σε άλλο άρθρο θα αναφερθούμε εκτεταμένα.

Επίσης, οι διαταραχές στίσις και κατάποσης είναι μια άλλη κατηγορία με την οποία ασχολείται ένας λογοθεραπευτής. Παρατηρείται δυσκολία στην αυτόνομη σίτιση, αδυναμία συγκράτησης φαγητού εντός της στοματικής κοιλότητας, αδύναμη ή και καθυστερημένη μάσηση, εμετός κατά την κατάποση αλλά ακόμη και πνιγμός.

Ρόλος λοιπόν του λογοπαθολόγου είναι να εξετάσει το άτομο με διάφορα τεστ και να αξιολογήσει τη σοβαρότητα. Στη συνέχεια, να δημιουργήσει ένα θεραπευτικό πρόγραμμα και να παρακολουθεί την πορεία της θεραπείας και τέλος να παραπέμψει σε άλλους ειδικούς, εάν αυτό θεωρηθεί απαραίτητο.

Η κ. Έλενα Αλωνεύτη είναι λογοπαθολόγος, λογοθεραπεύτρια, BSc. elenaalonefti.sl@gmail.com

Να υποβληθεί κανείς σε τεστ για Αλτσχάιμερ;

Πριν από μερικά χρόνια, ο μοναδικός τρόπος να επιβεβαιώσει κανείς ότι κάποιος έπασχε από Αλτσχάιμερ ήταν η νεκροψία. Αυτό, όμως, αλλάζει τάχιστα χάρη στις τομογραφικές απεικονίσεις του εγκεφάλου και τις ορμονοωτικές παρακινήσεις, που μπορούν να ανιχνεύσουν εύκολα τα συσσωματώματα βήτα αμυλοειδούς, την «υπογραφή» της νόσου. Μελλοντικά, μάλιστα, ένα αιματολογικό τεστ θα ανιχνεύει την πρωτεΐνη, ενώ οι ειδικοί πειραματίζονται με την τομογραφική απεικόνιση της πρωτεΐνης ται, που είναι χαρακτηριστική της νόσου.

Με την πληθώρα διαγνωστικών εξετάσεων, πολλοί είναι εκείνοι που καλούνται να απαντήσουν σε ένα πολύ δύσκολο ερώτημα: «Επιθυμώ, άραγε, να μάθω ότι πρόκειται να πάθω Αλτσχάιμερ;» Η απάντηση είναι ότι μια θετική εξέταση μπορεί να βοηθήσει τον ασθενή να τακτοποιήσει όλες τις εκκρεμότητές του και να προγραμματίσει το μέλλον. Επίσης, η φαρμακευτική εταιρεία Biogen ισχυρίζεται ότι έχει παρασκευάσει το πρώτο φάρμακο που μπορεί να επιβραδύνει σημαντικά την εξέλιξη της νευροεκφυλιστικής νόσου, εφόσον φυσικά χορηγηθεί εγκαίρως. Ωστόσο, οι συνέπειες μιας τέτοιας δυσάρεστης διάγνωσης είναι άμπολλες: Ο ασθενής κατακλύζεται από ανησυχίες. Άραγε οι φίλοι του θα σταθούν στο πλάι του; Ο/η σύζυγός του; Πώς είναι να ζεις με τη γνώση ότι θα έρθει κάποια στιγμή που δεν θα μπορείς να αναγνωρίζεις τα πρόσωπα των συγγενών σου και πιθανώς να μην μπορείς να μιλάσεις; Για πολλούς που υποβλήθηκαν σε διαγνωστικές εξετάσεις αυτά τα ερωτήματα δεν είναι ρητορικά αποτελούν μια ζοφερή πραγματικότητα. Όπως επισημαίνει ο δρ Ρόναλντ Πίτερσεν, νευρολόγος στην κλινική Μάγιο, ακόμα και άνθρωποι χωρίς δυσκολίες μνήμης, που έχουν πλάκες βήτα αμυλοειδούς στον εγκέφαλό τους, παρουσιάζουν αυξημένες πιθανότητες να νοσήσουν από Αλτσχάιμερ. Δεν συμβαίνει όμως πάντα αυτό, ενώ ακόμα και αν τελικά συμβεί, μπορεί να περάσουν αρκετά χρόνια μέχρι την εμφάνιση των πρώτων συμπτωμάτων. Ο δρ Πίτερσεν τονίζει ότι «εκτός από τις ερευνητικές μελέτες, δεν υποβάλλουμε ανθρώπους σε τομογραφίες ανίχνευσης των αμυλοειδών, επειδή στην πραγματικότητα δεν γνωρίζουμε τι να τους πούμε μετά».

Ο δρ Τζέισον Κάρλαβιτς, ερευνητής της νόσου του Αλτσχάιμερ στο πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνια, παρανοποιείσε μια μελέτη με στόχο να αξιολογήσει την αντίδραση των ασθενών όταν μάθαιναν ότι είχαν υψηλές συγκεντρώσεις βήτα αμυλοειδούς στον εγκέφαλό τους. Όπως σημειώνει, δεν είδε ακραίες αντιδράσεις και κανείς από τους ασθενείς του δεν αυτοκτόνησε. Αντιθέτως, πολλοί δραστηριοποιήθηκαν ώστε να ανακόψουν την εξέλιξη της νόσου, με υγιεινή διατροφή και συστηματική άσκηση, παρότι τέτοια μέτρα δεν έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικά.

ΑΠΟΨΗ

Η σιωπή των αμνών

Του
**ΧΡΙΣΤΟΥ
ΖΑΒΟΥ**

Όποιος δεν έχει την ομώνυμη ταινία απλά η σχέση του με το σινεμά είναι ό,τι και του υποφαινόμενου η γνώση για το πώς παράγονται τα ποντίκια στα υπόγεια του Παρισιού. Από τα σπουδαιότερα των θρίλερ και με τους Άντονι Χόπκινς και Τζόντι Φόστερ να παραδίδουν μαθήματα υποκριτικής.

Θρίλερ, τρόμος δηλαδή. Στην δική μας την περίπτωση δεν ισχύει όμως κάτι τέτοιο. Αντιθέτως, οι δικοί μας πρωταγωνιστές θα μπορούσαν να λάβουν μέρος σε ταινίες οικογενειακές απ' αυτές που βλέπουμε τα Χριστούγεννα για να ξεχάσουμε τη μιζέρια μας. Οι δικοί μας πρωταγωνιστές, οι πρόεδροι δηλαδή των μεγάλων ομάδων του ντισού, εμφανίζονται κάθε φορά που αδικείται η ομάδα τους, καταγγέλλουν, οδύρονται, ξελαρυνγίζονται, πουλούν και λίγο οπαδισμό άμα λάχει και μετά παν για ύπνο.

Η ευθύνη όμως των μεγάλων σωματείων του ντισού αλλά και των μικρότερων για την κατάντια του αθλήματος είναι τόσο όσο και της ηγεσίας της ΚΟΠ. Μπορεί δηλαδή όλοι να φωνάζουμε κατά της Ομοσπονδίας και του προέδρου της, αλλά το ίδιο μερίδιο ευθύνης αναλογεί και στα σωματεία. Τα οποία σωματεία συμμετέχουν σ' όλο αυτό το σκηνικό. Είτε σιωπώντας, είτε συνδράμοντας.

Έγινε, τι έγινε τις προηγούμενες ημέρες με τους κόκκινους φακέλους και με τις βόμβες στο χώρο του ποδοσφαίρου και κανείς, μα κανείς δεν πήρε θέση. Ωσάν και τα παρατράγουδα εξελίσσονταν σ' ένα χώρο εντελώς διαφορετικό απ' αυτόν του ποδοσφαίρου. Στη γωνία παρακολουθούσαν, χωρίς κανέναν να παρέμβει έστω και να ζητήσει συγγνώμη στους οπαδούς της ομάδας του ή της Κύπρου γενικότερα για το γεγονός ότι το ποδόσφαιρο βρίσκεται στο βούρκο. Η πολύ χρησιμοποιημένη φράση « η ΚΟΠ είναι τα σωματεία» δεν είναι εξωπραγματική ούτε και λανθασμένη. Αντιθέτως, αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα πλήρως. Και οι ευθύνες των σωματείων είναι μεγάλες και όλοι αυτοί οι παράγοντες είναι συμμετοχοί στην κακοποίηση του αθλήματος.

Την επόμενη φορά που θα τους ακούτε να οδύρονται, μη πολύ δώσετε σημασία. Ή μας κοροϊδεύουν ή δεν ξέρουν τι τους γίνεται ή υποκρίνονται... καμία όμως σχέση με τον μεγάλο Άντονι Χόπκινς.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Κακές γλώσσες...

Οι κακές γλώσσες λένε πως το κλιμάκιο της ΟΥΕΦΑ, το οποίο φθάνει αύριο στην Κύπρο, δεν θα ενημερώσει μόνο σε σχέση με τις διαδικασίες που ακολουθούνται για την αποστολή εκθέσεων – φακέλων. Οι κακές γλώσσες λένε πως οι αρμόδιοι της ΟΥΕΦΑ δεν θα συμβουλευθούν μόνο, ούτε και απλά θα υποδείξουν κάποια πράγματα. Γιατί οι κακές αυτές γλώσσες λένε πως θα τραβηχτούν και αυτά κάποιων εδώ στην Κύπρο, για τον τρόπο που διαχειρίστηκαν κάποιους φακέλους που έστειλε η ΟΥΕΦΑ, για συγκεκριμένα παιχνίδια και με... δυνατό στοιχεία, τα οποία ωστόσο δεν αξιοποιήθηκαν κατάλληλα. Ίδωμεν...

* * * * *

ΑΠΟΕΛ και rotation

Πολύς λόγος για τις επιλογές Κύρε Ιγκεμπρίτσεν στον αγώνα της περασμένης Τετάρτης στο Τσίρειο. Οι πολλές αλλαγές από τον προπονητή του ΑΠΟΕΛ, το πιο πιθανό είναι να σχετίζονται με τα μαζεμένα παιχνίδια στη χρονική αυτή περίοδο και μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου. Από την άλλη και με πιο... άνετο αγωνιστικό πρόγραμμα, οι προηγούμενες μέτριες εμφανίσεις των γαλαζοκίτρινων ασφαλώς και δικαιολογούσαν σε μεγάλο βαθμό αλλαγές στο αρχικό σχήμα. Ζητούμενο και ερώτημα με μεγάλο ενδιαφέρον, το τι θα πράξει ο Νορβηγός τεχνικός στον επαναληπτικό της ερχόμενης Τετάρτης. Γιατί εκεί, διακυβεύεται μια πρόκριση, που αν έρθει, θα συμβάλει στη δημιουργία καλύτερης ψυχολογίας και τεράστιας δυναμικής, για τη συνέχεια και στο πρωτάθλημα.

* * * * *

Τρελάθηκαν με την Ανόρθωση

Σε επίπεδα... Ιορδανών τότε που έκλεισαν οι Τάμαρι και Χάνι στον ΑΠΟΕΛ μοιάζει η «επίθεση» που δέχεται τις τελευταίες μέρες η Ανόρθωση στα ΜΚΔ που διατηρεί μετά την προσθήκη του Ανανίτση. Η παρουσία του Κετσάγια, δεύτερος σκόρερ της Εθνικής τους όλων των εποχών και πρώην ομοσπονδιακού, και αρκετών διεθνών εί-

Δύο σωστές αποφάσεις

Στην ΚΟΠ αποφάσισαν να βελτιώσουν κάποια πράγματα. Πάρθηκε η απόφαση να έρθουν ξένοι διαιτητές στα παιχνίδια των πλέι οφ με στόχο να μειωθεί το τεράστιο πρόβλημα της προκατάληψης. Αυτό δεν

θα γίνεται σε όλα τα ματς αλλά σε επιλεγμένα παιχνίδια και ανάλογα με την κρίσιμότητά τους. Παρά το ότι η κρίσιμότητα δεν καθορίζεται με αντικειμενικά κριτήρια... ας είναι. Η έλευση ξένων διαιτητών και η κάρτα φιλάθλου είναι οι δύο σωστές αποφάσεις που πήραμε στο ποδόσφαιρο μας εδώ και χρόνια.

Χε στρέψει το βλέμμα τους προς τα εδώ, όμως τώρα έχουν ένα από τα πολύ βαριά τους ονόματα να παίζει στη χώρα μας. Είναι γενικής σε κλίμα διεκδίκησης, πρόκρισης στο EURO, θα παίξουν μαπαράζ τον Μάρτιο, και υπολογίστε απλά πως από την Ανόρθωση θα είναι ο μεγαλύτερος αριθμός παικτών στην κλήση. Παραπάνω κι από τις ομάδες της χώρας! Είναι σαφές πως η Ανόρθωση έχει αυξήσει τον όγκο των υποστηρικτών της αυτών τους μήνες από ανέλπιστο προορισμό!

* * * * *

Ντιγκινί- Τσιρίλο

Από το καλοκαίρι και έπειτα θα ξαναασχολήσει η περίπτωση του Γάλλου τον Απόλλωνα. Οι δηλώσεις του ατζέντη του Μπρούνο Τσιρίλο στο 24sports βάζουν ένα τέλος σ' ένα από πιο σημαντικά μεταγραφικά σήριαλ του χειμώνα.

* * * * *

Ανανέωση Φαμπιάνο

Εάν ο Βραζιλιάνος επιστρέψει και είναι υγιής, χωρίς δηλαδή να έχει κάποιο σοβαρό πρόβλημα, τότε η πρόθεση της Ομόνοιας να του ανανεώσει το συμβόλαιο και για του χρόνου είναι δεδομένη. Οι επόμενες ημέρες είναι καθοριστικές...

ΑΠΟΨΗ

Η ΟΥΕΦΑ και εμείς

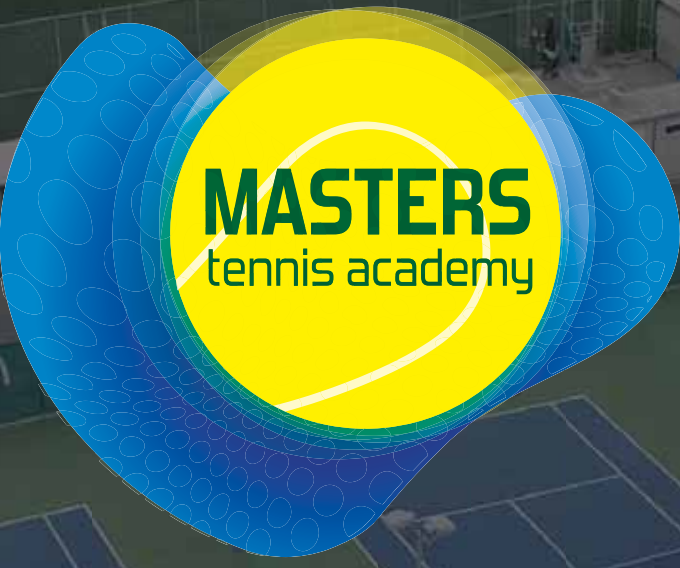
Του
**ΓΙΩΡΓΟΥ
ΛΟΓΙΑΗ**

Έρχονται αύριο στην Κύπρο οι άνθρωποι της ΟΥΕΦΑ. Καλώς να ορίσουν και καλή επιτυχία στο έργο τους. Ξαναήρθαν βέβαια και πριν από μερικά χρόνια, όταν το φαινόμενο των σπτημένων αγώνων, των παράνομων στοιχημάτων και των πολλών φακέλων, ήταν ξανά σε έξαρση. Και η λογική λέει πως δεν θα έχουν και κάτι καινούργιο να μας πουν. Το θέμα είναι τι απ' όλα όσα μας είχαν τότε υποδείξει, κάναμε στα χρόνια που ακολούθησαν, γιατί το γεγονός πως ξαναβρισκόμαστε σήμερα, περίπου στο ίδιο σημείο, μάλλον πάει να πει πως σχεδόν τίποτα δεν κάναμε...

Η επίσημη ενημέρωση λέει πως το κλιμάκιο της ΟΥΕΦΑ θα ενημερώσει σχετικά με τη διαδικασία που ακολουθείται για την αποστολή έκθεσης, σε σχέση με ενδεχόμενους χειραγωγημένους αγώνες ή και πέραν πάσης αμφιβολίας σπτημένους αγώνες. Προφανώς για να γνωρίζουν οι άνθρωποι των κυπριακών ομάδων, τι προκαλεί την προσοχή των ερευνητών, μπας και μπορέσουν να εντοπίζουν πρώτοι κάποια πράγματα και κυρίως να προλαβαίνουν... δυσάρεστες καταστάσεις. Με όλο το σεβασμό, αλλά κάποια γεγονότα στο κυπριακό ποδόσφαιρο, κάποιες καταστάσεις οι οποίες διαδραματίστηκαν σε συγκεκριμένους αγώνες, ο τρόπος με τον οποίο διαμορφώθηκαν αποτελέσματα, «φώναζαν» ότι κάτι ύποπτο συμβαίνει. Καλά κάνει και έρχεται το κλιμάκιο της ΟΥΕΦΑ, καλώς ζητήθηκε η βοήθειά του, μπορούσαμε, ωστόσο, σε μεγάλο βαθμό να δράσουμε, αν θέλαμε πραγματικά να βρεθούμε απέναντι σε κάποιους.

Λογικά, οι εκπρόσωποι της ΟΕΦΑ θα κάνουν υποδείξεις και ως προς την προσπάθεια εξιχνίασης κάποιων υποθέσεων, τουλάχιστον εκεί όπου υπάρχουν ατράνταχτα στοιχεία και καταλογισμός ευθύνης. Το έκαναν και πριν από τέσσερα χρόνια, με σημαντικότερη υπόδειξη τότε, την αναγκαιότητα στήριξης της προσπάθειας από το κράτος και τους νόμους του. Μόνο που ό,τι λέγαμε τότε, εξακολουθεί να ισχύει. Ακόμη συζητούν στη Βουλή για σημαντικά θέματα, σε σχέση με τη νομοθεσία και τις εξουσίες ή δυνατότητες που αυτή παρέχει στην Αστυνομία.

Και για να μην το κουράζουμε, κανένας εκπρόσωπος, κανένα κλιμάκιο της ΟΥΕΦΑ, όπως και καμιά ποινή από τον Αθλητικό Δικαστή της ΚΟΠ, δεν θα έπρεπε να χρειάζονται, για να ευαισθητοποιηθούν και κυρίως να αντιδράσουν, αυτοί που να μην δεν συμμετέχουν στο «κύκλωμα» βλέπουν όμως, τα ζουν από κοντά, γνωρίζουν ή έστω έχουν βάσιμες υποψίες...

ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΓΗΠΕΔΩΝ ΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΑ

Για περισσότερες πληροφορίες:
E-mail: info@tennismasteracademy.com.cy
Τηλέφωνο: 22105929 / 96400086

ΧΟΡΗΓΟΙ:

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,34%Χ.Α.
1,54%Dow Jones
-1,13%Nasdaq
-0,51%Nikkei
-0,89%Dax
-0,31%FTSE 100
-1,34%ΤΡΑΠΕΖΕΣ
Πιέζουν
την ΕΚΤ
για αύξηση
των επιτοκίων
Σελ. 11Πετρέλαιο
-4,65%€/ \$
-0,41%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΔΝΤ

Αυξημένοι οι κίνδυνοι
για τη διεθνή οικονομία

Για τους κινδύνους που απειλούν την παγκόσμια οικονομία προειδοποιεί το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, επισημαίνοντας ότι η επιβολή περαιτέρω εμπορικών κυρώσεων από τις ΗΠΑ, οι κοινωνικές εκρήξεις και η κλιματική αλλαγή θα περιορίσουν σε ορίζοντα διετίας την ανάκαμψή της. **Σελ. 9**

ΕΛΛΑΔΑ

Σε «χειμερία νάρκη»
η αγορά ακινήτων

Στον πάγο βρίσκεται η αγορά ακινήτων στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια των πρώτων εβδομάδων του νέου έτους, ως αποτέλεσμα της αποχής των συμβολαιογράφων από την υλοποίηση μεταβιβάσεων, αλλά και εξαιτίας του ότι οι διατάξεις για αναστολή του ΦΠΑ 24% παραμένουν ανενεργές. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών
ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,53%	-0,03%
Γερμανία	-0,31%	-0,09%
Γαλλία	-0,06%	-0,10%
Ιταλία	1,25%	-0,18%
Ισπανία	0,35%	-0,11%
Ιρλανδία	0,03%	-0,04%
Ελλάδα	1,30%	-0,09%
Ην. Βασίλειο	0,59%	-0,05%

Βαθμολογία
από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο- πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ- πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Βλέπουν ευκαιρίες στη μετοχή Τρ. Κύπρου

Αγορά μεγάλων πακέτων από funds του εξωτερικού - Θετικά επιδρούν και τα «deals» με τα ΜΕΔ

Εντονη κινητικότητα παρουσιάζει από τις αρχές του χρόνου η μετοχή της Τράπεζας Κύπρου. Την Δευτέρα ανακοινώθηκε από το Χρηματιστήριο πως η Caius Capital, το λονδρέζικο επενδυτικό ταμείο, αγόρασε ακόμα περισσότερα χρηματοοικονομικά

προϊόντα (CFD) της Τράπεζας Κύπρου. Την επόμενη ημέρα, η Morgan Stanley, προχώρησε στην αγορά του 5,31% της Τράπεζας Κύπρου. Μία μέρα αργότερα, ανακοινώνεται από την B2 Kapital η αγορά δανείων από την Τράπεζα Κύπρου 400 εκατ.

ευρώ. Γιατί όμως προχωρούν δύο μεγάλα ονόματα στην αγορά μετοχών της Τράπεζας Κύπρου; Η εξήγηση που δίνουν αναλυτές, είναι πως η κοστολόγηση της μετοχής της Τράπεζας είναι ακόμα χαμηλή και δεν αντικατοπτρίζει πλήρως την πραγματική

εικόνα της. Εκεί βλέπουν και οι επενδυτές του εξωτερικού επενδυτικές ευκαιρίες στην Τράπεζα Κύπρου. Η αγορά των μετοχών της Τράπεζας Κύπρου από τους δύο μεγάλους αγοραστές και με ισχυρό ποσοστό, δεν γίνεται να μην συνδεθεί με την πώληση

ΜΕΔ που επιτεύχθηκε και αυτών που αναμένονται στο επόμενο διάστημα. Μία τράπεζα η οποία έχει φτάσει στα τελευταία στάδια για πώληση σχεδόν όλων των προβληματικών της δανείων, δείχνει μία διαφορετική πορεία. **Σελ. 4**

Στριμωγμένοι οικονομικά 3,5 εκατ. Γερμανοί

Αυξάνεται ο αριθμός των εργαζομένων στη Γερμανία που κάνουν πάνω από μία δουλειά, κυρίως λόγω των οικονομικών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν. Μάλιστα, όπως φαίνεται και από τα στοιχεία της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Απασχόλησης το ποσοστό όσων απασχολούνται σε διάφορες θέσεις εργασίας αυξήθηκε μέσα σε ένα έτος περίπου κατά 4%. Ως εκ τούτου, προς τα τέλη Ιουνίου του 2019, σε αυτό το ιδιότυπο εργασιακό καθεστώς βρέθηκαν περίπου 3,53 εκατ. Γερμανοί. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Χρησιμότητα ενός ΓεΣΥ – Οικονομική προσέγγιση

Καθολική πρόσβαση σε υψηλού επιπέδου ιατροφαρμακευτική περίθαλψη αποτελεί πρωταρχικό κοινωνικοοικονομικό στόχο, με ιδιαίτερα οφέλη για χρόνια ασθενείς και χαμηλά εισοδηματικά στρώματα. Η Κύπρος χαρακτηρίζεται από επαρκές ποιοτικό επίπεδο, αντιμετωπίζει όμως πρόβλημα άниσης πρόσβασης. Η πλειοψηφία των ειδικών αποδέχεται ότι ο μηχανισμός αγοράς δεν οδηγεί από μόνος του στα επιθυμητά αποτελέσματα, κυρίως από κοινωνικής σκοπιάς. Ιδιαίτερα, επισημαίνεται ότι η ιδιωτική ασφάλιση στον τομέα της υγείας τιμολογείται με βάση τον κίνδυνο, με επακόλουθο ευάλωτες ομάδες να πληρώνουν υπέρμετρα και πολλές φορές απαγορευτικά ασφάλιστρα. Είναι για αυτό που θεωρείται απαραίτητη κρατική ρύθμιση υπό τη μορφή ενός συστήματος υγείας, στα πλαίσια του οποίου να συμμε-

τέχουν ισότιμα ο ιδιωτικός και ο δημόσιος τομέας. Από τη δεκαετία του 1990, ο διεθνούς εμβέλειας εμπειρογνώμονας Καθηγητής Χοσάο επεξεργάστηκε μια ολοκληρωμένη εισήγηση για ένα τέτοιο μικτό σύστημα για την Κύπρο, ενώ τη δεκαετία του 2000 ο οίκος McKinsey επεξεργάστηκε λεπτομερές σχέδιο δράσης. Οι εμπειρογνώμονες δεν προκρίνουν για την Κύπρο το λεγόμενο πολύ-ασφαλιστικό, λόγω περιπλοκότητας και μικρού μεγέθους του πληθυσμού. Ένα κρατικά ρυθμιζόμενο σύστημα υγείας παρουσιάζει ωστόσο ενδογενείς προκλήσεις που, εάν δεν αντιμετωπιστούν, θα επηρεάσουν δυσμενώς την ποιότητα και το συνολικό κόστος. Επιπλέον, πρέπει να αντιμετωπιστούν ενδεχόμενες καταχρήσεις και καθυστερήσεις στην περίθαλψη ασθενών.

Αναγκαίες, μεταξύ άλλων, ασφα-

λιστικές δικλίδες για ένα επιτυχημένο σχέδιο υγείας αποτελούν: (i) η πρόσβαση σε εξειδικευμένη περίθαλψη μέσω γενικού γιατρού, περιορίζοντας με αυτό τον τρόπο αχρείαστη και δαπανηρή πρόσβαση σε ειδικούς γιατρούς, (ii) ο σφαιρικός προϋπολογισμός να στηρίζεται σε εξειδικευμένες έρευνες αγοράς και να περιορίζει τη συνολική δαπάνη, και (iii) ένα σύστημα αποτελεσματικών ελέγχων για αποτροπή καταχρήσεων. Κομβικό σημείο θεωρείται επίσης ο εκσυγχρονισμός των δημόσιων νοσηλευτηρίων για να δύνανται να επιβιώσουν στα πλαίσια ενός ΓεΣΥ. Αυτό συνεπάγεται οργανωτική αυτονομία και απεξάρτηση από τον κρατικό προϋπολογισμό σε σύντομο χρονικό πλαίσιο, αλλιώς θα προκύψει διπλό κόστος για το φορολογούμενο.

Περατέρω, μιας τέτοιας εμβέλειας διαρθρωτική μεταρρύθμιση

απατεί αποτελεσματικό μηχανισμό συνεχούς αξιολόγησης και λήψης διορθωτικών μέτρων. Επιπρόσθετα, μια περιορισμένης διάρκειας μεταβατική περίοδος προσαρμογής στο νέο σύστημα είναι βασική, τόσο για τη δημιουργία προϋποθέσεων σύγκλισης απόψεων όλων των εμπλεκόμενων φορέων όσο και, πιο πρακτικά, για να γίνει υπολογισμός των αμοιβών στη βάση πραγματικών δεδομένων και να εξαχθούν ουσιώδη συμπεράσματα. Στα πλαίσια αυτά, με βάση τις πρώτες εμπειρίες, τα πραγματικά δεδομένα και λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις των εμπλεκόμενων φορέων, ενδείκνυται να εξεταστούν θέματα όπως ο μέγιστος αριθμός επιτρεπόμενων ασθενών ανά γενικό ιατρό και το ύψος και ο τρόπος αμοιβής γιατρού και νοσηλευτηρίων π.χ. εισαγωγή κινήτρων αποδοτικότητας, συνεχής εκπαίδευση

των γιατρών κ.λπ. Συμπερασματικά, η εφαρμογή ενός ΓεΣΥ αποτελεί πολύ θετική εξέλιξη και προβλήματα προσαρμογής, κυρίως σε ό,τι αφορά τα δημόσια νοσηλευτήρια, είναι αναμενόμενα. Στην πράξη, όλες οι δυσκολίες μπορούν να επιλυθούν με την εφαρμογή βέλτιστων διεθνών πρακτικών, λαμβάνοντας υπόψη και τις κυπριακές πραγματικότητες. Εν κατακλείδι, βρισκόμαστε ενώπιον μιας ιστορικής ευκαιρίας να δημιουργήσουμε ένα μακροπρόθεσμα βιώσιμο και αποτελεσματικό σύστημα υγείας με ποιοτική φροντίδα και επίκεντρο τον άνθρωπο.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι Γενικός Διευθυντής της επενδυτικής τράπεζας AXIA Ventures Group.

pwc

Φορολογικές Πληροφορίες
2020 - Κύπρος

Ο οδηγός είναι διαθέσιμος στην
ιστοσελίδα μας
www.pwc.com.cy/tax-facts-figures

ΑΝΑΛΥΣΗ Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Νέα τρικλοποδιά στον φόρο επί χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Νέο πλήγμα στη μεγάλη πορεία της προς την υλοποίηση, που ήδη εισέρχεται στον έβδομο χρόνο, δέχθηκε ο φόρος επί των χρηματοοικονομικών συναλλαγών της Ε.Ε. Εισερχόμενος στη συνεδρίαση του Ecofin, ο νέος υπουργός Οικονομικών της Αυστρίας Γκέρντοτ Μπλίμελ δήλωσε ότι η «υφιστάμενη πρόταση» για τη μορφή που θα λάβει ο φόρος είναι «αντίθετη από αυτό που ήταν η αρχική πρόθεση».

Ο κ. Μπλίμελ είπε ότι αν η πρόταση αυτή δεν αλλάξει, η Αυστρία

Η Αυστρία δεν αποδέχεται την υφιστάμενη πρόταση και απειλεί με αποχώρηση από τις διαπραγματεύσεις.

θα αποχωρήσει από την ομάδα των 10 χωρών που διαπραγματεύονται για την υλοποίηση του φόρου από το 2013 (μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα).

Υπενθυμίζεται ότι, δεδομένης της απουσίας ομοφωνίας, οι δέκα χώρες που έχουν ταχθεί υπέρ του φόρου (financial transactions tax ή FTT) διαπραγματεύονται στο πλαίσιο της ενισχυμένης συνεργασίας (η ενδέκατη χώρα, η Εσθονία, αποσύρθηκε από την ομάδα το 2016). Τον περασμένο Δεκέμβριο, η Γερμανία πρότεινε μια νέα εκδοχή του FTT, με συντελεστή 0,2%, αλλά μόνο για τις συναλλαγές μετοχών ευρωπαϊκών εισηγμένων εταιρειών με κεφαλαιοποίηση άνω του 1 δισ. ευρώ. Ο κ. Μπλίμελ δήλωσε ότι η γερμανική εκδοχή του φόρου θα έπлатτε την πραγματική οικονομία ενώ θα άφηνε στο απυρόβλητο τους «κερδοσκόπους» (η αρχική επιδίωξη ήταν ο φόρος να αφορά ένα πολύ ευρύτερο σύνολο χρηματοοικονομικών συναλλαγών).

Το χθεσινό Ecofin εστίασε επί-

σης στο εξίσου ακανθώδες ζήτημα της φορολόγησης ψηφιακών εταιρειών, αλλά και στο πώς το οικονομικό και δημοσιονομικό κανονιστικό πλαίσιο της Ε.Ε. θα συμβάλει στην προώθηση των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Σχετικά με την ψηφιακή φορολόγηση, οι υπουργοί Οικονομικών συζητήσαν τόσο για τον Πυλώνα 1 (τη μεταφορά κερδών από ψηφιακές επιχειρήσεις σε δικαιούσες χαμηλής φορολογίας) όσο και για τον Πυλώνα 2 (τη γενική μεταρρύθμιση της φορολόγησης των επιχειρήσεων) των εργασιών του ΟΟΣΑ. Ο ΟΟΣΑ φιλοδοξεί να παρουσιάσει το περίγραμμα μιας παγκόσμιας λύσης για τα ζητήματα αυτά στην προσεχή συνάντηση των μελών του, στις 29-30 Ιανουαρίου.

Ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Βάλντις Ντομπρόβσκις επανέλαβε στη συνέντευξη Τύπου την προτίμηση της Κομισιόν για μια «διεθνή λύση» στο θέμα της φορολόγησης ψηφιακών εταιρειών και υπενθύμισε ότι η Επιτροπή έχει καταθέσει την πρόταση για κοινή φορολόγηση σε επίπεδο Ε.Ε. (από τον Μάρτιο του 2018).

Ωστόσο, αναγνώρισε ότι, καθώς σημειώνονται καθυστερήσεις και στα δύο αυτά μέτωπα, είναι κατανοητό ότι τα κράτη-μέλη (όπως η Γαλλία) αναλαμβάνουν δράση μονομερώς.

Ο κ. Ντομπρόβσκις, τέλος, προειδοποίησε ότι θα υπάρξουν σύντομα προσφυγές της Κομισιόν κατά των κρατών-μελών που δεν ενσωμάτωσαν στην εθνική τους νομοθεσία τη νέα (πέμπτη) οδηγία της Ε.Ε. για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Μεταξύ των χωρών αυτών είναι και η Ελλάδα, η οποία είχε παραπεμφθεί στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για την καθυστέρηση ενσωμάτωσής της (προηγούμενης) 4ης οδηγίας.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Η κυπριακή γαστρονομία πρέπει να αποκτήσει μια διακριτή θέση στο τουριστικό προϊόν εάν πράγματι θέλουμε να εμπλουτίσουμε την τουριστική εμπειρία όποιου επισκέπτεται την Κύπρο.

Ξανά για Εθνική Ασφαλιστική

Ξεκίνησαν οι παρουσιάσεις προς τους υποψήφιους επενδυτές που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για την εξαγορά της Εθνικής Ασφαλιστικής. Σύμφωνα με πληροφορίες, η αρχή έγινε με το επενδυτικό fund CVC Capital Partners, ενώ την εβδομάδα που πέρασε ακολούθησε η παρουσίαση προς τον κινεζικό όμιλο Fosun. Οι δύο κυρίαρχοι υποψήφιοι, CVC Capital και Fosun, έχουν προκριθεί για την επόμενη φάση του διαγωνισμού, ενώ ασαφές είναι ακόμη εάν πρόσκληση για τη συμμετοχή τους έλαβαν τελικώς τα επενδυτικά funds Centerbridge, Lone Star και I3CPH έναρξη των παρουσιάσεων ανοίγει τον δρόμο για τη σε βάθος εξέταση της εταιρείας προκειμένου να σχηματιστεί και ασφαλής εικόνα για τις διαθέσεις των επενδυτών σε σχέση με το προσφερόμενο τίμημα. Οι μη δεσμευτικές προσφορές που έχουν υποβληθεί βασίζονται στα οικονομικά στοιχεία του 2018 και το εύρος του τιμήματος που έχει προσφερθεί για το 80% της Εθνικής Ασφαλιστικής δεν ξεπερνάει, σύμφωνα με πληροφορίες, τα 600 εκατ. ευρώ. Οι τελικές προσφορές, ωστόσο, θα λάβουν υπόψη την αύξηση εντός του 2019 της καθαρής θέσης στο 1,1 δισ. ευρώ, από 804 εκατ. που ήταν στο τέλος του 2018. Η σημαντική ενίσχυση της καθαρής θέσης της εταιρείας ερμηνεύεται ως προσπάθεια από την πλευρά της διοίκησης της ΕΤΕ να πετύχει αυξημένο τίμημα, κάτι που μένει να επιβεβαιωθεί και από τις προθέσεις των επενδυτών.

Μέχρι τέλος μήνα οι εκπτώσεις

Οι χειμερινές εκπτώσεις αναμένεται να ολοκληρωθούν στο τέλος του μήνα. Το διαθέσιμο

προς κατανάλωση εισόδημα παραμένει χαμηλό, ενώ οι γιορτές των Χριστουγέννων που μεσολάβησαν μείωσαν ακόμη περισσότερο την αγοραστική δύναμη των καταναλωτών. Ωστόσο, τα καταστήματα αναμένεται να κρατήσουν επιλεγμένα προϊόντα προς διάθεση στις εκπτώσεις περίπου ακόμα για 10 ημέρες μετά τη λήξη των εκπτώσεων και επισήμως.

Ολοκληρώθηκε η πώληση της Louis

Το καθαρό τίμημα της πώλησης των πέντε ελληνικών ξενοδοχειακών μονάδων της Louis Plc σε επενδυτικά ταμεία ακινήτων που διαχειρίζεται η Blackstone, έφτασε τα 151,3 εκατομμύρια

ευρώ. Οι αγοραστές ανέλαβαν επιπρόσθετα και τον συνολικό τραπεζικό δανεισμό που αφορά τα πέντε ξενοδοχεία ύψους 27,2 εκατ. ευρώ, ενώ λήφθηκαν και καθαρές υποχρεώσεις 0,1 εκατ. ευρώ (δηλαδή 151,3 + 27,2 + 0,1 = 178,6 εκατ. ευρώ). Όπως ανακοίνωσε η εταιρεία, έχει ήδη εισηραχθεί το ποσό των 143,3 εκατ. ευρώ, ενώ το υπόλοιπο των 8 εκατ. ευρώ θα καταβληθεί από τους αγοραστές εντός του 2020, μετά την εκπλήρωση κάποιων όρων της συμφωνίας.

Έτσι, με βάση τα δεδομένα αυτά το κέρδος που σύμφωνα με την ανακοίνωση Οκτωβρίου του 2019 αναμενόταν στα 75 εκατ. ευρώ, διαμορφώθηκε στα 76,5 εκατ. ευρώ. Πέραν αυτών, η σχετική ανακοίνωση της Louis Plc αναφέρει πως έχει προκύψει λογιστικό κέρδος 3,7 εκατ. ευρώ. Επίσης, τονίζει πως συνάφει έξοδα ύψους 2,4 εκατ. ευρώ θα ληφθούν υπόψη στα αποτελέσματα του 2019 για την εταιρεία και ως εκ τούτου το συνολικό λογιστικό κέρδος που θα προκύψει θα συμπεριληφθεί στα αποτελέσματα του 2020 και θα φτάσει στα 82,6 εκατ. ευρώ. Τέλος, με την ολοκλήρωση της πώλησης έχουν προπληρωθεί δάνεια και άλλες τραπεζικές υποχρεώσεις ύψους 104 εκατ. ευρώ περίπου.

Τι θα γινόταν;

Οραίο παιχνίδι είναι το εξής. Ακούστε. Τι θα λέγατε να μπει ξανά στο τραπέζι το θέμα της λειτουργίας των εμπορικών καταστημάτων τις Κυριακές και δη των υπεραγορών στην Κύπρο. Εάν η κ. Αιμιλιανίδου μονομιάς έκλεινε την κάπουλα και οι υπεραγορές δεν θα λειτουργούσαν Κυριακή, τι θα πάθιαν όλες αυτές που έχουν ανοίξει στην Κύπρο; Γιατί σίγουρα στο Business plan των υπεραγορών υπάρχει ο άσος στο μανίκι.

Σε ιστορικό υψηλό η αγορά πράσινων ομολόγων το 2019

Πέρυσι εκδόθηκαν τίτλοι συνολικής αξίας 250 δισεκατομμυρίων δολαρίων έναντι 171 δισεκατομμυρίων το 2018

Ιστορικό υψηλό άγγιξε το 2019 η έκδοση πράσινων ομολόγων, καθώς πολλές επιχειρήσεις και κυβερνήσεις στρέφονται σε βιώσιμες επενδύσεις και προσπαθούν να ενταχθούν με τις δεσμεύσεις που επιβάλλονται από τη Συμφωνία των Παρισίων.

Πράσινα ομόλογα αξίας τουλάχιστον 189 δισεκατομμυρίων δολαρίων εκδόθηκαν μέχρι το τέλος του περασμένου Σεπτεμβρίου. Ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody's υπολογίζει ότι ολόκληρο το 2019 εκδόθηκαν πράσινα ομόλογα αξίας 250 δισεκατομμυρίων δολαρίων, ενώ στην αρχή του προηγούμενου έτους θεωρούσε ότι η αγορά θα έφθανε στα 200 δισεκατομμύρια δολάρια. Μικρότερη ήταν η αγορά το 2018, κατά τη διάρκεια του οποίου εκδόθηκαν συνολικά πράσινα ομόλογα αξίας 171 δισεκατομμυρίων δολαρίων, σύμφωνα με πληροφορίες των Financial Times. Τα κέρδη από τα πράσινα ομόλογα πρόκειται να χρηματοδοτήσουν έργα για την προστασία του περιβάλλοντος, όπως για παράδειγμα η δημιουργία πάρκων με ανεμογεννήτριες ή φωτοβολταϊκά. Σε διεθνή κλίμακα εκτιμάται ότι οι επιχειρήσεις παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην αγορά πράσινων ομολόγων, αφού στους πρώτους εννέα μήνες του 2019 εξέδωσαν το 46% αυτών. Σύμφωνα με τους Financial Times, η ίδια τάση συνεχίστηκε και στο τελευταίο τρίμηνο του περασμένου έτους. Ενδεικτικά, η Apple εξέδωσε τον Νοέμβριο τα πρώτα πράσινα ομόλογά της σε ευ-

ρώ αξίας 2 δισ., πραγματοποιώντας μια από τις μεγαλύτερες περιβαλλοντικές συμφωνίες της ευρωπαϊκής αγοράς. Σε φιλική προς το περιβάλλον έργα στρέφονται επίσης πολλοί όμιλοι τηλεπικοινωνιών, όπως για παράδειγμα η Vodafone και η αμερικανική Verizon, καθώς συνεργάζονται με εταιρείες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τα κράτη συνέβαλαν σε μεγάλο βαθμό στην αγορά πράσινων ομολόγων.

Επιχειρήσεις και κυβερνήσεις προσπαθούν να εναρμονιστούν με τις δεσμεύσεις της Συμφωνίας των Παρισίων.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Γαλλίας, η οποία ανέκαθεν υποστήριζε ένθερμα τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Η χώρα έχει ασκήσει, για παράδειγμα, έντονες πιέσεις στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων κατά τουλάχιστον 40% από το 1990 έως το 2030. Το γαλλικό κράτος εξέδωσε το 2019 πράσινα ομόλογα αξίας περίπου 4 δισεκατομμυρίων δολαρίων, σύμφωνα με σχετικό δημοσίευμα του Bloomberg.

Οι προβλέψεις

Για το 2020, ο οίκος Moody's προβλέπει ότι η ζήτηση για πράσινα

Η Apple εξέδωσε τον Νοέμβριο τα πρώτα πράσινα ομόλογά της σε ευρώ αξίας 2 δισ., πραγματοποιώντας μία από τις μεγαλύτερες περιβαλλοντικές συμφωνίες της ευρωπαϊκής αγοράς.

ομόλογα θα αυξηθεί ακόμη περισσότερο.

Σύμφωνα με τον Moody's, οι επενδυτές έχουν πλέον ένα ξεκά-

θαρο τοπίο, αφού οι νέες ευρωπαϊκές οδηγίες ορίζουν ακριβώς ποια επένδυση θεωρείται βιώσιμη. Προηγούμενος, ορισμένες εταιρείες

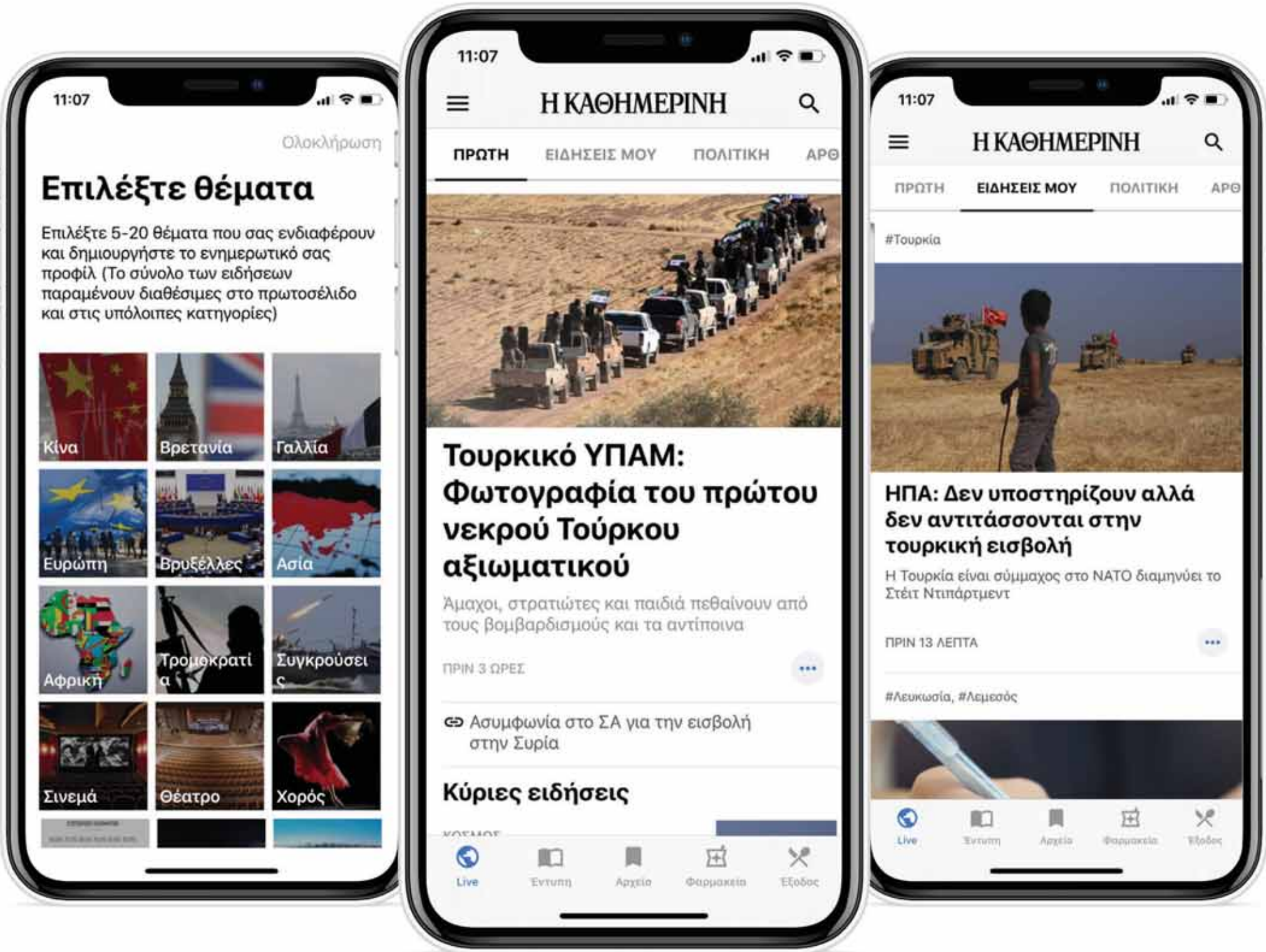
χρησιμοποιούσαν τον όρο «πράσινο ομόλογο» με καταχρηστικό τρόπο, παραπλανώντας τους επενδυτές. «Ορισμένα προγράμματα δεν έχουν

αρκετά υψηλά στάνταρ όσον αφορά την έννοια της βιωσιμότητας», όπως είχε δηλώσει παλαιότερα στο Bloomberg ο Τζον Γουίλιαμς, υπηλόβαθμο στέλεχος της PWC. Η ραγδαία αύξηση της ζήτησης πράσινων ομολόγων είναι «μια σαφής ένδειξη προς τις χρηματοπιστωτικές αγορές ότι οι πράσινες επενδύσεις θα έπρεπε να θεωρούνται πλέον κοινότοπη τάση της αγοράς», σχολίασε στους Financial Times ο Μπας Εϊκσαουτ, μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η εκτόξευση στη ζήτηση πράσινων ομολόγων έχει υποχρεώσει τους τραπεζικούς ομίλους να ενισχύσουν ή να δημιουργήσουν εξαρχές τμήματα διαχείρισης πράσινων ομολόγων. «Σήμερα δεν μπορείς να μιλήσεις σε κάποιον που εκδίδει ομόλογα ή σε επενδυτή χωρίς να συμπεριλάβεις αυτόν τον περιβαλλοντικό, κοινωνικό και διοικητικό παράγοντα», είχε σχολιάσει στο Bloomberg η Άγκνες Γκουρκ, επικεφαλής του τμήματος πράσινων ομολόγων στη γαλλική BNP Paribas. «Ως τράπεζα, δεν θεωρώ ότι μπορεί κανείς να λειτουργήσει με αποτελεσματικό τρόπο χωρίς να λάβει υπόψη του τον παράγοντα της βιωσιμότητας», συμπληρώνει η Γκουρκ. Ωστόσο, η αγορά πράσινων ομολόγων εξακολουθεί να βρίσκεται σε εμβρυακό στάδιο και ως αποτέλεσμα είναι ακόμη δύσκολο να υπολογιστεί κανείς την επίπτωση που έχει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα ή εάν συμβάλλει ήδη στη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων.

Ο κάθε άνθρωπος είναι ξεχωριστός

Φτιάξε το δικό σου timeline ειδήσεων
στη **NEA** εφαρμογή της Κ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

kathimerini.com.cy

Καλοβλέπουν τη μετοχή Τράπεζας Κύπρου

Αγορά από υφιστάμενους και νέους παίκτες και τα «deals» για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια που αναμένονται

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Το όνομα της Τράπεζας Κύπρου «παίζει» συνεχώς σε τίτλους από την αρχή της εβδομάδας. Από ό,τι φαίνεται, το 2020 μπήκε καλά για την Τράπεζα Κύπρου, με τη μετοχή της να παρουσιάζει μια έντονη κινητικότητα, αλλά και τις διεργασίες για πώληση μη εξυπηρετούμενων δανείων της να είναι προχωρημένες. Τα δύο γεγονότα, κατά την άποψη πολλών άλλωστε, συνδέονται. Τη Δευτέρα ανακοινώθηκε από το Χρηματιστήριο πως η Caius Capital, το λονδρέζικο επενδυτικό ταμείο, αγόρασε ακόμα περισσότερα χρηματοοικονομικά προϊόντα (CFD) της Τράπεζας Κύπρου και η έκθεσή της έφτασε στο 7,09%. Την αμέσως επόμενη ημέρα, η Morgan Stanley, είτε το έκανε για πελάτη της, είτε όχι, προχώρησε στην αγορά του 5,31% της Τράπεζας Κύπρου. Σημασία έχει το αποτέλεσμα και όχι αν «κρύβεται» πίσω από αυτή την πράξη η Morgan Stanley ή ένας πελάτης που επέλεξε να «παρκάρει» τα χρήματά του στην μεγαλύτερη Τράπεζα της Κύπρου. Μία μέρα αργότερα, Τετάρτη συγκεκριμένα, ανακοινώνεται από τον αγοραστή και όχι από τον πωλητή, πράξη 400 εκατ. ευρώ μη εξυπηρετούμενων δανείων. Ο λόγος για την B2Kapital που αγόρασε τερματισμένα και δικώς εξασφαλίσεις δάνεια από την Τράπεζα Κύπρου ύψους 400 εκατ. ευρώ. Αυτός ήταν ο τελικός αποδέκτης του όχι τόσο γνωστού –διότι προχώρησε στη σκιά του Helix 2- «Velocity 2». Την ίδια ώρα, την Δευτέρα συγκεκριμένα, ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας, Κωνσταντίνος Ηροδότου, δηλώνει ανοικτά στην κοινοβουλευτική επιτροπή οικονομικών πως το Helix 2 της Τράπεζας Κύπρου, δηλαδή η προσπάθεια της Τράπεζας της Αγίας Παρασκευής για πώληση περίπου 2,8 δισεκατομμυρίων ευρώ μη εξυπηρετούμενων δανείων, βρίσκεται σε τελικό στάδιο, με σχετικές ανακοινώσεις για την ολοκλήρωση της πράξης να αναμένονται περί τα τέλη Φεβρουαρίου του τρέχοντος έτους. Όλα τα παραπάνω έχουν φέρει το όνομα της Τράπεζας Κύπρου «ψηλά» στην επικαιρότητα και να «συνιστά» επενδυτική ευκαιρία. Το να επενδύσει κανείς στον τραπεζικό

Όπως αποδεικνύεται, το 2020 μπήκε καλά για την Τράπεζα Κύπρου, με τη μετοχή της να παρουσιάζει μια έντονη κινητικότητα.

τομέα, σε παγκόσμιο επίπεδο και όχι συγκεκριμένα στην Τράπεζα Κύπρου, ενδεχομένως να μην είναι πολύ καλή ιδέα. Έρευνες μεγάλων παγκόσμιων μέσων αναφέρουν πως ο τραπεζικός τομέας διανύει τη χειρότερή του δεκαετία, αφού επίκεινται πολλές αλλαγές, είναι σε ένα διαρκή μετασχηματισμό λόγω της μετάβασής του στην ψηφιοποίηση και δεν προκρίνεται ως κλάδος που μπορεί να επιστρέψει σεβαστά κέρδη στους επενδυτές (return). Γιατί όμως προχωρούν δύο μεγάλα ονόματα στην αγορά μετοχών της Τράπεζας Κύπρου; Η εξέγνηση που δίνουν οι περισσότεροι αναλυτές στην εφημερίδα, είναι πως η τιμή της Τράπεζας Κύπρου παρά την

Μήπως οι μεγάλοι μέτοχοι βλέπουν ξανά μία έκδοση ομολόγων με υψηλές αποδόσεις, ένεκα και της πώλησης δανείων που επίκειται;

διολίσθηση που υπέστη το 2017 – 2018 και παρά τις αλλαγές που έχει προχωρήσει ως τράπεζα, ακόμα δεν έχει λάβει την τιμή που της αρμόζει. Όπως αναφέρουν, μπορεί να έχει ακόμα αρκετά προβλήματα να αντιμετωπίσει, σε έναν άκρως αν-

ταγωνιστικό τομέα όπως οι τράπεζες και σε ένα περιβάλλον που σε λίγα χρόνια οι άμεσοι ανταγωνιστές όπως για παράδειγμα η Ελληνική Τράπεζα θα είναι το ελάχιστό της πρόβλημα. Με την αύξηση της τεχνολογίας θα έχει να ανταγωνιστεί τράπεζες από όλο τον κόσμο, τεχνολογικούς κολοσσούς και εταιρείες πληρωμών. Έτσι, όπως λένε, η κοστολόγηση της μετοχής της Τράπεζας είναι ακόμα χαμηλή και δεν αντικατοπτρίζει πλήρως την εικόνα της. Εκεί βλέπουν και οι επενδυτές του εξωτερικού επενδυτικές ευκαιρίες στην Τράπεζα Κύπρου. Οι ίδιοι αναλυτές επίσης βλέπουν διαθέσιμες μετοχές, «διαθέσιμο κενό» εν αντιθέσει με άλλα

μετοχικά σχήματα άλλων τραπεζών. Ο μεγαλύτερος μέτοχος της Τράπεζας Κύπρου έχει 9,27%, ενώ ο μεγαλύτερος μέτοχος για παράδειγμα στην Ελληνική Τράπεζα έχει κοντά στο 22%. Τη δεδομένη στιγμή η Τράπεζα Κύπρου έχει το 60,87% των μετοχών της σε «άλλους» και όχι σε συγκεκριμένα Ταμεία. Τέλος, μετά και το Σχέδιο Εθελούσιας Εξόδου, τα κόστη της Τράπεζας αναμένεται να μειωθούν, άρα να αυξηθούν και τα κέρδη της στα επόμενα χρόνια.

Η μείωση των ΜΕΔ

Η αγορά των μετοχών της Τράπεζας Κύπρου από δύο αγοραστές και με ισχυρό ποσοστό στην αρχή

Προς έκδοση ομολόγου;

Η Τράπεζα Κύπρου το 2018 ενίσχυσε τα κεφάλαιά της, με τα μετατρέψιμα ομόλογα. Ασκήθηκε αρκετή κριτική γι' αυτή της την απόφαση, αφού επέλεξε να «ακριβοπληρώσει» 220 εκατομμύρια ευρώ. Το επιτόκιο ήταν στο 12,5% και εκδόθηκε στους μετόχους της. Ήταν το δεύτερο που προχώρησε την τελευταία πενταετία, αφού τον Ιανουάριο του 2017 είχε εκδώσει ομόλογο 250 εκατ. ευρώ, με πάλι υψηλό επιτόκιο της τάξης του 9,25%. Ξανά της είχε ασκηθεί κριτική. Όμως, με αυτό τον τρόπο δεν γίνεται μία «παράδοσιακή» αύξηση κεφαλαίου και δεν εκτοπίζει τους μετόχους που είναι ήδη μέσα στην Τράπεζα. Επίσης, οι μεγάλοι μέτοχοι της λαμβάνουν μια απόδοση που είναι πολύ μεγάλη, σε μια περίοδο που δεν υπάρχουν πλέον μερίσματα και τα έχει απαγορεύσει η ΕΚΤ. Παρά το ότι η Τράπεζα Κύπρου κεφαλαιακά είναι πιο πάνω από τα όρια που της έχουν τεθεί, μήπως οι μεγάλοι μέτοχοι βλέπουν ξανά μία έκδοση ομολόγων με υψηλές αποδόσεις, ένεκα και της πώλησης δανείων που ίσως χρειαστεί να χρησιμοποιήσει από το υφιστάμενο κεφάλαιό της η Τράπεζα;

της εβδομάδας, αναπόφευκτα, δεν γίνεται να μην συνδεθεί με την πώληση ΜΕΔ που επιτεύχθηκαν και αυτών που αναμένονται στο επόμενο διάστημα. Μία τράπεζα η οποία έχει φτάσει στα τελευταία στάδια για πώληση σχεδόν όλων των προβληματικών της δανείων και δεν «κρίκε» για να δημιουργήσει προβλήματα πάνω σε μη εξυπηρετούμενα, δείχνει μία διαφορετική πορεία. Με το πιο πιθανό, να δείξει μια καλύτερη και πιο υγιή πορεία στα επόμενα χρόνια. Άρα, είτε μείνουν ως μέτοχοι στην τράπεζα οι υφιστάμενοι, είτε αποφασίσουν να πωλήσουν μελλοντικά, το πιθανότερο να λάβουν «ανεβασμένη» τιμή για τη μετοχή τους.

Στις αγορές με 15ετές ομόλογο η Ελλάδα

Στόχος, να γίνει στις αρχές της επόμενης εβδομάδας και να αντληθούν 2-2,5 δισ.

Όλα είναι έτοιμα στον Οργανισμό Διαχείρισης Χρέους για την πρώτη έξοδο της Ελλάδας στις αγορές το 2020 και μάλιστα με μία έκδοση «ορόσημο», αυτήν ενός νέου 15ετούς ομολόγου, για την άντληση 2-2,5 δισ. ευρώ.

Οι επαφές με διεθνείς επενδυτικούς οίκους και αναδόχους έχουν γίνει, τα δεδομένα έχουν σταθεμοποιηθεί και η απόφαση έχει ληφθεί από τον οργανισμό και το οικονομικό επιτελείο. Πρώτος και πιθανότερος στόχος είναι η 15ετής οδός αυτή να γίνει στις αρχές της επόμενης εβδομάδας, αν το επιτρέψουν οι συνθήκες στις αγορές. Έτσι, σύμφωνα με τραπεζικές πηγές, την ερχόμενη Δευτέρα πιθανώς θα δοθεί η εντολή στους αναδόχους να προχωρήσουν τις διαδικασίες έκδοσης, με το βιβλίο προσφορών να ανοίγει την Τρίτη 28 Ιανουαρίου, ενώ στο τραπέζι υπάρχει και η 4η Φεβρουαρίου ως «εναλλακτική», με δεδομένο ότι αυτή τη στιγμή είναι ακόμη άγνωστη η «ετυμγορία» της Fitch (η οποία ανακοινώνεται αυτή την Παρασκευή), ενώ την Κυριακή διεξάγονται περιφερειακές εκλογές στην Ιταλία και στην κρίσιμη Εμίλια-Ρομάνια. Αυτό είναι ένα γεγονός που μπορεί να λειτουργήσει αποσταθεροποιητικά για το γενικότερο κλίμα, αν και σε κάθε περίπτωση οι ελληνικοί τίτλοι –όπως το έχουν αποδείξει το τελευταίο διάστημα– αναμένεται να «επωφεληθούν» από την πολιτική αστάθεια στη γειτονική χώρα. Αξίζει να σημειωθεί πως αναλυτές εκτιμούν ότι αν η

Μια επιτυχής έκδοση θα στείλει ηχηρό μήνυμα στις αγορές για τις προοπτικές της Ελλάδας.

Λέγκα του Ματέο Σαλβίνι κερδίσει την Εμίλια-Ρομάνια, η κυβέρνηση των Δημοκρατικών και του Κινήματος Πέντε Αστέρων είναι πιθανόν να πέσει και η χώρα να οδηγηθεί σε πρόωρες εκλογές.

Με τον ΟΔΑΗΧ να έχει ήδη ανακοινώσει πως το 2020 η εκδοτική δραστηριότητα της Ελλάδας θα κινηθεί στα 4-8 δισ. ευρώ και τους αναλυτές να εκτιμούν ευρέως ότι οι έξοδοι της χώρας στις αγορές θα κινηθούν στο ανώτερο εύρος αυτού του στόχου (αν όχι και υψηλότερα), η πρώτη έκδοση του έτους προγραμματίζεται να κινηθεί σε ανάλογα επίπεδα με αυτές των εκδόσεων του προηγούμενου έτους, δηλαδή στα 2 με 2,5 δισ. ευρώ. Σε

ό,τι αφορά την απόδοση που εκτιμάται ότι θα λάβει το νέο 15ετές, διαμορφώνεται κοντά στο 2,1%, δηλαδή περίπου 165 μονάδες βάσης υψηλότερα από το mid swap. Χθες, το 15ετές ομόλογο (ουσιαστικά 13 ετών καθώς λήγει το 2033) είχε απόδοση 1,8% και κοντά σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, έτσι εκτιμάται ότι ένα επιτόκιο κοντά στο 2% είναι απόλυτα εφικτό, ενώ παράλληλα θα αποτελεί και ιστορικό χαμηλό για τόσο μακροπρόθεσμο δανεισμό του ελληνικού Δημοσίου.

Εδώ και καιρό ο ΟΔΑΗΧ εξετάζει την πιθανότητα έκδοσης ενός νέου 15ετούς τίτλου, γνωρίζοντας πως ένα νέο 10ετές θα αποτελούσε μία ασφαλέστερη επιλογή για την Ελ-

λάδα λόγω διάρκειας. Ωστόσο γνωρίζει επίσης πως η 15ετία είναι μια διάρκεια «ορόσημο», καθώς το 2035 είναι μια χρονιά όπου το ελληνικό χρέος δεν έχει κριθεί βιώσιμο (η συμφωνία ελάφρυνσης στο Eurogroup του Ιουνίου του 2018 όριζε ότι τότε θα επανεξεταστεί η βιωσιμότητά του), έτσι μία επιτυχής έκδοση θα στείλει ένα ηχηρό μήνυμα στις αγορές για τις προοπτικές της Ελλάδας αλλά και του ελληνικού χρέους.

Αναγκαία προϋπόθεση κατά τον ESM, όπως έχει επισημάνει η «Κ», για να προχωρήσει σε μια τέτοια κίνηση, ήταν η απόδοση να μη «σπρώξει» το μέσο επιτόκιο δανεισμού πάνω από το 1,9% (σήμερα είναι κοντά στο 1,5%), έτσι ώστε να μπορούν να προβεί η Ελλάδα σε μια δεύτερη πρώτη αποπληρωμή του ΔΝΤ φέτος.

Όπως δείχνουν τα πράγματα, το οικονομικό επιτελείο και ο ΟΔΑΗΧ έχουν σταθεμοίσει και αυτόν τον παράγοντα, ενώ θετικά για το κόστος δανεισμού και τους δείκτες του χρέους λειτουργεί και η έκδοση νέου ομολόγου διάρκειας 30 ετών για την επαναγορά των ομολόγων που κατείχε η Εθνική. Έτσι, μετά και το θετικό σήμα από τους primary dealers, η Ελλάδα αναμένεται να εκμεταλλευτεί την ιδιαίτερα θετική τρέχουσα συγκυρία για εκδόσεις τίτλων στην Ευρωζώνη, ειδικά μακροπρόθεσμων, όπου η ζήτηση σπάει κάθε ρεκόρ (βλ. Ισπανία, Ιταλία).

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Προσφυγές από τη Hard Rock σε ελληνικές και ευρωπαϊκές αρχές

Προσφυγές τόσο στις ελληνικές όσο και στις ευρωπαϊκές αρμόδιες αρχές κατά της απόφασης του αποκλεισμού της από τη δεύτερη φάση του διαγωνισμού για το καζίνο στο Ελληνικό προανήγγειλε η Hard Rock International, όπως αναμενόταν ευρέως από την αγορά. Επικαλείται ζητήματα στη διαδικασία αλλά και προβλήματα με τον φάκελο της ανταγωνίστριας κοινοπραξίας Mohegan Gaming & Entertainment και ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ που προκρίθηκε και παραμένει ως μοναδική υποψήφια. Η προσφυγή προς την εγχώρια Αρχή Προδικαστικών Προσφυγών αναμένεται να γίνει την ερχόμενη εβδομάδα, καθώς υπάρχει προθεσμία δέκα εργάσιμων ημερών που ξεκίνησε από την ανακοίνωση της Επιτροπής Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων (ΕΕΕΠ) την περασμένη Δευτέρα. Αμέσως μετά εκτιμάται πως θα γίνει σχετική καταγγελία και προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η προσφυγή στο εσωτερικό υπολογίζεται πως θα χρειαστεί ένα μήνα για να κριθεί από την Αρχή, διάστημα κατά το οποίο δεν θα μπορέσει να προχωρήσει η διαδικασία του διαγωνισμού.

Σε ανακοίνωσή της η Hard Rock International σημειώνει πως «αν και είμαστε απογοητευμένοι από αυτή την είδηση (σ.σ. αποκλεισμού από τον διαγωνισμό), είμαστε περισσότερο απογοητευμένοι από τη διαδικασία».

Η Hard Rock «πιστεύει ακράδαντα ότι αποκλείστηκε εσφαλμένα με βάση ανακριβή αιτιολογία και εμφανή σύγκρουση συμφερόντων». Έτσι, «ανέθεσε στους νομικούς συμβούλους της στην Ελλάδα και στις Βρυξέλλες να αξιολογήσουν το ζήτημα». Η Hard Rock στην ανακοίνωσή της σημειώνει πως η ίδια «αποκάλυψε ότι η νομική εταιρεία που συμβουλεύει την Επιτροπή

Αντιδρά στον αποκλεισμό της από τον διαγωνισμό για το καζίνο στο Ελληνικό.

Διενέργειας του Διαγωνισμού και την Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων σχετικά με τον αποκλεισμό μας, εκπροσωπεί επίσης μέλος του ανταγωνιστικού σχήματος από το 2008». «Η Hard Rock έθεσε υπ' όψη της επιτροπής σοβαρές ελλείψεις στην καταθεθείσα από τους ανταγωνιστές μας προσφορά, με ταξύ των οποίων το γεγονός ότι δεν δήλωσαν στην επιτροπή τη συμμετοχή ενός εκ των μελών τους σε καρτέλ για τον καθορισμό τιμών, το οποίο, κατά τη δική μας ενημέρωση, θα έπρεπε να έχει οδηγήσει στον αποκλεισμό τους», προστίθεται στην ανακοίνωση.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

PLACE YOUR ADS IN BRANDS NOT WEBSITES

Invest in your brand safety. Support quality journalism.

Reach more than **1m users*** with cutting edge tech

adstore.

NETWORK

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

24SPORTS

must

γαστρονόμος

KNEWS.com.cy

24NEWS

www.ad-store.net

10 apps available in:

* Google Analytics October data: 1m+ unique users, 15m+ page views

Εως 15 σεντς του ευρώ τα «κατακόκκινα δάνεια»

Μεγάλη η δευτερογενής αγορά που δημιουργήθηκε στην Κύπρο μετά τα χρόνια της κρίσης - Αφορούν κυρίως καταναλωτικά

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Μία νέα αγορά για την κυπριακή οικονομία έχει δημιουργηθεί από τις αρχές του 2018. Οι τράπεζες έχουν προχωρήσει σε πράξεις πωλήσεων μη εξυπηρετούμενων δανείων με εταιρείες εξαγοράς δανείων. Τα δάνεια που πωλούνται άλλοτε έχουν πίσω τους εξασφαλίσεις, άρα και «οδό» για να αρχίσουν να εξυπηρετούνται και άλλοτε δίχως όποια εξασφάλιση, άρα και μια μεγάλη δυσκολία για να αρχίσουν να εξυπηρετούνται.

Τα δάνεια της «δευτέρης διαλογής» προφανώς και αγοράζονται σε μικρότερη τιμή έναντι των δανείων που πωλούνται και για τα οποία υπάρχουν εξασφαλίσεις. Σε τι τιμή πωλούνται όμως τα δάνεια της «δευτέρης διαλογής»; Η απάντηση είναι πως για κάθε 1 ευρώ δανείου, πωλούνται έως 15 σεντς του ευρώ. Τέτοιου είδους δάνεια ανακοινώθηκε πως πωλήθηκαν και την Τετάρτη από την Τράπεζα Κύπρου στην B2 Kapital, ύψους 400 εκατομμυρίων ευρώ. Δάνεια δίχως εξασφαλίσεις, τα οποία είχε ξεχωρίσει η Τράπεζα, με το όνομα «velocity 2».

Η τιμή προφανώς και δεν ανακοινώθηκε είτε από την Τράπεζα, είτε από την εταιρεία, αλλά ούτε και πρόκειται. Δεν ειθίσαι σε τέτοιες πράξεις να ανακοινώνεται η τιμή στην οποία πωλήθηκαν, αλλά οι ειδικοί αναφέρουν πως εκεί περρίπου κυμαίνονται οι τιμές. Στην Ελλάδα για παράδειγμα, ανεξασφάλιστα δάνεια τα οποία πωλήθηκαν, κυμαίνονταν λίγο πάνω από 5 σεντς του ευρώ, τα οποία κυρίως αφορούσαν καταναλωτικά, ή δάνεια από κάρτες που δεν αποπληρώθηκαν ποτέ. Αντίστοιχα δάνεια πωλήθηκαν και στην Κύπρο σε παρπαπάνω από μία περιπτώσεις.

Η δευτερογενής αγορά δανείων γενικότερα πολλαπλασιάζεται με την πάροδο των χρόνων και είναι αγορά που δημιουργήθηκε μετά

Καμία από τις συναλλαγές δεν είχε σημαντική επίδραση στην κεφαλαιακή θέση των τραπεζών λόγω των υφιστάμενων προβλέψεων που είχαν ληφθεί για τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία.

την εκδήλωση της οικονομικής κρίσης στη χώρα. Τα δίχως εξασφαλίσεις δάνεια είναι μία δύσκολη εξίσωση από μόνα τους. Μπορεί να εφαρμοστεί «κούρεμα» που να φθάνει μέχρι και στο 70 - 90% της αξίας τους, αφού οι δικαστικές ενέργειες που μπορούν να γίνουν για να ωθήσουν τους δανειολήπτες να πληρώσουν τα δανειά τους είναι λίγες. Υπάρχουν δε, περιπτώσεις που σε πολλά από αυτά τα δάνεια δεν μπορεί η εταιρεία που αγόρασε τα δάνεια να βρει καν τον δανειολήπτη. Άλλα δάνεια δεν έχουν καν εγγυητές.

Όπως και να έχει πάντως, οι εταιρείες που τα αγοράζουν δεν

Μπορεί να εφαρμοστεί «κούρεμα» που να φθάνει μέχρι και στο 70 - 90% της αξίας τους, αφού οι δικαστικές ενέργειες που μπορούν να γίνουν για να ωθήσουν τους δανειολήπτες να πληρώσουν τα δανειά τους είναι λίγες.

έχουν αντίπαλο το χρόνο, όπως είχαν οι τράπεζες που τους τα πώλησαν. Οι συγκεκριμένες εταιρείες – επενδυτικά ταμεία δεν έχουν την ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα και τους μηχανισμούς της (βλέπε SSM) να τις πιέζει για να λάβουν προβλέψεις πάνω στα δάνεια αυτά, ή να θέτουν συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα για να αρχίσουν να εξυπηρετούνται. Αρα, η περίοδος αποπληρώμης αυτών των δανείων μπορεί να επεκταθεί σε χρονικά όρια τα οποία δεν μπορούσαν να δοθούν από τις τράπεζες, ή να αποπληρωθούν σε τέτοιες τιμές που να μπορέσουν οι δανειολήπτες να τα αποπληρώσουν. Αυτό δεν ση-

μαίνει βεβαίως πως δεν είναι εταιρείες που επιζητούν το κέρδος, άρα και να πιέσουν στην αποπληρωμή των χρωστούμενων μέσω της δικαστικής οδού.

Οι πράξεις

Οι πράξεις που έχουν γίνει συνολικά στην Κύπρο με βαθιά κόκκινα δάνεια είναι τρεις. Πρώτη προχώρησε η Ελληνική Τράπεζα, πουλώντας δάνεια ύψους 144 εκατ. ευρώ στην B2 Kapital τον Ιανουάριο του 2018. Δεύτερη προχώρησε η Τράπεζα Κύπρου πουλώντας στην APS Cyprus ανεξασφάλιστα δάνεια ύψους 33 εκατ. ευρώ. Τρίτη και τελευταία μέχρι στιγμής, ήταν αυτή

που ανακοινώθηκε στην Τετάρτη. Η Τράπεζα Κύπρου προχώρησε σε πώληση 400 εκατ. ευρώ στην B2 Kapital, καρτοφυλάκιο το οποίο αποτελείται από καταναλωτικά και μικρά επιχειρηματικά δάνεια χωρίς εμπράγματες εξασφαλίσεις. Μετά την ολοκλήρωση της εξαγοράς, κάτοχοι του καρτοφυλακίου θα είναι από κοινού η Waterfall Asset Management και η B2 Holding, ενώ την ευθύνη διαχείρισης για το σύνολο του καρτοφυλακίου θα έχει η θυγατρική του Ομίλου στην Κύπρο, B2 Kapital Cyprus. Όπως ανέφερε η ίδια η εταιρεία, «με το σύνολο των ΜΕΔ στην Κύπρο να προσεγγίζει τα 6,5 δισεκατομμύρια ευρώ, ο όμιλος B2 Holding έχει στόχο να ενισχύσει τη θέση της θυγατρικής της στην κυπριακή αγορά. Το πόσα δάνεια αγόρασε, δεν γνωστοποιήθηκε.

Στο «Velocity 1», στην πράξη δηλαδή μεταξύ Τρ. Κύπρου και APS, αφορούσε δάνεια συμβατικής αξίας 245 εκατομμυρίων, με την καθαρή τους αξία όμως να ανέρχεται στα 33,7 εκατ. ευρώ, αφού η τράπεζα είχε διαγράψει περίπου το 86% της συμβατικής τους αξίας. Το καρτοφυλάκιο αποτελείτο από 9.700 δανειολήπτες (8.800 ιδιώτες και 900 μικρομεσαίες επιχειρήσεις) με μέσο ποσό συναλλαγής τις 12.500 ευρώ. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία, βρίσκονταν σε καθυστέρηση πέραν των πέντε ετών.

Τέλος, όσον αφορά στην πράξη της Ελληνικής με την B2 Kapital, το μεικτό συνολικό ποσό των περιουσιακών στοιχείων που πωλήθηκαν με τη συναλλαγή ήταν 144 εκατ. ευρώ, αποτελούμενο από 1.082 δανειολήπτες και 1.809 χορηγήσεις. Αξίζει να σημειωθεί πως καμία από τις συναλλαγές δεν είχε σημαντική επίδραση στην κατάσταση αποτελεσμάτων και στην κεφαλαιακή θέση των τραπεζών λόγω των υφιστάμενων προβλέψεων που είχαν ληφθεί για τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία.

ΑΡΘΡΟ / Του ΣΤΕΛΙΟΥ ΑΧΝΙΩΤΗ

Οφείλουμε να εστιάσουμε στο υφιστάμενο ενεργοβόρο κτηριακό μας απόθεμα

Η σύγχρονη κοινωνία επιβάλλει την αναβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος, αλλά και την ορθή μελέτη και σχεδιασμό και των νέων οικοδομών, έτσι ώστε να είναι φιλικές προς το περιβάλλον.

Είναι γνωστό πως τα κτίρια ευθύνονται για περίπου το 40% της συνολικής κατανάλωσης ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Συνεπώς, η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και η χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στον κτηριακό τομέα είναι απαραίτητα μέτρα για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Από κοινού με την αυξημένη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, τα μέτρα για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στην ΕΕ θα της επέτρεπαν τη συμμόρφωση προς το πρωτόκολλο του Κιότο, καθώς και την εκπλήρωση τόσο της μακροπρόθεσμης δεσμευσης της για τη διατήρηση της ανόδου της θερμοκρασίας της Γης κάτω από τους 2°C, όσο και της δεσμευσης της να μειώσει έως το 2020 τις συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

Η αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και η αυξημένη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στα κτίρια θα διαδραματίσουν, επίσης, σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού, στην τεχνολογική ανάπτυξη και στη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και περιφερειακής ανάπτυξης.

Σχετικά με τη διαμόρφωση πολιτικών και ρυθμίσεων στον τομέα Ενέργεια και Κτήριο, η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ ήταν καθοριστική. Πλέον έχουμε υιοθετήσει και εφαρμόζουμε μια σειρά μέτρων και πολιτικών στο θέμα αυτό οι οποίες πηγάζουν από το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Σημαντική είναι η εφαρμογή της Οδηγίας για την Ενεργειακή Απόδοση των Κτιρίων. Η Οδηγία αυτή, επικουρούμενη από την Οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές και από την οριζόντια Οδηγία για την ενεργειακή απόδοση, συνθέτουν ένα σχετικά ολοκληρωμένο και φιλόδοξο πλέγμα πολιτικών στον τομέα ενέργεια και κτήριο.

Σήμερα είμαστε στο μεταίχμιο μετάβασης για την υποχρεωτική κατασκευή νέων

Η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και η χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στον κτηριακό τομέα είναι απαραίτητα μέτρα για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

κτηρίων με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας. Όμως δεν μπορεί να είναι στην κορυφή της ατζέντας μας αυτή τη στιγμή, κυρίως διότι αφορά νέα κτήρια. Λαμβάνοντας δε υπόψη τις συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί στην Κύπρο, οφείλουμε να θέσουμε ως πρώτο ζήτημα και να εστιάσουμε στο υφιστάμενο πολυάριθμο και ενεργοβόρο κτηριακό μας απόθεμα. Είναι χαρακτηριστικό ότι η βελτίωση στην ενεργειακή απόδοση των κτιρίων στην Κυπριακή Δημοκρατία θα βελτιωθεί περισσότερο αν πετύχουμε ετήσια ενεργειακή αναβάθμιση 1,5% του υφιστάμενου κτηριακού αποθέματος σύμφωνα με τις απαιτήσεις του 2010, παρά στο να ανεβάσουμε τον πίκην για τα νέα κτήρια από τις απαιτήσεις του 2010 στο κτήριο με σχεδόν μηδενική κατανάλωση.

Επί του προκειμένου το ΕΤΕΚ έχει κάνει σειρά παρεμβάσεων και έχει καταθέσει διάφορες εισηγήσεις, οι οποίες αφορούν σαν:

- αξιοποίηση συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης και εταιρειών παροχής ενεργειακών υπηρεσιών για κτήρια του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, και
- φιλόδοξα σχέδια επιδότησης και χρηματοδοτικά εργαλεία αξιοποιώντας και ευρωπαϊκούς πόρους, και τη δημιουργία ενός καινοτόμου ανατροφοδοτούμενου μηχανισμού χρηματοδότησης ενεργειακών αναβαθμίσεων οικιστικών μονάδων.

Το Επιμελητήριο με αυτή τη στόχευση έκανε παρέμβαση στο πλαίσιο της διαβούλευσης επί της τροποποίησης της νομο-

θεσίας για την ενεργειακή απόδοση, ζητώντας να εισαχθεί πρόνοια:

«Για σκοπούς αντιμετώπισης ζητημάτων που συνδέονται με την έντονη σεισμική δραστηριότητα, πριν από κάθε ενεργειακή ανακαίνιση μεγάλων κλιμακας, ο ιδιοκτήτης κτηρίου ή κτηριακής μονάδας η οποία αδειοδοτήθηκε πριν το 1994, οφείλει να διορίσει κατάλληλο μελετητή για να του ετοιμάσει έκθεση αποτίμησης φέροντος οργανισμού σύμφωνα με τους εν ισχύ Ευρωκώδικες». Η έκθεση θα αφορά την κατάσταση του στατικού φορέα της οικοδομής και την υπολογιζόμενη εναπομένουσα διάρκεια ζωής της, ενώ θα πρέπει να συνοδεύεται από τυχόν συστάσεις αναφορικά με τη δομοστατική ενισχύση της.

Το ΕΤΕΚ θεωρεί πως, με στόχο την ενίσχυση των εργαλείων που θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση ζητημάτων που συνδέονται με την έντονη σεισμική δραστηριότητα, μπορούν:

- να καθοριστούν αυστηρότερες ρυθμίσεις σε σχέση με τη δομική κατάσταση των κτιρίων που θα αξιοποιηθούν χρηματοδοτικά εργαλεία από κοινοτικούς ή εθνικούς πόρους για σκοπούς ενεργειακής αναβάθμισης, και

- να καταβληθεί προσπάθεια όπως ενταχθούν στις επιλέξιμες για χρηματοδότηση δαπάνες και ενέργειες που αφορούν τη δομοστατική αναβάθμιση παλαιών κτιρίων τα οποία θα ανακαινιστούν ενεργειακά.

Για το ίδιο θέμα το ΕΤΕΚ συμμετέχει σε στρατηγικό ερευνητικό πρόγραμμα υπό το συντονισμό του ΤΕΠΙΑΚ με στόχο την ανάπτυξη μιας ολιστικής και καινοτόμου μεθοδολογίας για τη βέλτιστη ταυτόχρονη σεισμική και ενεργειακή αναβάθμιση υφιστάμενων κτιρίων.

Το ζήτημα είναι περίπλοκο και αγγίζει σειρά κρίσιμων θεμάτων. Για το Επιμελητήριο αποτελεί ξεκάθαρο θέμα προτεραιότητας στο οποίο αφιερώνει και θα συνεχίσει να αφιερώνει σημαντικό μέρος της δράσης του.

Ο Στέλιος Αχνιώτης είναι Πολιτικός Μηχανικός και Πρόεδρος ΕΤΕΚ.

Ξεκινά σύντομα η αποστολή δήλωσης τελών από τις τράπεζες

Αναλυτική κατάσταση, με τα συγκεντρωτικά στοιχεία των χρεώσεων που τους επιβλήθηκαν από τον Νοέμβριο του 2018 μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2019, θα λάβουν στις επόμενες εβδομάδες οι πολίτες από τις τράπεζες, αφού με ευρωπαϊκή οδηγία κατέστη υποχρεωτική η αποστολή «Δήλωσης Τελών». Για σκοπούς διαφάνειας και στη βάση σχετικής νομοθεσίας του 2017, οι τράπεζες οφείλουν πλέον να αποστέλλουν σε ετήσια βάση και χωρίς πρόσθετη χρέωση στους πελάτες τους Δήλωση Τελών για κάθε λογαριασμό πληρωμών που διατηρούν. Ως «λογαριασμός πληρωμών» χαρακτηρίζεται ο τρεχούμενος με ή χωρίς υπερανάληψη, ο λογαριασμός ταμειυτηρίου, ο λογαριασμός προειδοποίησης μέχρι επτά ημερών, ο ηλεκτρονικός τρεχούμενος με ή χωρίς υπερανάληψη και ο λογαριασμός πιστωτικής κάρτας.

Υφιστάμενες χρεώσεις

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι αυτό που θα λαμβάνουν οι πελάτες από τις τράπεζες τους δεν θα είναι νέες χρεώσεις, αλλά μια αναλυτική κατάσταση των χρεώσεων που κλήθηκαν να καταβάλουν τη χρονιά που πέρασε. Η Δήλωση Τελών θα αποστέλλεται σε ετήσια βάση και θα καλύπτει την προηγούμενη δωδεκάμηνη περίοδο, ωστόσο η πρώτη κατάσταση που θα λάβουν οι πελάτες θα καλύπτει τους προηγούμενους 14 μήνες, μίας και η οδηγία τέθηκε σε ισχύ από την 1 Νοεμβρίου του 2018. Η Δήλωση θα είναι σε τυποποιημένη μορφή και κοινή για όλες τις τράπεζες εντός ΕΕ, περιλαμβάνοντας όλα τα τέλη ή επιτόκια που κατέβαλε κάθε πελάτης για τις πιο κάτω υπηρεσίες:

- τήρηση λογαριασμού (τρεχούμενου, ταμειυτηρίου, κλπ.)
- παροχή χρεωστικών καρτών
- παροχή πιστωτικών καρτών
- ανάληψη μετρητών
- παραχώρηση βιβλιαρίου επιταγών
- μεταφορές πίστωσης SEPA
- μεταφορές πίστωσης εκτός SEPA
- πάγιες εντολές
- άμεσες χρεώσεις
- επιστροφές επιταγών λόγω ανεπαρκών υπολοίπων

- υπηρεσίες συναλλάγματος
- υπερναλήψεις
- υπερβάσεις
- αντίγραφο κατάστασης λογαριασμού

Αναλυτική κατάσταση

Για κάθε λογαριασμό πληρωμών, η Δήλωση Τελών περιλαμβάνει το τέλος μονάδας που χρεώνεται για κάθε υπηρεσία πληρωμών που συνδέεται με τον λογαριασμό, καθώς και τον αριθμό των περιπτώσεων στις οποίες χρησιμοποιήθηκε η υπηρεσία κατά την υπό εξέταση περίοδο. Περιλαμβάνει επίσης το συνολικό ποσό των τελών που καταβλήθηκαν κατά

Προσαρμόζονται σε ευρωπαϊκή οδηγία για την ενημέρωση των πελατών τους.

τη διάρκεια της περιόδου για κάθε υπηρεσία, καθώς και το επιτόκιο υπερανάληψης που ισχύει για τον λογαριασμό και το συνολικό ποσό των τόκων που εφαρμόζονται σχετικά με την υπερανάληψη κατά τη διάρκεια της αντίστοιχης περιόδου, ανά περίπτωση. Πρόσθετα, στη Δήλωση Τελών καταγράφεται το πιστωτικό επιτόκιο που ισχύει για τον λογαριασμό και το συνολικό ποσό των τόκων που εισπράχθηκε κατά τη διάρκεια της περιόδου, κατά περίπτωση, καθώς και το συνολικό ποσό των τελών που χρεώθηκαν για όλες τις υπηρεσίες πληρωμών οι οποίες παρασχέθηκαν.

Στη Δήλωση Τελών είναι πιθανόν να μην περιλαμβάνονται πιθανές επιστροφές χρεώσεων, αφού οι επιστροφές παρουσιάζονται αναλυτικά στην κατάσταση λογαριασμού των πελατών των τραπεζών. Αξίζει να σημειωθεί ότι η αποστολή της Δήλωσης από τις τράπεζες δεν συνεπάγεται κατάργηση της μηνιαίας κατάστασης λογαριασμού, την οποία οι πελάτες θα συνεχίσουν να λαμβάνουν κανονικά, εκτός αν έχουν ζητήσει αλλιώς από την τράπεζά τους.

Πόλεμος μέχρι τελικής πτώσης στα σούπερ μάρκετ

Ο τζίρος αυξάνεται, αλλά το περιθώριο κέρδους παραμένει πολύ χαμηλό - Εκτεταμένες προσφορές λόγω του ανταγωνισμού

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Με αύξηση του τζίρου κατά 3,2% σε σύγκριση με το 2018 εκτιμάται ότι έκλεισε το 2019 για τον κλάδο των σούπερ μάρκετ, εκτίμηση η οποία βρίσκεται κοντά στις προβλέψεις που είχαν γίνει στις αρχές του έτους, αν και ελαφρώς αναθεωρημένη προς τα κάτω. Το τιμημα, βεβαίως, για τη θετική μεν αλλά ουδόλως εντυπωσιακή αυτή επίδοση είναι χαμηλά περιθώρια κέρδους και περιορισμένη ρευστότητα για τον κλάδο, φαινόμενα που σχετίζονται με την ένταση του ανταγωνισμού, η οποία την τελευταία διετία έχει «χτυπήσει κόκκινο» και εκφράζεται κυρίως μέσα από τις εκτεταμένες προσφορές και την επέκταση σε νέα σημεία πώλησης.

Ειδικότερα, σύμφωνα με κλαδική έρευνα που πραγματοποίησε η εταιρεία «Στόχασις Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε.» και παρουσιάζει σήμερα η «Καθημερινή» το συνολικό μέγεθος της αγοράς των αλυσίδων σούπερ μάρκετ διαμορφώθηκε το 2019 σε 12,36 δισ. ευρώ από 11,98 δισ. ευρώ το 2018, επιστρέφοντας για πρώτη φορά στα επίπεδα του 2010, χρονιά κατά την οποία είχε εκδηλωθεί μεν η κρίση, αλλά ακόμη οι συνέπειές της δεν ήταν τόσο έντονες στον εν λόγω κλάδο. Μεσοπρόθεσμα, προβλέπεται ότι το συνολικό μέγεθος της αγοράς των αλυσίδων σούπερ μάρκετ θα διαμορφωθεί σε 13,69 δισ. ευρώ το 2022, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής 3,5% τη χρονική περίοδο 2020-2022.

«Ο ανταγωνισμός στον κλάδο είναι έντονος και εντοπίζεται μεταξύ των υφιστάμενων εταιρειών στην προσπάθεια αύξησης του μεριδίου τους στην αγορά. Η σημερινή κατάσταση των επιχειρήσεων έχει

Η εξέλιξη των περιθωρίων κέρδους στον κλάδο των σούπερ μάρκετ

διαμορφωθεί έπειτα από σημαντικές εξελίξεις όπως συγχωνεύσεις και εξαγορές, εξορθολογισμό του δικτύου τους και άλλα, προκειμένου να ενισχύσουν τη βιωσιμότητά τους, μετά τη μεγάλη πίεση που δέχθηκαν από τον περιορισμό του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών», επισημαίνει ο κ. Βασίλης Ρεγκούζας, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της «Στόχασις».

Η αύξηση του τζίρου, έστω και στα επίπεδα του 3%, δεν σημαίνει αντίστοιχη άνοδο της κερδοφορίας. Τα περιθώρια κέρδους στον κλάδο, τα οποία ούτως ή άλλως ποτέ δεν κινούνταν σε ιδιαίτερος υψηλά επίπεδα –κάτι το οποίο χαρακτηρίζει εν γένει το λιανεμπόριο–, παραμένουν πολύ χαμηλά. Το περιθώριο καθαρού κέρδους διαμορφώθηκε σε μόλις 0,75% το 2018, του λειτουργικού κέρδους σε 1,56%, ενώ το περιθώριο μεικτού κέρδους στο 22,79%.

Το γεγονός βέβαια ότι ο βαθμός συγκέντρωσης στον κλάδο έχει ενισχυθεί σημαντικά από το 2016 και μετά, έχει ως αποτέλεσμα οι μεγάλοι

Μεσοπρόθεσμα, προβλέπεται ότι το συνολικό μέγεθος της αγοράς των αλυσίδων σούπερ μάρκετ θα διαμορφωθεί σε 13,69 δισ. ευρώ το 2022, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής 3,5% τη χρονική περίοδο 2020-2022.

«παίκτες» να επιτυγχάνουν υψηλότερα περιθώρια κέρδους, ακόμη και αν αξιοποιούν μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού τους για τη χρηματοδότηση προωθητικών ενεργειών. Έτσι, επτά στις δέκα μεγαλύτερες αλυσίδες σούπερ μάρκετ ξεπερνούν τον μέσο όρο του μεικτού κέρδους του συνόλου των εξεταζόμενων επιχειρήσεων του κλάδου.

Επιπλέον, όπως επισημαίνει η υπεύθυνη των κλαδικών μελετών της «Στόχασις», Κατερίνα Ματσούκα, τα συνολικά κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων (EBITDA) του κλάδου σταθεροποιήθηκαν σε χαμηλότερα επίπεδα τη διετία 2017-2018 σε σχέση με το 2016. Οι τιμές του δείκτη κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών την ίδια περίοδο επανήλθαν στα επίπεδα του 2014 (το 2018 ήταν 1,89, το 2017 1,86 και το 2014 1,85) και δείχνουν, όπως αναφέρουν οι συγγραφείς της μελέτης, ότι ο κλάδος παραμένει ευπρόσβλητος σε πιθανές μεταβολές του οικονομικού περιβάλλοντος.

Στη μελέτη επίσης αποτυπώνονται το μεγάλο ύψος του δανεισμού του κλάδου, λόγω και των χρηματοδοτικών αναγκών που προέκυψαν για την πραγματοποίηση εξαγορών, η αξιοποίηση των ταμειακών διαθεσίμων για την πραγματοποίηση προσφορών, καθώς και η μείωση του χρόνου πληρωμής των προμηθευτών, εξέλιξη που προέκυψε λόγω κρίσης και ειδικά μετά την υπόθεση «Μαρινόπουλου».

Έτσι, λοιπόν, καταγράφεται μείωση των δεικτών ρευστότητας, ειδικά αυτών γενικής και άμεσης. Το 2018 ο δείκτης γενικής ρευστότητας (ο λόγος του κυκλοφορούντος ενεργητικού προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις) διαμορφώθηκε σε 0,59 από 0,69 το 2017 και 0,72 το 2016.

Ο δείκτης της άμεσης ρευστότητας (ο λόγος δηλαδή του κυκλοφορούντος ενεργητικού και των αποθεμάτων προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις) διαμορφώθηκε το 2018 σε 0,26 από 0,35 το 2017, ενώ ο αντίστοιχος της ταμειακής ρευστότητας (διαθέσιμα προς βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις) ήταν στο επίπεδο του 0,12, χαμηλότερα σε σύγκριση με το 2017 (0,14) και το 2016 (0,20), αλλά σε υψηλότερα επίπεδα από το 2010 (0,08). «Οι περιορισμένες τιμές των χρηματοοικονομικών δεικτών ρευστότητας είναι σχετικά σύνθηρες φαινόμενο στο λιανικό εμπόριο, γεγονός που ορισμένες φορές δυσχεραίνει το "περιθώριο ασφαλείας", τονίζεται στη μελέτη.

Κρίσιμο το 2020

Χρονιά εξελίξεων στον κλάδο των σούπερ μάρκετ αναμένεται να είναι το 2020, καθώς πλέον ο «κουρνιαχτός» από τις μεγάλες ανακατατάξεις που επήλθαν από το 2016 κι έπειτα (συγχώνευση Σκλαβενίτη - Μαρινόπουλου, My Market - Βερρόπουλου και Μασούτι - Προμηθευτικής) έχει «καθίσει». Παράλληλα, οι μακροοικονομικές συνθήκες θεωρούνται πιο ομαλές και πιο κατάλληλες πλέον για να εξαχθούν ασφαλέστερα συμπεράσματα και να ληφθούν επιχειρηματικές αποφάσεις χωρίς την πίεση που δημιουργούν de facto οι έκτακτες συνθήκες. Σκλαβενίτης, My Market (METRO AEBE) και Μασούτης δύσκολα θα προχωρήσουν σε μια νέα εξαγορά, καθώς ακόμη επιχειρείται η ομαλοποίηση της λειτουργίας μετά τις προσαναφερθείσες συγχωνεύσεις. Εν τω μεταξύ, η ΑΒ Βασιλόπουλος αναζητεί τρόπο ενίσχυσης του τζίρου της, καθώς από το 2017 μετράει απώλειες, αλλά και των περιθωρίων κέρδους της, τα οποία υφίστανται πίεση λόγω του ισχυρού ανταγωνισμού. Δεν είναι τυχαίο ότι πρόκειται για την αλυσίδα που έχει κυρίως βρεθεί στο επίκεντρο φημών και σεναρίων για πραγματοποίηση μιας μεγάλης εξαγοράς.

Κατάλογος τώρα Διαθέσιμος

Δημοπρασία 19 Φεβρουαρίου

Δείτε τα ακίνητα τώρα
bidx1.com

Bidx1 +357 22 000 380

Ακίνητο 72

Τεμάχιο στον Πωμό, Πάφος

- Οικιστικό τεμάχιο με εμβαδόν περί τα 1.106 τ. μ.
- Εντός της οικιστικής ζώνης "H5"

Επιφυλασόμενη Τιμή **€65.000**

Ακίνητο 79

Νέα Δήμματα, Πάφος

- Οικιστικό κτήριο δύο ορόφων με κενή κατοχή
- Κτισμένο σε εγγεγραμμένο οικοπέδο με έκταση περί τα 2.252 τ. μ.

Επιφυλασόμενη Τιμή **€140.000**

Ακίνητο 1

Λακατάμεια, Λευκωσία

- Διαμέρισμα δύο υπνοδωματίων στον 2ο Όροφο με κενή κατοχή
- Το ακίνητο έχει εμβαδόν περί τα 83 τ.μ. εσωτερικών χώρων, 19 τ.μ. καλυμμένες βεράντες και 100 τ.μ roof garden

Επιφυλασόμενη Τιμή **€90.000**

Ακίνητο 5

Αγία Ζώνη, Λεμεσός

- Διαμέρισμα δύο υπνοδωματίων στον 2ο Όροφο με κενή κατοχή
- Το ακίνητο έχει εμβαδόν περί τα 55 τ.μ. εσωτερικών χώρων και 5 τ.μ. καλυμμένες βεράντες

Επιφυλασόμενη Τιμή **€70.000**

ACCA Think Ahead

The Evolution of the ACCA student journey An Invitation

As part of our on-going commitment to innovation and producing work-ready students, we are introducing CBEs (Computer Based Exams) for the Strategic Professional exams in Cyprus. This will allow our students to continue their digital journey throughout the qualification.

If you are an ACCA student, join ACCA and ICPAC's event to find out how the new paperless examinations will affect the path to ACCA membership: Analysis of the benefits of computer-based exams and a presentation of the process for a successful exam preparation.

Where **Cleopatra Hotel Nicosia**

Date **Thursday 6 February**

Time **6.30-8.00pm** (open for registration at 6.15pm)

Cocktail Reception **8.00pm** onwards

Cost **Complimentary** for ACCA/ICPAC students

To secure your place, register through the Registration link in the ACCA email invitation. For enquiries or to receive the link, please forward an email to marketway@marketway.com.cy. Registration Number is required to attend the Event.

Δάνεια 3,1 δισ. θα διεκδικήσει η Ελλάδα από την ΕΤΕπ το 2020

Υπεγράφησαν δύο δανειακές συμβάσεις συνολικού ύψους 330 εκατ. ευρώ

Του **ΒΑΓΓΕΛΗ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ**

Αρωγός στη δημιουργία του νέου αεροδρομίου που θα γίνει στο Καστέλλι της Κρήτης καθίσταται η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ). Η τελευταία υπέγραψε δανειακή σύμβαση ύψους 180 εκατ. ευρώ, το προϊόν της οποίας θα κατευθυνθεί στη στήριξη της ανάπτυξης του νέου αεροδρομίου που θα δημιουργηθεί στο Ηράκλειο Κρήτης.

Με τη νέα δανειακή σύμβαση, θα καλυφθεί, με βάση τους όρους της σχετικής σύμβασης, η συμμετοχή του ελληνικού Δημοσίου στην ανάπτυξη του έργου, συνολικού ύψους 517 εκατ. ευρώ. Το δάνειο θα αποπληρωθεί στην ΕΤΕπ σε 28 χρόνια.

Παράλληλα, στο υπουργείο Οικονομικών υπογράφηκε και μια δεύτερη δανειακή σύμβαση μεταξύ της χώρας μας και της ΕΤΕπ, ύψους 150 εκατ. ευρώ. Η σύμβαση αυτή αφορά τη στήριξη που παρέχει η ΕΤΕπ στο σύμφωνο εταιρικής σχέσης με την Ελλάδα.

Η ΕΤΕπ από το 2014 παρέχει συνολικά 1,7 δισ. ευρώ για την εθνική συμμετοχή της Ελλάδας στο επενδυτικό πρόγραμμα, το οποίο συγχρηματοδοτείται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία.

Η αξία των νέων συμβάσεων ανέρχεται σε 330 εκατ. ευρώ και υπογράφηκαν στο υπουργείο Οικονομικών, από τον Αντρίου Μακ Ντάουελ, αντιπρόεδρο της ΕΤΕπ, τον Χρήστο Σταϊκούρα, υπουργό Οικονομικών, και τον Γιάννη Τσακίρη, υφυπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Στην υπογραφή παρίσταντο επίσης ο υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων Αδωνis Γεωργιάδης και ο υπουργός Υποδομών και Μεταφορών Κώστας Καραμανλής.

Μιλώντας στην εκδήλωση ο υπουργός Οικονομικών Χρ. Σταϊκούρας χαρακτήρισε την ΕΤΕπ βασική αρωγή της χώρας από το

Στο στιγμιότυπο από την υπογραφή των συμβάσεων διακρίνονται (εξ αριστερών) οι κ. Αδωνis Γεωργιάδης, υφυπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Γιάννης Κεφαλογιάννης, υφυπουργός Υποδομών και Μεταφορών, Χρήστος Σταϊκούρας, υφυπουργός Οικονομικών, Γιάννης Τσακίρης, υφυπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Αντρίου Μακντάουελ, αντιπρόεδρος της ΕΤΕπ και Κώστας Καραμανλής, υφυπουργός Υποδομών και Μεταφορών.

Η ΕΤΕπ χρηματοδοτεί με 180 εκατ. την κατασκευή του νέου αεροδρομίου στο Καστέλλι της Κρήτης.

1963. Ο ίδιος σημείωσε ότι μόνη τα τελευταία εννέα χρόνια (2011-2019) η Ελλάδα έχει υπογράψει δανειακές συμβάσεις με την ΕΤΕπ ύψους 13 δισ. ευρώ. Εξ αυτών τα 2 δισ. ευρώ συμβασιοποιήθηκαν στη διάρκεια της περασμένης χρονιάς.

«Επιβεβαιώνεται», είπε ο κ. Σταϊκούρας, «για ακόμη μία φορά, ότι η ΕΤΕπ διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στη στήριξη της

ελληνικής οικονομίας, τόσο με την ενίσχυση της ρευστότητας στην πραγματική οικονομία όσο και με την προώθηση επενδυτικών σχεδίων».

Σύμφωνα με τον Έλληνα υπουργό Οικονομικών, η φετινή στόχευση είναι ακόμη πιο φιλόδοξη, αφού σκοπός είναι οι νέες δανειακές συμβάσεις, για τη χρονιά που μόλις ξεκίνησε, να φτάσουν τα 3,1 δισ. ευρώ, σημειώνοντας αύξηση πάνω από 50% μέσα σε ένα έτος.

Προς την κατεύθυνση αυτή, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, αναμένεται να υπάρξει διεύρυνση των τομέων χρηματοδότησης στο πεδίο της κλιματικής αλλαγής και του περιβάλλοντος, κάτι που συζητήθηκε και κατά της διάρκειας του Ecofin. Επίσης θα εξετασθεί η χρηματοδότηση της επενδυτικής πολιτικής της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών

και Περιουσίας (ΕΕΣΥΠ), όπως επίσης και των ξένων ιδιωτικών επενδύσεων στη χώρα μας, όπως εκείνη της Cosco στον ΟΛΠ (140 εκατ. ευρώ) αλλά και της Fraport στα περιφερειακά αεροδρόμια (280 εκατ. ευρώ).

«Ως αντιπρόεδρος της ΕΤΕπ, και λαμβάνοντας υπόψη το ύψος 2 δισ. των χρηματοδοτήσεων του 2019, δεν βλέπω λόγο μείωσης της δραστηριότητάς μας στην Ελλάδα στο άμεσο μέλλον, δεδομένης και της ανάγκης να υπερκαλυφθεί η μειωμένη επενδυτική δραστηριότητα της τελευταίας δεκαετίας, λόγω της κρίσης», σχολίασε ο κ. Μακ Ντάουελ. Ο ίδιος σημείωσε ότι, στα επόμενα χρόνια, στρατηγική της ΕΤΕπ είναι η εστίαση των επενδύσεων στην ενέργεια, στην ενεργειακή αποδοτικότητα και στις ενεργειακές υποδομές, όπως μεταφορά, διανομή και διασύνδεση.

Ετοιμο εντός πενταετίας το αεροδρόμιο στο Καστέλλι

Το «Νέον Ηράκλειον», όπως θα ονομαστεί το νέο αεροδρόμιο που θα ανοικοδομηθεί στο Καστέλλι Ηρακλείου Κρήτης με τη σύμπραξη της ΕΤΕπ, θα έχει μεγαλύτερο διάδρομο, ικανότητα εξυπηρέτησης περισσότερων επιβατών, περισσότερες θέσεις στάθμευσης για αεροσκάφη και υποδομές υψηλού επιπέδου.

Το κυριότερο, όπως ανέφερε ο υπουργός Υποδομών Κώστας Καραμανλής, θα προσφέρει μια υποδομή που θα εξυπηρετήσει τον συνεχή αυξανόμενο αριθμό επιβατών στη Μεγαλόνησο. Ουσιαστικά η ολοκλήρωσή του

θα διπλασιάσει τη δυναμικότητα υποδοχής επιβατών στο Ηράκλειο μέσω αεροπλάνου.

Σχεδόν 8,1 εκατ. επιβάτες διακινήθηκαν μέσω του αεροδρομίου το 2018, αριθμός που είναι πολύ μεγαλύτερος από αυτόν που αναμενόταν όταν κατασκευάστηκε το αεροδρόμιο. Επίσης, με βάση τον αριθμό των διακινούμενων επιβατών, το υφιστάμενο αεροδρόμιο Ηρακλείου κατατάσσεται στη δεύτερη θέση της χώρας, μετά τον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών.

Το νέο αεροδρόμιο θα βρίσκεται σε θέση περίπου 30 χλμ.

νοτιοανατολικά της πόλης του Ηρακλείου. Το έργο επίσης θα συμπεριλάβει την κατασκευή 24 χιλιομέτρων οδικών συνδέσεων, εκ των οποίων 6 χλμ. άδυνας πρόσβασης στον νέο αερολιμένα.

Η σύμβαση κατασκευής, παραχώρησης και λειτουργίας του αεροδρομίου προβλέπει πέντε χρόνια κατασκευής, επιπλέον 35 χρόνια παραχώρησης και επενδύσεις ύψους 517 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 180 εκατ. ευρώ θα προέλθουν από την ΕΤΕπ. Κατά την ανάπτυξη του θα εργαστούν περίπου 1.500 άνθρωποι.

«Το δάνειο ύψους 180 εκατ. ευρώ που χορηγεί η ΕΤΕπ θα επιτρέπει να ξεκινήσει τελικά η κατασκευή του νέου αεροδρομίου του Ηρακλείου, ύστερα από χρόνια προγραμματισμού και καθυστερήσεων», σχολίασε χθες ο αντιπρόεδρος της ΕΤΕπ κ. Μακ Ντάουελ.

Ο ίδιος καίρησε τη δέσμευση που έχει αναλάβει η κυβέρνηση και ο υπουργός Κ. Καραμανλής σχετικά με την ανάπλαση της περιοχής του υπάρχοντος αεροδρομίου του Ηρακλείου, μετά το πέρας της ολοκλήρωσης του «Νέον Ηράκλειον».

Ενισχύονται οι ελληνογαλλικές οικονομικές σχέσεις

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Στην αναβάθμιση των ελληνογαλλικών οικονομικών σχέσεων αποβλέπει η Γαλλία, τόνισε ο Γάλλος πρέσβης στην Αθήνα Πατρίκ Μεζονάβ, μιλώντας για το επενδυτικό φόρουμ που πραγματοποιείται στο Παρίσι στις 29 Ιανουαρίου, στο πλαίσιο της επίσκεψης του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στη γαλλική πρωτεύουσα, όπου θα συναντηθεί με τον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν. «Θέλουμε να συντροφεύσουμε την κυβέρνηση στο ταξίδι» της ανάπτυξης, είπε ο κ. Μεζονάβ, στο πλαίσιο συνέντευξης Τύπου στη γαλλική πρεσβεία στην Αθήνα. Το φόρουμ, με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Ελλάδα, στρατηγικός παράγοντας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Η εμπιστοσύνη ξαναγεννιέται», έρχεται, σύμφωνα με τον κ. Μεζονάβ, την κατάλληλη στιγμή, προκειμένου να δείξει η ελληνική κυβέρνηση τις προσπάθειες που κάνει για την ανάπτυξη και να διαπιστώσουν οι γαλλικές εταιρείες τις ευκαιρίες που υπάρχουν στην Ελλάδα.

«Είναι η στιγμή να ανέβουμε κατηγορία, να αλλάσουμε ταχύτητα», είπε ο Γάλλος πρέσβης, αναφέροντας ότι οι σχέσεις των δύο χωρών είναι μακρόχρονες, με τη Γαλλία να διατηρεί την 7η θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών. «Είναι η αυγή μιας περιόδου ενίσχυσης των σχέσεών μας», είπε.

Πέντε Έλληνες υπουργοί και τέσσερις υφυπουργοί θα λάβουν μέρος στο φόρουμ, στο οποίο, όπως εξήγησε ο Λοράν Τουιγέ, πρόεδρος του Ελληνογαλλικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου, που το διοργανώνει, αναμένεται να συμμετάσχουν συνολικά 100 επιχειρήσεις, 70 γαλλικές, μεταξύ των οποίων οι Suez, Credit Agricole, Societe Generale, Delhaize και 30 που θα συνοδεύουν την ελληνική αποστολή.

Ο ίδιος πρόσθεσε πως το επιμελητήριο σχεδιάζει να δώσει συνέχεια με ένα καθαρά επιχειρηματικό φόρουμ στην Αθήνα, της μορφής B2B (Business to Business), όπου θα συμμετάσχουν Γάλλοι επιχειρηματίες προκειμένου να ενημερωθούν για τις προοπτικές επεν-

δύσεων στην Ελλάδα. Ενέργεια, υποδομές και μεταφορές είναι οι κλάδοι που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τη Γαλλία, σύμφωνα με τον Γάλλο πρέσβη, που σημείωσε ότι στους τομείς αυτούς, μεταξύ άλλων, γαλλικές εταιρείες συμμετέχουν σε διαγωνισμούς «και ελπίζω να επιλεγούν από την κυβέρνηση». Ακόμη, δεν παρέλειψε να αναφερθεί στον τομέα της άμυνας και στο σχέδιο για την πώληση φρεγατών. Το φόρουμ –όπως και η επίσκεψη Μητσοτάκη– πραγματοποιείται σε μια κρίσιμη στιγμή για τα εθνικά θέματα, στα οποία η Γαλλία έχει κρατήσει υποστηρικτική στάση προς τις ελληνικές θέσεις. «Οι θέσεις Μακρόν είναι ξεκάθα-

Επενδυτικό φόρουμ θα πραγματοποιηθεί στο Παρίσι, στο πλαίσιο της επίσκεψης του Κυριάκου Μητσοτάκη.

ρες», είπε ο κ. Μεζονάβ, σημειώνοντας ότι «εμείς δηλώσαμε παρόντες στο αίτημα της κυβέρνησης να είμαστε εδώ, στο πλευρό της». Συγκεκριμένα, αναφέρθηκε σε δύο θέματα, στο μεταναστευτικό, όπου η Γαλλία υποστήριξε την Ελλάδα σε θέματα διαχείρισης, σε αντίθεση με την πλειοψηφία της Ε.Ε., και στα θέματα της Ανατολικής Μεσογείου, λέγοντας ότι η Τουρκία πήρε πρωτοβουλίες εκμετάλλευσης σε ζώνες που δεν είναι δικές της και υπέγραψε μνημόνιο που ορίζει εκ νέου τα υδάτινα σύνορα στην περιοχή. Το φόρουμ θα ανοίξουν με ομιλίες τους οι δύο υπουργοί Οικονομικών Μπρινό Λε Μερ και Χρόστος Σταϊκούρας, ενώ θα πάρουν μέρος επίσης οι υπουργοί Ανάπτυξης Αδωνis Γεωργιάδης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας Κωστής Χατζηδάκης, Υποδομών και Μεταφορών Κώστας Καραμανλής και Τουρισμού Χάρης Θεοχάρης, καθώς και οι υφυπουργοί Οικονομικών Θόδωρος Σκυλακάκης, Μακεδονίας-Θράκης Θεόδωρος Καραόγλου, Ανάπτυξης Γιάννης Τσακίρης και Βιομηχανίας Νίκος Παπαθανάσης.

Ο Γάλλος πρέσβης στην Αθήνα, Πατρίκ Μεζονάβ, δήλωσε πως το φόρουμ γίνεται την κατάλληλη στιγμή, προκειμένου να δείξει η ελληνική κυβέρνηση τις προσπάθειες που κάνει για την ανάπτυξη και να διαπιστώσουν οι γαλλικές εταιρείες τις ευκαιρίες που υπάρχουν στην Ελλάδα.

Κινέζοι, Αμερικανοί και Ισραηλινοί οι καλύτεροι πελάτες για αγορές tax free

Αύξηση 23% σημείωσε η αξία των αφορολόγητων αγορών στην Ελλάδα το 2019, μια αγορά μικρή ακόμη, καθώς υπολογίζεται σε 200-250 εκατ. ευρώ ετησίως (συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ), αλλά με σημαντική προοπτική ανάπτυξης και με καθοριστικό ρόλο για την αντιστάθμιση των απωλειών που υπέστη το λιανεμπόριο τα τελευταία δέκα χρόνια λόγω της κάμψης της εγχώριας ζήτησης.

Το μεγαλύτερο μέρος των αγορών tax free έγινε και το 2019 από τους Κινέζους, όμως αυτοί που δαπανούν περισσότερα χρήματα ανά άτομο ή ανά συναλλαγή είναι οι Αμερικανοί, με τη μέση δαπάνη το 2019 σε σύγκριση με το 2018. Την ίδια ώρα, παρατηρείται σημαντική δυναμική στην ελληνική αγορά του tax free από τους καταναλωτές οι οποίοι προ-

Ο τζίρος των αφορολόγητων αγορών αυξήθηκε κατά 23% το 2019 σε σχέση με το 2018.

έρχονται από το Ισραήλ. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Global Blue (πρόκειται για εταιρεία-πάροχο επιστροφής φόρου για τις αγορές tax free), το σύνολο των συναλλαγών για αφορολόγητες αγορές αυξήθηκε το 2019 κατά 18% σε σύγκριση με το 2018.

Το 32% των αγορών έγινε από Κινέζους που επισκέπτονται τη χώρα μας, το 14% από Αμερικανούς, το 6% από Ισραηλινούς. Ένα σημαντικό ποσοστό των αγορών, 4%, πραγματοποιήθηκε από πολίτες της Βόρειας Μακεδονίας.

Αυξημένη κατά 46% ήταν η αξία των αγορών που έγιναν από

Αττική, Μύκονος και Μακεδονία είναι οι τρεις πρώτες περιοχές της χώρας με τον υψηλότερο τζίρο στην αγορά των αφορολόγητων ειδών.

Αμερικανούς το 2019 στην Ελλάδα, ενώ επίσης κατά 46% αυξήθηκε και η αξία των αγορών από

Αιγυπτίους. Σημαντική αύξηση, 44%, παρατηρήθηκε και στην αξία των αγορών που πραγματοποιή-

σαν την περυσινή χρονιά οι Ισραηλινοί. Οι τελευταίοι έκαναν 40% περισσότερες συναλλαγές tax free το 2019 σε σύγκριση με το 2018, ενώ τη μεγαλύτερη αύξηση κατέγραψαν οι συναλλαγές που έγιναν από Αιγυπτίους.

Αύξηση 27% παρατηρήθηκε στις συναλλαγές που έκαναν οι Αμερικανοί, ενώ, από την άλλη, μόλις 1% αυξήθηκαν οι συναλλαγές των Κινέζων.

Κατά 4% αυξήθηκε η μέση κατανάλωση, ποσοστό που δεν είναι ιδιαίτερος υψηλό και ως ένα βαθμό σχετίζεται με την απουσία πολλών πολυτελών σημάτων στην ελληνική αγορά, σε αντίθεση με άλλες στην Ευρώπη.

Οι Αμερικανοί ξόδεψαν ακόμη περισσότερα το 2019, καθώς η μέση δαπάνη αυξήθηκε κατά 15% το 2019 σε σύγκριση με το 2018. Κατά 10% αυξήθηκε η μέση δαπάνη των Αυστραλών σε αγορές

tax free, αν και η συμμετοχή συνολικά στις αγορές tax free στην Ελλάδα είναι πολύ χαμηλή. Αύξηση 9% σημείωσε η μέση δαπάνη που πραγματοποιήσαν οι Κινέζοι τουρίστες.

Όσον αφορά την αξία των συναλλαγών ανά περιφέρεια, η περιοχή της Αττικής διατηρεί υψηλά ποσοστά με 65%, η Μύκονος κατοχυρώνει τη δεύτερη θέση με ποσοστό 13% και τρίτη ακολουθεί η Μακεδονία με 12%. Όλες οι περιφέρειες της Ελλάδας παρουσιάζουν σημαντική αύξηση στην αξία συναλλαγών, με την Πελοπόννησο να εμφανίζει αλματώδη αύξηση 113%.

Το 52% των αγορών tax free αφορά είδη ένδυσης και γενικών ειδών μόδας, το 20% ήταν αγορές ρολόγων και κοσμημάτων, ενώ το υπόλοιπο 28% ήταν αγορές άλλων ειδών.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

«Καμπανάκι» ΔΝΤ για αυξημένους κινδύνους στη διεθνή οικονομία

Χαμηλώνει τον πήχυ για την παγκόσμια ανάπτυξη του τρέχοντος έτους στο 3,3% από 3,4% που ήταν η αρχική πρόβλεψη

Για τους κινδύνους που απειλούν την παγκόσμια οικονομία προειδοποιεί το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, επισημαίνοντας ότι η επιβολή περαιτέρω εμπορικών κυρώσεων από τις ΗΠΑ, οι κοινωνικές εκρήξεις και η κλιματική αλλαγή θα περιορίσουν σε ορίζοντα διετίας την ανάκαμψή της. Σε σχετική έκθεσή του, το ΔΝΤ αναθεωρεί προς τα κάτω τις προβλέψεις του για την παγκόσμια ανάπτυξη αναμένοντας ότι αυτή θα διαμορφωθεί στο 3,3% τη φετινή χρονιά, από 3,4% που ήταν η αρχική πρόβλεψη. Μειωμένη, ωστόσο, κατά 0,2% είναι και η πρόβλεψη για την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας το 2021, την οποία το ΔΝΤ τοποθετεί στο 3,4%.

Οι χαμηλότερες επιδόσεις της παγκόσμιας οικονομίας κατά την περυσινή χρονιά οφείλονται αφενός στην επιβράδυνση της οικονομίας των αναδυόμενων αγορών, αφετέρου στις αρνητικές επιπτώσεις του εμπορικού πολέμου μεταξύ των δύο ισχυρών οικονομιών, ΗΠΑ και Κίνας. Οι εξελίξεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα να υποβαθμίσει το ΔΝΤ τις εκτιμήσεις του για την παγκόσμια ανάπτυξη στο 2,9% το 2019, από 3%.

Μέχρι πρόσφατα, δηλαδή το 2017, η παγκόσμια οικονομία «έτρεχε» με ρυθμό ανάπτυξης 3,8%, ενώ την περίοδο που προηγήθηκε της οικονομικής κρίσης, το 2006, αυτή «έτρεχε» στο 5,5%,

Το Ταμείο ανησυχεί για την επιβολή περαιτέρω εμπορικών κυρώσεων από τις ΗΠΑ, αλλά και για την κλιματική αλλαγή.

με ρυθμό δηλαδή σαφώς ταχύτερο από τα φετινά επίπεδα. Εκθέσεις που δημοσίευσαν νωρίτερα φέτος ο ΟΗΕ αλλά και η Παγκόσμια Τράπεζα μιλούν για επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας φέτος, επισημαίνοντας ότι ο εμπορικός προστατευτισμός καθώς και η αύξηση του χρέους προκαλούν αβεβαιότητα και περιορίζουν τις επενδύσεις των επιχειρήσεων.

Το ΔΝΤ αναφέρει χαρακτηριστικά ότι «η αναθεώρηση προς τα κάτω των αρχικών εκτιμήσεων αντανακλά τις αρνητικές “εκπλήξεις” της οικονομίας σε μερικές αναδυόμενες αγορές, κυρίως στην Ινδία, οδηγώντας στην επαναξιολόγηση των προοπτικών ανάπτυξης για τα επόμενα δύο χρόνια. Σε μερικές περιπτώσεις, μάλιστα, αυτή η επαναξιολόγηση αντανάκλα και την επιπτώση των όλο και εντεινόμενων κοινωνικών αναταράξεων». Το Ταμείο εκτιμά ότι παραμένει ασαφής η προοπτική

επίτευξης μιας μόνιμης συμφωνίας μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας, παρά τα πρόσφατα καλά νέα σχετικά με τις διαπραγματεύσεις και την υπογραφή προκαταρκτικής συμφωνίας ανάμεσά τους.

Επιπλέον προσθέτει ότι «η περαιτέρω επιδείνωση των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των ΗΠΑ και των εμπορικών τους εταίρων (όπως, για παράδειγμα, η διένεξη τους με την Ε.Ε.) ή των εμπορικών δεσμών τους με άλλες χώρες θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τον κλάδο της μεταποίησης και του εμπορίου, επιβραδύνοντας έτσι την ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας».

Παρότι, λοιπόν, η μακρά πτωτική πορεία του μεταποιητικού κλάδου στην Κίνα, στις ΗΠΑ και πολύ περισσότερο στην Ευρώπη φαίνεται να φθάνει στο τέλος της ή τουλάχιστον να μην φθίνει περαιτέρω, η έκθεση επισημαίνει ότι η ανάκαμψη θα είναι οριακή. Κυρίως όσον αφορά τις αναδυόμενες οικονομίες, που βρίσκονται σε άνηψη.

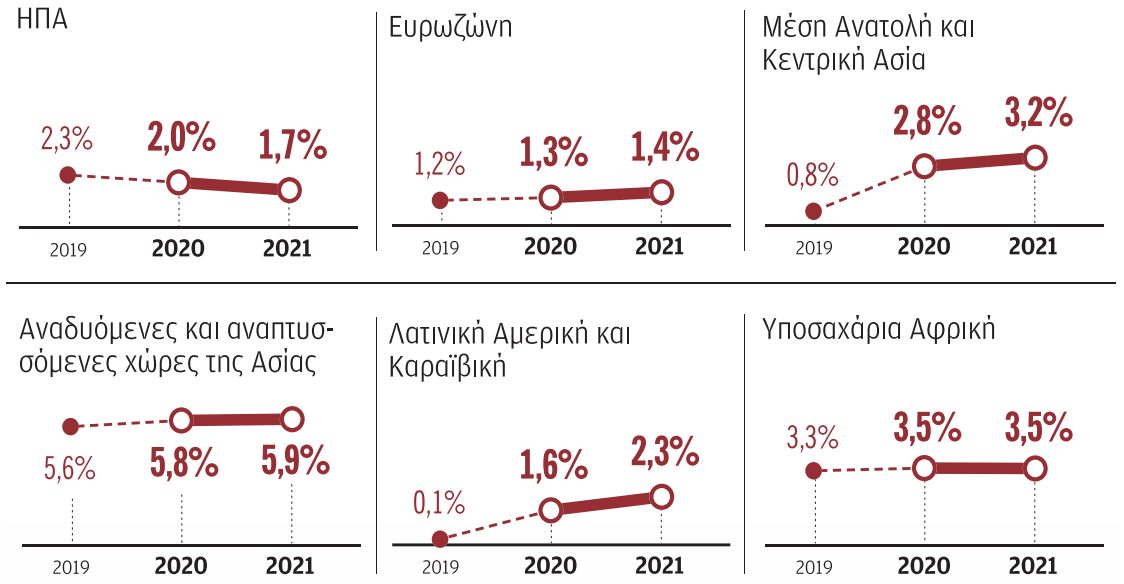
Μάλιστα, η Νότια Αφρική, το Μεξικό και η Ινδία συγκαταλέγονται στις χώρες που απειλούνται περισσότερο, λόγω της αβεβαιότητας που κυριαρχούσε το 2019 στις εμπορικές σχέσεις.

Ευρωζώνη

Όσον αφορά τη βρετανική οικονομία, η οποία σύντομα θα απο-

Οι προβλέψεις του ΔΝΤ για την ανάπτυξη

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΕΠ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

σχιστεί από την Ε.Ε., το Ταμείο αναφέρει ότι αυτή θα σημειώσει μια «ελαφριά» ανάπτυξη, διατηρώντας τις αρχικές εκτιμήσεις του. Έτσι, ο ρυθμός ανάπτυξης διαμορφώθηκε το 2019 στο 1,3%, ενώ φέτος αναμένεται να φθάσει στο 1,4% και στο 1,5% το 2021. Βέβαια, τονίζει ότι οι προβλέψεις αυτές βασίζονται στο σενάριο επίτευξης εμπορικής συμφωνίας με την

Ε.Ε. Η ανάπτυξη στην Ευρωζώνη θα σημειώσει άνοδο, από 1,2% το 2019, στο 1,3% το 2020 και στο 1,4% το 2021. Ωστόσο, ελαφρώς υποβαθμισμένη κατά 0,1% είναι και η εκτίμηση του ΔΝΤ για την πορεία της οικονομίας της Ευρωζώνης κατά το τρέχον έτος.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κυρίως αρχη απειλή για την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας είναι το

όλο και αυξανόμενο κόστος της κλιματικής αλλαγής, αλλά και ο κίνδυνος επιβολής από τις ΗΠΑ περαιτέρω κυρώσεων στους εμπορικούς εταίρους τους. Στους κινδύνους αυτούς δεν μπορούσε να μην προσθέσει και το κλίμα έντασης στις σχέσεις ΗΠΑ - Ιράν, καθώς είναι πιθανό οι κοινωνικές αναταραχές να επεκταθούν στις χώρες της Μέσης Ανατολής.

Από τη Λεμεσό για όλη την Κύπρο...

Απο την Κύπρο για όλο τον κόσμο...

www.kanali6.com.cy

www.facebook.com/kanali6

twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

Flamenco performance from the heart of Spain

Produccion Compania Flamenca Filippa

7 February 2020 Rialto Theatre Limassol, 8:30pm
8 February Latsia Municipal Theater Nicosia, 8:30pm

Ponerse Las Pilas "Never Give Up"

Special Guests from Madrid

Saray Munoz Barrul - cantaora ballet flamenco nacional de Espana

Jose Hernandez - guitarrista de ballet flamenco de Madrid

Rafael Jimenez Silva - percusionista/cajon

Norberto Chamizo - ballaor

David Serrano - ballaor

Doros Zesimos - violonchelista

Dancers

Philippa Stylianoude

Xenia Nikolaou

Magda Argyridou

Nicole Yiannaka

Tickets €25/€20

www.rialto.com.cy

Tel. 77 77 77 45

Net proceeds will be donated to the Paediatric Cardiology Department of Makarios Hospital

UNDER THE AUSPICES OF SHIPPING DEPUTY MINISTER

MRS NATASA PILIDOU

IN COLLABORATION WITH RIALTO THEATRE

MEGA SPONSORS

MEDIA SPONSORS

Ετοιμη για επαναπροσδιορισμό στόχου για τον πληθωρισμό η ΕΚΤ

Θα επανεξετάσουμε τα πάντα, δηλώνει η Κρ. Λαγκάρντ – Συνεχίζεται το QE

Σε ευρεία επανεξέταση της πολιτικής της οδηγείται η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, όπως δήλωσε η νέα πρόεδρος της Κριστίν Λαγκάρντ, αφήνοντας όλα τα ενδεχόμενα ανοικτά όσον αφορά την προσέγγιση για αναθέρμανση του πληθωρισμού. Υπό το πρίσμα αυτό, είναι πιθανόν η Κριστίν Λαγκάρντ να επαναπροσδιορίσει τον βασικό στόχο της ΕΚΤ για τη σταθερότητα των τιμών, αλλά και τον τρόπο επίτευξής του. Σημειώτέον ότι στην Ευρωζώνη ο δείκτης του πληθωρισμού επί σειρά ετών απέχει από τον επίσημο στόχο του σχεδόν 2%, ακόμα και αφότου ο Μάριο Ντράγκι, ο προκάτοχος της Κριστίν Λαγκάρντ, εφάρμοσε επιθετικό πρόγραμμα αγοράς τίτλων.

Μιλώντας μετά τη συνεδρίαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η νέα πρόεδρος της ανέφερε πως η όλη αναθεώρηση και επανεξέταση ίσως διαρκέσει ένα χρόνο, χωρίς να αποκλείει και μια παράταση – «θα τελειώσει όταν όλα θα έχουν τελειώσει», είπε χαρακτηριστικά. Ερωτηθείσα ποιες είναι οι επικείμενες αλλαγές ως προς τον στόχο του πληθωρισμού, δεν απάντησε, αλλά δήλωσε: «Δεν πρόκειται να αφήσουμε τίποτε που δεν θα εξετάσουμε ενδελεχώς, και προφανώς ο τρόπος υπολογισμού του πληθωρισμού είναι μέσα σε αυτά – θα δούμε ποια είναι τα εργαλεία μας, πώς κάνουμε τις μετρήσεις μας, πώς εκπληρώνουμε στόχους και πώς επικοινωνούμε». Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο αυτό θα εξετασθεί και το πώς η ΕΚΤ θα μπορέσει να ενσωματώσει τον οικονομικό αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής στα μοντέλα της διαμόρφωσης πολιτικής.

Σταθερά τα επιτόκια

Η ΕΚΤ δεν έκανε καμία αλλαγή ως προς τα επιτόκια της χθες, απλώς εξακολουθεί να δεσμεύεται για τη συνέχιση της αγοράς τίτλων και, εάν παραστεί ανάγκη, για τη μείωση του κόστους δανεισμού έως ότου η αύξηση τιμών στις χώ-

Christine Lagarde

«Δεν πρόκειται να αφήσουμε τίποτε που δεν θα εξετάσουμε ενδελεχώς, και προφανώς ο τρόπος υπολογισμού του πληθωρισμού είναι μέσα σε αυτά – θα δούμε ποια είναι τα εργαλεία μας, πώς κάνουμε τις μετρήσεις μας, πώς εκπληρώνουμε στόχους και πώς επικοινωνούμε», τόνισε η πρόεδρος της ΕΚΤ Κρ. Λαγκάρντ.

Η ΕΚΤ δεν προχώρησε σε αλλαγή του ύψους των επιτοκίων, ενώ δεσμεύθηκε για συνέχιση της αγοράς ομολόγων.

ρες της Ευρωζώνης επανέλθει στα επίπεδα του επίσημου στόχου της. Το ευρώ δεν εμφάνισε αξιοπρόσεκτη μεταβολή, υποχώρησε ελαφρώς μετά την ανακοίνωση πως δεν αλλάζει η γραμμή στα επιτόκια και δεν διαφοροποιήθηκε κατά τη συνέντευξη Τύπου της Κριστίν Λαγκάρντ.

Τις απογευματινές ώρες είχε διαμορφωθεί προς το δολάριο στο 1,1084 δολ., με μια πτώση 0,1%. Όσο καιρό η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα επανεξετάζει τα πάντα

που την αφορούν, αναμένεται πως δεν θα μεταβάλει τη νομισματική πολιτική της.

Οπερ σημαίνει ότι κάθε μήνα θα προσθέτει ομόλογα 20 δισ. ευρώ στο χαρτοφυλάκιό της των 2,6 τρις. ευρώ και θα χρεώνει 0,5% τόκο στις τράπεζες που φυλάσσουν σε αυτήν τα κεφάλαιά τους, τα οποία για το μεγαλύτερο μέρος του έτους παραμένουν ανενεργά. Αν και η Κριστίν Λαγκάρντ διαπίστωσε ενδείξεις μιας συγκρατημένης ανόδου του πληθωρισμού, αυτός εξακολουθεί να απέχει από τον στόχο του σχεδόν 2%.

Ο αξιωματικός της ΕΚΤ και διευθυντής της Τράπεζας της Γαλλίας, Φρανσουά Βιλερουά ντε Γκαλό, τόνισε ότι αυτός θα πρέπει να είναι συμμετρικός, διότι, εάν ορίζεται ένας κεντρικός στόχος και λογίζεται ως το ανώτατο όριο, λιγότερο οι πιθανότητες εκπλήρωσής του. Πάντως, οι πιο σκληροπυρ-

νικοί, που επί μακρόν ζητούν να κλείσουν οι στρόφιγγες της ΕΚΤ, θα δώσουν μάχη – ορισμένοι εξ αυτών θέλουν μια ζώνη διακείμενης πείριξ του 2% για τον πληθωρισμό, κάτι που θα μειώσει τις πιέσεις στην ΕΚΤ να κινητοποιηθεί, και άλλοι επιθυμούν μείωση ή διατήρησή του.

Η Κριστίν Λαγκάρντ τόνισε επίσης ότι κατά τις εκτιμήσεις της ΕΚΤ για τις οικονομικές προοπτικές της Ευρωζώνης οι κίνδυνοι είναι λιγότερο αισθητοί. «Η νομισματική πολιτική οφείλει να παραμείνει ιδιαίτερα χαλαρή, ενώ οι κυβερνήσεις που έχουν το σχετικό δημοσιονομικό περιθώριο ως προετοιμασθούν για μέτρα στήριξης», πρόσθεσε. Τον τελευταίο καιρό τα δεδομένα της Ευρωζώνης έχουν βελτιωθεί, κάνοντας τους οικονομολόγους να πιστεύουν πως τα χειρότερα πέρασαν.

REUTERS, BLOOMBERG

Για αύξηση επιτοκίων πιέζουν οι τράπεζες την ΕΚΤ

Οι τράπεζες πιέζουν την ΕΚΤ να αυξήσει τα επιτόκια

Εκοντας διαμαρτυρηθεί επανειλημμένως τα τελευταία δύο χρόνια σχετικά με τις επιπτώσεις των αρνητικών επιτοκίων στην κερδοφορία τους, οι επικεφαλές των ευρωπαϊκών τραπεζών χρησιμοποίησαν το βήμα του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ στο Νταβός και τις ιδιωτικές συναντήσεις τους με ρυθμιστικές αρχές και πολιτικούς για να ασκήσουν νέες πιέσεις στην ΕΚΤ. Αλλωστε, έχουν διαπιστώσει πως η ΕΚΤ εκώφευσε στα επιχειρήματά τους και αυτή τη φορά επικαλέστηκαν τους κινδύνους για τους συνταξιούχους, τους αποταμιευτές και την οικονομία.

Με ένα εύστοχο ευφυσολόγημα, ο Ραλφ Χάμπερ, διευθυντής συμβούλου της ολλανδικής ING, υπογράμμισε πως «κανένας κλάδος δεν μπορεί να επιβιώσει αν οι τιμές των πρώτων υλών που χρησιμοποιεί είναι υψηλότερες από την τιμή του τελικού προϊόντος που παράγει». Επιχείρησε να κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου για τις επιπτώσεις στην ευρύτερη οικονομία, τονίζοντας πως «οι άνθρωποι δεν παίρνουν πλέον δάνεια και οι αποταμιευτές ανησυχούν για τα σχέδιά τους στο μέλλον». Παρουσιάστηκε, όμως, παράλληλα και ως υπερασπιστής των δικαιωμάτων των συνταξιούχων που, όπως τόνισε, θα πρέπει να αποταμιεύουν περισσότερο για να υπερκαλύψουν τις αρνητικές ή πολύ χαμηλές αποδόσεις των ομολόγων στα οποία επενδύουν τα συνταξιοδοτικά ταμεία. Επι-καλέστηκε, άλλωστε, την τρωθείσα εμπιστοσύνη των καταθετών που αντί να εισπράττουν τόκους από τις αποταμιεύσεις τους, βλέπουν το αρχικό κεφάλαιο να μειώνεται και αναγκάζονται να αποταμιεύουν όλο και περισσότερο.

Μιλώντας, άλλωστε, στους Financial Times, η Άνα Μποντίν, διευθυντικό στέλεχος της ισπανικής τράπεζας Santander, εγκωμίασε τον τέως πρόεδρο της ΕΚΤ Μάριο Ντράγκι, που εισήγαγε την πολιτική των αρνητικών επιτοκίων στην Ευρωζώνη, τονίζοντας πως «έσωσε το ευρώ». Πρόσθεσε, ωστόσο, πως «εφελξ είναι κρίσιμο να κοιτάζει κανείς

τα στοιχεία και τις συμπεριφορές», καθώς τα μακροχρόνια αρνητικά επιτόκια εξωθούν τους ανθρώπους στην ανάληψη κινδύνου και φαίνεται πως «σε πολλές χώρες-μέλη της Ευρωζώνης τα πλεονεκτήματα των αρνητικών επιτοκίων είναι λιγότερα από τα μειονεκτήματά τους». Παράλληλα, ο Κρίστιαν Σιούνγκ, διευθυνών σύμβουλος της Deutsche Bank, σχολίασε πως η ΕΚΤ δικαίως συμπίεσε τα επιτόκια σε αρνητικό έδαφος μετά την κρίση χρέους, προκειμένου να «περιφρουρήσει» το ευρώ. Προειδοποίησε, όμως, πως όσο μένουν τα επιτόκια σε επίπεδα κάτω του μηδενός, θα διευρύνεται το χάσμα ανάμεσα στις επιχειρήσεις που επωφελούνται από τον φτηνό δανεισμό και τους επενδυτές και συνταξιούχους που πλήττονται από τις αρνητικές αποδόσεις στις επενδύσεις και τα αρνητικά επιτόκια στις καταθέσεις. Επέκρινε, άλλωστε, την τράπεζα ότι δεν έσπειρε να αυξήσει τα επιτόκια όταν η οικονομία πήγαινε καλά.

Οι επικρίσεις του Σιούνγκ απηχούν δηλώσεις του Αξελ Βέμπερ, πρώην επικεφαλής της Bundesbank και νυν προέδρου του ομίλου UBS Group αλλά και του Κέες φαν Ντιζχούιτζεν, επικεφαλής της ολλανδικής τράπεζας ABN Amro Bank NV. Σε συνέντευξη που παραχώρησε, ο Αξελ Βέμπερ είχε τονίσει πως «όσο διατηρεί κανείς αυτή την πολιτική, τόσο αυξάνονται οι παρενέργειες και μειώνεται η αξία των χρημάτων». Στόχος της ΕΚΤ, που υιοθέτησε αρνητικά επιτόκια το 2014 και το φθινόπωρο του 2019 τα συμπίεσε βαθύτερα σε αρνητικό έδαφος, ήταν η τόνωση της οικονομίας. Θεωρητικά, τα αρνητικά επιτόκια εξωθούν όσους έχουν πλεονάσμα ρευστότητας να επενδύσουν ή να αυξήσουν τις δαπάνες τους.

Η πολιτική των αρνητικών επιτοκίων προκαλεί, ωστόσο, σφοδρές αντιδράσεις σε χώρες όπως η Γερμανία και η Ολλανδία, που εμφανίζουν παραδοσιακά υψηλά ποσοστά αποταμιεύσης.

Ο διευθυνών σύμβουλος της Deutsche Bank Κρίστιαν Σιούνγκ προειδοποίησε πως όσο διατηρούνται τα επιτόκια σε επίπεδα υπό του μηδενός, θα διευρύνεται το χάσμα ανάμεσα στις επιχειρήσεις που επωφελούνται από τον φτηνό δανεισμό και στους επενδυτές και συνταξιούχους που πλήττονται από τις αρνητικές αποδόσεις στις επενδύσεις και τα αρνητικά επιτόκια στις καταθέσεις.

ΔΗΛΩΣΗ - ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Ο Μενέλαος Περικλής κάτοχος του τεμαχίου Αρ.347 (1/2 μερίδιο) και 358 (1/2 μερίδιο) στην ενορία Ζακάκι, τοποθεσία Μυτηλίνης στην Λεμεσό, φ/σχέδιο 59/010103, τμήμα 2 προτίθεται να μετατραπεί το αδειούχο κατάστημα που υφίστατε εντός του 347 σε Γυμναστήριο.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2019/20 ΓΙΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου ενημερώνει το κοινό ότι αίτηση για τη διεκδίκηση υποτροφίας για μεταπτυχιακές σπουδές δικαιούνται να υποβάλουν φοιτητές οι οποίοι παρακολουθούν προγράμματα πλήρους ή/και μερικής φοίτησης.

Ως εκ τούτου, η παράγραφος 2(ε) στη σελ.: 13 της Ανακοίνωσης με αριθμό 436, διαφοροποιείται ως ακολούθως: Αίτηση δεν δικαιούνται να υποβάλουν πρόσωπα που παρακολουθούν σπουδές εξ' αποστάσεως ή σπουδές ανοικτού Πανεπιστημίου.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
2014 - 2020

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ Β' ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΚΑΘΕΣΤΩΤΩΣ 4.1

«Επενδύσεις που βελτιώνουν τις συνολικές επιδόσεις και τη βιωσιμότητα των γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων»

Το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (Διαχειριστική Αρχή ΠΑΑ 2014-2020) σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών, ανακοινώνει την δεύτερη προκήρυξη του Καθεστώτος 4.1:«Επενδύσεις που βελτιώνουν τις συνολικές επιδόσεις και τη βιωσιμότητα των γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων».

Μέσω του Καθεστώτος παρέχεται ενίσχυση για επενδύσεις σε γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Το ποσοστό ενίσχυσης κυμαίνεται μεταξύ 40% - 70% της συνολικής επιλέξιμης δαπάνης. Το μέγιστο ποσό ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει στις €300.000 (€400.000 για νέους γεωργούς).

Ο συνολικός προϋπολογισμός που θα διατεθεί στο πλαίσιο της δεύτερης προκήρυξης ανέρχεται στα €10.000.000 και κατανέμεται ως ακολούθως:

Κατηγορία Α – Μικρές Επενδύσεις στις Ορεινές Περιοχές (€2.000.000)

Κατηγορία Β – Μεγάλες επενδύσεις ειδικού σκοπού (€8.000.000)

B1. Αιγοπροβατοτροφία (€5.000.000)

B2. Προωθούμενες δράσεις ειδικού σκοπού (€3.000.000)

- Ομαδικές μονάδες αφαλάτωσης
- Διαχείριση κτηνοτροφικών αποβλήτων
- Μετακίνηση οκλήρων υποστατικών

Αιτήσεις μπορούν να υποβάλλονται από τις 15 Νοεμβρίου 2019 μέχρι τις 6 Μαρτίου 2020 στα Επαρχιακά Γραφεία του ΚΟΑΠ. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προμηθευτούν το Ενημερωτικό Έντυπο του Καθεστώτος από τα Επαρχιακά Γραφεία του ΚΟΑΠ. Το Ενημερωτικό Έντυπο και όλο το συνοδευτικό υλικό είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του ΚΟΑΠ www.capo.gov.cy καθώς και στις ιστοσελίδες www.paa.gov.cy και www.moa.gov.cy da

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής
Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
Διαχειριστική Αρχή ΠΑΑ 2014-20

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Η Ευρώπη επενδύει στις αγροτικές
περιοχές

Στον «πάγο» οι αγοραπωλησίες ακινήτων από την αρχή του έτους

Ανενεργή η αναστολή του ΦΠΑ, καθώς δεν έχει ακόμα εκδοθεί η σχετική εγκύκλιος

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε «χειμερία νάρκη» βρίσκεται η αγορά ακινήτων κατά τη διάρκεια των πρώτων εβδομάδων του νέου έτους, ως αποτέλεσμα κατ’ αρχάς της αποχής των συμβολαιογράφων από την υλοποίηση μεταβιβάσεων, αλλά και εξαιτίας του ότι οι διατάξεις για την αναστολή του ΦΠΑ 24% παραμένουν ανενεργές, καθώς δεν έχουν εκδοθεί οι απαιτούμενες ερμηνευτικές εγκύκλιοι ή οι υπουργικές αποφάσεις. Ως εκ τούτου, όπως αναφέρει στην «Κ» ο κ. Αθανάσιος Χρηστάκης, μέλος του διοικητικού συμβουλίου του ΣΕΠΑΚ (Σύνδεσμος Επιχειρήσεων για Ποιότητα και Ανάπτυξη των Κατασκευών στην Ελλάδα), κατασκευαστής ο ίδιος, «από τις αρχές του έτους δεν είναι εφικτό να ολοκληρωθεί καμία πράξη αγοραπωλησίας ακινήτου στη χώρα. Ουσιαστικά ό,τι ακίνητο εμπίπτει στις διατάξεις του ΦΠΑ, δηλαδή με οικοδομική άδεια μεταγενέστερη της 1ης Ιανουαρίου του 2006, δεν μπορεί να μεταβιβαστεί, καθώς ο νόμος είναι ανενεργός χωρίς τις εφαρμοστικές εγκυκλίους», αναφέρει ο κ. Χρηστάκης.

Υπενθυμίζεται ότι στην αγορά ακινήτων προσδοκούσαν στη συγκεκριμένη διάταξη, προκειμένου να μειωθεί η φορολογική επιβάρυνση σχεδόν 90.000 κατοικιών, οι οποίες έχουν ανεγερθεί μετά το 2006 και παραμένουν μέχρι σήμερα απούλητες, λόγω του ότι οι αγοραστές καλούνται να πληρώσουν ΦΠΑ 24% (εφόσον δεν ισχύει γι’ αυτούς η απαλλαγή της πρώτης κατοικίας). Με τη νέα διάταξη, οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να ζητήσουν την απαλλαγή του προς πώληση ακινήτου από τον ΦΠΑ, ώστε να φορολογηθεί μόνο με τον φόρο μεταβίβασης 3%. Το ίδιο θα ισχύει και για όσα ακίνητα κατασκευαστούν με οικοδομικές άδειες που θα εκδίδονται από τις αρχές του 2020 μέχρι και το τέλος του 2022.

Προσβλέπουμε σε άμεση επίλυση του ζητήματος, ώστε να ξεκινήσει να απορροφάται το απόθεμα των απούλητων κατοικιών», σημειώνει στην «Κ» ο κ. Δημ. Καψιμάλης, πρόεδρος της Ομοσπονδίας Κατασκευαστών Κτιρίων Ελλάδος.

Ουσιαστικά χάθηκε ο πρώτος μήνας του 2020, λένε παράγοντες του κλάδου.

«Ουσιαστικά χάθηκε ο πρώτος μήνας του 2020 και πλέον προσβλέπουμε σε άμεση επίλυση του ζητήματος, ώστε να ξεκινήσει να απορροφάται το απόθεμα των απούλητων κατοικιών, στοιχείο κρίσιμο, καθώς τους επόμενους μήνες αναμένεται να αυξηθεί ακόμα περισσότερο η προσφορά», σημειώνει στην «Κ» ο κ. Δημήτρης Καψιμάλης, πρόεδρος της Ομοσπονδίας Κατασκευαστών Κτιρίων Ελλάδος. Όπως σημειώνει ο ίδιος, τους επόμενους μήνες και ιδίως από το δεύτερο εξάμηνο του έτους, ο κλάδος αναμένει τον πολλαπλασιασμό του αριθμού των προς πώληση κατοικιών, καθώς

θα έχει αρχίσει να ωριμάζει η διαδικασία προετοιμασίας και ωρίμανσης των χιλιάδων διαμερισμάτων που ανακτούν οι επενδυτικές εταιρείες και οι ίδιες οι τράπεζες από τους ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς ή ακόμα και από απευθείας συμφωνίες παράδοσης των ακινήτων, που πραγματοποιούν με τους αποπληρώσουν το δανειό τους.

Πάντως, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η υπογραφή των σχετικών υπουργικών αποφάσεων βρίσκεται στην τελική ευθεία και δεν αποκλείεται να υπάρξουν εξελίξεις ακόμα κι εντός της εβδομάδας. Ετσι, θα καταστεί εφικτή η ενεργοποίηση των διατάξεων για την αναστολή ΦΠΑ 24%, αλλά και της έκπτωσης δαπανών για την εκτέλεση εργασιών ανακαίνισης ακινήτων. Το μέτρο θα ισχύσει για δαπάνες που θα γίνουν την περίοδο 2020-2022 και για εισοδήματα που

θα δηλωθούν στην τριετία 2021-2023, στα οποία και θα εκπίπτει το 40% της δαπάνης από τον φόρο (επιμεριζόμενο σε 4 χρόνια συνολικά), με ανώτατο ποσό έκπτωσης τις 16.000 ευρώ.

Εν τω μεταξύ, αντιμετωπίστηκε και το ζήτημα με την αποχή των συμβολαιογράφων, οι οποίοι αντιδρούσαν στις πρόσφατες ρυθμίσεις, με τις οποίες αναλάμβαναν την αρμοδιότητα της ηλεκτρονικής υποβολής των φορολογικών δηλώσεων για τις μεταβιβάσεις ακινήτων, βεβαιώνοντας οι ίδιοι και τον σχετικό φόρο. Εντέλει, με σχετική τροπολογία που κατατέθηκε πριν από λίγες ημέρες στη Βουλή, αναστέλλεται μέχρι τις 30 Ιουνίου 2020 το νέο καθεστώς για τις μεταβιβάσεις ακινήτων, κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών, που προβλέπει την υποβολή των σχετικών δηλώσεων από τους συμβολαιογράφους.

Επενδύσεις 2 δισ. ευρώ από «χρυσή βίζα» στην Ελλάδα

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ

Εισορή κεφαλαίων από το εξωτερικό που προσεγγίζουν ή ενδεχομένως ξεπερνούν ακόμα και τα 2 δισ. ευρώ έχει αποφέρει στην ελληνική αγορά ακινήτων το πρόγραμμα χορήγησης αδειών παραμονής «χρυσή βίζα», από την έναρξη ισχύος του, στα μέσα του 2014, έως σήμερα. Με βάση τα τελευταία επίσημα στοιχεία του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, με τη συμπλήρωση και του 2019 έχουν χορηγηθεί συνολικά 6.304 άδειες παραμονής σε επενδυτές εκτός Ε.Ε., οι οποίοι έχουν τοποθετήσει τουλάχιστον 250.000 ευρώ έκαστος για την απόκτηση ακινήτου. Σύμφωνα όμως με αναφορές δικηγόρων και μεσιτών που δραστηριοποιούνται στη συγκεκριμένη αγορά, η συντριπτική πλειονότητα των επενδυτών αποκτούν ακίνητα αξίας 300.000-350.000 ευρώ κατά μέσον όρο.

Κατά το 2019 εκδόθηκαν συνολικά 2.239 νέες άδειες, μια αύξηση της τάξεως του 22% έναντι των 1.833 αδειών που είχαν εκδοθεί το 2018. Επίσης, πέρυσι επιβεβαιώθηκε η κυριαρχία των Κινέζων αγοραστών κατοικιών, με το μερίδιό τους να αυξάνεται ακόμα περισσότερο σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Συγκεκριμένα, πλέον, το 70% των αδειών (4.371 επί συνόλου 6.304) έχει εκδοθεί για λογαριασμό Κινέζων αγοραστών. Το αντίστοιχο ποσοστό πριν από ένα χρόνο βρισκόταν σχεδόν στο 60% και, σύμφωνα με ειδικούς του κλάδου, εκτιμάται ότι θα αυξηθεί ακόμα περισσότερο φέτος, καθώς πλέον σχεδόν το 75%-80% των συναλλαγών που σχετίζονται με τη «χρυσή βίζα» γίνεται από Κινέζους. Μάλιστα, φορείς της αγοράς εκτιμούν ότι ο αριθμός θα μπορούσε να είναι ακόμα υψηλότερος πέρυσι, αν είχαν επιλυθεί νωρίτερα οι σημαντικές καθυστερήσεις που παρατηρήθηκαν σε σειρά υπηρεσιών της Αττικής, τουλάχιστον κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους, αναφορικά με τη διαδικασία χορήγησης των αδειών. Τα προβλήματα περιορίστηκαν ελαφρώς, αλλά παρέμειναν του-

λάχιστον μέχρι το φθινόπωρο σε ορισμένες περιπτώσεις, με την κατάσταση να εκτιμάται ότι άρχισε να ομαλοποιείται κατά τη διάρκεια του τελευταίου διμήνου. Ένας ακόμα λόγος που είχε ως αποτέλεσμα τη «χλιαρή» πορεία του προγράμματος κατά τους πρώτους μήνες του 2019 ήταν και τα «απόνερα» που προκάλεσε στην αγορά η υπόθεση της εταιρείας Destiny του πρώην αντιπροέδρου της Jumbo, κ. Παπαευαγγέλου, που δημιούργησε μια επιφυλακτικότητα σε μερίδα επενδυτών, η οποία στη συνέχεια ξεπεράστηκε.

Εχουν χορηγηθεί συνολικά 6.304 άδειες παραμονής σε επενδυτές οι οποίοι αγόρασαν ακίνητο στην Ελλάδα.

Αυτό που είναι σαφές είναι ότι το 2020 αναμένεται ένα ακόμα έτος ανοδικής πορείας του προγράμματος, καθώς η χώρα βρίσκεται πλέον σε τροχιά οικονομικής ανάπτυξης, ενώ και οι προσδοκίες για περαιτέρω αύξηση των τιμών έχουν προσελκύσει νέους επενδυτές. Σύμφωνα μάλιστα με στελέχη της αγοράς ακινήτων, το ακόμα θετικότερο είναι ότι οι νέοι αυτοί επενδυτές έχουν και διαφορετικά χαρακτηριστικά, δηλαδή είναι άνθρωποι με πιο μακροπρόθεσμο επενδυτικό ορίζοντα συγκριτικά με την πρώτη «γενιά» επενδυτών, οι οποίοι επιδίωκαν να αποκτήσουν φθηνά ακίνητα, τοποθετώντας τα χρήματά τους σε μια αγορά υψηλού ρίσκου, με την προσδοκία των υψηλών μελλοντικών υπεραξιών. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν ήδη αρχίσει να καταγράφονται επενδύσεις από ξένους αγοραστές με έντονα αναπτυξιακό χαρακτήρα, καθώς δρομολογούνται ανακατασκευές κτιρίων, που στη συνέχεια θα μεταπωληθούν σε επενδυτές που ενδιαφέρονται να λάβουν άδεια παραμονής.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Keep it simple, but not simpler...

Μια από τις αγαπημένες μου φράσεις την οποία χρησιμοποιώ συχνά είναι αυτή που είπε ο Αϊνστάιν όταν είχε δηλώσει, «...keep it simple, but not simpler...». Πιστεύω πως αυτή η νοοθεσία θα πρέπει να βρει το δρόμο της σε όλους μας, αλλά θα σύστημα ιδιαίτερα να μπει σαν σλόγκαν στον τοίχο πίσω από το κεφάλι του Προέδρου της Βουλής στην Αίθουσα της Ολομέλειας, έτσι ώστε να το βλέπουν όλοι την ώρα που συζητάνε νομοσχέδια και τροπολογίες πριν ψηφίσουν. Πέρασε που λέτε πριν λίγες μέρες η ρύθμιση ή η «ρύθμιση» (διαλέγετε και παίρνετε) των καταλυμάτων βραχείας κυρίως παραμονής μέσω ηλεκτρονικών πλατφορμών τύπου AirBnB. Η ρύθμιση ήταν αναγκαία επειδή ως ένα νέο φρούτο της σύγχρονης εποχής δημιούργησε μια νέα αγορά η οποία μας ήταν άγνωστη μέχρι πριν λίγα χρόνια, με την προσφορά να είναι εντελώς άτακτη. Δυστυχώς το κάθε κατάλυμα μπορεί να είναι ενταγμένο σε τέτοιες πλατφόρμες και να ενοικιάζεται και ο κάθε ιδιοκτήτης να εισπράττει εισόδημα το οποίο περνά κάτω από τα ραντάρ της όποιας φορολόγησης.

Δεν είναι μόνο πρόβλημα φορολογικό, αλλά πρόβλημα που αγγίζει διάφορες άλλες παραμέτρους. Για παράδειγμα φάνηκε πως κάποιοι ιδιοκτήτες στην προσπάθειά τους να μεγιστοποιήσουν το εισόδημα τους, προέβησαν σε παράνομους διαχωρισμούς και μετατροπές υφιστάμενων μονάδων δημιουργώντας μικρότερες υπομονάδες. Δηλαδή, ένα

τριάρι διαμέρισμα μπορεί να μετατράπηκε σε δύο «διαμερίσματα» του ενός υπνοδωματίου κλπ. Νοείται ότι αυτό είναι άκρως παράνομο επειδή εκτός του ότι δεν είχαν εξασφαλιστεί οι απαραίτητες άδειες από τις αρμόδιες αρχές, τίθενται σοβαρά θέματα ασφάλειας των ιδίων των χρηστών, αλλά και των περιοίκων. Άλλο πρόβλημα έχει να κάνει με την πλήρη έλλειψη σεβασμού των κοινόχρηστων οικοδομών ως περιουσιακό στοιχείο, αφού πολλοί χρήστες προκαλούν ζημιές είτε нθελμμένα ή από άγνοια σε πόρτες εισόδων, πόρτες πυρασφάλειας, ανελκυστήρες, αποχετευσεις κλπ, αφού δεν λογοδοτούν σε κανένα ή δεν μένουν αρκετό καιρό για να ενημερωθούν. Σε ό,τι αφορά στο τελευταίο, ώστε που οι ιδιοκτήτες σπάνια θα κάνουν μια σφαιρική ενημέρωση για το πώς πρέπει να γίνεται η χρήση του υποστατικού αλλά και των κοινόχρηστων χώρων. Και μετά είναι και το θέμα οχληρίας που συχνά προκαλείται.

Τώρα θα μου πείτε, καλά είσαι δηλαδή αρνητικός για τέτοιου είδους ενοικιάσεις;

Σαφέστατα και όχι. Τα πλεονεκτήματα είναι τεράστια και έχουν να κάνουν με το γεγονός ότι δημιουργείται εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος και αυξάνει τις επιλογές. Εξάλλου πρέπει και η χώρα μας να ευθυγραμμίζεται με τις διεθνείς τάσεις. Δεν είναι όλοι που θέλουν ή αρέσκονται στο να πηγαίνουν σε ξενοδοχεία. Ο τουρίστας άλλαξε και οφείλουμε σαν τουριστικός προορι-

Φάνηκε πως κάποιοι ιδιοκτήτες στην προσπάθειά τους να μεγιστοποιήσουν το εισόδημά τους, προέβησαν σε παράνομους διαχωρισμούς και μετατροπές υφιστάμενων μονάδων δημιουργώντας μικρότερες υπομονάδες.

σμός να του παρέχουμε και αυτή την υπηρεσία. Και ενώ η αγορά από μόνη της θα ρυθμίσει ποια καταλύματα είναι πιο προτιμητέα από άλλα με αντανάκλαση στις προσφερόμενες τιμές ενοικίασης και στα reviews που το κάθε κατάλυμα λαμβάνει, το όλο σύστημα δεν μπορεί να είναι απορρυθμισμένο και να θυμίζει ξεφραγο αμπέλι. Βάσει λοιπόν της νέας νομοθεσίας φαίνεται να απαιτείται η απόκτηση αριθμού μητρώου (όπως η ταυτότητα μας ένα πράμα ή η κάρτα φιλάθλου...) για το κάθε κατάλυμα το οποίο θα προσφέρεται προς βραχυχρόνια μίσθωση. Αυτούς τους αριθμούς μητρώου θα τις χορηγεί το Υπουργείο Τουρισμού μετά από αίτηση του ιδιοκτήτη. Καλό αυτό. Θα υπάρξει μια μεταβατική περίοδος δύο χρόνια

έτσι ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι να συμμορφωθούν με τις πρόνοιες της νομοθεσίας.

Ένα στοιχείο που πίνει νερό, είναι πως η αίτηση για εγγραφή στο μητρώο θα γίνεται μετά από υπεύθυνη δήλωση του αιτητή πως το κατάλυμα του κατέχει τις απαιτούμενες πολεοδομικές άδειες και ότι τηρούν τους κανόνες ασφάλειας και υγιεινής. Δεν έχω μελετήσει ακόμη το Νόμο, αλλά βλέπω πως κάτι τέτοιο είναι αόριστο, μην πω ανεφάρμοστο. Επίσης δεν διάβασα τίποτε για έλεγχο από κάποια αρμόδια αρχή αν όντως κάτι τέτοιο ισχύει στην πραγματικότητα.

Δηλαδή να πάρουμε κάποιο παράδειγμα:

Εκδόθηκε μια πολεοδομική άδεια για ανέγερση μιας πολυκατοικίας

Δυστυχώς το κάθε κατάλυμα μπορεί να είναι ενταγμένο σε τέτοιες πλατφόρμες και να ενοικιάζεται και ο κάθε ιδιοκτήτης να εισπράττει εισόδημα το οποίο περνά κάτω από τα ραντάρ της όποιας φορολόγησης.

επτά διαμερισμάτων σε μια οικιστική περιοχή. Η πολυκατοικία ανεγέρθηκε σύμφωνα με αυτή την άδεια. Ο ιδιοκτήτης ενός τέτοιου διαμερίσματος αποφασίζει να το διαθέσει μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Κάνει την υπεύθυνη του δήλωση και φαίνεται εναρμονισμένος. Όμως είναι; Μια βραχυχρόνια μίσθωση αυστηρά ομιλούντες ξεφεύγει από τα αυστηρά πλαίσια της οικιστικής χρήσης και μεταπηδά σε κάτι άλλο: as πούμε σε μια τουριστική χρήση. Κάποιος μάλιστα μπορεί να επικαλεστεί πως αυτό είναι επιχείρηση και άρα η χρήση είναι πλέον εμπορική. Δεν καταργούμε τις πολεοδομικές ζώνες τις οποίες κατά τ’ άλλα κοπτόμαστε να τηρήσουμε σε χιλιάδες άλλες περιπτώσεις;

Και as δεχτούμε το επιχείρημα πως η χρήση θα εξακολουθήσει να είναι οικιστική άσχετα αν κάποιος μένει εκεί για μικρό ή μεγάλο διά-

στημα. Οι υπόλοιποι ιδιοκτήτες οι οποίοι δεν προβαίνουν σε τέτοια χρήση δεν πρέπει να μπορούν να εκφράσουν άποψη για το αν δέχονται να μπαينوβγαίνουν κάθε μέρα ξένοι στο κτήριό τους; Κανονικά θα έπρεπε και ο τρόπος είναι μέσω των διαχειριστικών τους επιτροπών. Αυτές με τη σειρά τους θα μπορούσαν να επιβάλουν κάποια ασφαλιστικά μέτρα που να μην αφήνουν εκτεθειμένους τους υπόλοιπους ιδιοκτήτες. Για παράδειγμα θα μπορούσαν να απαιτήσουν ψηλότερα κοινόχρηστα τέλη λόγω της μεγαλύτερης χρήσης κάποιων κοινόχρηστων υπηρεσιών ή/και κάποια χρηματική εγγύηση για ζημιές. Φαίνεται πως κάτι τέτοιο δεν προνοείται και άρα το θέμα μένει ανοικτό. Μετά τι σημαίνει ασφάλεια και υγεία; As μας εξηγήσει κάποιος τι πραγματικά εννοείται και πως ελέγχεται η συμμόρφωση. Το παράδειγμα είναι απλό. Τι γίνεται αν έχει τις απαιτούμενες άδειες, αλλά έγινε παράνομη επέκταση του εσωτερικού του καταλύματος στα μπαλκόνια ή αλλού; Θεωρείται ότι έχει τις άδειες επειδή έχει τις αρχικές άδειες και δεν μας αφορούν μεταγενέστερες παράνομες τροποποιήσεις; Είπαμε να απλοποιούμε τις νομοθεσίες αφού ούτε και οι περίπλοκες βοηθάνε. Αλλά όχι και τις κάνουν τόσο απλές που τελικά να είναι ως να μην υπάρχουν. Τροφή για σκέψη...

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2020

Καπνιστομέρρεχα και ντουντούνια

Η «Κ» επισκέφθηκε το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης στο παλαιό αρχιεπισκοπικό μέγαρο με τα 5.000 σημαντικά αντικείμενα

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗ

Ένα από τα προγράμματα διά μέσου των οποίων εκπληρώνονται οι σκοποί της Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών είναι και η δημιουργία Μουσείου Λαϊκής Τέχνης. Διαβάζουμε στο Καταστατικό της Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών, άρθρο 3, που εγκρίθηκε το πρώτον το 1936, «Διά της συστάσεως και λειτουργίας βάσει Ειδικού Κανονισμού 'Μουσείου Λαϊκής Τέχνης Κύπρου'». Εμπνευστής του και πρώτος διευθυντής του ο σπουδαίος Αδαμάντιος Διαμαντής, ο άνθρωπος που αγάπησε την Κύπρο όσο λίγοι. Ο Γ. Σεφέρης γράφει για τον Διαμαντή στον Γ.Π. Σαββίδη, επεξηγώντας το ποίημα «Λεπτομέρειες στην Κύπρο», «Και ο φίλος μου ο Διαμαντής, που του έχω αφιερώσει το ποίημα, δεν είχε δυσκολία για να το νιώσει (σπουδαίος άνθρωπος, αν τον γνωρίσεις καμιά φορά, θα ιδείς)». Σημαντικά ήταν και η συνεισφορά του διευθυντή του Παγκύπριου Γυμνασίου Κωνσταντίνου Σπυριδάκι. Το έργο του Διαμαντή και των συνεργατών του δεν ήταν εύκολο, ωστόσο, κατάφεραν να συγκεντρώσουν εκατοντάδες σκεύη και εργαλεία της κυπριακής υπαίθρου, αντικείμενα που ακόμα ήταν εν χρήση από τους κατόχους τους, αλλά και σημαντικά έπιπλα, διακοσμητικά και άλλα πολλά όμορφα και σπάνια σήμερα. Σταδιακά το Μουσείο

Το ποίημά του «Λεπτομέρειες στην Κύπρο» ο Γ. Σεφέρης το αφιέρωσε στον ζωγράφο Διαμαντή, και είναι εμπνευσμένο από τη θύρα του Αγίου Μάμα που εκτίθεται στο μουσείο.

Λαϊκής Τέχνης εμπλουτίστηκε και είναι ένα από τα σπουδαιότερα του είδους του στην Κύπρο. Η περιήγηση σε αυτό είναι μία βουτιά στην ιστορία αυτού του τόπου, κάθε αντικείμενο, αλλά και κάθε τοίχος του Μουσείου αντηχεί και μια ιστορία από τον άγνωστο Κύπριο αγρότη, από την Κύπρια υφάντρα, από μια οικογενειακή συνάντηση, αλλά ίσως και το «εξέβην πάνω βκιαστικός κι ενέην στον νοτάν του», αν είστε στην αυλή του Μουσείου... αλλά και το πλήθος να φωνάζει, άλλοι υπέρ του Κυριλλάτου και άλλοι για το Κυριλλούδι. Ο Διαμαντής ενίωθε ιερά υποχρέωση να προστατεύει συνεχώς το Μουσείο, όταν έκλεισε κατά τη διάρκεια του αγώνα της ΕΟΚΑ (1955-1959), οπότε και το μουσείο έκλεισε τρεις φορές, και φρόντισε να έχει σχέδιο διάσωσης των αντικειμένων τους καυτούς μήνες του καλοκαιριού του 1974, οπότε και το μουσείο έκλεισε για έναν χρόνο περίπου.

Οι συλλογές του Μουσείου

Το Μουσείο εκτείνεται κατά κύριο λόγο στο ισόγειο του κτηρίου, όπου και βρίσκονται οι κυρίως συλλογές του, που σήμερα αποτελούνται από περίπου 5.000 αντικείμενα. Σημειώτουν ότι όταν το Μουσείο εγκαινιάστηκε το 1937 διέθετε 457 αντικείμενα και το 1950 είχε στα μπτρώα του 2.250 αντικείμενα. Φυσικά, δεν είναι δυνατόν να εκτεθούν όλα και πολλά από αυτά βρίσκονται στις αποθήκες του Μουσείου. Στις συλλογές του Μουσείου περιλαμβάνονται εκθέματα, όπως υφαντά, κεντή-

Το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης δημιουργήθηκε το 1937 με 457 αντικείμενα. Από το 1960 στεγάζεται στο παλαιό αρχιεπισκοπικό μέγαρο και σήμερα έχει στα μπτρώα του περισσότερα από 5.000 αντικείμενα.

ματα, φορεσιές, δαντέλες, αγγεία, αργυρά και χρυσά κοσμήματα, καθώς και σκεύη, ξυλόγλυπτα, λαϊκή ζωγραφική, φιγούρες θεάτρου σκιών, γεωργικά και άλλα εργαλεία, γενικά εκτίθενται όλα τα είδη της κυπριακής χειροτεχνίας. Στο Μουσείο Λαϊκής Τέχνης παραχωρήθηκαν από τον προηγούμενο αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Α΄ οι συλλογές των Μαρίας Ελευθερίου-Γκαφφιέρου και Γ. Φιλί. Τα περισσότερα αντικείμενα του μουσείου προέρχονται από τις κατεχόμενες σήμερα περιοχές της Κύπρου, όπως τη Λάπθο, το Λευκόνοικο, την Ακανθού και άλλες. Φυσικά, πολύ σημαντικά εκθέματα υπάρχουν και από τα χωριά της Πάφου, όπως τα φυτώτικα υφαντά, από τη Φύτη, αλλά και τα αγγεία από τον Κόρνο και το Φοινί.

Φιγούρες θεάτρου σκιών

Το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης διαθέτει τη μόνη ολοκληρωμένη συλλογή από φιγούρες θεάτρου σκιών, σχεδόν όλων των καραγκιοζοπαϊκτών της Κύπρου και από το 2009 εκτίθενται στην αντίστοιχη αίθουσα. Οι μεγαλύτερες συλλογές ανήκουν στον Νίκο Ιωάννου και στον Χριστόδουλο Πάφιο. Το 2014 ο καραγκιοζοπαίκτης Χριστάκης Χατζητοφνης δώρισε μεγάλο μέρος της συλλογής του, η οποία περιλαμβάνει σημαντικά σύνεργα των παραστάσεων του (φωτογραφικό υλικό, εργαλεία, σκηνικά, φιγούρες).

Πολύ σημαντική είναι και η συλλογή αργυροχρυσόχοις που διαθέτει το Μουσείο και ιδιαίτερα η συλλογή του κατεχόμενου μοναστηριού του Αποστόλου Ανδρέα

Οι τρεις αρχιεπισκοπικοί θρόνοι που παρουσιάζονται στον όροφο του παλαιού αρχιεπισκοπικού μεγάρου, μαζί με άλλα σημαντικά ζητήματα.

Το πορτρέτο της Ιουλιανής Βοντιτσιάνου, συζύγου του Τζελεμπί Γιάγκου, υιού του Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου (Δωρεά της Ιουλίας Πική).

Το δωμάτιο με τη βούφα και μια παλαιότερη ντουλάπα από την Ψημολόφου.

Η παλαιά Αρχιεπισκοπή

Το κτήριο στο οποίο στεγάζεται είναι επίσης από μόνο του πάρα πολύ σημαντικό, αφού αποτελεί την παλαιά Αρχιεπισκοπή της Κύπρου, ένα κτήριο στο οποίο πολλές φορές η κυπριακή ιστορία γράφτηκε. Το αρχικό κτήριο υπολογίζεται ότι είναι γοτθικό κτίσμα του 15ου αιώνα, στο οποίο ανά τους αιώνες έγιναν διάφορες μετατροπές. Ξεχωρίζει ιδιαίτερα η πλούσια διακοσμημένη γοτθική καμάρα με την αξιόλογη τοιχογραφία του Ευαγγελισμού (16ος αι.), παλοβυζαντινής τέχνης, φέρει τμήμα ελληνικής επιγραφής, που αποκαλύφθηκε το 1950. Θεωρείται ότι το κτήριο ήταν αρχικά λατινικό μοναστήρι του τάγματος των Βενεδικτίνων. Το κτήριο περιήλθε στην ιδιοκτησία της Εκκλησίας της Κύπρου πριν από την οθωμανική κατάκτηση της Κύπρου, και μέχρι το 1961 στέγαζε την Ιερά Αρχιεπισκοπή της Κύπρου. Το κτήριο παραχωρήθηκε στην Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών από τον αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ΄ και την περίοδο 1962-1964 έγιναν εκτεταμένες εργασίες συντήρησης. Οι επισκέπτες του Μουσείου μπορούν να επισκεφθούν στον πρώτο όροφο, την ελληνική σχολή Χρυσάνθου, το ιστορικό δωμάτιο του αρχιεπισκόπου Κυπριανού, το Μέγα Συνοδικό και άλλους ενδιαφέροντες χώρους.

(1954), που αποτελείται από κοσμήματα/τάματα που προσέφεραν οι πιστοί στη μονή. Ενώ από το 2011 η συλλογή του Μουσείου Αργυροχρυσόχοις Κύπρου φιλοξενείται στο Μουσείο Λαϊκής Τέχνης Κύπρου. Ξεχωριστό ενδιαφέρον έχει η θύρα του Αγίου Μάμαντος (19ος), από την οποία εμπνεύστηκε για το ποίημα του «Λεπτομέρειες στην Κύπρο» ο Γιώργος Σεφέρης, φίλος του Αδαμάντιου Διαμαντή, καθώς και δύο τοιχογραφίες από ένα καφενείο στο Γέρι, οι οποίες απεικονίζουν τον Αθανάσιο Διάκο και τον Παναγιώτη Κουταλιανό (παρόμοιες τοιχογραφίες υπάρχουν στο λεγόμενο καζίνο στην Κρήτη Τέρρα στην Πάφου). Στο μουσείο εκτίθενται και οι πινάκες ζωγραφικής «Ο γάμος» του Μ. Κάσσιου, «Καρπασίτισσα» του Ι. Κισσονέργου και «Η Λάμπθος» του Α. Στυλιανού.

Το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης μπήκε στο επίκεντρο της συζήτησης το προηγούμενο διάστημα, μετά από δηλώσεις του αρχιεπισκόπου Χρυσόστομου για ανανέωσή του και επιστροφή του κτηρίου στην Αρχιεπισκοπή. Οι συλλογές του Μουσείου είναι πολυτιμότητες και η Εκκλησία της Κύπρου, όπως και η Πολιτεία μόνο να κερδίσουν έχουν από την εύρυθμη λειτουργία του. Η οικονομική ενίσχυσή του είναι εκ των ων ουκ άνευ για την απρόσκοπτη λειτουργία του και εμπλουτισμό του και η κυπριακή αναβάθμιση επιτακτική. Έχουμε χρεϊαν από τέτοια μουσεία, γιατί μας ενώνουν με το πρόσφατο παρελθόν μας, δείχνοντας τις ρίζες μας.

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

26.1 - 1.2.2020

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΒΙΒΛΙΟ

«Η Κυνηγός Εικόνων»

Η Κύπρια ακτιβίστρια γνωστή για την πολιτιστική της δράση ως προς τον επαναπατρισμό κλεμμένων θρησκευτικών θησαυρών από την κατεχόμενη Κύπρο Τασούλα Χατζηποφή, παρουσιάζει το αυτοβιογραφικό της βιβλίο στη Λεμεσό. Στο βιβλίο αποκαλύπτει την επικίνδυνη περιπέτεια που έζησε με την επιχείρηση του Μονάχου. Πληροφορίες: Δευτέρα 27 Ιανουαρίου, ώρα 7:00 μ.μ. Ιερά Μητρόπολη Λεμεσού, Αγίου Ανδρέου 306, Λεμεσός. **Επικοινωνία:** walkoftruth.org/tasoulahadjitofi.com

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Κύκλος Μπετόβεν 1»

Με τη συμπλήρωση φέτος 250 χρόνων από τη γέννηση του Ludwig van Beethoven, η Σ.Ο.Κ. θα διανύσει ένα πλήρη κύκλο συναυλιών, αφιερωμένες στον μεγάλο συνθέτη. Στην εναρκτηρία συναυλία, απολαύστε την αζεπέραστη δεξιςτεχνία του διεθνώς διακεκριμένου πιανίστα Κυπριανού Κατασάρη, καθώς διαλέγεται με το πιο κλασικό κονσέρτο για πιάνο του Beethoven, το πρώτο. Το πρόγραμμα εμπλουτίζεται από τον διάλογο ανάμεσα στο γοντευτικό φλάουτο και την ορχήστρα με έργο του Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει: Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου: Ραψωδία για φλάουτο & ορχήστρα [Παγκόσμια πρεμιέρα]. Σολίστ: Virginie Bove. L. v. Beethoven: Κονσέρτο για πιάνο αρ. 1 σε Ντο μείζονα, έργο 15 L. v. Beethoven: Συμφωνία αρ. 1 σε Ντο μείζονα, έργο 21. Σολίστ: Κυπριανός Κατασάρης (πιάνο). Μασέτρος: Jens Georg Bachmann Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, Δευτέρα 27 Ιανουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Λεωφόρος Μουσείου, Λευκωσία. Μαρκίδειο Δημοτικό Θέατρο Ανδρέα Γερουδή, Πάφος, Τρίτη 28 Ιανουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22 463144.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Το Περίσσιο παιδί» στο Σατιρικό Θέατρο

«**Το Περίσσιο παιδί**» του Θανάση Τριαρίδη, σε ερμηνεία της ομάδας Ich Bebe (Γιάννης Βερβενιώτης, Χριστίνα Παπατριανταφύλλου, Αντιγόνη Σταυροπούλου) και με τη φωνή του Γιώργου Κιμούλη, έρχεται στο Σατιρικό Θέατρο μόνο για τρεις παραστάσεις. Το Σατιρικό Θέατρο στο πλαίσιο φιλοξενίας παραγωγών ιδιαίτερης τεχνικής και καλλιτεχνικής κατεύθυνσης φιλοξενεί στην Πάνω Σκηνή του, την παράσταση «Το περίσσιο παιδί», ένα παραβολικό «παραμύθι» - για πρώτη φορά επί σκηνής - θίγοντας το ζήτημα των ανεπιθύμητων νεογέννητων και εγκαταλελειμμένων παιδιών. Πρόκει-

ται για μια θεατρική αφήγηση για την ιστορία ενός υπολογιστικού προγράμματος που διεκδικεί τους ανθρώπινους σπασμούς και τα ανθρώπινα δάκρυα - και για την ιστορία ενός περίσιου παιδιού που προορίζεται για τον κλίβανο αποτέφρωσης άλλα ίσως να κουβαλάει την σωτηρία της ανθρωπότητας. Παραστάσεις Παρασκευή 31 Ιανουαρίου, Σάββατο, 1 και Κυριακή 2 Φεβρουαρίου στις 8:30 μ.μ. Σατιρικό Θέατρο, Πολιτιστικό Κέντρο Βλαδίμηρος Καυκαρίδης, Οδός Βλαδίμηρου Καυκαρίδη 11-15, Αγλαντζιά, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22312940, satirikotheatro@cytanet.com.cy**

ΘΕΑΤΡΟ

Μουσική Κωμωδία «Ποια Ελένη»

Οι Αντι-Δρώντες και ο Χορευτικός Όμιλος «Ρύμβος» ανεβάζουν τη μουσική κωμωδία των Ρέππα - Παπαθανασίου «Ποια Ελένη», σε σκηνοθεσία Θεράπων Θεράποντος και χορογραφίες Παναγιώτη Χατζηπαναγή και Δημήτρη Κωνσταντίνου. Υπόθεση έργου:Μια δασκάλα μιλά στους μαθητές της για τον Τρωικό Πόλεμο και αμφισβητεί την ομορφιά της Ωραίας Ελένης, έτσι όπως την παραδίδει ο μύθος. Η πρεμιέρα θα πραγματοποιηθεί την Πέμπτη 30 Ιανουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. στο Θέατρο «Μελίνα Μερκούρη» στη Λευκωσία. Θα ακολουθήσουν ακόμη τρεις παραστάσεις στον ίδιο χώρο στις 31 Ιανουαρίου, 1 και 2 Φεβρουαρίου. Πύλη Αμμοχώστου, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλεφώνω 96462213, 99645056.**

ΕΚΘΕΣΗ

«The Absence of a Virgin Land - A Fake Landscape»

Στην γκαλερί Αποκάλυψη εγκαθίσταται η ζωγραφική έκθεση της Μερόπης Παύλου με τίτλο «The Absence of a Virgin Land - A Fake Landscape». Με τη συλλογή αυτή η καλλιτέχνίδα εξετάζει την κλιματική αλλαγή, την καταστροφή του περιβάλλοντος και τις συνέπειές τους. Η καλλιτέχνίδα αναφέρει:« Η κλιματική αλλαγή και η καταστροφή του περιβάλλοντος είναι πλέον γεγονός. Σε αυτή την ενότια έργων επικειρώ να εξετάσω αυτά τα ζητήματα και τις συνέπειες τους.» Τα εγκαίνια θα γίνουν το Σάββατο 1 Φεβρουαρίου 2020. Η έκθεση θα διαρκέσει έως 19 Φεβρουαρίου 2020. Γκαλερί Αποκάλυψη, Χύτρων 30, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22766655.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ατομική έκθεση του Λεόντιου Τουμπουρή

Η γκαλερί Eins παρουσιάζει την ατομική έκθεση του Λεόντιου Τουμπουρή με τίτλο SOM. Στην καινούργια αυτή σειρά έργων, ο Τουμπουρή καταπιάνεται ξανά με διαδικασίες γλωσσικής παραγωγής, τρόπους επιτέλεσης της χειρνομίας και την παραμόρφωση της σωματικής δράσης ως πεδία διερεύνησης σημείων εκτροπής, παράκαμψης και μετατροπής. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι 28 Φεβρουαρίου 2020. Τετάρτη με Παρασκευή 4:00 μ.μ. - 8 μ.μ. και Σάββατο 11:00 - 4:00 μ.μ. Γκαλερί Eins, Θέμιδος 28, Λεμεσός. **Πληροφορίες τηλεφώνω 99522977.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Αγάπησα τα ιδανικά της ανθρωπότητας

Πέρασαν 75 χρόνια από την κόλαση των στρατοπέδων συγκέντρωσης των Ναζί, το Άουσβιτς, το Μπίρκενσauer, το Μάουτχάουζεν και άλλων, 75 χρόνια από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, που σηματοδότησε τη δημιουργία των Ηνωμένων Εθνών, τη μετεξέλιξη της Κοινωνίας των Εθνών, που πυροδότησε τη σύσταση λίγα χρόνια μετά της Ενωμένης Ευρώπης. Υποτίθεται ότι οι άνθρωποι θα μάθαιναν να ζουν μαζί, έχοντας πάρει το μάθημά τους από τον πόλεμο που ξεκλήρισε οικογένειες, που άφησε το στίγμα του ανεξίτηλο στις πόλεις και στην ιστορία της ανθρωπότητας. Βέβαια, όπως λέμε και στα μέρη μου, ό,τι πάθει κανείς, από την κεφαλή του το παθαίνει, έτσι και ο άνθρωπος, λίγα χρόνια μετά ξέχασε τον αλληλοσπαράγμο και το μίσος που κυριέψε την Ευρώπη και τα ξανάρχισε. Μπορεί η Ευρώπη να έμεινε εν πολλοίς αλώβητη από πολέμους, αν εξαιρέσουμε τη Γιουγκοσλαβία και το πώς διελύθη στα εξών συνετέθη, αλλά και τη δική μας περίπτωση, το καλοκαίρι του 1974, στον υπόλοιπο κόσμο τα πράγματα ακολουθούσαν τη δική τους

πορεία. Η Μέση Ανατολή φλέγεται γιατί πάντα το πετρέλαιο είναι πιο ακριβό από τη ζωή του Αϊλάν, η Αφρική πεινάει γιατί ο πρωινός καφές μας είναι περισσότερο πολυτέλμος από τα παιδιά της Μπιάφρας, για τα οποία μας μιλούσαν ασυνείδητα οι γονείς μας, όταν δεν τρώγαμε το φαγητό μας. Η Ασία, όχι οι τεχνολογικοί κολοσσοί, η άλλη Ασία μάς παρέχει υπηρεσίες και σεξουαλικές διαστροφές, είναι πίσω από τον κόσμο. Βέβαια, τώρα που η Διβύη καίγεται, η Μέση Ανατολή που δεν ψοχάζει, η Κεντρική Αφρική και χώρες της Λατινικής Αμερικής είναι στο έλεος ολιγαρχιών και φατριών, οικονομικών συμφερόντων και οπισθοδρομικών καθεστώτων, οι ηγέτες για πολλοστή φορά θα πιάσουν τα χέρια και θα υποσχεθούν αλλήλους ότι δεν θα ξανασκοτωθούν, δεν θα αναβιώσουν τον ναζισμό, την κόλαση των γκούλαγκ, τη διαίρεση, τουλάχιστον όχι στην Ευρώπη. Έκαναν οι δυνατόι τις γης τον πλανήτη φούρνο, εγώ σε έκτισα, εγώ θα σε χαλάσω. Ψάχνω μάλλον φύλλο δροσερό το κατακαλόκαιρο. Ο ισχυρός μοιράζει τη χαρτιά και κάνει και μάνα και τινάζει και την

μπάντα στον αέρα. Όλα τα υπόλοιπα είναι άλλα λόγια να αγαπιόμαστε... Μα και αυτό ακόμα ξεχάσαμε να το κάνουμε. Εδώ ταίριαζει το ποίημα του Τάσου Λειβαδίτη «αλλά τα βράδια» και αυτό σας αφήνω να απολαύσετε:

*Και να που φτάσαμε εδώ
Χωρίς αποσκευές
Μα μ' ένα τόσο ωραίο φεγγάρι
Και εγώ ονειρεύτηκα έναν καλύτερο κόσμο
Φτωχή ανθρωπότητα, δεν μπόρεσες
ούτε ένα κεφαλαίο να γράφεις ακόμα
Σα σανίδα από θλιβερό ναυάγιο
ταξιδεύει η γηραιά μας ήπειρος.
Αλλά τα βράδια τι όμορφα
που μυρίζει η γη.
Βέβαια αγάπησε
τα ιδανικά της ανθρωπότητας,
αλλά τα πουλιά
πετούσαν πιο πέρα.
Σκληρός, άκαρδος κόσμος,
που δεν άνοιξε ποτέ μαν ομπρέλα
πάνω απ το δέντρο που βρέχειται.
Αλλά τα βράδια τι όμορφα
που μυρίζει η γη.
Ύστερα ανακάλυψαν την πνίξιδα*

*για να πεθάνουν κι αλλού
και την απλυστία
για να μένουν νεκροί για πάντα.
Αλλά καθώς βραδιάζει
ένα φλάουτο κάπου
ή ένα άστρο συνηγορεί
για όλη την ανθρωπότητα.
Αλλά τα βράδια τι όμορφα
που μυρίζει η γη.
Καθώς μένω στο δωμάτιο μου,
μου 'ρχονται άξαφνα φαινές ιδέες;
Φοράω το σακάκι του πατέρα
κι έτσι είμαστε δυο,
κι αν κάποτε μ' άκουσαν να γαβγίζω
ήταν για να δώσω
έναν αέρα ελαφρύ στο δωμάτιο
Αλλά τα βράδια τι όμορφα
που μυρίζει η γη.
Κάποτε θα αποδίδουμε δικαιοσύνη
μ' ένα άστρο ή μ' ένα γιοσεμί
σαν ένα τραγούδι που καθώς βρέχει
πάρνει το μέρος των φτωχών.
Αλλά τα βράδια τι όμορφα
που μυρίζει η γη!
Δος μου το χέρι σου.
Δος μου το χέρι σου.*

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Το έρεβος παραμένει

Η κ. Michelsohn ήταν η σύζυγος ενός δακάλου ναζί, στην πολωνική πόλη Κέλμνο όπου βρισκόταν ένα από τα μεγαλύτερα στρατόπεδα εξόντωσης Εβραίων. Στις επίμονα «διευκρινιστικές» ερωτήσεις του σκηνοθέτη Κλοντ Λανζμάν (δημοσιογράφου, επίσης, και συγγραφέα) απαντά σε να περιγράψει κάτι ασυνήθιστο απόμακρο, που άκουσε ή διάβασε. Ηλικιωμένη, πλέον, και ξερακιανή, θεωρεί ότι η διαφορά ανάμεσα στους Πολωνούς και στους Εβραίους είναι εμφανής, κι όταν ο σκηνοθέτης της ζητεί να εξηγήσει τι εννοεί, λέει: «Οι Πολωνοί δεν εξολοθρεύτηκαν όπως οι Εβραίοι». Περιγράφει την ατμόσφαιρα της περιοχής ως «πολύ θλιβερή και καταθλιπτική». «Κάθε μέρα κραυγές, κραυγές τρόμου», επαναλαμβάνει. «Ήταν λυπηρό, λυπηρό, λυπηρό». Ο Λανζμάν ρωτά πόσοι εξολοθρεύτηκαν στο στρατόπεδο. Και η συνομιλήτριά του: «400.000, 40.000, δεν ξέρω. Υπήρχε ένα 4, αυτό ξέρω».

Παρακολουθώντας, εκ νέου, ένα μέρος του μεγαλύτερου σε διάρκεια (10 ώρες περίπου) και σημαντικότερου ντοκουμέντου που γυρίστηκε για τον αφανισμό των Εβραίων της Ευρώπης από το ναζιστικό καθεστώς, ύστερα από πολλά χρόνια, διαπιστώνω ότι οι δεκαετίες μάλλον προσθέτουν στοιχεία στον όγκο των μαρτυριών, παρά αφαιρούν. Αντί, δηλαδή, ο χρόνος να εμφανίζει τα σημάδια του στη δουλειά του Λανζμάν, εν τα μεταξυ έχουν γυριστεί και δεκάδες ταινίες τεκμηρίωσης και μυθοπλασίας για το ίδιο θέμα, εντούτοις, αυτό που κατόρθωσε παραμένει αεπέραστο. Κι όχι γιατί χρειάστηκαν περίπου 12 χρόνια γυρισμάτων (από το 1974 ως το 1985 που προβλήθηκε η ταινία, εξαιρώντας μια 4ετία μοντάζ για τις 350 ώρες υλικού).

Το «Shoah» θα προβληθεί αύριο, 27/1, Διεθνή Ημέρα Μνήμης για τα Θύματα του Ολοκαυτώματος, στο Exile room (στο Μοναστηράκι, από τις 2 το μεσημέρι ως τις 12.30 το βράδυ). Η προβολή και οι ομιλίες-παρεμβάσεις που τη συνοδεύουν διοργανώθηκαν από το Ινστιτούτο Γκαίτε της Αθήνας.

Ξαναβλέποντας το «Shoah» (εξολόθρευση, έρεβος, στα εβραϊκά), αντιλαμβάνεται κανείς τι σημαίνει δέσμευση σε ένα σκοπό (ο Λανζμάν πέθανε το 2018, 92 ετών), τι σημαίνει γυρίζω ένα ντοκιμαντέρ που αλλάζει το βλέμμα του κόσμου πάνω στην Ιστορία, αξιοποιώντας την έρευνα, τη μνήμη, τους τόπους και τα πρόσωπα τις αφηγήσεις Πολωνών χωρικών/συνενόχων/παρατηρητών της εξόντωσης, θυμάτων και Γερμανών θυτών αλλά και Εβραίων κρατούμενων «εργατών» στους θαλάμους αερίων και στα κρεματόρια. Ενα πλέγμα τοπίων (ανθρώπων και γεωγραφικών), που έχουν «παγώσει» στον χρόνο. «Πήγα στα μέρη αυτά και κατάλαβα ότι πρέπει να συνδυάσει κανείς τα πράγματα. Πρέπει να γνωρίζεις και να δεις, να δεις και να γνωρίζεις», έχει πει ο ίδιος ο Λανζμάν.

Το «Shoah» ξεκινά σχεδόν ειδυλλιακά, με μια βαρκάδα στον ποταμό Narew, όπου ένας ώριμος άνδρας τραγουδάει παραδοσιακά πολωνικά και γερμανικά τραγούδια. Είναι ο Simon Srebnik ένας από τους δύο επιζώντες του Κέλμνο, τον οποίο ανακάλυψε ο Λανζμάν στο Τελ Αβίβ και τον έπεισε να επιστρέψει στην Πολωνία. Τότε, το 1941 ήταν 13 χρόνων. Όταν γυρίζεται το ντοκιμαντέρ είναι 47. Τότε, ήταν ένα αποστεωμένο αγόρι, που κυκλοφορούσε στο χωριό με αλυσίδες στα πόδια, όπως όλοι οι Εβραίοι του στρατοπέδου, και οφείλει την επιβίωσή του, εν μέρει στην εξαιρετική τύχη του (πυροβολήθηκε στο κεφάλι) και εν μέρει στην εξαιρετική φωνή του.

Ο χειρισμός του σκηνοθέτη είναι αριστοτεχνικός. Τοποθετεί τον Simon (ένα από τα πολλά πρόσωπα της ταινίας), ανάμεσα στους κατοίκους του Κέλμνο, έξω από την εκκλησία, την ημέρα μιας θρησκευτικής γιορτής και λιτανείας. Οι Πολωνοί χωρικοί που τον περιβάλλουν δηλώνουν χαρούμενοι που τον ξαναβλέπουν. Περιγράφουν ότι τον θυμούνται ως ένα «πολύ αδύνατο αγόρι έτοιμο για να πάρει θέση στο φέρετρο», επεκτείνονται στην εικόνα που είχαν για τους Εβραίους: «το προσηυτέριο της εκκλησίας ήταν γεμάτο βαλίτσες Εβραίων που είχαν μέσα χρυσό». Ο Λανζμάν ρωτάει από πού το ξέρουν, δεν παίρνει απάντηση μόνο γελάκια και αφηγήσεις ενός ραββίνου για την «τιμωρία που αναμενόταν» («σταύρωσαν τον Χριστό») αλλά και «όλα αυτά έγιναν γιατί ήταν πλούσιοι». Ο Simon στέκει αμήχανος και αμήλτος ανάμεσά τους. Ο φακός ζουμάρει στο πρόσωπό του. Η φρίκη, τρεις δεκαετίες περσιον μετά το Ολοκαύτωμα, είναι παρούσα. Η βαρβαρότητα, σε καιρούς ειρηνικούς, τροφοδοτείται ακατάπαυστα από την άγνοια και την υποκρισία.

Αντισυμβατική, φωτεινή, δεν εκβίαζε το συναίσθημα

Η απώλεια της Κατερίνας Αγγελάκη-Ρουκ

Πριν από κάμποσα χρόνια, θυμάμαι την Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ στο σπίτι της κάτω απ' τον Λυκαβηττό, να μου μιλάει με συγκίνηση μικρού παιδιού για έναν μεταφραστικό Πούσκιν που μόλις είχε βγάλει τότε. Αυθόρμητη και αυθεντική, χαμογελαστή ακόμα κι όταν την τρυπούσε η μοναξιά και η θλίψη, έγραψε μερικά από τα πιο συγκλονιστικά ποιήματα: για τον έρωτα, για την αγωνία, για τη σαγήνη της ύπαρξης. Υπήρξε σπουδαία και αφήνει πίσω της ποίηση σπάνια και ακριβή.

H.M.

Τον **ΧΑΡΗ ΒΛΑΒΙΑΝΟΥ**

Είναι πολύ δύσκολο να γράψεις για ένα πρόσωπο που μόλις έφυγε από τη ζωή και μάλιστα ένα πρόσωπο που αγαπούσες και εκτιμούσες βαθιά. Να γράψεις δηλαδή σε χρόνο αόριστο, όταν το νιώθεις ακόμη κοντά σου, ότι βρίσκεται εδώ. Όσοι έχουμε χάσει ανθρώπους δικούς μας ξέρουμε ότι περνάει πολύς χρόνος μέχρι να συνειδητοποιήσουμε την απώλειά τους, να ζυγίσουμε το

βάρος της απουσίας τους. Το να πω ότι η Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ είναι μια σπουδαία ποιήτρια είναι κοινοτοπία. Το γνωρίζουν όλοι όσοι διαβάζουν ποίηση. Είχε πει κάποτε ότι «η ποίηση ήταν το φάρμακο που τη βοήθησε να αντέξει την αναπηρία της». Σε άλλα χέρια αυτό το φάρμακο θα είχε δώσει ρηκά, «δακρύβρεχτα» ποιήματα, χωρίς καμία λογοτεχνική αξία. Οχι όμως στα δικά της.

Η Ρουκ έγραψε μερικά από τα πιο σπαρακτικά ποιήματα στην ελληνική γλώσσα –είτε το θέμα τους ήταν υπαρξιακό, είτε ερωτικό–, χωρίς ποτέ να ενδώσει σε φτηνούς μελοδραματισμούς, σε λεκτικά παιχνίδια για να εκβιάσει το συναίσθημα του αναγνώστη. Γνώριζε καλά ότι η συναισθηματολογία είναι η αποτυχία του αισθήματος και γι' αυτό τα ποιήματά της μοιάζουν με πυκνές εξομολογήσεις που η ίδια ψιθύριζε τρυφερά στο αυτί του συνομιλητή της, δημιουργώντας μαζί του μια σχέση συνοχής. Αυτή η συνοχή όμως επιτυχανόταν ακριβώς επειδή δεν υπήρχε τίποτα ψεύτικο σε όσα λέ-

Αυθόρμητη και αυθεντική, χαμογελαστή ακόμα κι όταν την τρυπούσε η μοναξιά και η θλίψη, η Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ (1939-2020) έγραψε μερικά από τα πιο συγκλονιστικά ποιήματα: για τον έρωτα, για τη σαγήνη της ύπαρξης.

Είχε πει κάποτε ότι «η ποίηση ήταν το φάρμακο που τη βοήθησε να αντέξει την αναπηρία της».

γονταν, τίποτα το υπερβολικό. Η γλώσσα της Ρουκ ήταν καθαρή, ανεπιτήδευτη, τα ποιήματά της, ακόμη και τα πιο πένθημα, αποσκοπούσαν πάντοτε στη διαύγεια.

Οι λέξεις της είχαν σοφία, τη σοφία του ανθρώπου που υποφέρει, αλλά αντιμετωπίζει τη ζωή με τόλμη και σθένος, ποτέ μεμφίμοιρα. Λέω υποφέρει, αλλά όταν σκέφτομαι τη Ρουκ (ειδικά εκείνα τα απομακρυσμένα καλοκαίρια στην Αίγινα, παρέα με τον σύντροφό της Ρόντυ και κοινούς μας φίλους) το πρώτο πράγμα που μου έρχεται στον νου είναι το χαμόγελό της, το

παρατεταμένο ηχηρό της γέλιο και φυσικά το χιούμορ της, που πολλές φορές μετατρέπονταν σε ανελέητο αυτοσαρκασμό. Ήταν μια γυναίκα γενναία, αντισυμβατική, φωτεινή, γενναιόδωρη, γεμάτη καλοσύνη, που ήξερε να τιμά τους φίλους της, να στηρίζει τους νέους, και να υπηρετεί την τέχνη της με πάθος και αξιοπρέπεια. Όσοι είχαν την τύχη να τη γνωρίσουν και να δεθούν μαζί της υπήρξαν πολύ τυχεροί. Οι υπόλοιποι ως την ανακαλύψουν μέσα από τα ποιήματά της. Η Κατερίνα μπορεί να μπήκε τώρα «στον ουρανό του τίποτα με ελάχιστα», αλλά μόνο ελάχιστα δεν είναι αυτά που αφήνει πίσω της – σπάνια, πολύτιμα δώρα που χάρισε στην ποίηση, σε εμάς.

Ο κ. Χάρης Βλαβιανός είναι ποιητής. Η τελευταία του συλλογή, «Αυτοπροσωπογραφία του λευκού», κυκλοφόρησε το 2018 από τις εκδόσεις Πατάκι.

«Η ποίηση είναι λογοδοσία της ψυχής»

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«Τώρα, / Μεσ στον αόρατο νου μου/ Ξαναφέρνω όνειρα παλιά/ Μήπως και ξαναδώ/ Το φάντασμα του έρωτα». Περίπου στο πέμπτο λεπτό του τραγουδιού των Dilemma Band η «Οραση του έρωτα», ακούγεται η φωνή της Κατερίνας Αγγελάκη-Ρουκ να διαβάζει αυτούς τους στίχους. Είναι η τελευταία στροφή από το ομώνυμο ποιήμα της, που μαζί με άλλα έντεκα συμπεριλαμβάνεται στο άλμπουμ «Η τέλεια εξαφάνιση» (Ankh Productions, 2018).

Ακουσε και ξανάκουσε την ηχογραφημένη φωνή της να απαγγέλλει τους στίχους της. «Αλλά δεν της άρεσε, γιατί την εύρισκε γεροντική. Συμφωνήσαμε λοιπόν να την επεξεργαστούμε λίγο, κι έτσι προχωρήσαμε», λέει η Πόπη Νταλαχάνη, που μαζί με τον Σωτήρη Τράγκα φτιάχνουν τους Dilemma Band. Με αυτή τη νέα κάπως μεταλλική χροιά της φωνής, σαν να ακούγεται από το βάθος παλιών τηλεφωνικής συσκευής, η ποιήτρια δώρισε σε όλους μας μια προσωπική στιγμή και μια αρχαική καταγραφή, που την κάνει ακόμη πιο πολύτιμη ο αιώνιδιος θάνατός της.

«Η ποίηση είναι λογοδοσία της ψυχής, και στη ψυχική ποίηση και μουσική γίνονται ένα. Αλλά όπως και πολλά άλλα που συμβαίνουν στη ψυχή, δεν το συνειδητοποιεί κανείς πάντα».

Ετσι αρχίζει το χειρόγραφο σημείωμα που χάρισε στους δύο μουσικούς όταν ολοκλήρωσαν το άλμπουμ. Μαζί τους έκανε κά-

ποιες από τις τελευταίες δημόσιες εμφανίσεις της, πάντα πρόθυμη να μοιραστεί, και να χαρεί· αλλά στο τέλος οι μετακινήσεις ήταν όλο και πιο δύσκολες.

«Παρ' όλα αυτά διατηρήσαμε μια πολύ στενή σχέση, που ξεκίνησε από την πρώτη στιγμή της γνωριμίας μας σε μια βραδιά ποίησης και μουσικής αφιερωμένη σε εκείνη», λέει η Νταλαχάνη. «Ο ενθουσιασμός της ήταν πάντοτε πολύ αυθόρμητος, σαν παιδί. Είχαμε από την αρχή ιδιαίτερη

«Ο ενθουσιασμός της ήταν πάντοτε πολύ αυθόρμητος, σαν παιδί», λέει η Πόπη Νταλαχάνη των Dilemma Band που μελοποίησαν έργα της.

οικειότητα. Κάποια φορά της είπαμε την ιδέα μας να μελοποιήσουμε ορισμένα ποιήματά της. Δέχθηκε, και μετά μας άφησε τελείως ελεύθερους να επιλέξουμε. Στην πορεία κάναμε κοινές ακροάσεις και πολλές συζητήσεις. Θέλαμε να ακούσουμε τη γνώμη της, και να έχουμε την έγκρισή της. Πάντα ήταν πολύ ανοιχτή, έλεγε ότι ήταν ευνώμων που βάλαμε μουσική στους στίχους της».

«Είναι σαν να βλέπω ένα καινούργιο τοπίο και να ταξιδεύω σε μια μαγική χώρα, καταλήγει εκείνο το σημείωμα. Ακούγοντας τα τραγούδια μάς αρέσει να τη σκεφτόμαστε γελαστή κι ευχαριστημένη στο μακρινό της ταξίδι, παρέα με τη μουσική.

2

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει

Οιαίο

1/ Porgy and Bess THE MET LIVE IN HD σαβ **19:55** (232')
Απευθείας μετάδοση από τη Metropolitan Opera της Νέας Υόρκης, το γεμάτο μουσική, χορό και συναίσθημα, έργο του Gershwin σε σκηνοθεσία James Robinson. Με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους.
€ 18 / 14

3/ Θεατρικές Νουβέλες για τη Ρωσία VLADIMIR ACADEMIC DRAMA THEATER δευ **19:30** (145') 16+

Το διεθνές πρόγραμμα «Σεζόν Ρωσικού Θεάτρου στη Κύπρο» παρουσιάζει τα μονόπρακτα έργα *Ο Γκούνινα*, *Τα Μυστικά του Παλιού Σπιτιού* και *Δώστε μου το Χέρι. Εδώ είναι το Στήθος!* βασισμένα σε έργα των Chekhov και Mayakovsky αντίστοιχα. Στα ρωσικά με ελληνικούς υπότιτλους.
€ 15 / 10

4/ Ήταν όλοι τους παιδιά μου ARTHUR MILLER NT LIVE τρι **20:00** (155') 11+

Σε απευθείας μετάδοση από το Old Vic του Λονδίνου, το γνωστό έργο *Ήταν όλοι τους παιδιά μου* του Arthur Miller, με τους Sally Field και Bill Pullman. Με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους.
€ 10 / 8

5/ Ελένη Βιτάλη & Παναγιώτης Μάργαρης ΣΤΙΓΜΕΣ... ΤΕΤ **20:30** (100')
Ένα μοναδικό ρεσιτάλ για φωνή και κλασική κιθάρα από δύο κορυφαίους καλλιτέχνες. Η Ελένη Βιτάλη συναντά επί σκηνής τον κλασικό κιθαρίστα και συνθέτη Παναγιώτη Μάργαρη.
€ 20 / 15

7/ Ponerse Las Pilas COMPANIA FLAMENCA FILIPPA παρ **20:30** (80')
Η Compania Flamenca Filipa παρουσιάζει την παράσταση Ponerse Las Pilas που συνδυάζει το παραδοσιακό με το πειραματικό flamenco με συντελεστές από την Ισπανία και την Κύπρο.
€ 25 / 20

8/ Queen of Spades EVGENY KNYAZEV σαβ **19:30** (80') 12+
Στο πλαίσιο του 4ου Διεθνούς Θεατρικού Φεστιβάλ «Πέντε Βραδιές στην Κύπρο» παρουσιάζεται η παράσταση - μονόλογος του Evgeny Knyazev, που μας μεταφέρει στην Αγία Πετρούπολη την εποχή του Pushkin.
Στα Ρωσικά. € 25 / 20

9/ Η Ωραία Κοιμωμένη ROYAL BALLET κυρ **19:00** (180')
Σε αναμετάδοση το κλασικό αριστούργημα του Ρωσικού Μπαλέτου βασισμένο σε μουσική του Pyotr Ilyich Tchaikovsky. Χορογραφία: Marius Petipa. Επιπρόσθετη χορογραφία: Frederick Ashton, Anthony Dowell, Christopher Wheeldon.
€ 15 / 10

11-12/ Το Φεστιβάλ Δράμας ταξιδεύει στην Κύπρο τρι - ΤΕΤ **20:30** (120')
Το Φεστιβάλ Δράμας ταξιδεύει για άλλη μια φορά στην Κύπρο, σε Λεμεσό, Λευκωσία, Λάρνακα και Πάφο προβάλλοντας ταινίες που διακρίθηκαν και βραβεύθηκαν.
Είσοδος ελεύθερη

15/ Γιάννης Κότσιρας ΕΡΩΤΑΣ Ή ΤΙΠΟΤΑ σαβ **20:30** (140')
Μια ιδιαίτερη μουσική παράσταση από τον Γιάννη Κότσιρα, που περιλαμβάνει παλιά και νεότερα τραγούδια μεγάλων δημιουργών της σύγχρονης ελληνικής μουσικής.
€ 25 / 20

Follow us:

16/ Pannochka THEATRE B.C. BAKHTYGEREYEV κυρ **19:30** (100') 12+
Το Φεστιβάλ «Πέντε Βραδιές στην Κύπρο» κλείνει με έργο της Nina Sadur, βασισμένο στη νουβέλα του Νικολάι Γκόγκολ *Το Δαιμονικό*. Στα Ρωσικά. € 25 / 20

18/ Connecting communities SAFEGUARDING CULTURAL LEGACY OF CYPRUS τρι **20:30** (90')
Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, το Υπουργείο Τουρισμού και η Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας παρουσιάζουν φιλική και φωτογραφικό υλικό για την αύλη πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου.
Είσοδος ελεύθερη

19/ Ενήλικες στην Αίθουσα ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΒΡΑΣ ΤΕΤ **20:30** (124') Ελλάδα
Βασισμένη στις μνήμες του Γιάννη Βαρουφάκη, η ταινία του Κώστα Γαβρά παρουσιάζει τα όσα διαδραματίστηκαν πίσω από κλειστές πόρτες, για έναν λαό παγιδευμένο σε ένα κολοσσιαίο χρέος.
€ 10 / 8

27/ Ειρωνεία και Χαρά ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΚΥΠΡΟΥ πεμ **20:30** (65')
Στο πλαίσιο του Κύκλου Beethoven συνεχίζεται το αφιέρωμα με την Συμφωνία αρ. 8, η οποία παρουσιάζεται μαζί με τα έργα *La scala di seta* του Rossini και *Burlesque* του Richard Strauss. Μαέστρος: Jens Georg Bachmann.
€ 12 / 7 / 5

29/ Agrippina THE MET LIVE IN HD σαβ **19:55** (224')
Σε απευθείας μετάδοση η ιστορία του Handel από την αρχαία Ρώμη με την mezzo-soprano Joyce DiDonato και τον Harry Bicket στη διεύθυνση ορχήστρας. Σκηνοθεσία: Sir David McVicar. Με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους.
€ 18 / 14

rialto.com.cy

Οι άνθρωποι μόνο ενωμένοι συνεχίζουν να υπάρχουν

Η ηθοποιός Αντιγόνη Σταυροπούλου μιλάει στην «Κ» για την παράσταση «Περίσσιο παιδί» που έρχεται στην Κύπρο

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Συνάντησα την ηθοποιό Αντιγόνη Σταυροπούλου πριν από λίγες ημέρες σε κεντρικό καφέ της Λευκωσίας για να μιλήσουμε για την παράσταση «Το περίσσιο παιδί» του Θανάση Τριαρίδη, που ανεβαίνει για τρεις παραστάσεις στην Πάνω Σκηνή του Σατιρικού Θεάτρου. Η Αντιγόνη με την ευγενική της παρουσία αμέσως δεν περισσεύει. Ο Θανάσης Τριαρίδης διά της γραφής του και οι Γιάννης Βερβενιώτης, Χριστίνα Παπατριανταφύλλου, Αντιγόνη Σταυροπούλου (και με τη φωνή του Γιώργου Κιμούλη), έρχεται στο Σατιρικό Θεάτρο διά της πράξης μας ακουμπάνε ή ελπίζουν να το καταφέρουν εκείνες τις χορδές μας που θα μας συγκινήσουν. Η Αντιγόνη πάντως σκοπεύει να ταξιδέψει στην Αφρική σύντομα!

–Τι αφορά το «Περίσσιο παιδί»; Ποια είναι τα περίσσια παιδιά;

–Το περίσσιο παιδί είναι ένα παρaboλικό παραμύθι του Θανάση Τριαρίδη για τα εγκαταλειμμένα παιδιά της Αφρικής και για όλα τα περίσσια παιδιά του κόσμου μας. Τα ανεπιθύμητα παιδιά, οι «περιττοί» άνθρωποι, είναι δυστυχώς κομμάτι της ζωής μας. Ο καθένας από εμάς επιλέγει πώς εμπλέκεται με τα παιδιά αυτά, με ποιον τρόπο είναι μέρος της ζωής και του χαμού τους. Η μοναδική πλάνη που μπορεί να μας κυκλώσει, είναι να πιστέψουμε πως, έστω και για μια στιγμή, δεν έχουμε καμία σχέση με τα παιδιά αυτά.

–Μια προσωπική ιστορία επωμένη σαν παραμύθι, πώς έγινε θεατρικό; Γιατί επιλέξατε να πείτε την ιστορία αυτή ως παραμύθι;

–Το παραμύθι είναι εμπνευσμένο από την αληθινή ιστορία του Θανάση Τριαρίδη (του συγγραφέα του έργου) και της κόρης του Αργκάνε (που σημαίνει αυτή που βρέθηκε). Στο παραμύθι, ένα ασημαντο ηλεκτρονικό πρόγραμμα διεκπεραίωσης, βρίσκει στα σκουπίδια που

προορίζονται για τον κλίβανο αποτέφρωσης, ένα μωρό. Με έναν μαγικό τρόπο, το άυλο πρόγραμμα αρχίζει να νιώθει την αγάπη. Αποφασίζει, λοιπόν, να σώσει το μωρό αυτό, να γίνει ο γονιός ενός περίσσιου για τον κόσμο παιδιού. Ενός παιδιού που θα μπορούσε να είναι η μελλοντική σωτηρία της ανθρωπότητας. Δίνοντας ζωή, αποκτά ανθρώπινη υπόσταση. Και η ζωή συνεχίζει τον εαυτό της. «Η ζωή δεν είναι αυτό που είναι, αλλά αυτό που έρχεται». Με την ομάδα Ich Bebe είδαμε το παραμύθι αυτό να ζωντανεύει από την πρώτη ανάγνωση. Χωρίσαμε το κείμενο, φτιάξαμε τους ρόλους και δεν άργησαν τα δάκρυά μας να ενωθούν. Αυτά τα δάκρυα είναι που ταξιδεύουν τώρα στην Κύπρο, με σκοπό να ενωθούν με τα δάκρυα των ανθρώπων του νησιού. Και όταν τα δάκρυα ενώνονται, ενώνονται και οι άνθρωποι. Και οι άνθρωποι μόνο ενωμένοι συνεχίζουν να υπάρχουν.

–Μιλάτε μόνο για τα παιδιά της Αφρικής;

–Φυσικά, τα περίσσια παιδιά δεν υπάρχουν μόνο στην Αφρική. Απλώς για εκείνα τα μακρινά μωρά, η μοναδική μικρή λιανή ελπίδα, η μοναδική πιθανότητα επιβίωσης, είμαστε εμείς, οι άνθρωποι της Δύσης. Στην παράσταση προσπαθούμε να ενπαιρώσουμε τον κόσμο για τις άλλες συνθήκες ζωής των «τυχερών» εκείνων παιδιών που κατάφεραν να βρεθούν ζωντανά στις παράγκες που ονομάζουν ορφανοτροφεία, καθώς και για τη διαδικασία των Διακρατικών Υιοθεσιών, μέσω της Διεθνούς Κοινωνικής Υπηρεσίας.

–Πού στοχεύει ο συγγραφέας με

Στόχος της ομάδας είναι να ευαισθητοποιήσει τους ανθρώπους, μέσω της θεατρικής αυτής αφήγησης, για τη δική μας ευθύνη απέναντι σε αυτά τα παιδιά.

το «Περίσσιο παιδί»;

–Στόχος του συγγραφέα είναι να ακουστεί σε όσο το δυνατόν περισσότερες γωνιές του κόσμου το τι συμβαίνει με τα είκοσι εκατομμύρια των εγκαταλελειμμένων παιδιών που περιμένουν. Στόχος της ομάδας είναι να ευαισθητοποιήσει τους ανθρώπους, μέσω της θεατρικής αυτής αφήγησης, για τη δική μας ευθύνη απέναντι σε αυτά τα παιδιά. Στόχος του έργου είναι σε κάθε παιδί να αναλογιέι ένας γονιός.

–Ποια είναι τα συναισθήματα που κυριαρχούν στην παράσταση; Θυμός, ελπίδα, λύπη; Εσένα πώς σε επηρεάζει;

–Στην παράσταση, το μόνο που δεν μπορούμε είναι να κρυφτούμε. Οι ρόλοι είμαστε εμείς. Και η παγωμένη ηλεκτρονική πόλη είναι η πόλη μας. Το κείμενο αυτό δεν σε αφήνει έξω όσο κι αν αντιστέκεσαι. Σε όποια πλευρά και να βρίσκεσαι, έχει τη δύναμη να σε τραβάει στην καρδιά του. Με έχει επηρεάσει πολύ το έργο, τα όσα έχω μάθει για τα παιδιά αυτά, τα ελάχιστα που έχω μόνο ακούσει για εκείνο το σημείο του κόσμου. Σκοπεύω να ταξιδέψω στην Αφρική σύντομα...

Η παράσταση είναι κατάλληλη για ανθρώπους όλων των ηλικιών και όλων των ειδών. Δεν είναι θέατρο, δεν είναι κουλτούρα, είναι αλυσίδα, είναι ζωή.

–Πόσο εύκολο είναι να κάνει κάποιος μια τέτοια θυσία;

–Καμία θυσία δεν είναι εύκολη. Ωστόσο, καθημερινά επιλέγουμε να θυσιάζουμε τα στ' αλήθεια σημαντικά μας με τρομακτική ευκολία. Την αγκαλιά στον άνθρωπο μας, το οικογενειακό τραπέζι, τον σεβασμό στη φύση, την ευγένεια και την πίστη, την ησυχία, την έμπνευσή μας, τα όνειρά μας, την αλληλεγγύη και την ανθρωπιά μας. Το μαζί. Καταπιézουμε τα θέλω μας, θυσιάζουμε τους εαυτούς μας. Για το τίποτα. Μια θυσία σαν αυτή που κάνει το προγραμματάκι του παραμυθιού μας για να σώσει το παιδί του –όπως θα έκανε κάθε αληθινός γονιός– έχει μια αλλιώτικη ουσία. Αυτήν την ουσία θέλουμε να ανακαλύψουμε και προσπαθούμε όσο μπορούμε να την επικοινωνήσουμε με αυτό το έργο.

–Βλέποντας μία εικόνα ενός υποστισμένου παιδιού γινόμαστε αμέσως συναισθηματικοί... Δεν είναι παράδοξο που με τα σύγχρονα μέσα έχουμε περισσότερη συναισθηματική διάκυση (emoticons κτλ.), ενώ στην πραγματικότητα δεν τα καταφέρνουμε και τόσο καλά και παραμένουμε ουσιαστικά σιωπηλοί;

–Η παράσταση προσπαθεί να ενεργοποιήσει τα καλά θαμμένα μας συναισθήματα. Σε έναν κόσμο που απαιτεί κενούς ανθρώπους γεμάτους επιτυχίες να αναζητούν την προσωπική τελειότητα, σε έναν κόσμο που φωνάζει πως δεν μπορούμε να κατανοήσουμε, να νιώσουμε, ούτε καν να αξιολογήσουμε έννοιες όπως η αγάπη, ο έρωτας, η ευτυχία και η νοσταλγία, ένα ασημαντο προγραμματάκι έρχεται να μας ψιθυρίσει πως μπορούμε και παραμπορούμε. Στην

εποχή του scroll down και της δημιουργίας προσωπικών ιστοριών των δεκαπέντε δευτερολέπτων, ο φαινομενικά ασφαλέστερος δρόμος είναι η σιωπή. Η μη εμπλοκή στα σημαντικά. Η συναισθηματική κενότητα. Η ρομποτοποίηση. Ωστόσο, όλοι ξέρουμε πως στο τέλος ο χρόνος παίρνει μαζί του τα πάντα. Το μόνο που μένει, φαντάζομαι, μετά από εμάς, είναι όσα έχουμε μοιραστεί, όσα έχει δημιουργήσει η αγάπη.

–Έχεις έλθει ξανά αντιμέτωπη με έργο του Θανάση Τριαρίδη, έτσι δεν είναι; Τι σε έλκει στα έργα του; Πόσον και μαθήτριά του...

–Ο Θανάσης Τριαρίδης είναι ένας άνθρωπος δώρο στη ζωή μου. Και τα έργα του είναι δώρο στον κόσμο μας. Ο τρόπος που με τόση ανιδιοτέλεια υπάρχει μέσα στην τέχνη και στη ζωή, είναι πραγματικά αξιοθαύμαστος. Τη σχέση μας τη δημιούργησε ένας μαγικός άνθρωπος που έχω την ευτυχία να είναι ο δάσκαλός μου εδώ στην Κύπρο, ο Κωνσταντίνος Καλλιμάχος. Και σε εκείνον οφείλουμε τα πάντα. Αισθάνομαι στ' αλήθεια τυχερή που υπάρχουν τέτοιοι άνθρωποι στη ζωή μου. Άνθρωποι με αγνότητα και καλосήνη, άνθρωποι που η ανθρωπιά τους δεν μπορεί να νικηθεί.

–Υπάρχει ελπίδα τελικά, Αντιγόνη;
–Η ελπίδα είμαστε εμείς. Και εμείς υπάρχουμε μόνο μέσα από τους άλλους.

Πληροφορίες: «Το Περίσσιο παιδί» του Θανάση Τριαρίδη. Παραστάσεις: 31 Ιανουαρίου, 1 & 2 Φεβρουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πάνω Σκηνή Σατιρικού Θεάτρου.

Η ομάδα Ich Bebe

Η ομάδα Ich Bebe δημιουργήθηκε το καλοκαίρι του 2019 και ο πυρήνας της αποτελείται από τον Θανάση Τριαρίδη, τον Χρήστο Διαμαντή, τον Γιάννη Βερβενιώτη, την Χριστίνα Παπατριανταφύλλου και εμένα. Έχουν στηρίξει τη διαδρομή της πολλοί άνθρωποι, ο καθένας με τον τρόπο του, ο κύριος Γιάννης Μαρμής, η Πηνή Δημητράκοπούλου, ο Σήφης Πολυζωίδης, η Πασχαλιά Ακριτίδου, η Μαρία Κοντοδήμα, ο Γιώργος Κιμούλης, ο Νικόδημος Τριαρίδης, η Ίριδα Κατσούλα, ο Βασίλης Φαλάρας, η Γεωργία Ζούμπα, ο Γιώργος Σαββινίδης, ο Απόστολος Κουρουπάκης, ο Παύλος Μπαλλίνης, η Σταυρούλα Βαλιαντή, η Νίνα Γεωργίου, ο Κώστας Παυλίδης, η Πέγκυ Ψαρού, ο συνεργάτης μου στην καλλιτεχνική συμμορία Duende Art Gang Νικόλας Ανδρουλάκης και όλοι οι άλλοι, οι άνθρωποί μας που είναι πλάι μας σε όλο αυτό και τους ευγνωμονούμε για πάντα. Είμαι πολύ χαρούμενη που έρχεται αυτή η παράσταση ως πρώτη δουλειά μου εδώ, στον τόπο που φιλοξένησε τα πιο αγνά μου χρόνια. Η Κύπρος είναι ένα νησί γεμάτο με χρυσόσκονη που πηγάζει από αληθινά καλούς ανθρώπους. Είναι ένας τόπος που έχει πραγματική ανάγκη για τέχνη και πολιτισμό. Νιώθω πως η παράσταση αυτή είναι η αρχή για έναν διάλογο με τους εδών ανθρώπους, μικρούς και μεγάλους. Η παράσταση είναι κατάλληλη για ανθρώπους όλων των ηλικιών και όλων των ειδών. Δεν είναι θέατρο, δεν είναι κουλτούρα, είναι αλυσίδα, είναι ζωή. Μιλά για μια αλήθεια που όσο περισσότερη τη βιώσουμε μαζί, τόσο ισχυρότερα θα την αντιμετωπίσουμε. Επιπλέον, Κύπρος πάντοτε ήταν σταυροδρόμι ανάμεσα στον κόσμο του Βορρά και στον κόσμο του Νότου που βρίσκεται σε δυσχερέστερη θέση. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, πιστεύουμε πως πιθανώς οι άνθρωποι αυτού του νησιού να είναι οι πιο ευεπείφοροι να κοινωνήσουν τα διακυβεύματα αυτής της παράστασης. Τα υπόλοιπα, από κοντά, στη σάτιρη που θα ακολουθήσει την παράσταση. Σας περιμένουμε...

Ποια είναι

Η Αντιγόνη Σταυροπούλου γεννήθηκε στον Πειραιά, αλλά μετακόμισε στην Κύπρο, όπου έζησε μέχρι τα δεκαοκτώ της χρόνια. Εργάζεται στην Αθήνα ως ηθοποιός και δασκάλα, ενώ έργα της έχουν ακουστεί σε θεατρικές σκηνές και σε ραδιοφωνικές εκπομπές. Είναι απόφοιτος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο, της Ανώτερης Δραματικής Σχολής του Θεάτρου Τέχνης Καρόλου Κουν και του τρίτου Στούντιο Συγγραφής του Εθνικού Θεάτρου.

Οι πεινασμένοι θα γυρέψουν να χορτάσουν με κάθε τρόπο

Ο πολίτης της Δύσης, παρά το ότι διάβασε ως παιδί τους «Αθλίους» και ξέριε απέξω τους στίχους από το «Imagine» του Τζον Λένον, δεν είναι διατεθειμένος να μοιραστεί τίποτε από τα «κεκτημένα» του με το παιδί που γεννιέται αυτή την ώρα στην Υποσαχάρια Αφρική. Η πείνα του παιδιού αυτού, η ταπείνωση που συνεπάγεται η ανυπόφορη φτώχεια του, η ανημποριά του να περιγράψει για τον εαυτό του ένα μέλλον ανθρώπινο, είναι για τον πολίτη της Δύσης (δηλαδή: για τον καθένα από εμάς) μονάχα ένα σφάλμα: ένα σφάλμα της φύσης, ή της τύχης, ή της Ιστορίας, εντέλει ένα σφάλμα των γονιών αυτού του παιδιού που το γεννάνε.

Δηλαδή μεταβιβάζουμε την ευθύνη για την πείνα και την ταπείνωση των πεινασμένων από την πολιτική πραγματικότητα του κόσμου σε μια μετα-θεολογική δομή πατορικού αμαρτήματος. Μοιραία (και σε ιστορικό επίπε-

Δεν είμαστε διατεθειμένοι να μοιραστούμε τίποτε από τα «κεκτημένα» μας με το παιδί που γεννιέται αυτή την ώρα στην Υποσαχάρια Αφρική.

δο, απολύτως δικαιολογημένα) το πεινασμένο παιδί του Τρίτου Κόσμου, εφόσον επιβιώσει από τη δυσστενερία και το έιτζ, θα προσφύγει σε μια άλλη θεολογική δομή: στον πιο πρόσφορο όσο και εφιαλτικό εξτρεμισμό μίσους που θα ξετρεμώσει στη γεωγραφική και στην κοινωνική του περιφέρεια (και βλέπουμε ήδη μερικούς από αυτούς τους εξτρεμισμούς).

Ο πόλεμος που έρχεται

Και τι θα γίνει στο μέλλον; Τα γεγονότα δεν είναι αισιόδοξα: εφόσον

Το πεινασμένο παιδί του Τρίτου Κόσμου, εφόσον επιβιώσει από τη δυσστενερία και το AIDS, θα προσφύγει στον πιο πρόσφορο όσο και εφιαλτικό εξτρεμισμό μίσους που θα ξεπληδίσει στη γεωγραφική του περιφέρεια.

οι πολίτες της Δύσης αρνηθήκαμε να μοιράσουμε τη χόρτασή μας με την πείνα των επερχόμενων απελ-

πισμένων, ουσιαστικά ζητήσαμε τον πόλεμο. Οι πεινασμένοι θα γυρέψουν να χορτάσουν με κάθε τρό-

πο – πάντοτε στην Ιστορία έτσι γινόταν. Νομίζω πως ο 21ος αιώνας, κάπου στις μεσιανές του δεκαετίες, θα δει αυτόν τον υπερ-πόλεμο (αλλιώς: το μετα-πόλεμο) ανάμεσα στους πεινασμένους και στους χορτάτους (και το ξαναλέω: οι χορτάτοι είμαστε οι πολίτες της Δύσης). Μέχρι τώρα στην Ιστορία όλους τους πολέμιους μετακινήσεων τους κέρδισαν οι πεινασμένοι.

Ωστόσο, δεν είμαι βέβαιος για το πού θα γείρει ο εφιάλτης αυτής της φοράς: η Δύση θα χρησιμοποιήσει νεωτερικά όπλα άπιστευτης εμπέλειας (και βιολογικής δομής) και τα νούμερα των νεκρών θα κάνουν τα δεκάδες εκατομμύρια των θυμάτων των δύο Παγκοσμίων Πολέμων του 20ού αιώνα να μοιάζουν παιδικό ανάγνωση. Το χειρότερο για τον πολίτη της Δύσης είναι πως θα συμμετέχει πρόθυμα στην προπαρασκευή και στην υλοποίηση ετούτης της εκατόμβης με την απόλυτη βεβαιότητα πως αυτός πολεμάει στο

πλευρό της λογικής και του δικαίου της κατάστασης άμυνας. Στην πραγματικότητα, ωστόσο, κάνει έναν πόλεμο για τα «κεκτημένα» (που είναι ένας παλιότερος γραμματικός τύπος του «κατακτημένα» – κατακτημένα από ποιον και εις βάρος ποιου;). Ο πολίτης της Δύσης θεωρεί πως τον πόλεμο τον ζητούν οι άλλοι (οι «παρανοϊκοί», ή έστω «πλανημένοι», άλλοι) και πως αυτός επιθυμεί την «ειρήνη»: ωστόσο στο μυαλό του ειρήνη είναι ο ίδιος και τα παιδιά του να κάνουν μπάνιο δύο φορές τη μέρα ή μία φορά κάθε μέρα ή κάθε δύο μέρες ή κάθε τρεις μέρες (ο αναγνώστης απ σκεφτεί το δικό του νούμερο, δεν μπόρεσα να βρω αξιόπιστα αντίστοιχα στατιστικά), να ποτίζει κάθε μέρα τον κήπο του, θα πλένει κάθε εβδομάδα το αυτοκίνητό του, να βράζει έξι φορές τη μέρα στον βραστήρα τον μπιμπερό των μωρών του.

Το Αουσβιτς, όμως, είναι, πρώτα από όλα, η απουσία της ερώτησης.

Από πού ήρθαν τόσα παιδικά παπούτσια;

Η ερώτηση που δεν έγινε στο Αουσβιτς,
η Δύση και ο Τρίτος Κόσμος

Του ΘΑΝΑΣΗ ΤΡΙΑΡΙΔΗ

Γ.: Αν ήταν αλήθεια, οι θεατές
θα ξεσπκώνονταν...

Σ.: Τι θα κάνανε, λέει;

Γ.: Θα ξεσπκώνονταν...

Σ.: (Με απδία.) Οι θεατές;

Γ.: Ναι, οι θεατές...

Σ.: Οι θεατές θα καθίσουν στις
θέσεις τους με το στόμα ραμμένο...
Σας το είπα πολλές φορές... Οι θε-
ατές είναι μαθημένοι, όταν γίνον-
ται φόντοι, να κάθονται σιωπηλοί...
Είναι μελετημένο... Εντάξει, πριν
έγινε μια μικρή εξαίρεση: κάποιος
έβαλε τις φωνές, ζήτησε βοήθεια...
Κι έπειτα... (Σκύβει προς το μέρος
του.) Έπειτα σώπασε... Και οι άλλοι;
(Κοιτάζει προς το κοινό.) Τι έκαναν
οι άλλοι; Οι άλλοι έμειναν σιωπη-
λοί... Βολεύονται με τη δικαιολογία
πως τάχα βλέπουν παράσταση...
Στο τέλος θα μας χειροκροτήσουν
κιόλας...

*Lebensraum, Eva πείραμα
για την καλοσύνη, 2014*

Η μαρτυρία έρχεται από το βιβλίο
του Πρίμο Λέβι «Αυτοί που βού-
λιαξαν και αυτοί που σώθηκαν»
(στα ελληνικά κυκλοφορεί από
τις εκδόσεις Αγρα σε μετάφραση

της Χαράς Σαρλικιώτη). Το φθινό-
πωρο του 1943 μοιράστηκαν από
τις ναζιστικές αρχές κατοχής στον
γερμανόφωνο πληθυσμό γύρω από
το Αουσβιτς 40.000 ζευγάρια παι-
δικά παπούτσια. (Τα παιδικά πα-
πούτσια ήταν έτσι κι αλλιώς δυ-
σεύρετο είδος στον μεσοπόλεμο,
πόσο μάλλον σε περίοδο πολέμου
– και γι' αυτό ήταν πάγια πρακτική
τα χρησιμοποιημένα παπούτσια
ενός παιδιού που μεγάλωνε να
φοριούνται από ένα άλλο).

Προσέλαθαν 40.000 γονείς, γρά-
φτηκαν στη λίστα διάθεσης, πη-
ραν τα παπούτσια για τα παιδιά
τους. Ο Λέβι επισημαίνει πικρά
πως κανένας δεν ρώτησε: «Μα
από πού ήρθαν τόσα παιδικά πα-
πούτσια?».

Εδώ και χρόνια, γράφοντας βι-
βλία, κείμενα και θεατρικά έργα με
θέμα το Ολοκαύτωμα (αύριο, Δευ-
τέρα 27 Ιανουαρίου είναι η Διεθνής
Ημέρα Μνήμης για τα θύματά του),
επισημαίνω πως, στη μετα-ιστορι-
κή του ανάγνωση (την παραδειγ-
ματική, κατά τον Τοντόροφ), το
Αουσβιτς (:το Ολοκαύτωμα) είναι
πρωτίστως η απουσία αυτής της
ερώτησης.

Το 2016 και το 2017, στο πλαί-
σιο της διαδικασίας της διακρα-

Εκθεση με πορτρέτα επιζώντων του Ολοκαυτώματος εγκαινιάστηκε την προηγούμενη εβδομάδα στο Εσεν της Γερμανίας. Αυτοί ήταν οι τυχεροί. Εγκλήματα σαν αυτό του Ολοκαυτώματος γίνονται με τη συνένοχη σιωπή πολλών. Το φθινόπωρο του 1943, μοιράστηκαν από τις ναζιστικές αρχές κατοχής στον γερμανό-
φωνο πληθυσμό γύρω από το Αουσβιτς σαράντα χιλιάδες ζευγάρια παιδικά παπούτσια. Κανείς δεν μίλησε...

*Αύριο, 27 Ιανουαρίου,
είναι η Διεθνής Ημέρα
Μνήμης για τα θύματα
του Ολοκαυτώματος.*

τικής υιοθεσίας, ταξίδεψα επανα-
ληπτικά για αρκετούς μήνες στην
Υποσαχάρια Αφρική. Σήμερα εκεί
ζουν ένα δισεκατομμύριο άνθρω-
ποι – το 1950 το αντίστοιχο νού-
μερο ήταν 180 εκατομμύρια.

Το 2050 ο πληθυσμός αυτός
θα ξεπερνάει τα 2,1 δισεκατομ-

μύρια. (Τα στοιχεία από την 2015
Revision of World Population
Prospects και από την PovcalNet
2015). Από το σημερινό ένα δισε-
κατομμύριο, τα 600 εκατομμύρια
ζουν χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα. Οι
δύο μεγαλύτερες χώρες της περι-
οχής αυτής, η Αιθιοπία (100 εκατ.
κάτοικοι) και η Νιγηρία (180 εκατ.
κάτοικοι) έχουν ημερήσιο κατά
κεφάλην εισόδημα λιγότερο από
ένα ευρώ την ημέρα.

Από το 1,1 δισεκατομμύριο των
παιδιών της Υποσαχάριας Αφρικής
που θα γεννηθούν και θα επιβίω-
σουν μέχρι το 2050, (διότι περισ-

σότερα από 300 εκατομμύρια δεν
θα επιβιώσουν με κύρια αιτία του
θανάτου τους τη δυσεντερία), πρό-
σβαση στο νερό θα έχει λιγότερο
από το 1/5.

Χρεοκοπημένες πολιτικές

Με άλλα λόγια, περισσότεροι
από 800 εκατομμύρια άνθρωποι
δεν θα πλυθούν ούτε μία φορά
με τρεχούμενο νερό μέχρι να συ-
μπληρώσουν τα οκτώ τους χρόνια.
Για να προσεγγίσει κανείς τα αντί-
στοιχα νούμερα της νοτιοανατολι-
κής Ασίας πρέπει πολλαπλασιάσει
τα προηγούμενα νούμερα επί τρία.

Η μεγαλύτερη χρεοκοπία της
νθικιστικής πολιτικής σκέψης της
Δύσης (από όποια αφετηρία να
εκκινεί) είναι η σταδιοποιημένη
αδυναμία της να εντάξει στο πο-
λιτικό της σχέδιο την πείνα των
πληθυσμών αυτών του λεγόμενου
Τρίτου Κόσμου. Οι «αριστερές»
αντιπροτάσεις αποδείχθηκαν δο-
λοφονικές όσο και ολοκληρωτικές
φενάκες, ο «ουμανιστικός φιλελευ-
θερισμός» απολήγει ως ραφινاري-
σμένο ρητορικό ψέμα.

Ο κ. Θανάσης Τριαρίδης είναι
συγγραφέας.

Kamena Vourla

ME ΤΟΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ
@panayiotis_kyriakou
ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΗΤΡΗ
@dimitrisdelta84

#mousikares

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 15:00-18:00

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΛΟΝΔΙΝΟ

Η εγκυμοσύνη στην τέχνη

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει το θέμα της νέας έκθεσης που παρουσιάζει το Foundling Museum στο Λονδίνο. Είναι μια αναδρομή στην ιστορία της τέχνης με σκοπό να αναδείξει τον τρόπο που διάφοροι καλλιτέχνες ανά τους αιώνες προσέγγιζαν το θέμα της εγκυμοσύνης. Η έκθεση έχει τίτλο «Από τον Χόλμπαϊν έως τα κοινωνικά δίκτυα», εστιάζει στην αναπαράσταση της κυοφορούσας γυναίκας και συγκεντρώνει έργα τέχνης από διάφορες συλλογές σε μια ενιαία αφήγηση.

ΗΠΑ

Τσίπεντεϊλ, διαχρονική αξία

Ο Τόμας Τσίπεντεϊλ (1718-1779) ήταν ο Αγγλος επιπλοποιός που επινόησε τον τύπο των επιπλών που ταυτίστηκαν με το όνομά του και αποτέλεσαν την απόλυτη μόδα του 18ου αιώνα, αρχικά στην Αγγλία και μετά στις ΗΠΑ, όπου αποτελούν συνώνυμο του αποικιακού ύφους. Μεγάλο αριθμό πρωτότυπων επιπλών Τσίπεντεϊλ δημοπράτησε πρόσφατα ο οίκος Sotheby's ανταποκρινόμενος στη μεγάλη ζήτηση. Ένα έπιπλο Τσίπεντεϊλ με επτά σειρές συρταριών μπορεί να φτάσει και τις 300.000 δολάρια.

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Οι Μαντόνες του Ραφαήλ

Με αφορμή τα 500 χρόνια του Ραφαήλ (1483-1520), οι πέντε Μαντόνες της Gemaeldegalerie του Βερολίνου συγκροτούν μια έκθεση δωματίου, μια έκθεση υψηλής συγκίνησης και αισθητικής, που προσελκύει πλήθη. Η έκθεση, που θα διαρκέσει έως τις 26 Απριλίου, εμπλουτίζεται από δάνεια προερχόμενα από την Εθνική Πινακοθήκη του Λονδίνου και άλλες συλλογές του Βερολίνου. Ταυτόχρονα, αφηγείται την ιστορία εκθέσεων με έργα του Ραφαήλ, τη δημόσια εκτίμηση στο έργο του διαχρονικά.

ΣΙΚΑΓΟ

Σχέδια επτά αιώνες

Το Art Institute του Σικάγου παρουσιάζει τη μοναδική σε πλούτο συλλογή σχεδίων του ζεύγους Ρίτσαρντ και Μέρι Γκρέι, που συνέλεξαν σχέδια από διάφορες εποχές της ιστορίας της τέχνης καλύπτοντας περίοδο 700 χρόνων. Κριτήριο ήταν το υψηλό επίπεδο του σχεδίου και όχι απαραίτητα τα μεγάλα ονόματα, που δεν απουσιάζουν, αλλά συνυπάρχουν με λιγότερο γνωστούς – στο ευρύτερο κοινό – καλλιτέχνες, όπως ο Τζουζέπε Πόρτα, που υπογράφει το εικονιζόμενο έργο (1562).

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Το αρχείο του Ρόμπερτ Κάρο

Είναι ο συγγραφέας σημαντικών βιογραφικών έργων, ένας ζωντανός θρύλος. Αυτήν την περίοδο, ο Ρόμπερτ Κάρο γράφει τη βιογραφία του Αμερικανού προέδρου Λίντον Τζόνσον και ακολουθεί την παραδοσιακή οργάνωση με χειρόγραφες σημειώσεις. Το αρχείο του, που είναι τεράστιο και θαυμαστά ταξινομημένο, παραχωρήθηκε στην Ιστορική Εταιρεία της Νέας Υόρκης, η οποία θα οργανώσει μια μόνιμη εγκατάσταση που θα εξηγήει πώς ο Κάρο αξιοποιεί το υλικό του για να γράψει μια βιογραφία.

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η επανάσταση του βλέμματος

ΓΑΝΔΗ

Το έργο του Γιαν βαν Αϊκ (ή Γιαν φαν Εϊκ), πρωτοπόρου της φλαμανδικής Αναγέννησης, επανέρχεται στο διεθνές προσκήνιο με μια έκθεση στο Βέλγιο, που θα αναδείξει την ιστορική πόλη της Γάνδης ως προορισμό για έναν ακόμη λόγο. Στο Μουσείο Καλών Τεχνών εγκαινιάζεται την 1η Φεβρουαρίου η έκθεση «Γιαν βαν Αϊκ, μια επανάσταση του βλέμματος», η οποία αυτοπροσδιορίζεται ως κάτι ξεχωριστό για οποιονδήποτε έχει λόγο να αισθάνεται κοινώνος των

καλλιτεχνικών επιτευγμάτων της Φλάνδρας των αρχών του 15ου αιώνα. Ο Γιαν βαν Αϊκ (1390-1441) είχε πελάτες τόσο τη βασιλική αυλή όσο και τους πλούσιους αστούς και υπέγραφε και χρονολογούσε όλα τα έργα του. Παρά τη μεγάλη παραγωγή του, μόνο είκοσι από τα έργα του έχουν διασωθεί διεθνώς. Πάνω από τα μισά έχουν ταξιδέψει με προορισμό τη Γάνδη για τη μεγάλη έκθεση του 2020. Το Μουσείο Καλών Τεχνών της πόλης φιλοδοξεί να προσφέρει μια ξεχωριστή εμπειρία σε όσους ταξιδέψουν για

να δουν αυτήν την έκθεση, καθώς η συνύπαρξη των ξενιτεμένων έργων του Βαν Αϊκ είναι κάτι σπάνιο και πέραν αυτού, η έκθεση θα ανασυστήσει το κλίμα της Αναγέννησης στη Φλάνδρα με έμφαση στην επανάσταση που έφερε η ανθρωποκεντρική ζωγραφική του Βαν Αϊκ. Αφορμή για την έκθεση ήταν το έργο της συντήρησης και αποκατάστασης του αριστουργηματικού πολύπτυχου «Ο αμνός του Θεού» (1432) που επικοιμήθηκε από το Βασιλικό Ινστιτούτο Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Βελγίου

στη διάρκεια των ετών 2012-2016. Ειδικά για την έκθεση, θα παρουσιαστούν ενωμένα όλα τα μέρη του έργου μαζί με τα λοιπά έργα του Βαν Αϊκ που θα ταξιδέψουν ως τη Γάνδη. Για να δοθεί έμφαση στη μοναδικότητα του Γιαν βαν Αϊκ και να είναι δυνατή η συνομιλία του έργου με την ευρύτερη εποχή, θα εκτεθούν έργα σπουδαιών συγχρόνων του ή επιγόνων του από τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ισπανία και την Ιταλία. Ο Γιαν βαν Αϊκ ήταν αυλικός ζωγράφος για τον Φίλιππο Γ' της Βουργουνδίας, που

είχε την επιθυμία να περιβάλλεται από κορυφαίους καλλιτέχνες. Εκείνη την εποχή η Γάνδη και η Μπριζ ευημερούσαν ως κέντρα εμπορίου. Τόσο η αυλή όσο και οι αστοί, που αγόραζαν αντικείμενα πολυτελείας, έγιναν οι πελάτες του Γιαν βαν Αϊκ και άλλων ζωγράφων της Φλάνδρας. Ο Γιαν βαν Αϊκ, όμως, ξεχώρισε. Χάρη στις γνώσεις του και στην απαράμιλλη τεχνική του, εξύψωσε την τέχνη της προσωπογραφίας, εμβάθυνε στη λεπτομέρεια και έφερε μια επανάσταση του βλέμματος.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Το «1917» του Ερνεστ Χέμινγκουεϊ

Αφού είδε –και θαύμασε– το «1917» του Σαμ Μέντες, ο κύριος Γκρι θυμήθηκε το αντίστοιχο «1917» του Ερνεστ Χέμινγκουεϊ.

Στα δεκαοκτώ του μόλις χρόνια, λοιπόν, ο εκκολαπτόμενος ρεπόρτερ, και μετέπειτα νομπελίστας συγγραφέας, σπεύδει από τους πρώτους να καταταγεί, με το που η Αμερική μπαίνει στον πόλεμο τον Απρίλιο του 1917. Λόγω μιας πάθησης στα μάτια δεν γίνεται αποδεκτός, επιμένει ωστόσο και σύντομα βρίσκεται στο ιταλικό μέτωπο ως εθελοντής του ιταλικού Ερυθρού Σταυρού, απ' όπου σημειώνει γεμάτος έξαψη: «Αισθάνομαι ότι βρίσκομαι στην πιο σημαντική δημοσιογραφική αποστολή και ότι καλύπτω τη μεγαλύτερη είδηση της χρονιάς».

Το «1917» του Χέμινγκουεϊ συμβαίνει το 1918: Τη νύχτα της 8ης Ιουλίου του 1918, επισκεπτόμενος ακροαστικό φυλάκιο των Ιταλών κο-

«Αισθάνομαι ότι βρίσκομαι στην πιο σημαντική δημοσιογραφική αποστολή της χρονιάς».

ντά στη Φοσάλα, κι ενώ μοιράζει σοκολάτες, τσιγάρα και ταχυδρομικές κάρτες, και οι στρατιώτες γελούν με την ιταλική προφορά του, οι Αυστριακοί βάλλουν κατά των θέσεών τους με οβίδες πυροβολικού, όλμους και πολυβόλα.

Διακόσια τριάντα επτά θραύσματα όλμων θα σφηνωθούν στο σώμα του. Το πιο σοβαρό τραύμα είναι στο δεξί του γόνατο, από ριπή πολυβόλου. Για να μειώσει την αιμορραγία, ο «Χεμ» σβάνει αναμμένα τσιγάρα πάνω στα τραύματά του. Παρότι τραυματισμένος, σέρνε-

Ο Ερνεστ Χέμινγκουεϊ την περίοδο που νοσηλεύεται στο αμερικανικό στρατιωτικό νοσοκομείο στο Μιλάνο, προτού του ραγίσει την καρδιά η νοσηλεύτρια Αγκνες.

ται προς τα μετόπισθεν, κάτω από συνεχόμενα πυρά, τραβώντας μαζί του έναν Ιταλό τραυματία. Επειτα από περίπου εκατό μέτρα τον παραδίδει σε ασφαλή χέρια και χάνει τις αισθήσεις του.

Η περιοχή βομβαρδίζεται ακόμη από το εχθρικό πυροβολικό και η μεταφορά του αναισθητού Χέμινγκουεϊ δεν είναι εύκολη υπόθεση. Καταφύγιο δεν υπάρχει και οι δύο τραυματιοφορείς που έχουν αναλάβει τη μεταφορά του, τον αποθετούν βίαια κάθε τόσο στο έδαφος, μετακινούμενοι στα σύντομα διαλείμματα ανάμεσα στις εκρήξεις. Κάποια στιγμή ο Χέμινγκουεϊ συνέρχεται και, όπως θα διηγηθεί μετά, συνειδητοποιεί ότι βρίσκεται ανάμεσα σε πτώματα και ετοιμοθάνατους. Μέσα στους επόμενους τρεις μήνες, καθηλωμένος σε αμερικανικό νοσοκομείο στο Μιλάνο, υποβάλλεται σε 12 επεμβάσεις προ-

κειμένου να αφαιρεθούν τα σφηνωμένα θραύσματα, αλλά και για να τον σώσουν το γόνατο.

Η σύντομη αυτή πολεμική εμπειρία θα του αφήσει ποικίλα προβλήματα νευρολογικής φύσης. Ο κύριος Γκρι λέει, όμως, πως το σοβαρότερο ψυχικό τραύμα θα το υποστεί στο νοσοκομείο: εκεί θα συνάψει ερωτικό δεσμό με την κατά έξι χρόνια μεγαλύτερή του νοσηλεύτρια Αγκνες, η οποία τον φροντίζει. Τρελός από έρωτα, όταν τη ζητήσει σε γάμο, εκείνη θα αρνηθεί. «Παραείναι παιδί για εκείνη», θα του δηλώσει και θα αρραβωνιαστεί έναν Ιταλό αξιωματικό.

Ο νεαρός Ερνεστ καταρρακώνεται φυσικά. Δέκα χρόνια μετά, στο μυθιστόρημα «Αποχαιρετισμός στα όπλα», το ειδύλλιο θα αναβιώσει ως μυθοπλασία. Στο τέλος, ο συγγραφέας «σκοτώνει» την πρώην αγαπημένη του...

Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, τα σημάδια του στην τέχνη

Η φρίκη του σε κορυφαία έργα

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Το «1917» του Σαμ Μέντες έχει κερδίσει τις καρδιές του κοινού, έχει ήδη αποσπάσει τα πρώτα του βραβεία, και τώρα, όπως όλα δείχνουν, πάει ολотаκώς για τα Οσκαρ. Η οδύσσεια των δύο Αγγλων στρατιωτών που πάνε να προλάβουν την καταδικασμένη επίθεση ενός ολόκληρου συντάγματος είναι εμπνευσμένη από ιστορίες του παππού του σκηνοθέτη, στον οποίο, άλλωστε, είναι αφιερωμένη η ταινία. Κάτω από τον λεπτό μανδύα της μυθοπλασίας, ο εγγονός επέλεξε να επενδύσει αυτές τις αφηγήσεις πάνω σε εντυπωσιακά, σχοινοτενή, ιλιγγιώδη ενίοτε, μονοπλάνα. Το μονοπλάνο απαιτεί μια δεξιοτεχνική χορογραφία (π.χ., η δεκάλεπτη σεκάνς της Δουνκέρκης από την «Εξίλέωση»)· οι απίστευτες σκηνές συμπλοκών στη «Χώρα των ανθρώπων» και τα «Τζαζικά» μονοπλάνα του «Birdman»)· και ο Μέντες το πετυχαίνει και με το παραπάνω – ίσως σε βαθμό ενοχλητικό κάποτε, κάνοντας αυτή τη βιρτουοζιτέ πολύ εμφανή. Δεν λείπουν επίσης οι δραματικές υπερβολές, ειδικά προς το τέλος, στο σύνολό του όμως το «1917» δικαίως έχει τραβήξει την προσοχή.

Είναι παράδοξο, αλλά το «1917» είναι από τις ελάχιστες προβεβλημένες βρετανικές ταινίες, με χαρακτηριστές Βρετανούς στρατιώτες, που να διαδραματίζεται στα χαρακώματα του 1914-18. Τα δύο φιλμ που έρχονται αμέσως στον νου από τον Μεγάλο Πόλεμο, και ειδικά τα χαρακώματα, δεν είναι βρετανικά: είναι οι «Σταυροί στο μέτωπο» (1957) του Αμερικανού Στάνλεϊ Κιούμπρικ (με Γάλλους στρατιώτες ως χαρακτήρες) και το «Ουδέν νεώτερον από το δυτικό μέτωπο», που ο Αμερικανός Λούις Μάιστοουν γύρισε το 1931 με έναν απρόσμενα ωμό, για την εποχή του, ρεαλισμό (με Γερμανούς στρατιώτες ως χαρακτήρες). Είναι παράδοξο αυτό διότι ο Πρώτος Παγκόσμιος

ος Πόλεμος (Α΄ Π.Π.) στοιχειώνει ακόμα τη Βρετανία, η οποία έδωσε και σχετική λογοτεχνική παραγωγή μεγάλης έκτασης και υψηλής αξίας, γνωστή ως «Λογοτεχνία του Πρώτου Παγκοσμίου».

Ο Α΄ Π.Π. πήρε γρήγορα τη μορφή του στατικού πολέμου χαρακωμάτων που τον χαρακτήρισε συνολικά (και που βλέπουμε στο «1917»). Ως γνωστόν, ο πόλεμος ξέσπασε τον Αύγουστο του 1914 και το γεγονός που καθόρισε τη μορφή που θα έπαιρνε ήταν η Πρώτη Μάχη του ποταμού Μάρνη (6-12 Σεπτεμβρίου 1914). Μια πολύνεκρη σύγκρουση κατά την οποία και οι δύο αντίπαλοι έχασαν μεγάλες ευκαιρίες: οι Γερμανοί, αν ήταν λίγο πιο ριψοκίνδυνοι, θα μπορούσαν να έχουν καταλάβει το Παρίσι, ενώ οι Σύμμαχοι της Αντάντ θα μπορούσαν να έχουν καταστρέψει τουλάχιστον μία γερμανική στρατιά. Απέτυχαν σε αυτό, διέσωσαν όμως το Παρίσι. Οι δε απώλειες υπήρξαν βαρύνουσες: περίπου 200.000 Γερμανοί

Η ταινία «1917», που περιγράφει την οδύσσεια δύο Αγγλων στρατιωτών στα χαρακώματα, πάει ολотаκώς για τα Οσκαρ.

και 250.000 Βρετανοί και Γάλλοι.

Με τη μάχη αυτή σηματοδοτήθηκε το τέλος του πολέμου κινήσεων και η απαρχή του «πολέμου θέσεων». Δημιουργήθηκε έτσι μια εκτενής, λαβυρινθώδης σειρά χαρακωμάτων σε όλο το Δυτικό Μέτωπο, με συνθήκες άθλιες για τους μάχιμους και των δύο πλευρών, οι οποίοι βίωσαν τις πολεμικές τους εμπειρίες μέσα στα χαρακώματα ή ταμπουρακωμένοι μέσα στα μουχλιασμένα, κλειστοφοβικά αμφίβια. Τη μεγάλη ζημιά την έκανε το πυροβολικό: μόνο στη μάχη του Σομ (1916-17), οι Βρετανοί είχαν στη διάθεσή τους 2.960.000 βλήματα (σε αντίθε-

Ο Μπλέικ (Ντιν-Τσαρλς Τσάιμαν) και ο Σκόφιλντ (Τζορτζ Μακέι) σε σκηνή της ταινίας «1917», που παίζεται στους κινηματογράφους.

Ο Αγγλος ποιητής και πεζογράφος Ρόμπερτ Γκρέιβς. Τραυματίστηκε σοβαρά στη μάχη του Σομ (δεξιά).

ση με τον Ναπολέοντα που είχε στο Βατερλώ περίπου 20.000 βλήματα).

Μονάχα οι Βρετανοί έχασαν σ' εκείνο τον πόλεμο ένα εκατομμύριο άνδρες. Όσοι επέζησαν υπέφεραν από το λεγόμενο «σοκ του βομβαρδισμού» (Shell Shock), αυτό που στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (Β΄ Π.Π.) ονομάστηκε «κόπωση της μάχης» και σήμερα πια «μετατραυματικό σύνδρομο άγχους».

Τα ψυχικά τραύματα

Ο Α΄ Π.Π. ήταν ο πρώτος πόλεμος κατά τον οποίο, έστω και με δυσκολία, έγινε αποδεκτό ότι οι στρατιώτες της πρώτης γραμμής

υπέφεραν όχι μόνον από σωματικά τραύματα, και για πρώτη φορά η ψυχιατρική και η νευρολογία άρχισαν να ακολουθούν οδούς άλλες από εκείνη των ηλεκτροσόκ.

Ο Α΄ Π.Π. ήταν επίσης ο πόλεμος που γέννησε ίσως το πρώτο οργανωμένο ειρηνιστικό, αντιμιλιταριστικό κίνημα (στο οποίο πρωτοστάτουμε ο φιλόσοφος και μαθηματικός Μπέρτραντ Ράσελ μεταξύ άλλων), ενώ για πρώτη φορά Βρετανοί από εντελώς διαφορετικές κοινωνικές τάξεις βρέθηκαν όλοι μαζί στους ίδιους χώρους, μοιράστηκαν τον ίδιο σκοπό και την ίδια μοίρα. Μετά τη λήξη των εχθροπραξιών, αυ-

τή η ριζική κοινωνική ανακατάταξη στον μικρόκοσμο του στρατού έφερε τα πάνω-κάτω στον μακρόκοσμο της βρετανικής κοινωνίας.

Ενα από τα σημαντικότερα έργα που βγήκαν εκείνη την περίοδο είναι το αυτοβιογραφικό έργο «Αποχαιρετισμός σε όλα αυτά» (εκδ. Κάκτος), του Ρόμπερτ Γκρέιβς. Ο ουαλλικός καταγωγής Αγγλος ποιητής και πεζογράφος υπηρέτησε ως έφεδρος ανθυπολοχαγός και τραυματίστηκε τόσο σοβαρά, που αναφέρθηκε λανθασμένα ως νεκρός. Αμέσως μετά τον πόλεμο ο Γκρέιβς πήγε στην Οξφόρδη για σπουδές, παρότι υπέφερε από ψυχικά τραύ-

ματα. Του πήρε μία δεκαετία για να μπορέσει να αποθεραπευτεί. Δίκαια ο «Αποχαιρετισμός» συγκαταλέγεται σε ένα από τα κορυφαία έργα της πολεμικής λογοτεχνίας. Ο νηφάλιος, αποστασιοποιημένος λόγος του Γκρέιβς, συχνά πυκνά διανθισμένος με ένα μαύρο χιούμορ και αυτοσαρκασμό, μετατρέπει το βίωμα σε κάτι ανοίκειο, φανερώνοντας έτσι μιαν υψηλή, ευρεία εποπτεία του θέματος του. Το παράλογο, η φρίκη, η άγνοια των άκαπνων πολιτών πίσω στην πατρίδα, τα φαντάσματα των διαμελισμένων συμπολεμιστών είναι στοιχεία που κυριαρχούν σε αυτό το εμπνευσμένο βιβλίο.

Από το «Ταξίδι στην άκρη της νύχτας» στον «Καλό στρατιώτη Σβέικ»

Η ποίηση του Α΄ Π.Π. αποτελεί επίσης ξεχωριστό κεφάλαιο. Αναφέρω εδώ ενδεικτικά μερικά από τα σημαντικότερα ονόματα των Βρετανών, όπως ο Ρούπερτ Μπρουκ (1887-1915), Ζιγκφριντ Σασούν (1886-1967) και Ουίλφρεντ Ουεν (1893-1918). Ο Ουεν σκοτώθηκε μόλις μία εβδομάδα πριν από την κατάπαυση του πυρός και θεωρείται ίσως ο κορυφαίος όλων αυτών των ποιητών. Σε δικούς του στίχους βάσισε, χρόνια αργότερα, ο συνθέτης Μπέντζαμιν Μπρίτεν τον περίφημο «Πολεμικό Ρέκβιεμ».

Η ποίηση άνθισε μέσα στα χαρακώματα, όμως, κακά τα ψέματα, τη μερίδα του λέοντος διεκδικεί η πεζογραφία. Στο τιτάνιο μυθιστόρημά του «Ταξίδι στην άκρη της νύχτας» (εκδ. Εστία), ο αμφιλεγόμενος αλλά πάντως μεγάλος Γάλλος συγγραφέας Φερντινάντ Σελίν περιλαμβάνει μερικές εξαιρετικές αναφορές στις εμπειρίες που είχε ως νεαρός γιατρός στην πρώτη γραμμή του Δυτικού Μετώπου. Ο φημισμένος Αμερικανός συγγραφέας Τζον Ντος Πάσος, που μπόλιασε το μυθιστόρημά με στοιχεία ντοκουμέντου, μαρτυρίας και ρεπορτάζ, υπηρέτησε ως οδηγός ασθενοφόρου και μετέπλυνε τις εμπειρίες του στο μυθιστόρημα «Τρεις στρατιώτες». Και, βέβαια, να μην παραλείψουμε το «Αποχαιρετισμός στα όπλα» του Ερνεστ Χέμιν-

γουέι, ο οποίος τραυματίστηκε σοβαρά στη μάχη του Καπορέτο το 1918.

Μεγάλα έργα, διαχρονικά, όμως έδωσε και η «κακή» Γερμανία: μετά το πασίγνωστο, κλασικό «Ουδέν νεώτερον απ' το Δυτικό Μέτωπο» του Ερικ Μαρία Ρεμάρκ (εκδ. Ζαχαρόπουλος), θα πρέπει, να αναφέρου-

Επηρεάστηκε και η ποίηση, μα κυρίως η πεζογραφία – Γράφτηκαν συγκλονιστικά μυθιστορήματα με αφορμή αυτόν τον πόλεμο.

με ένα πραγματικό αριστούργημα, το «Καταιγίδα από ατσάλι» του επίσης μαρτυροκαπνισμένου βετεράνου Ερνστ Γιούνγκερ, ενός από τους σημαντικότερους συγγραφείς και δοκιμιογράφους της Γερμανίας του 20ού αιώνα. Σε ηλικία 19 ετών κατατάσσεται ως εθελοντής, την πρώτη κιόλας μέρα του πολέμου. Πολύ γρήγορα η εμπειρία της μάχης διαλύει τον όποιο ρομαντισμό του. Ωστόσο, στον Γιούνγκερ δεν θα βρει κανένας φιλειρηνιστικές και αντιμιλιταριστικές κορώνες.

Χαρακώμα των Γάλλων στην κλασική ταινία «Σταυροί στο μέτωπο» (1957) του Στάνλεϊ Κιούμπρικ.

Θα βρει φρίκη, αγωνία, βρωμιά, κοινώς ένα ρεαλισμό που δεν λυπάται κανέναν. Δεν τον απασχολεί η στρατηγική και η γενική έκβαση του πολέμου· η περιοχή στην οποία κινείται είναι στην κυριολεξία ο χώρος που καταλαμβάνει η αρβύλα και έως εκεί που φτάνει η ματιά του απλού φαντάρου (όπως και στο «1917»).

Το βιβλίο του Γιούνγκερ κυκλοφόρησε το 1924 για πρώτη φορά και προκάλεσε αμέσως τεράστια αίσθηση. Προηγουμένως όμως, το

1917, ο Γάλλος Ανρί Μπαρμπις έδωσε ένα ανέλπιστο μπεστ σέλερ, την «Φωτιά». Το βιβλίο βγήκε σε μια χρονιά που κάθε πίστη στον πόλεμο είχε χαθεί, προκάλεσε τη δημιουργία του πρώτου γαλλικού συνδέσμου βετεράνων, ενώ στρατιώτες από το μέτωπο έγραφαν φλογερά γράμματα στον συγγραφέα.

Ενα από τα πιο γνωστά μυθιστορήματα για τον Α΄ Π.Π. είναι ο «Καλός στρατιώτης Σβέικ» του Γιάρρολαβ Χάσεκ (εκδ. Μίνωας), που εκδόθηκε το 1923. Ο ίδιος ο Χά-

σεκ είχε υπηρετήσει στις τάξεις του αυστροουγγρικού στρατού και μέσα από σειρά κωμικών επεισοδίων καυτηριάζει τον μιλιταρισμό, τη διαφθορά και την υποκρισία στο στράτευμα και το μάταιο του πολέμου.

Αν στη συντριπτική τους πλειονότητα, τα βιβλία για τον Α΄ Π.Π. αφορούν τον κόσμο των χαρακωμάτων, υπάρχουν και κάποια κείμενα που μας παραπέμπουν σε ένα τελείως διαφορετικό σκηνικό. Εμβληματικό παράδειγμα, οι «Επτά στύλοι της σοφίας» του Τ. Ε. Λόρενς (εκδ.

Εστία), του περίφημου Λόρενς της Αραβίας. Ενα από τα σημαντικότερα πεζογραφήματα που έδωσε η Αγγλία μέσα στον εικοστό αιώνα, στο οποίο ο Λόρενς μετέφερε αριστοτεχνικά την αραβική εξέγερση εναντίον της παρακμασμένης Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, συμμάχου της Γερμανίας την περίοδο του Α΄ Π.Π.

Όσον αφορά τους σύγχρονους Βρετανούς συγγραφείς, ο Μεγάλος Πόλεμος φιγουράρισε στα πολύ επιτυχημένα στη Βρετανία μυθιστορήματα του Σεμπάστιαν Φοκς (ειδικά το «Birdsong»), καθώς και σε μια βραβευμένη με Μπούκερ τριλογία (το 1995) της Πάτ Μπάρκερ (εκδ. Οδυσσέας). Όπως και ο Μέντες, η Μπάρκερ επηρεάστηκε από τη μορφή του παππού της. Όταν τη συνάντησα το 1996, στο σπίτι της στο Ντάρμα, μου έλεγε ότι είχαν εντυπωθεί μέσα της οι ουλές από γερμανική ξιφολόγχη στο κορμί του παππού της – ο οποίος δεν μίλησε ποτέ σε κανέναν γι' αυτές.

Εκπληκτικό non-fiction novel είναι το «The Missing of the Somme» του Τζεφ Ντάιερ: ο συγγραφέας αναζητά και αυτού τα ίχνη του παππού του σε ένα στοχαστικό, υπαρκτικό οδοιπορικό περί τον ποταμό Σομ, πολλές δεκαετίες μετά τη μαζική σφαγή που συντελέστηκε εκεί.

Το χρώμα που αφήνουν τα ταξίδια

Ο Κώστας Νεοφυτιδής συμμετείχε στην έκθεση Aqua Art Miami με έμπνευση τις εμπειρίες του από τις επισκέψεις του στην Ασία.

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Ο Κώστας Νεοφυτιδής συμμετείχε με 13 έργα του από την σειρά «Holi Portraits», καθώς με άλλες δημιουργίες του στο Aqua Art Miami και με αυτή την ευκαιρία θέλησα να μιλήσω μαζί του. Ο καλλιτέχνης με ξενάγησε στον προσωπικό του χώρο ΚΟΤΑ στη Λευκωσία και οι επιρροές του από τα ταξίδια του στην Ασία είναι εμφανείς. Ο Κώστας Νεοφυτιδής ανακάλυψε το πάθος του για την εικαστική τέχνη μέσα από ένα ταξίδι στην Ταϊλάνδη, εκεί του ανοίχτηκε ένα καινούργιος και διαφορετικός κόσμος. Δεκαπέντε χρόνια μετά από αυτό το ταξίδι εξακολουθεί να εξελίσσεται και να επιτυγχάνει του στόχους του μέσα από την τέχνη και τα χρώματα.

–Πώς προέκυψε η συμμετοχή σου στο Aqua Art Miami;

—Φέτος ολοκληρώνω δεκαπέντε χρόνια αφότου ξεκίνησα να ασχολούμαι με τις τέχνες, το ιστορικό μου είναι η αρχιτεκτονική και το 2005 σε ένα ταξίδι που έκανα στην Ασία για αναζήτηση εσωτερικής και όχι μόνο ανάγκης είχα ξεκινήσει να κάνω τα πρώτα σκίτσα. Από τότε μέχρι σήμερα έχουν περάσει δεκαπέντε χρόνια. Η συμμετοχή σε μια διεθνή έκθεση, όπως είναι τα σημαντικά δεδομένα στην τέχνη, είχε καταστεί ανάγκη για να σηματοδοτήσει το ξεκίνημα αυτής της νέας αρχής. Η συμμετοχή αυτή ήταν μια φυσική εξέλιξη θα έλεγα μετά από διάφορες εκθέσεις που είχα κάνει στην Κύπρο και που έψαχνα έναν χώρο να δείξω τη δουλειά μου σε ένα διεθνές κοινό.

«Το περιθώριο δεν είναι κάτι που θεωρώ ότι είναι κακό. Το έζησα σε κάποιες στιγμές διότι το επέλεξα να το έχω.»

–Πώς βρίσκει κάποιος χρήματα στην Κύπρο για την τέχνη;

—Δεν είναι εύκολο. Κατ' αρχήν είμαι πεπεισμένος με τους καλλιτέχνες που κάνουν αυτή την προσπάθεια, ότι όλοι κάνουν και μια δεύτερη δουλειά. Οπότε, το να μπορέσεις να βρεις τρόπους να πουλάς, πέραν των συλλεκτών, είναι το κλειδί. Γι' αυτό τον λόγο έχω προχωρήσει και έχω κάνει σειρές, έχω κάνει χαλιά, όπου μεταφέρω την τέχνη στο χαλί και οι commission works όπως είναι οι πορσελάνες. Η τέχνη τελικά θέλει χρήματα για να αναπτυχθεί. Χρειάζεται και το πιο εμπορικό κομμάτι. Η τέχνη είναι ένα πάθος, είναι αγάπη είναι με αυτό που θέλεις να προχωρήσεις και να το εξελίξεις άρα προσπαθείς να φέρεις χρήματα μέσα για να τα επενδύσεις πίσω.

—Μίλησέ μου για τα ταξίδια σου στην Ασία, που νομίζω ότι έπαιξαν μεγάλο ρόλο στα έργα σου αλλά και σε εσένα.

—Ταξίδευα από μικρός. Αλλά στα σαράντα μου χρόνια, υπήρξε η ανάγκη να μπορέσω να επαναπροσδιορίσω πράγματα και σε σχέση με τον εαυτό μου, τα ταξίδια σίγουρα και η Ασία πρόσφερε κάποιες δυνατότητες, όπως η επαφή με τη yoga, επαφή με κόσμο που είχε τις ίδιες αναζητήσεις οπότε τα εντατικοποίησα σε εκείνη την περίοδο.

«Το χρώμα για εμένα είναι πάρα πολύ σημαντικό, δηλαδή τη δύναμη που σου δίνει το κάθε χρώμα και τα διαφορετικά συναισθήματα που σου προκαλεί», λέει ο Κώστας Νεοφυτίδης.

που ένιωθα ότι έπρεπε να αλλάξουν τα πράγματα. Σε ένα από τα πρώτα ταξίδια που υπήρξε αυτή η ανάγκη, έγινε ένα στη Τάιλανδη, όπου είπα ότι θα πάρω μαζί μου και κάποια υλικά απλώς για να να μπορέσω να κάνω κάποια σκίτσα. Εκεί ολοκλήρωσα τη συλλογή «Awakening» που ήταν τα πρώτα μου σκίτσα. Ήταν ένα ημερολόγιο καθημερινό από ιστορίες και πράγματα που αποτύπωνα. Μετά συνέχισα τα ταξίδια, επιστρέφοντας συνέχεια στο ίδιο μέρος όπου σγά-σγά κτίστηκε εκεί ένα στούντιο και πέρασα αρκετά χρόνια συγγαινε-έλα, επισκεπτόμενος το συγκεκριμένο μέρος, όπου πειραματίζομουν και ανακάλυφα μέσα από την τέχνη και τον εαυτό μου.

—Αναζητείς την ελευθερία. Τα κατάφερες;

—Το σύστημα που υπάρχει σίγουρα θέλει να σε σκλαβώσει, αυτό είναι δεδομένο. Το να προσπαθείς

ὥμας και να πετυχαίνεις να ξεφεύγεις από το σύστημα με διάφορους τρόπους είναι το μόνο πράγμα που μπορείς να κάνεις, διότι αλλιώς θα καταλήξεις σίγουρα στο περιθώριο, χωρίς να θεωρώ ότι το περιθώριο είναι κακό. Το έζησα σε κάποιες στιγμές, διότι επέλεξα να το έχω. Όμως δεν μπορείς να τα έχεις όλα, δηλαδή δεν μπορείς να επιλέξεις το περιθώριο και να θεωρείς ότι την ίδια στιγμή θα υπάρχουν και χρηματοδοτήσεις για να εξελίξεις εκείνο το πράγμα που θέλεις. Έχω βρει τη συνταγή και ισορροπώ, ώστε να μπορώ να ζω ως επί το πλείστον την προσωπική μου ζωή εκτός του συστήματος και να επισκεπτόμαι το σύστημα όποτε χρειάζεται για να μπορέσει να μου προσφέρει τη δυνατότητα να προχωρώ σε εκείνο που αγαπώ. Το ότι κατάφερα να απελευθερωθώ από διάφορα πράγματα τα οποία στο παρελθόν μου ήταν πολύ ενοχλητικά. Τα κατάφερα.

Η FACES PRODUCTION ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Σκηνοθεσία: ΠΕΤΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ / **Κείμενα:** ΜΑΡΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ,
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΦΛΟΥΡΗΣ / **Σκηνικά:** ΣΚΗΝΟΤΕΧΝΙΚΗ / **Κοστούμια/Make up Artist:** ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΣΟΛΩΜΟΥ
Χορογραφίες: ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ SUCCESS / **Μουσική:** ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΥΡΙΕΥΣ
Στίχοι τραγουδιού έναρξης: ΜΙΧΑΗΛΣ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛ / **Στίχοι τραγουδιών:** ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ
Ηχογράφηση/Mixing Mastering: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΑΝΤΗ/Kstudio
Φωτογράφιση: ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΖΡΙΚΑ/LOB PRODUCTIONS / **Ήχος/Σχεδιασμός Φωτισμού:** ΑΚΗΣ ΙΓΝΑΤΙΟΥ

Παίζουν οι Ηθοποιοί:
ΝΤΟΡΙΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, ΠΕΤΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, ΛΟΥΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ,
ΠΕΤΡΟΣ ΤΙΓΡΗΣ, ΣΤΑΛΩ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ, ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

ΠΡΕΜΙΕΡΑ 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2020

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
15, 22
ΣΑΒΒΑΤΟ

ΜΑΡΤΙΟΣ
7, 14, 21, 28
ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ
4, 11
ΣΑΒΒΑΤΟ

ΩΡΑ
8:30μ.μ

ΘΕΑΤΡΟ
Ε.Ν.Α.Φ.
ΑΓΙΑ ΦΥΛΑ, ΛΕΜΕΣΟΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ 96499027

ΧΟΡΗΓΟΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

IMPORHAR

MESAUUDA
MILANO

Sao Paolo
Clothing Cyprus

Τεχνοχώρος ΕΡΓΟΤΑΞΙΟ (ΥΠΟΓΕΙΟ ΣΑΤΙΡΙΚΟΥ)

RED-X

Πολύνα Γκιωνάκη

Πρεμιέρα: 1 Φεβρουαρίου 2020

Παραστάσεις:

Σάββατο: 1, 8, 15 ώρα 20:30

Κυριακή: 2, 9, 16 ώρα 19:30

Πληροφορίες/ Κρατήσεις: 99361694

Γενική Είσοδος: 10€

Σκηνοθεσία: Φωτεινή Πετροπούλου

Ερμηνεύουν: Εύα Παπαγεωργοπούλου, Κώστας Καντζηλιέρης

Σκηνικά/ Κουστούμια: Πέτρος Στυλιανού, Άντρη Μέττα

Κινησιολογία: Εύα Παπαγεωργοπούλου

Σχεδιασμός-Φωτισμού - ήχου: Λέανδρος Ταλιώτης, Φωτεινή Πετροπούλου

Φωτογράφιση/ Σχεδιασμός Αφίσας: Χρίστος Παπαγεωργόπουλος

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Παράξενοι ναζι για γέλια και για κλάματα

Η έξυπνη παρωδία του Τάικα Γουατίτι
«τοακίζει» το μίσος και τον ρατσισμό

Τζότζο ★★½
ΚΩΜΩΔΙΑ (2019)

Σκηνοθεσία: Τάικα Γουατίτι
Ερμηνείες: Ρόμαν Γκρίφιν Ντέιβις, Σκάρλετ Γιόχανσον, Τάικα Γουατίτι, Σαμ Ρόκγουελ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

ΕΞΙ οσκαρικές υποψηφιότητες, με-ταξύ αυτών και για την καλύτερη ταινία, για το πιο παράξενο από τα χολιγουντιανά φιλμ που ξεχώρι-σαν φέτος. Ο Τάικα Γουατίτι, που είχε τραβήξει την προσοχή με το θεοπάλαβα χιουμοριστικό «Thor: Ragnarog», παρωδεί εδώ τη ναζι-στική Γερμανία, τολμώντας μάλι-στα να το κάνει μέσα από τα μάτια ενός παιδιού.

Ο δεκάχρονος Τζότζο ζει με τη μητέρα του (Σκάρλετ Γιόχανσον) στο Βερολίνο του 1944 και όπως τα περισσότερα αγόρια της ηλικί-ας του είναι πιστός στο καθεστώς των ναζί. Έχοντας μάλιστα για φαν-ταστικό φίλο τον... Αδόλφο Χίτ-λερ (τον υποδύεται ο ίδιος ο Γου-ατίτι), το μοναχικό αγόρι βάζει τα δυνατά του ώστε να γίνει πρότυ-πο νεαρού ήριου, άρτια εκπαιδευ-μένου και έτοιμου για μάχη κατά των εχθρών της Γερμανίας και του Φύρερ. Τα πάντα, ωστόσο, θα αλ-λάξουν όταν ο Τζότζο ανακαλύπτει πως η μητέρα του κρύβει μια μικρή Εβραίοπούλα μέσα στους τοίχους του σπιτιού τους.

Ο Γουατίτι χρησιμοποιεί δίχως οικονομία το μαύρο χιούμορ, προ-σφέροντας πότε απολαυστικές και πότε κάπως υπερβολικές στιγμές-καταφέρνει πάντως να δημιουρ-

γήσει μια συνολικά διασκεδαστι-κή ταινία, με όμορφη φωτογραφία και τα ανάλογα αντιπολεμικά/αντι-φασιστικά μηνύματα. «Έχω ζήσει στιγμές ρατσιστικής αντιμετώπισης κυρίως εξαιτίας του χρώματος του δέρματός μου. Παραδοσιακά στη Νέα Ζηλανδία υπήρχε προκατάλη-ψη ενάντια σε όσους κατόγονταν από την φυλή των Μαορί. Το έζησα και κατάφερα με μια έννοια να το ξεπεράσω. Αυτά όλα μπορώ πλέον να τα περάσω εύκολα στην κωμω-δία πα. Γι' αυτό τον λόγο νιώθω πολύ άνετα να κάνω πλάκα στους ανθρώπους που πιστεύουν πως εί-ναι έξυπνο να μισούν κάποιον για αυτό το οποίο είναι», λέει ο ίδιος ο Νεοζηλανδός κινηματογραφιστής.

Σουρεαλισμός

Η ταινία του είναι παιχνιδιάρη-κη, γεμάτη χαρακτηρισ-καρικατού-ρες και μερικές φορές στα όρια του σουρεαλισμού, έχει όμως, όπως εί-παμε, πολύ σοβαρό περιεχόμενο. Ο πόλεμος ενάντια στους Εβραίους, η νοοτροπία της ανελέητης βίας και κυρίως η πλύση εγκεφάλου που εφαρμόστηκε συστηματικά από τους ναζί ακόμα και στις πολύ μι-κρές ηλικίες, είναι το πραγματικό θέμα, ενώ οι κωμικές σκηνές εναλ-λάσσονται αρμονικά με τις δραματι-κές, διατηρώντας τον ρυθμό και το ενδιαφέρον μέχρι το τέλος. Σε αυτό το τελευταίο συμβάλλουν φυσικά και οι ερμηνείες της Σκάρλετ Γιό-χανσον (είναι υποψήφια για Οσκαρ Β' γυναικείου ρόλου) και του Σαμ Ρόκγουελ, ο οποίος υποδύεται έναν μισοπάλαβο αλλά και κατά βάθος συμπονετικό αξιωματικό.

Στο Βερολίνο του 1944, ο δεκάχρονος Τζότζο βάζει τα δυνατά του ώστε να γίνει πρότυπο νεαρού ήριου έχοντας για φανταστικό φίλο τον... Αδόλφο Χίτλερ. Τα πάντα, ωστόσο, αλλάζουν όταν ανακαλύπτει πως η μητέρα του κρύβει μια μικρή Εβραίοπούλα μέσα στους τοίχους του σπιτιού τους.

HOME CINEMA

Ενα σκληρό ριάλιτι για τις χορεύτριες των γηπέδων

Η νέα σειρά του Netflix μας συ-στίνει την πρωταθλήτρια ομάδα τσιρλίντερ του κολεγίου Ναβάρο, στο Τέξας.

Τσιρλίντερς ★★½
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (2020)

Σκηνοθεσία: Γκρεγκ Γουάιτλι
Εμφανίζονται: Μόνικα Αλντάμα, Γκάμπι Μπάτλερ, Λέξι Μπράμπακ

Όταν ακούμε τη λέξη «τσιρλίντερς», τουλάχιστον στα μέρη μας, συνή-θως το μυαλό πάει σε όμορφες κο-πέλες, ελαφρά ντυμένες, οι οποίες χορεύουν στα ημίχρονα και στα τάιμ-άουτ των αγώνων μπάσκετ. Λίγοι ωστόσο γνωρίζουν πως το cheerleading –ή ο εμψυχωτικός χορός, αν θέλαμε οπωσδήποτε να το μεταφράσουμε– μπορεί να γί-ναι εντυπωσιακό όσο και τρομε-ρά απαιτητικό άθλημα με τους δι-κούς του διαγωνισμούς, αλλά και με χιλιάδες ώρες προπόνησης και σοβαρούς τραυματισμούς στην

ημερήσια διάταξη. Η καινούργια σειρά του Netflix μάς συστήνει από κοντά μια τέτοια πρωταθλή-τρια ομάδα τσιρλίντερς του κολεγί-ου Ναβάρο στο Τέξας, η οποία προ-ετοιμάζεται να λάβει μέρος στους πανεθνικούς αγώνες, επιχειρώντας να κατακτήσει για άλλη μία φορά την κορυφή. Παρ' όλα αυτά, αν κά-ποιος νομίζει πως εδώ θα δει χαρο-πά κορίτσια να κάνουν τούμπες, έχει πολύ λάθος. Στα έξι ωριαία επεισόδια της σειράς, ο σκηνοθέ-της Γκρεγκ Γουάιτλι αφηγείται μια ιστορία μεγάλης αφοσίωσης, αλλά και... πόνου. Από ένα σημείο και έπειτα νιώθεις πραγματική αγω-νία κάθε φορά που τα αγόρια της ομάδας πετούν στα ουράνια, σαν πάνινη κούκλα, μια κοπέλα, ελ-πίζοντας πως κάποιος θα βρεθεί

να την πιάσει στην άλλη πλευρά.

Οι πολύωρες, σκληρές προπο-νήσεις έχουν μόνο στόχο την τε-λειότητα, ενώ οι χορογραφίες, κάτι ανάμεσα σε γυμναστική επίδειξη, σύγχρονο χορό και νούμερο τσίρ-κου, σε αφήνουν συχνά με το στό-μα ανοικτό. Αιωρήσεις, πυραμίδες, επικίνδυνα άλματα και «πετάγμα-τα» κινηματογραφούνται από πο-λύ κοντά, δίνοντας πολύ ζωντανή αίσθηση του αθλήματος. Από την άλλη, οι προσωπικές ιστορίες των παιδιών, πολλές από αυτές αληθινά συγκινητικές, συνθέτουν το δικό τους δράμα χαρακτήρων, ενώ ταυ-τόχρονα φιλοτεχνούν ένα ενδιαφέ-ρον σύγχρονο κοινωνικό πορτρέτο. Κάπου ανάμεσα στο (σοβαρό) ριά-λιτι και το ντοκιμαντέρ, το «Cheer» είναι όντως απολαυστικό.

PIK1 ΘΗΛ.: 22862000

21.30 Where to Invade Next
07.30 Θεία λειπουργία Απευθείας μετάδοση.
10.00 Καζιρώματα, V - (Ε) Κωμική σειρά.
11.00 EU4U, II - (Ε) Με την Βίβλιαν Κανάρη.
12.00 Χάλκινα χρόνια, III - (Ε) Δραματική σειρά εποχής. Αμύνεσθαι περί πάτρης
13.30 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος, «Τάσος Χαλκιάς»
17.00 Μαζί - (Birlikte) Δικονομική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ** (στη νοηματική)
18.20 Πεταλούδα - (Ε) Δραματική σειρά, Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.25 Κάποτε το '80 Κωμική σειρά.
20.00 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Πού να κάνετε την επόμενη εισβολή (Where to Invade Next) Ντοκιμαντέρ.
23.15 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ**
23.20 The Graham Norton Show - (Ε)
00.15 Επαναλήψεις προγραμμάτων

PIK2 ΘΗΛ.: 22862000

17.40 Baywatch
07.30 Παιδική ζώνη Ολίβια Ντετέκτιβ Νόντι Ο ταχυδρόμος Πατ Μάγια η μέλισσα Η παπούτσια της Φράνι Η Μάρθα μιλά Ο Σούπερ Γουάι Ο Ροζ Πάνθηρας
11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 Coastal Railways with Julie Walters Σειρά ντοκιμαντέρ.
16.50 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι Οικογενειακή σειρά.
17.40 Baywatch, V Σειρά περιπέτειας, με τους Ντέιβιντ Χέισελ-χοφ, Πάρκερ Στίβενσον.
18.30 Man with a plan, II Κωμική σειρά, με τους Ματ Λε Μπλαν, Λίζα Σνάιντερ, κ.ά.
19.10 Art of Space - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.40 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ** (στην Αγγλική)
19.50 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ** (στην Τουρκική)
20.00 Know It - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
21.00 The Graham Norton Show Chat show.
22.00 Vanity Fair - (Ε) Κοινωνική σειρά εποχής.
00.50 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ** - (Ε)
01.10 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA ΘΗΛ.: 22477777

22.00 Cop Out
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη.
15.00 My Greece - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
16.00 Shopping Stars - (Ε) Παιχνίδι μόδας.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης Με τον Αλέξανδρο Ταραμουντά.
19.00 Τροχός της τύχης Τηλεπαιχνίδι.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.00 Το κόκκινο ποτάμι Δραματική σειρά εποχής.
22.00 Οι μπάτσοι της συμφοράς (Cop Out). Κωμωδία, με τους Μπρους Γουίλις, Τρέισι Μόργκαν, κ.ά.
23.40 Σημεία και τέρατα - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Χρήστο Σιμαρόδανη, Μαρία Τζομπανάκη, κ.ά.
00.40 AR3NA - (Ε) Δραματική σειρά, με τους Ζέτα Δούκα, Λεωνίδα Καλφαγιάννη, κ.ά.
01.40 Ζωή μου - (Ε) Δραματική σειρά.
02.40 UNA Fatsa - (Ε) Ψυχαγωγικό τηλεπαιχνίδι, με τους Γιάννη Ρούσο και Ελένη Σιδερά.
03.50 Ευτυχείτε! Ψυχαγωγική εκπομπή.

ANT1 ΘΗΛ.: 22200200

21.20 King Kong
06.10 Πρωινή ενημέρωση Ενημερωτική εκπομπή.
06.40 Τα κορίτσια του μπαμπά - (Ε)
07.30 Πάρης και Ελένη - (Ε)
08.10 Daddy Cool - (Ε)
09.50 Την πάτσα - (Ε) Κυπριακή σειρά.
10.30 Εσύ... στον κόσμο σου, II - (Ε) Κοινωνική, αισθηματική σειρά κομεντί.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
12.50 Αν ήμουν πλούσιος - (Ε) Κωμική σειρά.
14.50 Food N' Friends Εκπομπή μαγειρικής.
15.20 Casa De Mikel - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
17.20 Πέτα τη φριτζά - (Ε) Ελληνική σειρά.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10'**
18.10 Συνέχεια της σειράς
18.40 Μην ψαρώνεις, II Κωμική σειρά, με τους Μαρία Λεκάκη, Θεοδωρή Αθερίδη, κ.ά.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Κινγκ Κονγκ (King Kong). Περιπέτεια, με τους Νάομι Γουότς, Τζακ Μπλάκ, κ.ά.
00.10 Τίτλοι ειδήσεων
00.20 Τρίχες - (Ε)
01.10 Aquarius Βιογραφική δραματική σειρά.
02.00 Χωρίς όρια - (Ε) Ελληνική σειρά.
02.50 Ιατρικό απόρητο - (Ε) Ελληνική κοινωνική σειρά
03.40 **Τα νέα του ANT1** - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΘΗΛ.: 22580100

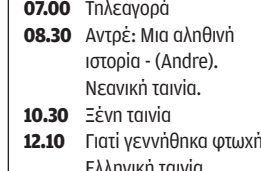
17.30 My Style Rocks
06.20 Food n' Friends Μαγειρικό show, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο και τον Ηλία Φουντούλη.
07.00 Μαζί σου Με την Τατιάνα Στεφανίδου.
09.00 Guess my age - (Ε) Ψηφιακό παιχνίδι, με τον Γιάννη Λιάγκα.
10.30 Περί ορέξεως - (Ε) Βουρτάς γεπόντοι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
13.00 Στην υγειά μας ρε παιδιό! - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Σπύρο Παπαδόπουλο.
15.40 Για το καλό σου - (Ε) Κωμική σειρά.
16.40 Θα γίνει της πολυκατοικίας - (Ε) Κωμική σειρά.
17.30 My Style Rocks Gala - (Ε) Reality μόδας.
18.00 **Τα γεγονότα σε συντομία**
18.10 My Style Rocks Gala - (Ε) (Συνέχεια)
20.20 **Τα γεγονότα σε συντομία**
21.20 Ξένη ταινία
23.30 Θα γίνει της πολυκατοικίας - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Παύλο Χαϊκάλη, Βασιλική Ανδρίτσου, κ.ά.
00.20 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.30 Περί ορέξεως - (Ε)
01.30 Μαζί σου - (Ε) Με την Τατιάνα Στεφανίδου.
03.30 Κοινωνική δραματική σειρά, με τους Ηλιάνο Χαλκιά, Γιάννη Ζένιο.

ALPHA ΘΗΛ.: 22212400

22.30 Κάρμα
06.00 Έρωτας με επιδόση OFA - (Ε) Κωμική σειρά.
07.00 24 ώρες - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ, με τον Κωνσταντίνο Κωνσταντινίου.
08.00 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά.
09.30 Εύκολο και σπιτικά - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου.
10.00 Σε ββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
13.45 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
14.30 Λούης Night Show - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.00 Σπίτι είναι... Κωμική σειρά.
17.50 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ** (στη νοηματική)
18.00 Έλα στη θέση μου, IV Κωμική σειρά.
19.30 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
20.20 **ALPHA NEWS**
21.15 Παράδοση κατ' οίκον Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Βασιλική Χατζηπαδάκη.
22.30 Κάρμα, II - Κοινωνική δραματοποιημένη σειρά της Χριστιάνας Αρτεμίου.
23.30 Μεσάνυχτα Με την Ελεονώρα Μελέτη.
00.45 World party - (Ε)
01.45 Divided - (Ε) Τηλεπαιχνίδι γνώσεων.

CAPITAL ΘΗΛ.: 25577577

07.00 Τηλεαγορά
08.30 Αντρέ: Μια αληθινή ιστορία - (Andre). Νεανική ταινία.
10.30 Ξένη ταινία
12.10 Γιατί γεννήθηκα φτωχή Ελληνική ταινία.
14.00 Τηλεαγορά
15.20 Σταμάτης και Γρηγόρης Ελληνική ταινία.
17.00 Τηλεαγορά
19.05 Ξένες ταινίες
TV PLUS ΘΗΛ.: 22259000
07.00 Παιδική ζώνη
09.40 Cook Eat - (Ε) Τηλεαγορά
11.00 Τηλεαγορά
13.05 Μόνο για σένα - (Ε)
14.40 Travel Guide
15.05 Ταξίδι γεύσεων, II
16.00 Τηλεαγορά
18.00 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ**
18.30 Αποκαλύψεις Live
20.00 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ**
20.30 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.25 Το ταξίδι της ζωής, III
22.25 Το κορίτσι του σαλέ (Chalet Girl). Κομεντί, με τους Μπιλ Νάι, Φελίστι Τζόουνς, κ.ά.
00.15 Ξένες σειρές
SMILE TV ΘΗΛ.: 25715126
12.00 Oggy & The Cockroaches
12.30 Sabrina
13.00 Angels Friends
13.30 Heidi
14.00 Glimmies
14.30 Zig And Sharko
15.00 Nonty
15.30 Maya The Bee
16.00 Heidi
16.30 Horseland
17.00 Rabbids, II
17.30 Puppy In My Pocket
18.00 Oggy & The Cockroaches
18.30 The Owl
19.00 Popples
19.30 Glitter Force
20.00 Digimon Fusion

MOVIES ONLY

19.00 Basmati Blues
21.00 Greta
22.45 Mara
00.30 The Lunchbox
02.15 Κάτι κουρασμένα
03.50 Acusada (The Accused)
05.45 Forsaken
GREEK CINEMA
22.00 Η θεία μου, η χίπισσα
05.35 Ο ψεύτης
07.10 Ένα ασύλληπτο κορόιδο
08.40 Ο Δήμος απ' τα Τρίκαλα
10.15 Μια ζωή την έχουμε
12.20 Κάτι κουρασμένα παλλήκαρα
14.05 Οι γενναίοι πεθαίνουν δύο φορές
15.45 Έλα στον θείο
17.25 Τα δύο πόδια σ' ένα παπούτσι
19.00 Αστέρω
20.25 Η κυρία του κυρίου
22.00 Η θεία μου, η χίπισσα
23.40 5000 ψέματα
00.00 Οι εραστές του ονείρου
01.40 Βαφτιστικός
03.05 Γαμπρός από το Λονδίνο

Ο Μουνκ πέρα από την «Κραυγή»

Είδαμε στο Ντίσελντορφ την έκθεση για τον «καταραμένο» Νορβηγό ζωγράφο, σε επιμέλεια του συγγραφέα Καρλ Ούβε Κνάουσγκορντ

Της ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Να λύσουμε εξαρχής μια μεγάλη παρεξήγηση: στην περίφημη «Κραυγή» του Εντβαρτ Μουνκ (1893), ίσως το πιο αναγνωρίσιμο έργο τέχνης μετά τη «Μόνα Λίζα» του Λεονάρντο Ντα Βίντσι, ο πρωταγωνιστής δεν κραυγάζει – τουναντίον, κλείνει τα αυτιά του για να μην ακούει μια τρομακτική, ανυπόφορη κραυγή. Το διευκρίνισε ο ίδιος ο καλλιτέχνης, περιγράφοντας την έμπνευσή του (για την πρώτη από τις πέντε εκδοχές της «Κραυγής», σε παστέλ) στο ημερολόγιό του: «Περπατούσα σ' ένα μονοπάτι με δυο φίλους, την ώρα που ο ήλιος έπεφτε. Ξαφνικά ο ουρανός έγινε κόκκινος σαν αίμα. Σταμάτησα, νιώθοντας εξαντλημένος, και στήριχτηκα σ' έναν φράχτη. Εβλεπα αίμα και γλώσσες φωτιάς πάνω από το μαύρο-μπλε φιορδ και την πόλη. Οι φίλοι μου προχώρησαν κι εγώ έμεινα εκεί, τρέμοντας από την αγωνία. Κι ένιωσα ένα ατέλειωτο ουρλιαχτό να διαπερνά τη φύση»...

Είναι απαραίτητη αυτή η διευκρίνιση, γιατί από την έκθεση για την οποία γράφεται αυτό το κείμενο απουσιάζει το πιο διάσημο έργο του Νορβηγού πρωτοπόρου του εξπρεσιονισμού. Οχι τυχαία. Στόχος της εξαρχής ήταν να συστήσει στο κοινό τον ζωγράφο πίσω, πέρα, χωρίς την «Κραυγή» –

Παρουσιάζονται 138 έργα του, χωρισμένα σε τέσσερις ενότητες: «Φως και Τοπίο», «Το Δάσος», «Χάος και Ενέργεια», «Οι Άλλοι».

διαλέξετε εσείς το επίρρημα που σας ταιριάζει. Κι όπως λέει ο Καρλ Ούβε Κνάουσγκορντ, «τέχνη δεν σημαίνει μόνο να δημιουργείς αλλά και να ψάχνεις. Τι αφορά αυτή η αναζήτηση; Τρόπους να μπεις στην πραγματικότητα, να μπεις στον κόσμο». Αυτό προσπάθησε ο γνωστός, και επίσης Νορβηγός, συγγραφέας, αναλαμβάνοντας τον ρόλο του επιμελητή της έκθεσης που (μετά το Βρετανικό Μουσείο, την περασμένη άνοιξη) τώρα φιλοξενείται στην γκαλερί K20 του μουσείου Kunstsammlung NRW, στο Ντίσελντορφ: να μπει στον κόσμο του Μουνκ, να τον εξερυνήσει, να ρίξει γέφυρες ανάμεσα στην εποχή του και στο σήμερα, να μας αποκαλύψει διαφορετικές πτυχές του καλλιτέχνη και του ανθρώπου, να τον κατανοήσει και να μας βοηθήσει να τον κατανοήσουμε κι εμείς.

Με λίγα λόγια, να εκπληρώσει αυτό που είχε πει κάποτε ο Γάλλος φιλόσοφος Μορίς Μερλό-Ποντί: «Οι συγγραφείς δεν πρέπει να υποτιμούν την εργασία και τη μελέτη των ζωγράφων, την προσπάθειά τους που μοιάζει με προσπάθεια σκέψης και που μας επιτρέπει να μιλάμε για μια γλώσσα ζωγραφικής». Με τα εργαλεία του συγγραφέα, με την παρατηρητικότητα, τη διεισδυτική ματιά αλλά και την ενσυναίσθηση, ο Καρλ Ούβε Κνάου-

Ο Καρλ Ούβε Κνάουσγκορντ προσεγγίζει ως επιμελητής της έκθεσης τον Εντβαρτ Μουνκ και «μεταφράζει» την εικαστική γλώσσα του.

Ο Νορβηγός ζωγράφος άφησε πίσω του περίπου 1.100 πίνακες, 4.500 σχέδια, μαζί με εκατοντάδες χαρακτηριστικά και ξυλογραφίες. Εδώ, «Μοντέλο στον καναπέ» (1924-26) και «Η γυναίκα με τις παπαρούνες» (1918-19), έργα από τις ενότητες «Οι άλλοι» και «Φως και τοπίο» αντίστοιχα.

ουσγκορντ προσεγγίζει τον συμπατριώτη του Εντβαρτ Μουνκ και «μεταφράζει» την εικαστική γλώσσα του. Το αποτέλεσμα είναι εντυπωσιακό, όπως μαρτυρούν οι ουρές των επισκεπτών στα εκδοτήρια εισιτηρίων της K20, ειδικά τα Σαββατοκύριακα – Κυριακά βρέθηκαν στη γερμανική γκαλερί και επικρατούσε το αδιαχώρητο. Η έκθεση χωρίζεται σε τέσσερα μέρη: «Φως

και Τοπίο», «Το Δάσος», «Χάος και Ενέργεια», «Οι Άλλοι».

Το ενδιαφέρον του Κνάουσγκορντ για τον Μουνκ έχει αφετηρία στα εφηβικά του χρόνια, όταν είδε για πρώτη φορά πίνακές του στην Εθνική Πινακοθήκη του Οσλο. Ήταν μόλις 17 ετών. «Δεν είχα δει πολλά τέχνη ακόμα τότε, στην πραγματικότητα δεν είχα ξαναμπει ποτέ σε μουσείο, όμως

είχα διαβάσει κάμποσα βιβλία και μπορούσα να συγκρίνω αυτό που έβλεπα στα έργα του με την επίδραση που ασκούσαν πάνω μου τα μυθιστορήματα του Ντοστογιέφσκι: ήταν άμεσο και έντονα συναισθηματικό. Οχι ακριβώς αντι-διανοητικό, αλλά σαν να μην είχε σχέση με τη νόηση. Με καθήλωνε και σε αυτή την ηλικία χρειάζεται κανείς την υπαρξιακή διάσταση της τέχνης...».

Αργότερα, στη διάρκεια των σπουδών του στο πανεπιστήμιο του Μπέργκεν –Λογοτεχνία και Ιστορία της Τέχνης– το ενδιαφέρον του εξελίχθηκε σε πάθος, σχεδόν σε εμμονή, όπως έχει πει ο ίδιος, την οποία τροφοδοτούσαν όχι μόνο τα έργα του Μουνκ αλλά και οι αντιφάσεις του και η ζωή του. Γεννημένος το 1863, έμεινε ορφανός από μητέρα (πέθανε από

φυματίωση) σε ηλικία πέντε ετών, και έχασε με τον τυραννικό πατέρα του (ήταν στρατιωτικός γιατρός). Έχασε τη μεγαλύτερη αδελφή του, την οποία υπεραγαπούσε, στα δεκατρία του. Ταλαιπωρούνταν από άσθμα και βρογχίτιδα. Ήταν νάρκισσος και αντικοινωνικός, καθώς και αλκοολικός. Υπέστη τουλάχιστον δύο σοβαρούς νευρικούς κλονισμούς. Αδυνατούσε να δεθεί με τις γυναίκες, δεν παντρεύτηκε ποτέ, είχε αμέτρητες ερωμένες· μία μάλιστα έκανε απόπειρα αυτοκτονίας μην αντέχοντας τον χωρισμό τους.

«Αν όμως θέλει κανείς να τον “αποκωδικοποιήσει”, πρέπει να δει όλα αυτά σε σχέση με τις απώλειες που βίωσε· τα έργα του ήταν σε μεγάλο βαθμό ένας τρόπος να τις διαχειριστεί. Η ζωή του ήταν γεμάτη αγωνία. Ενιωθε απροστάτευτος απέναντι στον κόσμο και η ζωγραφική λειτουργούσε ως ασπίδα προστασίας», επιμένει ο Κνάουσγκορντ. Το έχει παραδεχθεί και ο ίδιος ο ζωγράφος, γράφοντας: «Όλη μου τη ζωή την πέρασα περπατώντας στο πλάι ενός απύθμενου γκρεμού. Αλλά χωρίς την ασθένεια και την απελπισία, θα ήμουν ένα πλοίο χωρίς πηδάλιο»...

Χιλιάδες πίνακες και σχέδια

Το 1944 ο Μουνκ πέθανε σε ηλικία 81 ετών. Αφισε πίσω του ένα τεράστιο καλλιτεχνικό corpus: περίπου 1.100 πίνακες, 4.500 σχέδια, μαζί με εκατοντάδες χαρακτηριστικά και ξυλογραφίες. Σπάνια πουλούσε τις δημιουργίες του, δεν ήθελε να τις αποχωριστεί. Το να επιλέξει, ανάμεσα τους, τα 138 της έκθεσης ήταν διαδικασία ιδιαίτερα επίπονη για τον επιμελητή της. Τα 19 έργα της ενότητας «Φως και Τοπίο» παρουσιάζουν κήπους και ακτές, αλλά και ανθρώπους που εργάζονται στους αγρούς. Στο «Δάσος», τα δένδρα του Μουνκ αποκτούν μια παράξενη, σχεδόν μεταφυσική διάσταση. Στο «Χάος και Ενέργεια» φωτίζονται οι συναισθηματικές και ψυχολογικές δυνάμεις που τον κινητοποιούσαν, ενώ η τελευταία ενότητα, «Οι άλλοι», συνιστά ουσιαστικά ένα άλμπουμ της ζωής του, με πορτρέτα συγγενών, φίλων, γυναικών που τράβηξαν για λίγο την προσοχή του...

«Ολα έχουν να κάνουν με την παρουσία, δεν συμφωνείτε; Η παρουσία ενός ανθρώπου, ενός τοπίου, ενός δωματίου, ενός δένδρου. Και η παρουσία ενός πίνακα, που φέρνει έναν άνθρωπο, ένα τοπίο, ένα δωμάτιο, ένα δένδρο στο προσκήνιο. Η ζωγραφική έχει να κάνει με το πώς αντιλαμβάνεται ο καλλιτέχνης τον κόσμο. Η απόσταση ανάμεσα στην αντίληψή του και σ' αυτό που ζωγραφίζει πρέπει να είναι όσο το δυνατόν μικρότερη. Το ταλέντο του Μουνκ έγκειται στην ικανότητά του όχι μόνο να αποτυπώνει όσα αντιλαμβάνεται αλλά και στο να μεταδίδει όσα βρίσκονται πίσω από αυτά που “πάνει” το βλέμμα», όπως σημειώνει στον κατάλογο της έκθεσης ο Καρλ Ούβε Κνάουσγκορντ.

 Μουσείο Kunstsammlung NRW, γκαλερί K20, Ντίσελντορφ, έως την 1η Μαρτίου.

Ο Εντβαρντ Μουνκ (1863-1944).

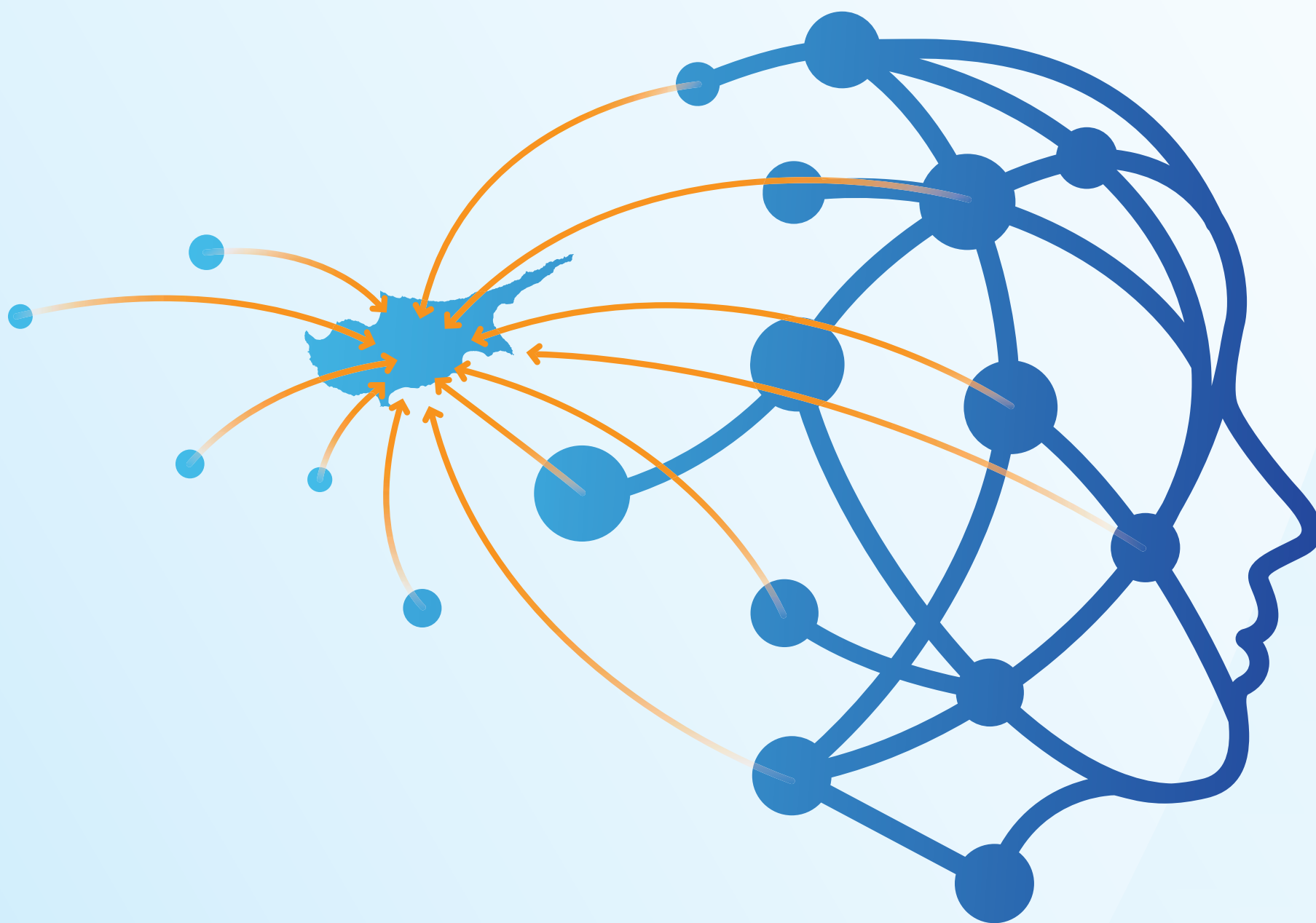
Η εντυπωσιακή εσωτερική αυλή της Kunstsammlung του Ντίσελντορφ.

«Δύο υπηρέτριες» (1915).

«Ηλικιωμένος άνδρας με γυμνή γυναίκα στην αγκαλιά του» (1913-15)

Πρόγραμμα Logicom Brain Gain

Επιστροφή στην Κύπρο για ψηφιακή επανεκκίνηση

Πρόγραμμα Επαναπατριsmού Κυπρίων Επιστημόνων Τεχνολογίας

Η Logicom στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας της να συμβάλει έμπρακτα στον επαναπατρισμό έμπειρων επιστημόνων τεχνολογίας και στον ψηφιακό μετασχηματισμό της κυπριακής οικονομίας, ανοίγει θέσεις εργασίας προσφέροντας ένα ελκυστικό πρόγραμμα επιστροφής στην πατρίδα.

Μετατρέπουμε τις διαχρονικές μας αξίες σε πράξεις και δίνουμε στους Κύπριους του εξωτερικού την ευκαιρία να εργαστούν και να ανελιχθούν στον τόπο μας, μέσα από έναν Οργανισμό με ισχυρή διεθνή παρουσία.

Πληροφορίες/Όροι και Προϋποθέσεις:

www.logicom.net/braingain